

HIERONYMI FABRICII AB AQVAPENDENTE

DE VISIONE, VOCE, AVDITV

VENETIIS
Per Franciscum Bolzettam
.1600.

Martia, Fabricio iactat se nomine ROMA:
PENDVLA Fabricios tu quoq; gignis AQVA.

IACOBO FOSCARENO.
E Q V I T I.
DIVI MARCI PROCVRATORI.
GYMNASII PATAVINI MODERATORI.
SENATORIQ. AMPLISSIMO.

Hieronymus Fabricius. S.

VOD optima quaq; ingenia celſiſſimosq; animos excitare, Senator Ampliſſime, atq; ad ſcribendum alium alia de re maximè impellere conſueuit; communis vtilitatis ſtudium, & quàm plurimis prodeſſe velle: idipſum me quoque permouit, vt de re Anatomica aliquid mihi ſcribendum putarem; cum præſertim ad hoc me & Amici paſſim cohortarentur, & ſtudioſæ Iuuentutis preces vrgerent, & multorum penè importuna efflagitatio identidem ſtimularet. Quo in argumento tametſi multi tum Veterum, tum Recentiorum magna cum laude verſati ſunt: nequaquam tamen vereor, ne quis callidus rerum æſtimator aut ſuperuacaneam hanc operam exiſtimet; aut poſt Homerum Iliada me ſcribere velle arbitretur. Nam quod ad Veteres attinet; ſatis conſtat, primùm multorum opera periiſſe; tum ea, quæ exſtant, vt Ariſtotelis & Galeni; eſſe eiuſmodi, vt facilè appareat, multa illos fugiſſe, multa fefelliſſe. Sed hos ipſos vt excelluiſſe dicas; equidem tamen non puto, quo in ſtudio omnem propè ætatem conſumpſi, quamque artem annos iam propè quadraginta publicè in Gymnaſio Patauino profeſſus ſum, ac quanta potui diligentia docui; in ea ſiquid notare, monere, præcipere poſſum, id quo minus liberè faciam, Veterum auctoritate deterreri me oportere; Recentiorum verò, multò etiam minus. Quis enim neſcit, qui quidem eorum ſcripta legerit, vno excepto Veſalio, reliquos omnes non dicam exiguam ſcribendo laudem meruiſſe; ſed certè ita ſcripſiſſe, vt non pauca deſiderari poſſe videantur. Atque, hic etiam Ve-

salius quanquam ita exactè luculenterq; scripsit, multis ut in rebus etiam Antiquos superarit: habet tamen non pauca & ipse, quæ de summa egregij operis laude aliquid detrahant, & Clarissimo viro propè tenebras obfundant. Primùm enim & latiùs interdum euagatur, & nimius se in omnes partes fundit; neque tamen omnia, quæ ad Anatomicum negotium spectant, complectitur, solam ferè prosequens dissectionem; organorum actiones & utilitates vix attingens. Deinde omnis illa oratio tam uber & copiosa, contra vnum penè Galenum videtur esse suscepta atque instituta. Quem virum & ingenio præstantissimo, & variarum rerum scientia admirabilem, & optimè de tota re medica vel inimicorum confessione meritum, tam facilè reprehendi; multi non ferunt; præsertim cum id fieri sine causa sæpenumero animaduertant. Accedit huc, quod multis in locis orationis obscuritas, propter longissimas periodos & verborum traiectiones, à legendo probatissimo alioqui Scriptore; haud parum multos retardat. Præterea ne absolutum quidem illius opus ita est, ut nonnulli fortasse opinantur. Quam enim multa à posterioribus inuenta, Realdo, Falloppio, Eustachio, Iasolino, Anatomicis Bononiensibus, alijsq; non paucis? quàm multa etiam à meipso adiecta? Iam verò si icones spectes: octo solùm & quadraginta dedit Vesalius, easque non valdè magnas: nos verò amplius trecentas, atque eas in macrocolo. Quid, quod nostræ figuræ qualitate ac perfectione longè præstantiores? Etenim in Vesalij tabulas, quas & ipsas diligenter ponimus: plurima addidimus naturali ubique magnitudine, & quod haud paulò maius est, naturali etiam colore depicta. Omnes autem tabulas voluimus esse geminas; alteras coloratas, non coloratas alteras; ut ea ratione commodiùs frui hoc non inutili, ni fallor, ingenij nostri fœtu Litterati homines cuiuscunque ordinis possint. Hæ aliæque permulta causæ facilè me perpulerunt, ut quod magno studio ac labore tot annis elucubratum à me opus artium & medicinæ candidatis, magno adiumento esse posse arbitrabar: id nimium iam diu ab omnibus fermè nationibus, (quæ multorum est in me beneuolentia) exspectatum, expetitum, efflagitatum; tandem ali quando in communem omnium utilitatem adferrem, ac typis mandarem. Sed quoniam video ea nunc esse tempora, nihil ut non carpant Momi, rodant Inuidi, lædant Maleuoli; nequis fortè genuinum mihi temere infigat: statui ad tuam amplitudinem, Senator

tor

tor Illuſtrisſime, confugere: vt tuo patrocinio, tanquam Aiacis clypeo tegerer. Venit mihi in mentem, quantum te Reſp. amet, quæ te ampliſsimis honoribus affecit; multis legationibus ad Pontifices ornauit, Cæſareaq; adiunxit; totius Cretenſis Regni gubernatione decorauit; maximis denique claſsibus ſummo cum Imperio præfecit; quantum reuereatur Italia, quæ te ob egregias animi dotes veluti diuinum quendam hominem intuetur; quantum deniq; ſuſpiciant atq; admirentur exteræ omnes gentes ac nationes, quas iampridem tui nominis fama compleſti. Quare ſi id modò in animum induxeris, hunc Hieronymi tui librum, qui oculorum admirabile tractat artificium, non ſolùm benignis oculis intueri, ſed planè etiam ſuſcipere ac tueri: nimirum dubitare iam ego minimè poſſum, quin omnes vel tui amore, vel reuerentia, vel admiratione ducti; non tantum ab eo carpendo temperent, ſed etiam in ſinu geſtent ac foueant. Quod ſiquis erit improbior, qui in eum tamen ſibi incurrendum putabit: an ego verear, ne tu, qui potentiſſimorum hoſtium claſſes omnibus rebus ornatas atq; inſtructas ſola nominis auctoritate terrere ac fugare potuiſti, inuidi homunculi temerarios conatus atq; impetus non infringas? Totum igitur eſt in voluntate; de qua ne ipſa quidem dubitare vllo modo debeo; non ſolùm, quod vniuerſam Rempub. ita es complexus, vt nihil eorum, quæ ad ullam Reipub. partem pertineant, aut utilitatem ſpectent, negligi abs te oportere cenſeas; uerùm etiam, quod in me præcipuè, ſingulari te eſſe beneuolentia nuper declaraſti. Nam cum de renouando augendoque mihi ſtipendio ageretur: ſtudio, gratia, atq; auctoritate perfeciſti: ut uniuerſus Senatus libentisſimis animis, nulla uarietate ſententiarum, nouo dignitatis Titulo, magna ſalarij acceſsione, multis beneficijs, me ſibi augendum atq; honeſtandum iudicarit. Quod quidem beneficium, tametſi tanti apud me eſt, Senator Ampliſsime, & verò eſſe debet: ut me iam ante tibi deditum, nouis quibusdam amoris atq; obſeruantiæ uinculis arctiùs etiam alligarit atq; adſtrinxerit: non faciam tamen hoc loco, ut quod pro dignitate facere non poſſum, gratias tibi pro eo agam. Illud ſolùm dicam, quod uelim tibi perſuadeas: nihil habere te in omni genere eorum quæ posſides, quod tam propriè ſit tuum, & quo tam liberè tu & uti & abuti poſſis, quam Hieronymo tuo, qui ſe ſuaq; omnia de te pendere vt gaudet, ita libenter prædicare non deſiſtit. Vale. Patauij. Menſe Decembri. Anno M. D C.

SYNOPSIS LIBRI DE VISIONE SIVE DE OCVLO VISVS ORGANO.

PARTIS PRIMAE DE OCVLI DISSECTI HISTORIA

Capita Tredecim.

PARTIS SECVNDAE DE ACTIONE OCVLORVM

Capita Septem.

PARTIS

PARTIS TERTIAE DE VTILITATIBVS TVM TOTIVS OCVLI TVM PARTIVM IPSIVS.

Capita Quatuordecim.

INDEX

A.

B.

C.

D.

E.

Miniatores

Palpebra

Visio

I N D E X.

HIERONYMI FABRICII
AB
AQVAPENDENTE
DE OCVLO
VISVS ORGANO
LIBER:
OCVLI DISSECTI HISTORIA
PARS PRIMA.
CAPVT PRIMVM.

RIPARTITA erit noſtra hæc diſputatio. Primò enim totius oculi fabricam ſtructuramq; patefaciemus. Deinde agemus de oculi actione, hoc eſt de viſione ipſa. Poſtremò tum oculi in vniuerſùm, tum ſingularum ipſius oculi partium vtilitates contemplabimur. Hæc autem omnia ferè per diſſectionem venabimur. diſſectio enim (ſi quis rectè æſtimet) eum habet vſum, vt tum ea quæ oculis inſunt, hoc eſt ſtructuram & hiſtoriam, manifeſtet: tum in actionis facultatisue notitiam deducat: tum deniq; oculi vtilitates aperiat atq; declaret. Incipiemus autem oculū diſſecare pro vt ſeſe nobis offert aſpectui. Seſe autem primò offerunt exteriores deinde interiores partes. Quare antè omnia totū oculum commodè in internum & externum diuidemus: internum dicimus oculi globum ex membranis & humoribus compactum cū optico vnde pendet neruo: muſculis porrò exceptis, pericranio, pinguedine, glandulis, palpebris, tarſo, cilijs, & ſupercilijs, & ſi quæ aliæ partes ſunt extra globum, quas proinde exteriores oculi partes appellamus. Rurſus oculi globus ex tribus humoribus, aqueo cryſtallino, & vitreo, tribusque membranis conflatur, quæ etiam ſex dici poſſunt quemadmodum mox in earum hiſtoria planū faciemus, hinc ducto initio.

Oculi tunicæ ex neruo expanſo atq; amplificato reſultant, qui cū ad conſtituendum oculum deuenit, ſtatim expanditur: & prout tres

substantias seu distincta corpora neruus obtinet, sic tres varias ac diuersas tunicas expansus constituit porrigitque. Exterior nerui substantia, quæ Arabibus dura mater, Hippocrati παχεῖα μήνιγξ, hoc est crassa membrana appellatur, exteriorem oculi tunicam crassam duramq; constituit, quam ob id Σκληρώδη nominant. Huic proxima est secunda nerui tunica tenuis meninx seu pia mater, quæ interiorem primæq; proximam oculi tunicam nigram & χοροειδῆ nuncupatam constituit: cui interiùs adhuc succedit alia ex tertia & intima nerui substantia (quæ cerebri substantia est) amplificata, à qua ἀμφιβληστροειδὴς, siue (vt est apud Latinos) Reticularis retinaue tunica conformatur. Hæ tres tunicę, nimirum Sclerodes, Choroides, & Retina, ex triplici nerui corpore conflatę; totum oculum posteriùs obuoluunt; hoc est plus quam dimidiam crystallini posteriorem partem, quasi dimidiam pilam seu sphæram obducunt ac compræhendunt, illiq; in circuitu annectuntur, humorem vitreum intus posteriùsq; complexæ: sed simul atq; crystallino annexæ sunt, nequaquam inibi terminantur, sed ad anteriora crystallini producuntur, totumq; similiter obuoluunt & perficiunt oculi anteriorem globum integrum & rotundum. Cæterùm sicuti ex propositis posterioribus tunicis anteriores efficiuntur; ita hæ eandem substantiã seu corporis proprietatem non seruant: quamobrem etiam nomina mutant. Nam ex sclerode postea cornea anteriùs: ex choroide vuea: ex retina aranea gignitur: ita vt etiamsi tres tunicæ à triplici nerui corpore reuera sint; tamen propter corporis varietatem veluti sex essent, sex nominibus fuere insignitæ; sclerodes siue sclerotica & cornea; choroides & vuea; retina & aranea. Hæ omnes totum oculi globum conformant: intusq; tres humores continent, aqueum anteriùs, crystallinum in medio, & vitreum posteriùs: atq; hæc de partibus oculi globum componentibus summatim dicta sint. Exteriores verò oculi partes sunt musculi sex in hominibus videlicet quatuor, rectis quatuor motibus, duo verò obliquis præpositi: in brutis vnus additur musculus circa neruum positus: inter hos musculos, multa intercedit pinguedo, quę illos subiungit; membranaq; à pericranio ducta eosdem extrinsecus obuoluit & vsq; ad corneæ circuitũ porrigitur quo loco in eam inseritur varijs nominibus latinis dicta, videlicet, adnata, alba, adhærens, & coniunctiua Græcis ἐπιπεφυκὼς vna dictione multis latinis respondente. Insuper quorundam sententia & alia tunica à membranosis neruositatibus musculorum anteriùs ad corneam vsq; obducitur, quæ à priscis inter tunicas non recensetur, quòd exiguam oculi partem cingit, hoc est tantum oculi album, quod exteriùs apparet. Ex his illud elicitur quod numerus tunicarum oculi non est apud omnes certus ac definitus, sed variat non quidem re, vt dicit Galenus, sed potiùs quia alij quasdam partes tunicis annumerant, alij seiungunt, propterea septem, sex, quin-

De oculis cap. 4.

que,

que, quatuor, tres, duæ deniq; oculorum tunicæ à quibusdam recensentur. Qui igitur septem oculi tunicas esse dicunt, retinam, choroidem, sclerodem, araneam, vueam, corneam & coniunctiuã enumerant. Qui verò sex, retinam esse tunicam negant; quia ad custodiam non faciat vt reliquæ, sed tantum ad nutriendum. Qui verò quinq; dicunt esse tunicas; araneam, non tunicam sed crystallini partem esse defendunt. Qui autem quatuor; præter has, etiam coniunctiuam seiungunt, quàm potiùs oculorum ligamentum esse volunt, quo oculi globus ossibus alligatur, & in propria cauitate continetur. Qui verò tres dicunt esse tunicas; vueam & choroidem vnã esse tunicam fatentur, sicuti retinam & araneam, item sclerodem & corneam eo quod vna ab altera procedit eiq; cõtinuatur, quemadmodum supra dictum est. Deniq; qui duas oculorum tunicas ponunt, retinam, araneam & coniunctiuam tanquàm tunicæ non sint, reijciunt; sed sclerodem & corneam vnam, choroidem & vueam alteram statuunt. Adhæc oculus exterior & papebris & tarsis & cilijs & supercilijs & circumpositis ossibus constituitur: venis interea, arterijs, & neruis omissis. Quibus omnibus rudi, quadam Minerua exploratis, de ijs modo accuratiùs agendum est: sed prius nomina etiam externæ superficiei oculi à priscis imposita proponenda veniunt: quò accuratiùs oculi structuræ cognitio quædam præmittatur; ad cuncta inferiùs dicenda intelligendaq; vtilis. Primæ enim frontis extremitates pilis hirtæ supercilia sunt ὀφρύες Græcis dictæ sũt enim prominentiæ, quæ oculis imminent. Horum interstitium Mesophryon Græcè, Latinè Glabella quod glabrum sit dicitur; quod quidem si contingat alicui hirsutum esse, & iuxta nasum supercilia inflecti, austerum acerbumque hominem significare censuit Aristoteles, quasi verò natura perpetuò eum hac nota designauerit, qui aliquando austeritate affectus, talis apparere solet. Sub supercilijs * palpebræ à palpitando seu tremendo sic dictæ, altera supra, altera infra positæ sunt Græcè βλέφαρον dicunt διὰ τὸ προφαίνεσθαι, ἢ διὰ τὸ αἴρεσθαι αὐτὸ ἐν τῷ ὁρᾶν, quod scilicet primùm ostenditur, vel quia in cernendo attollitur has genas quoquè appellari voluit Ruffus, quamuis gena propriè aliud significet. Hæ si inuersæ demissæque cuipiam conspiciantur: somnolentum designant propter copiam humoris à cerebro in palpebras defluentis. A palpebris prodeuntes pili *. cilia nostris, βλεφαρίδες Græcis dicuntur. Cilia quidem quia oculos celent, ac tueantur. Ciliorum ac palpebrarum extrema cum nos dormimus sese contingentia & tarsi, & coronæ, & chelæ hoc est vngulæ dicuntur. Tarsi quidem quod carnis sint expertes, sicuti etiam dorsum pedis ita dicitur. Coronæ, quod semicirculari figura aut potiùs circulari si apertis oculis spectentur. Vngulæ, quia cartilagineæ similiter atq; vngulæ sunt. Tarsorum extrema anguli nostris, Græcis κανθοὶ dicuntur ἀπὸ τῦ κρύπτεσθαι,

De oculis cap. 4.

* 1. a. 3. B. 5. D.

* 1. b.

quod pruritum sentire interpretatur, cum plerunque in ipsis ob lachrymarum effluxum. siue cum oleum aut alium humorem adhibere accidit pruritus sentiatur. Hi anguli duo sunt. * Qui magnus dicitur, naso; qui * minor, tempori est finitimus. Superioris palpebræ superficiei quod super impendet, * cauum: illi autem respondens inferiùs * subcauum dicitur. Notareque licèt, quod huiusmodi cauum & subcauum in aqua intercute, & alioqui in prauo corporis habitu, & in longinquo hęmorrhoidum effluuio & antiqua mulierum menstrua purgatione: nonnunquam etiam inchoantibus lippitudinibus intumescere consueuerunt; sicuti, quibus tum liuescit, & in subcauo semicirculus pariter lucidus apparet, luis Gallicæ indicium manifestum facit, dummodo ex vigilijs non contingat aut ebrietate, aut somno multò, aut curis multis. Verumtamen hę omnes relatæ partes videlicet cilia, tarsi, palpebræ, supercilia, & oculorum custodiæ gratia, & decoris sunt. At oculi, instrumenta visionis sunt, atquè eorum id quod in medio aspicitur visio, & * pupilla nuncupatur Coræ græcis dictæ Glenæ verò oculorum medio p quæ videmus Aristoteles pupillam, aliquando humorem oculi interiorem, quo videmus nominat: Galenus circulum perfectum, qui crystallynum respicit. Alij pupillam id vocant, quo videmus: coren verò & glenam simulacrũ in pupilla apparens. In summa Gręcè κόρη, γλήνη, & ἴλλοι pupilla dicitur, & κόρην quidem οἷον χόρην ἐκ τῆ δι' αὐτῆ χεῖσθαι τὸ ὁρατικὸν πνεῦμα quod per ipsam visibilis spiritus diffundatur dictam volunt, fortasse quàm latini pupillam id est paruam puppam aut virgunculam Gręci κορὴν id est Puellam & Hebræi BATH id est filiam nominant; conijcere licèt ijs nominibus dictam quod munda & pura sit vt puppa, virgo, aut filia, rerum tamen simulachra suscipiat, aut concipiat potiùs. ἴλλοι verò Pupillæ dicuntur ἀπὸ τῆ εἰλήσεως hoc est à circumuolutione quod inuolutos in se plures humores contineant. Sed Iones ipsum oculum ἴλλον vocant. Γλήνη autem Pupilla dicitur παρὰ τὸ τὸν νοῦν γαληνιᾶσθαι quia mentem tranquillam ostendat. Nam mentis dispositionem oculi indicant: vel à lucendo sicuti ab Homero assumptum fuit, vnde etiam lumina fuere oculi appellati. Quod pupillam ambit oculi nigrum dicitur: quod verò nigrum circundat, * album, & albugo. At quod inter pupillam atque album continuum interiacet * Iris appellatur; sic vtique, quod colore euariet nominatum. Nam modo atrum, modo fuluum, modo cæsium, modo splendidum id esse conspicimus: id verò quod nigrum ambit, & ab illo distinguit Corona dicitur. Quamuis Galenus x. de vsu partium capite 1. ex nonnullorum sententia Στεφάνην hoc est coronam totam iridem vocet. His ita exploratis ad singulares oculi partes accedamus.

* 1. c.
* 1 d.
* 1 g. 2. B.
* 1. b. 2. c.
* 1. 1. 2. c
* 1. e.
* 1. f.

De

DE CORNEA.

CAPVT II.

*1.2.e. 17.g.18. e.25.g. 27.h.32. 33.n. INTER oculi partes prima quæ sese offert & apertis palpebris statim aspectui occurrit, tunica est, quæ à græcis * κερατοειδὴς idest cornicularis seu corniformis seu cornea nuncupatur, eo quod cornu laternarum attenuato deraso expolitoq; sit persimilis vti Gal: prodit. Ruffus autem hanc tunicam non modo corneam sed etiam candidam vocauit. Corneam quidem dictam voluit, aut propter firmitatem aut quoniam interiùs conditus humor per hanc tanquam per corniculum seu laternam translucet: aut quod instar cornu in corpuscula ἀthedonas vocata scilicet fibras aut filamenea aut laminas resoluitur. Candidam verò dixit ob colorem, quem eius cicatrices ostendunt: Quamuis libro primo distinctè magis Ruffus sit locutus, cum corneam duabus naturis præditam duo quoq; nomina gerere protulit. Cornicularis quidem in medio, & vsque ad Iridem: hæc enim eius particula expolitis cornibus assimilatur: candida vero est altera pars omnis, qualis & aspicitur, nihil mediæ neque natura, neq; colore similis. Tunica est orbicularis in medio oculi protuberans, hoc est totius oculi æqualem superficiem excedens, quæ ab oculi albo vndique terminatur ac circumscribitur, eique continuatur, dura, densa, tenuis, perpolita ac diaphana, diaphano quidē ab aere diuerso, ac densiore, omnia accuratius recensentur, quia natura vt infra dicetur ex omnibus fructum percipit. Dictum autem est corneam tunicam orbicularem esse, quamuis in piscibus, capris, & id genus variet, etenim in * bobus, ab vno ad alterum angulum latior est, neq; vllo modo exactè orbicularis visitur, vt in cæteris sed ouatem potius figuram non tamen exactè referat; in piscibus verò conū æmulatur. In omnibus tamen ita protuberat, vt æqualem albæ, tunicæ, ac totius oculi superficiem exsuperet. Et quamuis tenuis sit tunica vt diaphana sit, non tamen simplex censenda est sed triplex, quadruplexq; conspicitur, quasi ex pluribus corticibus constare videatur, cum laminæ quarum vna alteri superposita est valideque adhæret multæ sint, quas si quis inuicem separare velit forficis mucrone, aut exigui cultri acie ad circumferentiam corneam præcidat, postea vnguibus separet, quattuor enim tunicas non difficulter efficiet: quas etiam cultro acutissimo separabit in suo situ cornea remanente. Quibus omnibus, vt ait Ruffus, vocata epidermis superincumbit, cæteris laminis longè tenuior. Hæc est illa corneæ cuticula, quam una cum reliqua senecta serpentes quotannis abijcere, pluries ego ostendi: propter quod antiqui putarunt eo tempore serpentes deteriùs videre: quod probabile quidem esse duco, licet ab Aristotele reprehendantur. In gammaris piscibus & ijs quorum oculus palpebra non tegitur

Marginalia: lib. 2. cap 13 (beside "Gal: prodit. Ruffus autem…"); cap. xv. (beside "ces ostendunt…"); * 17.g. 18.e.20. n.25.g. 27.h.32. & 33.n. (beside "nus variet, etenim in * bobus…"); libro primo cap. 5. (beside "Quibus omnibus…")

gitur ita dura est, vt exactè cornu laternarum rigiditatem quoq; præ se ferat. Hæc venas sensui conspicuas non habet, nisi fortassis, cum inflammatione afficitur.

De Sclerotica, hoc est dura & agnata tunica.

CAPVT III.

CORNEA suis in orbem terminis alteri membranæ continuatur, quę à Ruffo candida dicitur: quamuis ab alijs candida seu alba tunica, quæ corneæ continuari videtur, non pars ipsius corneæ: sed tunica à pericranio delata sit, & * ἐπιπεφυκώς hoc est coniunctiua, adnata, & adhærens quoque nominetur: cui proximè membranosi quoque musculorum tendines subijciuntur, qui, vt puto, candorem propositæ tunicæ impensiùs augent cum lucido quodam candore affecta videatur. Extima hæc oculi tunica supra Sclerodem, de qua potissimùm agere hoc loco instituimus, est consistens, & conspectui nostro eodem tempore cum cornea sese offerens à pericranio, vt dixi, exporrecta, totumq; exteriùs oculum inuestiens semper ossi proxima, præterquam vbi palpebræ producũtur, ad quas perueniens duplicatur, veluti angulum faciens: atque altera eius pars palpebras subcingit, altera verò oculum tegit vsque ad corneam, cuius termino in orbem annectitur, sub hac igitur & neruosis musculorum exilitatibus membrana verè cornee coniuncta consistit. Quæ posteriùs à nerui externa tunica generatur. Vnde * σκληροειδής, seu Sclerotica dicitur, quæ à dura cerebri membrana est. Et quanquam omnes Anatomici huius membranæ aut pellicu læ originem à nerui tunica deducauit: non tamen exteriorem nerui tunicam tenuitate, aut duram cerebri membranam à qua ortum ipsa habet crassitie æmulatur. Sed quadruplo ferè crassior apparet, ita ut nonnullis mirum videri possit, hanc à nerui tunica originem ducere; ducit tamen, cum vnita neruo sit hoc est nerui exterioris tunicæ continua: vti facilè perspicies si exiguo atque acutissimo cultro * nerui externam tunicam à subiecta per longitudinem separabis, & eousque prosequeris donec ad oculum ac propositam tunicam perue neris. Sed cum oculi tunicam hæc efformat incrassatur obduraturque. In piscibus qua parte musculi in eam inseruntur: aut potiùs qua parte à media oculi rotunditate, anteriùs tendit ad corneam consti tuendam: ad tantam peruenit duritiem, vt cartilaginea penè conspi ciatur. Hęc etiam multiplex est. Et quidem quà multiplex & quà summè dura, & crassa est; firmitatem insignem, roburq; adepta est. Qualem sane eam esse oportuit, cum totiùs oculi globum efformare, incumbentium musculorum & adipis pondus sustinere, & musculo rum extremitates seu tendinum insertiones accipere debeat. Tum

verò

Margin notes: * I. a. — *14. f. 15 g. 16. o. 25. c. 27. a. 29. d. 30. 31. g.

verò, quia natiuam humorum intus contentorum figuram conserua tura, eosq; ab omni elisione tutos cauitatis suæ beneficio præstitura, suaq; duritie mollitiem subiectarum membranarum corroboratura, & peramplorum deniq; vasorum stratum, fulcrum, & quasi basis futura erat. Quæ sanè vasa retrò magis, ea scilicet regione, quæ vitreo subiecto humori respondet ac prope neruum est, huic membranæ applicantur, postea verò anteriùs exporriguntur, donec intus in Choroidem sese insinuent discurrantque.

De vuea & choroide tunica.

CAPVT IV.

NVNC nostrum ordinem prosequentes de vuea & choroide tunica simul agemus: quas si simul iunctas consideremus totum oculi globum obuoluere conspiciemus, ac anteriùs Ruff. libr. 1. cap. 23.
quidem qua parte corniculari subijcitur vueam, posteriùs autem qua albam tunicam & scleroticam subit, choroidem, dicimus. Primùm
* 22. a. igitur * vuea tunica Græcè Ῥαγοειδὴς, ita dicitur quoniam vuæ aci
26. 30. ni corio eam Herophylus comparauit. Nam exteriùs qua corneam Ruff. libr. 2. cap. 3. Gal.
31. b. 37. spectat leuis, interiùs verò qua crystallinum respicit aspera visitur.
a. 38. d. vel vuæ acino similis est, ratione nigredinis, hoc est quia colore atra sit vt Theophylus opinatur, vel tandem si nos addamus vuæ acino Lib. 4. c. 19.
similem esse, quod perforata sit, vti est vuæ acinus perforatus si ab eo pediculum seu suspensorium amoueris. Comparationem ex omni ferè parte similem faciamus, & Galenum in hac vltima significatione fautorem habebimus, omitto vuæ acino similem esse fortè propter substantiæ soliditatem, aut quia humorem albugineum contineat vti vuæ acinus illi similem continet. Rhagoides igitur siue vuea tunica ex Galeno est inuolucrum venosum molle & nigrum, orbiculi qui medius perforatus sit, figuram referens. Hæc à choroide nascitur à crystallini circumferentia ad anteriores partes promota choroide: estque tunica duplo ipsa choroide crassior: quamobrem Galenus existimauit eam esse duplicatam choroidem, habet verò duas facies, internam, qua crystallinum; externam, qua corneam respicit, quò fit vt inter crystallinum, & corneam ponatur neutramq; partem attingẽs ab vtraq; distet: siue interuallum à corneæ extuberantia proueniat, siue ab vueę depressione, & imperfecta rotunditate: siue ab humore aqueo, qui intercedat, sustineatq;. In summa exteriùs oculi albo, continuari cernitur, & colore varia est, atro, cæsio, fuluo, & splendi
* 1. f. do, vnde * Iris locus is dictus est. Huius tunicæ + foramen pas-
+ 22. c. sim vueæ sed non rarò pupillę foramen à Galeno, & Anatomicis di-
23. a. 30. i. 37. citur, quod eam crystallini partem detegat, quæ visibilibus obuia est,
38. c. & pupilla dicitur, vti posteriùs exponemus. Cuius foraminis primò

figurę

figuræ varietas inſpicienda, quæ paſſim rotunda eſt, vt hominibus, canibus, alijsq; quamplurimis animalibus interdum oblonga & fermè oualis, vt * bobus, ouibus, capris, interdum coni figuram referens vt in * lucio piſce apparet, deinde motus ſpectandus quo tũ ampliatur tum contrahitur, atq; in huiuſmodi conſtitutionibus modo rotundam figuram ſeruat modo aliam ſuſcipit, vt in cato, in quo rimam contrahit anguſtatam. Motus autem vel ab animali ſpiritu, vel à luce prodit, vt melius in vſibus dicetur. Comminiſcuntur neſcio quam ciliarem tunicam Anatomici circa cryſtallinum, quæ circu lus & copula tunicarum eſt, quæ nulla alia ſunt quam * nigra vueæ tunicę fibrarum veſtigia in cryſtallinum aut potius in retinam tunicam impreſſa, qua parte vuea retinam cryſtallinamq; attingit eiq; in orbem annectitur, quę ſecundum anteriorem poſterioremq; partem recta procedunt cilijsq; ſimiles ſunt, quod ſanè perſuadet, quia ſi retina tunica vnà cum aranea ei continua auferatur, nigra illa ciliorũ veſtigia in vtriusq; tunicæ confinio impreſſa relictaq; conſpiciuntur. Itaque ex Ruffo concludendum eſt hanc tunicam ſecundam ab ordine τετρημένην hoc eſt perforatam à ſtructura, Rhagoidem verò hoc eſt Acinalem ſeu vualem à ſimilitudine, Choroidem tandem à vaſorum textura nominari: quamuis Choroides tunica propriè poſterior eius pars verè ſit appellanda: de qua mox dicemus.

* 37. e. | * 22. c. 23. a. | * 35. 36. e. | Lib. 2. cap. 3

Tunica autem Choroides vti ſupra dictum eſt ex ſecunda nerui tunica, quæ tenuis meninx eſt amplificata, & antrorſum producta conflatur: à qua tamen in eo potiſſimùm differt, quod nerui tunica alba, choroides verò atra eſt ex vtraque facie videlicet qua retinã, tum vero etiam qua ſcleroticam contingit. Cæterum nigrities ad retinam ſpectans adhærens & innata eſt, qua verò ſclerotica, aſcititia, & ſeparabilis, quæ ob id etiam tangentis digitos inficit: ideoq; ipſa ablata, niger color ferè abit, tunica autem ſubalba redditur. Rurſus Choroidis color exteriùs in omnibus niger vſquequaq; ꝑpetuò eſt, ac interiùs qua vitreum & cryſtallinum reſpicit in nonnullis vt bobus ea potiſſimùm parte qua vitreũ retrò Choroides cingit; cæruleus quadantenus eſt. Venas in huiuſmodi tunica notare oportet quas in bobus maximè per anteriorem & poſteriorem oculi partem hoc eſt oculi longitudinem ſingulas congruo quodam interuallo diſcurrere cõtemplaberis, à quibus hinc inde minimi procedunt ramuſculi totam choroidem intertexentes, vnde etiam nomen eſt adepta à χορίου, fætus tunica. Sicuti enim in chorio vaſa quamplurima sũt diſſeminata, ſic propter eandem vaſorum texturam tum hæc tũ tenuis membrana, quæ cerebrum inueſtit, Choroides ambæ ſcilicet tunicæ appellatæ ſunt. Vel fortaſsè à choro ſiue ſaltatorio orbe, in quo manus manibus implexæ ſunt, vtraq; tunica nomen ſortita eſt; ideoq; nonnulli eam plexiformem auſi ſunt appellare. Sanè vaſorum ramuſculos inde produci & porrigi à choroide in ſubiectam retinam conſpicies

* 22. b. 25. d. 30. 31. b.

ſpicies ſi choroidem ab ea ſepares. Verumtamen priùs ſeparationē choroidis ab illi ſuperpoſita ſclerotica aggredieris quam ſi ſedulò cultri acie moliaris ita vt acies internam ſcleroticæ faciem cõtingat ſemper, & quodammodo abradat: non difficulter choroidis cum vuea cõtinuationem, & totius oculi globum vniuerſum nigrum conſpicaberis: tum verò ſectione per lõgitudinem choroidis facta, indeque volſella appræhenſa ſurſumq; ſublata inuerſaq; choroide; venas ad retinam ſubire diſcurrereq; conſpicies.

De retina & aranea tunica.

CAPVT V.

SVPERSVNT retina & aranea tunica, quæ ſimul expenduntur; quòd à nerui medulla, quæ cerebri ſubſtantia eſt, amplificata ambæ producantur, ſed proximè à nerui ſubſtantia, vbi
* 28. c. 29. c. 32. 33. c. 34. p. primùm neruus oculum attingit, * retina creatur, quam Græci à figura curui, rotundiq; retis, quod in orbem ad piſces capiendos iacitur aut baculo appenſo in aquam mergitur Ἀμφιβληστροειδῆ nominarunt ἀπὸ τοῦ ἀμφιβάλλειν hoc eſt à circumijciendo, ſiue (vt Cicero loquitur) circumplectendo, quod maximè illo retis genere fieri ſolet, quod euerriculum Latinis & Ἀμφίβληστρον Græcis dicitur, trahendoq; è vado ducitur. Herophylus pariter reti eam aſſimilat, ſed contracto, vt Ruffus prodit: ac reuera non ſolùm rotundo & concauo, ſed contracto quoque reti ſimilis eſt. Hæc à cerebri ſubſtantia, vti dictum eſt, quę in neruo optico conſiſtit, oboritur amplificata, atq; in dictam tunicam conuerſa, vbi neruus ad oculum finitur: quò fit vt potiùs cerebri ſubſtantiam referat, quam tunicam, vel Galeno
* 39. e. teſte. * Nam ſi à cryſtallino vitreoq; ſepares, atq; in vnum colligas, primùm cerebri ſubſtantiam videre videberis: deinde à nerui interna parte ſeu radice pendere, & oboriri ſi librabis perſpectiſſimum erit. Quamobrem ſi Hippocrates vti liber, (quem vulgò Introductorium vocant) habet, duas tantum oculorum tunicas numerat, aranea ſcilicet & retina omiſſa, non eſt mirandum; cum duæ ſolùm verè tunicas referant. Hæc igitur à neruo progrediens, & anteriùs producta, humoremq; vitreum complexa, tandem in mediam poſticam partem ideſt in dimidiam penè ſphæram, & maximum cryſtallini humoris circulum inſeritur, atq; huius tunicæ retinæ beneficio medius vehitur in vitreo cryſtallinus, tanquam ſemiſecta quædam ſphæra in aqua, hoc eſt, quaſi ligneam pilam in aqua innatare videas. *
* 28. c. Venas habet retina tunica plures valdèq; conſpicuas, ſed tamen exiles admodùm ac potiſſimùm in interiori parte, quæ ſanguinem tenuē floridumque continent. Vbi autem in poſteriorem cryſtallini partē, & maximum eius partis circulum inſeritur, ibi quoque arachnoidi

Gal 7. de decret. cap. 5.

Lib. 1. cap. 23. Ruffus

1. de vſu par. cap.

vocatæ tunicæ originem præbet, de qua nunc dico.

Aranea à retina pronafcitur, vbi cryſtallinum in circuitu attingit, atque non dimidiatum ex anteriori parte vt Galenus ſcribit, ſed totum cryſtallinum inueſtit, retinæq; naturam amittit, atq; immutat: Nam tunica euadit leuiſſima, tenuiſſima, denſiſſima, & pellucida, quæ cum nulli meliùs quàm tenuibus aranearum telis, in ſubtilitate comparari potuerit: meritò à Græcis Ἀραχνοειδὴς noſtris aranealis ſeu aranea dicta eſt, quæ diaphana quidem eſt anteriùs, poſteriùsq; non tamen ex vtraq; parte ſimilis. Nam anteriùs denſior, & craſſior, poſteriùs tenuior, & rarior, & laxior exſiſtit. Hanc non eſt vt à cryſtallino ſeparare abſq; eius deſtructione tentes: quando aranea ablata cryſtallinum ad latera procidere, neque ampliùs in ſe ipſo conſtantem & concretum permanere conſtat: præterea tenſum perpolitũque non ſeruari: tùm verò figuram amittere, & quod caput eſt, præcipuũ viſus iſtrumentum eſſe deſinere, & æquiuocè cryſtallinum euadere quia nimirum hic humor non modo ſentiendi vim & ſubſtantiæ ſuæ tum molem tum formam, ſed & efficatiam Arachnoidi debet. Quapropter ſi ab ipſo araneam non ſeiungas ſed cryſtallini ſuperficiem araneam vocites non errabis, atq; etiam Ruffum ſequeris auctorem ſanè locupletiſſimum, qui eam cryſtalloidem appellauit: & ex quorundam ſententia, neque tunicam appellandam ſed membranoſam quandam congelationem eſſe dixit. Araneam tunicam idem Ruffus aliquando cum retina confudit, voluitq; eandem tunicam nimirum eam quæ humorem vitreum obuoluit, & Arachnoidẽ antiquo vocabulo, & Retinam ex Herophylo appellari ab alijs vero ab incluſo humore, qui vitri gerit ſimilitudinem Hyaloidea hoc eſt vitream nominari. Vnde alibi de hac ita ſcribit. Vocaturq; ab humoris concretione Ὑαλοειδὴς vitrea, à tenuitate Ἀραχνοειδὴς Aranealis, à vaſculorum cõtextu figuraq; Ἀμφιβληστροειδὴς reticularis. Quæ verò propriè aranea eſt, hoc eſt ea, quæ cryſtallinum humorem inueſtit, antiquitùs nomine caruiſſe, ſed à poſteris Phacoidea hoc eſt lenticularem ob figuram, & Cryſtalloidea ab contento humore & δισκοειδῆ, quod diſco ſimilis ſit, vocatam eſſe ſcribit. Et id quidem Ariſtotelis teſtimonio confirmatur, qui v. de Generatione Animalium capite 1. ſub nomine cutis, araneam tunicam appellauit, quam interiori humori obtendi ac translucidam ſeu diaphanam eſſe voluit. Addit Ruffus ex nonnullorum ſententia eandem neque tunicam appellandam, ſed membranoſam congelationem, vultq; tandem tunicam quę Cryſtallinum obuoluit, totum obuoluere; ſed dimidiam ad vueæ foramen prominere, dimidiam ad retinam committi. Atq; hæc omnia dicta ſunt vt Ruffi ſubdifficilis ſententia explanaretur. Nec me latet hoc quoque loco Anatomicos tunicam quandam confingere quam Ciliarem nominant, de qua quid ſentiremus iam ſupra expoſitum eſt.

2. de vſu par. cap. de oculis cap.4. Itẽ Veſ.

lib. 2. cap. 3.

lib. 1. cap. 23.

lib. 2. cap. 3.

De

De Humore Aqueo.

CAPVT VI.

IIs quæ de oculorum tunicis aut, vt Cicero vocat, pelliculis, dicenda erant, ita constitutis: ad humores nostra se transferet oratio. Et quidem anteriorem oculi partem primùm excutiemus. Locum inter crystallinum & corneam medium, humor occupat, & opplet, qui ὑδατοειδὴς hoc est aqueus dicitur: quòd inter cæteras oculi partes, hic aquę simillimus sit. Dicitur etiam Albugineus Græcè ᾠοειδὴς, quia ei humori, qui in ouis cernitur sit persimilis, quamuis Ruffus albugineum (quia fortè aqueum non agnouit) vitreum humorem nominet. Dicitur quoque hic humor à Galeno καθαρός idest purus, & nitidus. Vltimò λεπτὸς hoc est tenuis denominatur: sed consuetudo ferè obtinuit vt aqueus vocaretur: cuius fortè appellationis causa, Aristoteles oculum aqueum aduersus Platonem censuit: quamquam si etiam alij oculorum humores expendantur vt crystallinus, qui similis aquæ in glaciem concretæ apparet, & vitreus, qui in aquam liquescere ac fundi statim videtur: non sine causa cum Aristotele oculum esse aqueum pronunciabimus. Hic humor inter corneam & crystallinum continetur, & quamuis in toto illo spatio interiecta mediaq; ferè sit tunica vuea, eius tamen foramini vtrinq; assistere aqueum, ita vt tum corneam tum crystallinũ contingat, non perperam concedit; dixi autem vtrinq; assistere non aũt moueri, quando etiamsi aqueus humor λεπτὸς hoc est tenuis est appellatus, atq; hac ratione facilè fluere diffluereq; ac moueri potest; in propria tamen sede vtique stabilis est, neque agitatur: cui rei lentor aliquis ipsius opitulatur, quem fortè prisci obseruantes albugineum nominarunt. Hunc spiritu animali compleri, Galenus & antiqui omnes Medici è foramine pupillę aliàs contracto aliàs dilatato conięcerunt; vnde si mortuo animali breui spatio cornea corrugatur, potiùs in huius spiritus difflationem quàm in humoris subitam digestionem referendum est: quamuis & ipse quoq; aqueus humor faciliùs propter tenuitatem quàm alij euanescat. lib. 2. cap. 3.

De Humore Crystallino.

CAPVT VII.

*34. 9. 35. 36. v 37 b. 39. 40. 41. 42. 43: * CRYSTALLINVS post aqueum humorem ponitur, est aũt & ipse aqueus, non tamen fluidus vt aqua quemadmodum prædictus, sed compactus vt aqua, quæ mediocriter in glaciem sit concreta. Nam detracta arachnoide, crystallinum concidere & ad latera aliquantulum dilabi conspicies, vt aquam nondum pla-

7 de decret. cap. 5. De an: viuorum cap. de oculis. Lib. 1. c. 23. Lib. 2. cap. 4. 1. de hist. an. cap. 9. & 5. de gen. ani. cap primo.

ne concretam ſed tamen congelare cæptam. Quam ob cauſam Gręcè κρυσταλλοειδὴς ἢ κρυσταλλινὸς noſtris cryſtallinus & glacialis eſt appellatus: atque ob eandem rationem grando etiam à nonnullis dictus eſt. Ruffus interdum à figura, guttam humoris nominat, interdum à concreto humore cryſtalloidem; ab Ariſtotele autem κόρη cryſtallinus appellatur, quæ vox pupilla vertitur & pupula à Plinio, & propriè imaguncula eſt in oculi nigro, quod cryſtallini regioni reſpondet. Cryſtallinus igitur primò quidem concretus humor eſt & craſſus: craſſities tamen tanta non eſt vt diaphanam ei naturam adimat. Luci enim tranſitum præbet: quia verò diaphanum, albo vicinius eſt, propterea diaphano eius pereunte, quod contingit cum decoquitur, albiſſimus redditur omnis cryſtallinus exhalatis ſcilicet purioribus tenuioribus & aereis, aut aqueis partibus, quæ ipſum diaphanum efficiebant; ſic etiam dum impenſius condenſatur & craſſeſcit, albus ſimiliter efficitur, quod in ſeneſcentibus bobus ſæpe obſeruauimus, ſuperantibus ſcilicet terreis partibus aqueas aut aereas: ita tamen craſſus eſt, vt vel ſummam ceræ mollitiem adæquet, cui cum mollitie lentor non exiguus adiungitur: quò fit vt digitis contrectatus, impenſiùs quam cera adhæreat glutinumq; ferè æmuletur. In medio oculi ponitur cryſtallinus præcipuè in hominibus: at quadrupedibus & ijs quæ prona incedũt inferiùs ſpectare oculiq; infernæ orbitæ vicinius eſſe videtur. Quod ſi illud iam quæratur, in anterioremne, an poſteriorem partem magis propendeat cryſtallinus, puto in anteriorem magis prominere: quamuis ſi quis vitrei altitudinem, cum corneæ extuberantia, & aquei humoris copia & cryſtallini in vitreũ immerſione conferat, facilè poſitionem æqualem eſſe iudicabit ex eo igitur quod in medio eſt, nexum & colligationem habet cum omnibus oculum componentibus partibus, quæ ita cryſtallino nectuntur, vt anteriores eius poſterioreſq; partes liberæ vtcunq; & non niſi cum diaphanis corporibus communionem contactumq; habeant videlicet, anteriùs quidem cum aqueo poſteriùs autem cum vitreo humore: quæ tria corpora (vt vtar verbis Albazen) continuitate diaphani continua ſunt: ſed in vitreo innatat cryſtallinus tanquam ſemiſecta quædam ſphæra in aqua; alię verò non diaphanæ ſed opacæ partes. * Vt ſunt tunicæ, quę illi in orbẽ applicantur aliæ alijs ordine ſuperpoſitæ. Neque enim mireris lector me puſilla quæque de cry- * 42. ſtallino percurrere, quia (vt in Vſibus videbis) natura ex omni- 43. 6. bus fructum percipit.. Quod potiſſimùm aduertes in figura, quæ in diuerſis animalibus varia eſt. Nam quamuis in omnibus cryſtallinus rotunda figura donetur; tamen non in omnibus ſimilis vbique eſt rotunditas. namq; in piſcibus cryſtallinus vndique exactè rotundus eſt; at in hominibus, bobus, & pleriſq; alijs, non vſquequaq; & ad vnguem perfecta rotunditas apparet; ſed * quidem qua vitreũ * 39. 8. contingit in eumque mergitur perfectam habet rotunditatem Gale- 42. 43. 4.

no

* 39. f. 42. 43. no ignotam; * anteriùs autem ad aqueum humorem depressus est, & lenticulę extuberantiam refert. Vndè hæc pars lenticularis à Ruffo est appellata. Lib. 1. cap. Sed quia anterior hæc crystallini facies illa est in qua visio potissimùm celebratur, meritò pupilla hæc pars (vt opinor) censetur, de qua tamen diuersi diuersa scribunt. Nam Aristoteles humorem oculi interiorem pupillam esse scribit, & Græco vocabulo κόρην nominat. idem sentit cum ait. primo d hist. an. cap. 9. 5. de gen. an. cap. primo. Sed non modo ea quę diximus, causam habent, vt obtusè acuteq; cernatur: verùm natura etiam cutis, quæ κόρη hoc est pupillæ vocatæ obtenditur. translucidã enim seu diaphanam esse eam requiritur. Galenus autem modo pupillam dicit esse punctum in media crystallini anteriori superficie idest in cẽtro crystallini, quod respicit centrum foraminis vueæ vt 10. de vsu partium cap. 12; interdum videtur pupillam sumere pro vueæ foramine vt cap. 15; interdum mediam partem Iridis per quam visus peragitur pupillam nominat. Ruffus verò ita de pupilla scribit. Lib. 1. cap. 5. Oculi verò quod in medio aspicitur, visio & pupilla nuncupatur. Glena etiam simulacrum in pupilla apparens vocatur. & rursus idem Ruffus. in alt. lib. 1. cap. 5. Coræ, pupillę sunt. Glenę, oculorum media, per quę videmus. Alij pupillam id vocant quo videmus. Coram verò & Glenam simulacrum in pupilla conspicuum. Meletius autem ita de pupilla loquitur. De nat. hominis cap. de oculis. Pupilla autem oculorum κόρη καὶ γλήνη, καὶ ἴλλοι dicitur & κόρην idest pupillam διὸν χόρην ἐκ τῷ δι' αὐτῆς χεῖσθαι τὸ ὁρατικὸν πνεῦμα, quod per ipsam visibilis spiritus diffundatur, dictam volunt. At ἴλλοι ἀπὸ τῦ εἰλίσσεως quod inuolutos in se plures humores contineat, Γλήνη verò παρὰ τὸ τὸν νοῦν γαληνιᾶσθαι quia mentem tranquillam ostendat. Nam mentis dispositionem oculi indicant: vel à lucendo vt Homerus ἔῤῥε κακὴ γλήνη hoc est, pereas prauum lumen. Vltimò crystallinus tensus perpolitusq; visitur, idq; tunicæ araneæ potissimùm acceptum referendum est, qua obducitur, quę vti dictum est anteriùs densa, & perpolita, posteriùs laxa conspicitur.

De Humore Vitreo.

CAPVT IIX.

32. 33. 34. 35. 36. f. ANTEA quidem dictum est in * vitreo crystallinum consistere, quasi sphæram aut pilam in aqua innatare, ita tamen vt maiorem sui partem hoc est plusquam dimidium mergi videremus. Igitur vitreus totam oculi & crystallini posteriorem partem occupat, & opplet; magnitudine ferè quadruplo crystalloidem exsuperans & figuram à circumiacentibus partibus assumens: siquidem non modo mollis, sed penè etiam fluidus, & quasi liquefactum vitrum existit. Vnde Latinè vitreus Græcè ὑαλοειδὴς est appellatus: cui non tantum liquato & feruenti, sed etiam refrigerato similis est.

etenim

etenim puriſſimùm pellucidumq; vitrum exactè imitatur : quam ob cauſam puriſſimùm etiam apparet diaphanum : quod ſanè cryſtalloi di collatum, non hoc à cryſtallino, vt Galenus cenſet, ſed contra potiùs ab hoc cryſtallinum ſuperari dixeris : cuius rei, quod purum ſimiliter ſed tenuius cryſtallino ſit, cauſa eſt.

De Neruo optico ſeu viſorio.

CAPVT IX.

*NERVVS opticus ſeu viſorius ſeu viſiuus ita dictus eſt quòd * 5. r.S.
à cerebro ad oculos eam dignoſcendi deferat facultatem, 8 M.9.R
quæ poſtmodum in oculis ad viſilia tantum limitatur ac 10.G.12
contrahitur : id quod non vt neruus, ſed vt diaphanus redditus fa- 13.14 15 D.16.N
cit, vt exactiùs in vſibus dicetur. Optici nerui inter omnes ſenſo- 19 o.23.
rios neruos tum molliſſimi, tum craſſiſſimi, tum longiſſimi ſunt : 24.c.25. b.26.e.
7. de decret. cap. 5. atque in mollitie id rurſus notat Galenus exteriorem neruorum opti 28. a.
corum partem ſeu ſubſtantiam duriorem, interiorem molliorem eſſe. 29. f.
16. de vſu par. cap. 3. In craſſitie autem rurſus ex Herophilo Galenus notat opticos neruos interiùs per vniuerſum ductum perforatos eſſe, ideoq; poros, hoc eſt meatus, appellatos ab Herophilo fuiſſe, cuius meatus gratia craſſiſſimos fuiſſe factos Galenus quoque arbitratus eſt : ac per huiuſmodi
10. de vſu par. cap 12. meatum influere ſpiritum animalem cum ſua ſubſtantia prodidit, per cæteros autem ſenſorios neruos, ipſius ſpiritus vim duntaxat. Quem tamen meatum videri non poſſe prodidit Galenus niſi tribus præmiſ
7. de decret. cap. 4. De oculis cap. 3. ſis conditionibus, vt animal magnum ſit, nuper mactatum, & in cla ro aere conſpiciatur. Quæ omnia vt notiſſima antiquis exſtitere; ita de neruorum opticorum longitudine, origine, ductu, nihil ab eiſdem certi diſcere licet. Quinimmo ſi neruos opticos longiſſimos eſſe & circuitum longiſſimum in cerebro peragere, & à poſterioribus cerebri partibus oriri, immò ab ipſamet ſpinali medulla expullulare quis oſtendat; iſtæc omnia contra Galeni placita offendet. exculta enim magna profeſſio noſtris temporibus adeò eſt, vt innumera propemo dum antiquis incognita, comperta ſint. Nerui igitur optici potiùs à poſteriore & inferna cerebri parte oriuntur. Vnde eos conſpicies ſi cerebrum auerſa parte hoc eſt ex inferiore diſſeces, & eius baſim ſuperiùs colloces : & membranam duram auferas, inde ventriculos hinc inde & Choroidem plexum detegas, videbis enim cerebrū duos producere veluti truncos maximos ceu crura alterum ad ſiniſtram, alterum ad dextram : quæ duo crura ſpinali principium præbent me dullæ : ab his igitur hinc inde qua cerebri priores ventriculi & plexus choroidis incipiunt etiam nerui optici expullulant, deinde lōgo tractu anteriùs arcuatim procedunt, donec propè reticularem plexū ſeſe viciſſim adeuntes coniungantur, ita vt ſeſe decuſſatim interſeca-

re vi-

re videantur, non tamen se intersecant, sed tantummodo suis lateribus mutuò vniuntur latiores facti, postea verò rursus disiunguntur & dexter dextrum sinister sinistrum oculum adit, sed priùs cranium exeunt ambo per id foramen retro in oculi concauo efformatum: vbi verò oculum attigere neruus in tunicas resoluitur, sicuti dictum est.

De modo dissecandi tunicas, humores & oculi neruos.

CAPVT X.

QVIBVS de interni oculi historia exploratis, quæ tunicas, humores, & neruum contemplatur: iam omnium prædictarum partium dissectionem docere oportet. Quæ duobus modis à me administratur, & in publicis theatris ostenditur. Primus, tum tunicas tum humores vniuersos, integros porrigit, sectione potissimùm per longitudinem oculi, vtputa, à posterioribus ad anteriores partes ducta. Secundus, transuersè tum tunicas tum humores dissecat. Primùm igitur oculo aut humano aut bouino, aut ouillo quàm recentissimo à musculis, tendinibus, & omni pinguedine denudato, ita vt in oculi globo exterior tantum membrana videlicet cornea & sclerotica, cum appenso optico neruo in conspectu sint intactis scilicet amplis vasis, quæ per scleroticam discurrunt ac propè neruum consistunt, ijsque sedulo obseruatis: in sinistrā manū oculo sumpto, dissectionem ordiri à duplici parte possumus; vel à neruo, ita vt primùm exterior tantum nerui membrana vndequaq; à neruo separetur, postea illi proxima tenuis id quod difficillimum omninò est, sed tamen acutissima cultri acie tandem absoluitur, sectione scilicet per longitudinem nerui facta, ac non nisi dura membrana dissecta, postea verò deorsum ad nerui radicem reuoluta, inde incisa vsq; ad corneam, aut potiùs vsq; ad circulum in sclerotica propè neruum factum, vt secundus modus te docebit. Quem auspicari oportet, si primus non succedat, hoc sanè modo. Primùm acie cultri incidenda propè neruum sclerotica ex vna parte est tam altè, vt subiecta Choroides vix appareat, atque tam cautè, vt nequaquam violetur: quod vt succedat, non vnica sectione, sed subinde iterata leuiter diuidenda est, mox tenuissimi stili rotundo capulo, pertentandi viamque forfici parandi gratia primùm, deinde forficulæ mucrone intus ad vsque Choroidem immisso, incisio circa neruum orbicularis efficienda est ita, vt circulus dimidiatum minimi digiti vnguem circa neruū æquet. in qua incisione ampla vasa, quæ in sclerotica propè neruum sunt quantum fieri potest, & seruanda & adnotanda sunt, tum similiter forficula ab vna circumferentiæ parte sectione cæpta, per lōgitudinem tota sclerotica incidenda est vsque ad corneam, ea tamen intācta: in quo opere ne subiectam Choroidem violes stilo immisso se-

ctionem

ctionem anteuertere opus est viamq; tutam sectioni parare; tum verò ex opposita eius sectionis parte similiter per longitudinem & vsq; ad corneam altera sectio facienda est: mox inuertenda tota sclerotica est retusa cultri parte eam à subiectaChoroide per totam eius regionem, vel separando, atque venulas & fibras omnes, quæ ab vna ad alteram producuntur, auellendo, aut annexas Choroidi relinquendo, ita enim & sclerotica ex vtraque parte, & choroides subiecta integra apparebit, poterisq; in Choroide per eius potissimùm longitudinē discurrentes venas, coloremq; eius adnotare, postea corneā ab vuea in circuitu retuso cultro separabis. ita enim tibi humor aqueus effluēs & cornea ex vtraque parte, & vuea eiusq; foramen, & iris apparebit, insuper corneæ & scleroticæ tum verò vueæ, & Choroidis continuitas in circuitu corneæ, totusq; reliquus oculi globus niger, & ex parte Choroidis digitos etiam nigrore inficiens cōspicietur. Deinceps si quod hucusq; in sclerotica fuimus moliti, idipsum in cæteris moliamur tunicis videlicet Choroide & retina, totus internus oculus tibi erit conspicuus. Cæterum retinam nunc ab aranea in crystallini circuitu incidere forficula opportunum erit, vt crystallinus integer vitreo humori innatans appareat, vitreiq; quantitas ac diaphanum conspiciatur. Quod si retinam simul cum ipsa aranea separes, iam araneæ & retinæ continuationem habebis, & crystallinum ab aranea totum obuolui videbis, dissimili tamen tunicæ substantia anteriùs posteriùsq;. In altero autem administrationis modo, vtrinq; scilicet anteriùs posteriusq; appræhensus suspensusq; oculus detinetur, inde vltra dimidiū ad anteriora versus acutissima nouacula transuersè inciditur, ita vt crystallinus totus integer cum vitreo remaneat, tum in posteriore sectionis portione retina & Choroides atque etiam sclerotis visuntur, insuperque venæ apparent per retinam interiùs quà vitreus humor est excurrentes potesq; assumpto crystallino in manū, & minima in eo sectione facta araneam ex vtraq; crystallini parte, eo foras prorumpente conspicere; & quà totum obuoluat crystallinum, tum verò etiam partem araneæ tum anteriorem tum posteriorem nequaquam vniformem: in anteriore autē portione, corneam, vueam, iridem, tunicarum coniunctiones humorem aqueum, & si quæ alia sunt, obseruare poteris.

De Oculorum Musculis.

CAPVT XI.

NVNC de externis in oculi globo positis partibus agemus à musculis exorsi. Musculi oculorum hominibus & simijs sex, quadrupedibus autem, quæ prona incedunt, vitæque munera prona expediunt, septimus additur, qui etiam in plures diuiditur,

* 5.a.bc. ditur, & aquatilibus vt lucio pisci, non adest; de quo postea. ex his
9.7.8. d. alij sunt recti alij obliqui: * recti quatuor sunt, qui per oculi longi-
e.f g 9 n. tudinem rectà procedunt, & quatuor rectis motibus dicantur: * obli
11. 16. quus exactè vnus est in inferna concauitate positus, & * sextus par-
a.b.c. d. tim rectus partim obliquus est, ad internum angulum collocatus, qui
17.a.b.c. trochleæ musculus dicitur. Ex his rursus (quanquam omnes exigui
19. 21. sunt) alij sunt maiores hoc est crassiores & corpulentiores, alij te-
a b.c d. nuiores, & minus carnosi. Nam cæteris crassior superior est, cui pro
* 6.S. 7. ximè succedit exterior, atque huic subindè interior, postremò infe-
8.L. 9.O. rior; quibus adhuc tenuiores obliqui sunt: sed obliquus infernus bre
11.a.16. uis est, trochleæ verò, longior & tenuior est. Insuper positionem
19. f. habent quatuor recti & vnus trochleæ secũdum oculi longitudinem,
* 5.L.6 non tamen paralleli siue æquidistantes sunt, sed in fine vtputa ad
s.7. 8. b oculum latiores, in principio videlicet ad neruum angustiores sunt ita
9.o. 11. vt rotundam pyramidem turbinatamq; figuram exactè referãt, cuius
16. 19.e. basis oculus, vertex neruus sit seu musculorum principium. Omnes oculorum musculi angusto seu acuto & carnoso oriuntur principio, sine vero contra latiore, & neruosiore: quinimmò quatuor recti vbi oculi globum attingunt in tenuissimum & latissimum mẽbranosumque tendinem ita degenerant, vt cum anteriùs totum oculum cingant, quibusdam visum fuerit tanquam tunicam hos tendines nominare, & sanè qui sublucidus visitur oculi candor horum musculorum tendini potiùs quam agnatæ tunicæ acceptus ferri debet: tendo verò obliquorum musculorum rotundus quadantenus non tamen exactè
* 5.i. 6. apparet, sed breuis obliqui, * trochleæ verò musculi longissimus, qui proinde reflectitur ad trochleam in maiori angulo, & obliquè postea procedit, vsquequò in supernam oculi regionem inseratur, exactè autem cuiusq; musculi historiam assequeris, si modum eos dissecandi audias: qui à me dupliciter administratur, alter oculum in propria sede & musculos in suo situ hoc est principio & fini appensos cõmonstrat, alter oculum & musculos à cauitate distractos in tabula porrigit: primus musculorum motum secundus magis musculos ipsos, & quæ ijs insunt ostendit. In primo opus est priùs cerebrum auferre, deinde ad vtrunque angulum per oculi longitudinem serra os supra oculum positum dissecare, ita vt vtrinq; ad neruum opticũ sectio perueniat, in quo opere dummodo trochleam in interno cantho illæsam serues, quo propiùs ad angulos sectionem, adiges, eo meliùs & commodiùs facies, quia maior ossis portio eleuabitur, & musculi euidentiùs videbuntur, tum oportet ab osse inciso pericranium separare, & malleolo anteriùs retrorsum os sectum tundere, quo totum os diuisum decidat. Quo facto ex ea parte qua os ablatum est, & oculus detectus, volsella frustatim pinguedo totius oculi, quæ copiosa est, subinde auellenda est, ita vt nil aliud quàm pinguedo ex ossium concauitate & oculo auferatur. Ita enim tibi omnes musculi

C appa-

apparebunt à se inuicem separati non modo oculi, sed etiam qui singuli singulas palpebrarum attollunt & præterea venæ & arteriç, denique * ligamentum illud quod trochleæ musculi tendinem quasi vaginam inuestit: quç trochlea vt distinctè cernatur plusculum diligentiç adhibendum est, ita vt exactè omni ex parte denudetur, intea verò superiùs ossi appensa relinquatur. apparentibus autem musculis si filo vnumquemque sigillatim non longè à tendine alliges, & situm formamque pyramidis seruando trahas, à quolibet musculo proprium absolui motum in oculo videbis. In altero verò administrandi modo: potes, si vis, abstinere à sectione ossis superni propositi, sed ex anteriore parte incipiens subinde oculum totum ab osse circumcirca à tota concauitate separabis, ita vt pericranium appensum oculo remaneat non ossi, & extracto à concauitate oculo, in tabula ipsum pones, & pinguedinem tantum frustatim auelles, ita vt cætera serues videlicet trochleam, ligamentum, venas arterias & musculos. Sed dum oculum à cauitate ossium separas in magno cantho attentè ad trochleæ locum procedas, atque etiam vbi inferior obliquus est musculus, vt vtraque pars ad os dissecetur ac separetur, non autẽ violetur; similiter si attentè musculorum principium à neruo seiũgas, non difficulter neruos singulos in singula musculorum principia insertos conspicere poteris à secundo neruorum pari deductos: sicque opere peracto, musculos in tabula separatos ostendere poteris & trochleç tendinem reuolutum, & alia conspicies; ita vt si ritè etiam rem administres glandulam quoque externi canthi obseruare possis. In hoc secundo administrãdi modo * musculus septimus alijs separatis tibi sese offeret, poterisque ipsum tum oculo annexum primò ostendere inde separare, vt ostendas cunctis hunc musculum tum in * duos, tum in * tres, tum in * quatuor diuidi posse. De hoc septimo musculo vltimo loco dictum est, propterea quod sub alijs sex memoratis consistit, & ab ipsis in propria sede consistentibus occultatur, cum breuis sit musculus, & longè posteriùs in oculo insertionem suã moliatur, circulumq; posterius in oculi globo hac ipsa insertione efformet, ac priores quatuor musculi, qui suis tendinibus vsq; ad iridem perueniunt: vti dissectio patefacit si eorum separationem sedulò in recentissimis oculis atq; acutissima acie & exiguo cultro aggrediaris. Vnum addendum superest, nimirum aquatilia, & inter ea * lucium piscem sex tantum musculos habere, septimo autem destitui: tum * duos obliquos decussatim hoc est crucis modo sese interfecare, quod cæteris non contingit.

Marginal notes: * 5.6. 7.8.i. — * 9.q.10. H. — * 14.a.b — * 12.13 15.a.b.c. — * 6.b.i.l. — * 21.22 23. — * 21.e.f

De Pal-

DE PALPEBRIS.

CAPVT XII.

* 1. a. 3. b. 5. d. *PALPEBRAE nostris à palpitando seu tremendo dictæ sunt, vel quia propter eorum frequentem motum quasi palpitare ac tremere videantur; vel quia palpitationi frequenter sint obnoxiæ. Græcè βλέφαρα dicuntur διὰ τὸ προσφαίνεσθαι, ἢ διὰ τὸ αἰρέσθαι αὐτὰ ἐν τῷ βλέπειν quod primùm ostenduntur, vel quod (Meletius c. de oculis.) in cernendo attolluntur. Quarum altera * superiorem altera ✠ inferiorem situm habet, vnde superior inferiorue palpebra appellatur. (* 1. a. ✠ 1. b.) Vtraq; ex multis conflatur partibus, ex cutè scilicet, membrana carnosa, musculis, tunica à pericranio delata, quæ coniunctiuæ est communis, tarsis & cilijs; omitto semper venas, arterias, & neruos communia scilicet vasa, & communis vtilitatis, gratia vtputa, ad nutrimentum, calorem, & sensum, motumque delata. Cutis omnibus supereminet, & quæ si alicubi vnquam, in palpebris certè tenuissima est & laxissima: ob quam tenuitatem dixit Aristoteles palpebrarum cutim sine carne esse, proptereaque discissam similiter ac præputium non coalescere; (Arist. 2. de anima. part: cap. 13.) est præterea cutis palpebrarum motu voluntario prædita: quamuis Aristoteles eiusmodi motum palpebris denegarit, dum nō consultò palpebras moueri, sed naturæ instinctu contra extrinsecus accurrentia atque incidentia, conniuere voluit. (2. de anima cap. 13.) Nos autem cum Galeno quòd à musculis perficiuntur omnes eiusmodi motus, voluntarios esse dicimus; sed alios liberos alios affectionibus corporis deseruientes cū eodem Gal. perhibemus, quod inferiùs suo loco patebit. Nunc autem illud quæramus, quomodo cutis palpebrarum motu volūtario moueri nata sit, hoc modo de omni cute aliquanto altius exorsi. Notandum quod cutis ad subiectos musculos variam habet differentiam. Nam alia consultò mouetur; alia est immobilis, quæ motu voluntario non mouetur; vel apparet prorsus immobilis, vel laxatur tantum & contrahitur, quæ quieta prorsus est, illa existit, inter quam & musculos multa intercedit pinguedo, vnde in pinguibus nullus apparet cutis motus: atque in his musculis cutis appenditur media intercedente pinguedine cui inhæret appensa per venas, arterias, & neruos ad cutim excurrentes, ac membraneos quosdā nexus ex neruis cōflatos: quæ verò cutis motu voluntario similiter destituitur, sed laxari & contrahi tantū videtur: in duplici adhuc est differētia. Nā alia subiectis musculis arctiùs hæret, alia laxiùs. Laxiùs hæret quæ in externa manus parte est quę laxa est, & contrahitur & laxatur ad musculorum subiectorum motum, & quasi per accidens motum musculorum consequitur. Quæ autem arctiùs stringitur, est in manus vola, quæ facit eam partem difficulter circumuersatilem vtraque tamen cutis, vti quoque prior, quæ prorsus immobi-

 lis est

lis eſt communibus nexibus propoſitis hæret cum muſculis appenſa, ſed illa arctiùs hæc laxiùs. At cutis quæ motum voluntarium posſidet illa eſt, quæ non tantum per venas, arterias, & neruos ac membranas muſculis appenditur, ſed etiam muſculorum ſubſtantiæ coaleſcit & vnitur. Qui tamen coalitus triplex eſt. Nam aliquando muſculi tantum extremitas ſeu finis cuti vnitur; vt nonnullis accidit labiorum muſculis in gena poſitis, & muſculo palpebram ſuperiorem attollenti, qui oritur à neruo & in palpebrarum cutem inſeritur, quæ proindè ab ea tantum muſculi extremitate trahitur. Aliquando verò toti fibrarum ductui cutis coaleſcit, vt in fronte & orbiculari palpebrarũ muſculo, quæ propterea vniuerſa ſeu per totum fibrarum muſculorũ ductum à muſculis ſubiectis mouetur. Tertia denique eſt cutis in qua muſculorum fibræ cuti per totum ita commiſcentur, vt non magis cutis quam muſculus appareat ac dici poſsit, vt in labijs; & hæc adhuc magis mobilis eſt. Ex quibus iam apparet quomodo cutis palpebrarum cum ſubiectis muſculis ſe habeat. At muſculi ſubiecti duplices ſunt vel orbiculares, vel recti. * Rectus vnus eſt, qui in ſuperna cauitate & orbita oculi interiùs conſiſtit, & illi qui oculum attollit ſuperſtat, & recta ad palpebram ſuperiorem progreſſus in eam prope tarſum inſeritur, ipſamque attollit. * Alius muſculus orbicularis eſt, qui duo etiam dici poſſunt ſuperioris inferiorisque palpebræ vnus, quamuis melius ſit vnum ponere, propterea quod fibræ eius continuæ ſunt. Qui ortus ab interno infernoq; angulo & per inferiorem palpebram, cuius latitudinem imitatur progreſſus ac per externum angulum ſurſum reuolutus, tum vero per ſuperiorem palpebram eadem latitudine ſemper incedens in ſuperiorem & ſimiliter internum angulum inſeritur. Hic orbicularis muſculus à recto in eo potiſſimùm differt, quod rectus per ſe muſculus carneus & orbicularis à membrana carnoſa carneis adaucta fibris conflatur, quapropter tenuisſimus eſt muſculus. Cui orbiculari muſculo ſubiecta eſt * membrana tenuiſſima, leuiſſima, perpolita, quæ oculum contingit à pericranio delata, ſed multo pericranio tenuior eſt ac leuior, quæ cũ ad palpebras peruenit in ſuperna infernaquè & interna parte obtuſum & orbicularem videtur angulum facere ac duplicem membranam conſtituere, quarum ſuperior vtriuſq; palpebræ inferiorem faciem inueſtit, & quaſi ſubdiuit; altera oculi conuexitatem exterioremque rotunditatem ſupra muſculorum tendines abducit, & coniunctiuam vocatam tunicam producit, ita fortè appellatam, quod palpebram oculo amicè coniungat, vti alibi dictum eſt. Palpebræ autem anteriore parte in tarſos deſinunt, à quibus poſtea cilia prodeunt. * Tarſi propter ſiccitatem ſuam eodem nomine ſignati ſunt, quo & dorſum pedis. Sunt enim corpora cartilaginea, exigua, corniculatam lunam referentia in vtraque. verò palpebra imperfectum circulum referunt. ab ijs * cilia prodeunt, ita à noſtris dicta quod ocu

los

*3.f.5. f.p.

*2.a.3.a

*4.K.

Meletius.

*1.a.5.a

*1.b.

los celent, ac tueantur. nam aduersus puluerem, fumum, muscas, & parua animalcula atque exigua corpora, oculum tuentur, quibus tanquam reti irretiũtur. Græcis βλεφαρίδες dicuntur. Proposita palpebrarum fabrica, quæ homini potissimùm tum verò etiam plerisque congruit, sciendum adhuc est ex Aristotele, & alibi, & Galeno similiter. Inter animalia, alia palpebras obtinere, alia ijs destitui. Quæ palpebras sunt sortita, ea sunt, quæ in aere ac terra degunt. Aquatilia autẽ palpebris prorsus destituuntur. Sed inter hęc ea conspicitur differentia, quod gammari, paguri, locustæ, cancri, palpebris quidem destituuntur; sed cauitates quasdam seu receptacula quædam in quibus oculi collocati sunt, obtinent: pisces autem neque etiam eiusmodi sinus adepti sunt. Cur verò id accidat, cum vtilitates persequar, adnectam. Quæ verò palpebras sunt adepta, ea omnia mobiles motu voluntario obtinuere: inter quæ varietas adhuc conspicitur. nam alia vtramque palpebrã inferiorem superioremq; mobilẽ habent: alia vnam fermè solam vel superiorem vel inferiorem: alia denique ambas quidem mobiles, sed vnam altera magis mobilem; atque hæc modò inferior est modò superior. Homines, & quadrupedum bona pars nimirum ζωοτόκα Græcis, & viuipara quibusdam Latinis dicta, idest quæ animal pariunt, vtramque palpebram mouent. Aues autem tam leuiores quàm grauiores, & quadrupedes ouiparæ; palpebram inferiorem mouent: columbæ autem vtramque. sed generaliter auium genus magis inferiorem quam superiorem, sicuti homines magis superiorem quàm inferiorem mouere contingit. Palpebrarum anatomen cultro exiguo administrabis acutissima acie prędito: cutem palpebrę tenuissimam superpositam secundùm fibrarum musculi subiecti ductum incidere oportet infra scilicet vsque ad tarsum, supra verò vsque ad supercilium in quo si etiam superciliorum musculum denudes; differentiam vtriusque musculi videlicet supercilij & palpebræ conspicies, ita autem accuratè cutem separes, vt fibræ subiecti musculi omnes integræ seruentur, maiori adhibita in angulis quàm alibi diligentia. sic enim tibi orbicularis musculus integer apparebit.

Aristot. 2. de part. an. c. 13

De ossibus, oculorum cauitatem efformantibus, de membrana cauitati obducta; de ductibus lacrymalibus & lacrymis.

CAPVT XIII.

POSTREMO de ossibus oculis circumpositis, & alijs, quæ restant, dicendum est. Ossa, quæ oculorum cauitatem efformant, triplicis sunt generis. Nam alia sunt ossa capitis, alia ossis ethmoidis, alia maxillæ superioris. & capitis ossa, adhuc sunt

duplicia,

duplicia. nam alia sunt ossa sphœnoidis siue cuneiformis, alia frontis: quorum ossium multiplex numerus, multiplices efficit in oculorũ cauitate suturas seu harmonias, nam à maxillæ ossibus tres efformantur suturæ, vna ad vtrunque angulum, tertia in cauitate inferna, duę ab ethmoide osse ad magnum angulum, aliæ denique à cuneiformi, & frontis osse. Suturis autem his, pericranium & musculus obliquus infernus, trochlea & alia appenduntur, sed præter eiusmodi ossium diuisiones, tria quoque maxima in his conspiciuntur foramina vnũ retrò, rotundum, ea tantum gratia factum, vt transitus neruo optico esset, alterum est, scissura amplissima oblongaq; in ima oculi cauitate posita, qua tum secundum neruorum par ad oculorum musculos, tum venæ & arteriæ ad oculos oculorumq; musculos perueniant. Tertium est ad internum angulum ad nasum, quod in nasi cauitates nares dictas pertuditur, & per hoc foramen bona pars interdum lacrymarum effluit, de quibus lachrymis quædam senario numero compræhensa, hoc loco examinare constituimus.

Primùm, quid sint lacrymæ.

Secundùm, vbi & quomodo generentur, idest à quibus causis.

Tertiùm, in quo loco detineantur seu colligantur.

Quartùm, per quam viam exeant.

Quinctùm, quæ causæ lacrymas moueant.

Sextùm, quæ commoda, quæuè incommoda ex erumpentibus lacrymis, atque collectis contingant.

Quod ad primum, lacryma nil aliud est quàm excrementum quoddam. Etenim cum sanguis non sit, ideo excrementum est, sicuti omne fluidum quod extra corpus excernitur excrementum esse constat, quod sanè nullum aliud esse potest, quàm tertiæ coctionis excrementum, quod in singulis membris coaceruatur, & generatur. Quo loco subinde quærendum est cuius nam partis excrementum sint lacrymæ? Duo sunt membra in quibus fieri lacrymas existimare possumus. Oculus & cerebrum. si cerebrum: omninò ad oculum lacrymas defluere statuendum est. Igitur lacrymæ vel in oculis fiunt vel aliunde, hoc est, à cerebro ad oculos defluunt. eatenus autem dicimus à cerebro defluere, quia si aliunde lacrymas defluere ponamus, certè membrum à quo defluunt nullum aliud constituendum est quàm cerebrum, quod cum sua natura humidum, & excrementosum sit & pituita abundet lacrymis simili, ideo non abs re fortasse fuerit dicere lacrymas esse cerebri humidũ ac tenuius, excrementum: sicuti fortè crassum est, pituita illa crassa viscida & glutinosa, quę per palatum & os expurgatur, & exspuitur. Quam sententiam videtur comprobare lacrymarum copia, quæ tanta interdum effunditur, vt vix in oculo colligi ac detineri posse credamus. Quæ opinio probabilis quidem est, neque vllo modo reijcienda: sed tamen eam habet difficultatem, quod absonum videatur

tur cerebrum per ipsos oculos expurgari, cum vias habeat patentiores & naturales palatum videlicet & nares ex quibus cerebri excrementa expurgari possunt: præcipuè cum oculi nobilissima sint instrumenta summèque animali necessaria, quæ nitida ac purissima conseruari propter purissima corpora in eis posita, crystallinum scilicet & vitreum oportebat: id tamen infitias eundum non est in maximo cerebri excrementorum prouentu fieri quidem posse vt cerebrum ad oculos aliquid proprij excrementi mittat, quod lacrymis misceatur, sed hoc à lacrymis diuersum esse indicat, quia tunc lacrymæ quasi adulteratæ, & à propria natura in alienum mutatę visuntur, cum viscosæ & crassæ lacrymæ effundantur & appareant, hoc idem potest accidere in morbosis lacrymis, quod scilicet à cerebro defluant: Igitur quod ad cerebri excrementa attinet, ita quidem statuendum, esse duo, vt cum duplicia sint crassa & tenuia: crassa quidem censenda sunt pituitosa illa excrementa, quæ per palatum, & os exspuuntur aut etiam per nares emunguntur. At cerebri tenuia excrementa nullibi apparent, cum tamen longè copiosiora esse deberent quàm crassa nisi lacrymas esse ponamus. Itaq; dicendum est excrementa cerebri tenuia partim quidem insensibiliter difflari, vt aliarũ partium, partim sensibilia esse; atque hæc interdum quidem cum crassis commista euacuari, interdum ad totam faciem transmitti prçipuè verò ad genas, tempora & aures, cuius rei signa manifestissima habemus. Etenim vulnera faciei hoc est in gena, in temporali musculo, & ad aures transuersè facta, posteaquam sanata sunt, solent per duos ac tres menses quotidiè emittere magnam copiã humoris aquei purissimi per foraminulum in vulnere apertum à natura relictũ, quod nulla arte potuit glutinari, qui humor similis est ipsis lacrymis, & in vulneribus in musculo temporali acceptis inter mandendum potissimùm effluere solitus est ex motu; atque hic humor eandem in faciei ac temporum musculis præstat vtilitatem ac lacrymæ in oculis. humectat enim musculos, qui in continua fermè actione sunt. Vltimò cerebrum potest tenuia excrementa ad oculos etiam mittere, & lacrymis misceri quæ verarum lacrymarum speciem præ se ferant, has tamen non veras lacrymas sed mistas & adulteratas potiùs censeo. Veræ autem mea sententia sunt quæ in oculis tantummodo generantur. Potest etiam statui excrementa tenuia cerebri, demitti ad linguam ad loquelam & masticationem, quod verò copiosiores sunt lacrymæ quã oculi excremento conuenire videatur, ratio infra afferetur & supra etiam allata est. Cum dictum sit propter vitreum & crystallinum, oculorum excrementa & visibilia apparere & copiosissima. Igitur concludendum est lacrymas esse oculi excrementum. Cum verò tertiæ coctionis excrementa duo sint tenue & crassum, omninò existimãdum est, lacrymas esse tenue excrementum, posteaquam euidentibus rationibus determinatum aliàs à nobis fuit, crassum excrementum esse ni-

se nigredinem illam appositítiam vueæ & choroidi adhærentem.
Cum autem dictum ex Galeno fuerit, aqueum humorem eiusmodi tenue excrementum esse; dicendum adhuc est lacrymas cum aqueo humore par momentum habere. Etenim aqueus humor copia exiguus est: sunt enim tres quatuorue ad summum huius humoris guttæ. Sed crystallinus potissimùm & vitreus, cum purissima sint corpora, sicuti magnam crassi excrementi copiam secernunt, ita multò maiorem tenuioris secerni necessarium est. atque hoc lacrymæ sunt. Omitto nunc serosam humiditatem quam huic copiæ adiungi par est propter quam causam fortè ab Aristotele salsas esse lacrymas proditum est. Igitur lacrymæ cum sint tertiæ coctionis excrementum, ideo è sanguine tanquam materia, ab oculi temperamento, atque eo maximè, qui humoris vitrei & crystallini proprius est, cum hi humores & à cæteris natura differant, procreantur. Post hæc autem inquirendum est quod sanè multos sollicitat: in quo oculi loco colligi & detineri huiusmodi lacrymas opinandum sit. Etenim tanta est lacrymarum copia, quæ interdum effunditur, vt fortè neque etiam tota oculi cauitas ad eas continendas sufficiat. Sed cum videamus oculi cauitatem seu orbitam, quæ ab ossibus vndique efformatur magnam esse, atque in ea tantum sex exiguos musculos & opticum neruum contineri, quę sanè corpora si in vnum colligas, neque etiam quartam cauitatis partem opplere poterunt: reliquum autem cauitatis à copiosissima pinguedine ac glandulis quibusdam repleatur; ideo absurdum nullum erit dicere, quod sicuti spongia aere plena si repleatur aqua eandem seruat amplitudinem, sic copiam lacrymarum partim in pinguedine partim in glandulis imbibi, absorberi, colligi, ac detineri: hoc quidem rara ac mollissima harum partium substantia adiuuante; quæ tanquam spongia eiusmodi copiosam humiditatem combibat. Neque te interim conturbet quod interdum copia lacrymarum tanta sit vt in oculis detineri totam non videatur possibile, cum eo casu, consecutione & sequela vacui ex cerebro etiam pituitam defluere sit necessarium, à temporibus & faciei partibus illuc similiter vi vacui rapi, & influere. Cum igitur lacrymæ in pinguedine & glandulis detineantur, non est hoc loco quærendum cur natura simulatque generatæ sunt, extra oculos statim lacrymas non emittat. Nam si in omni excrementorum genere id comparatum est, vt congruis quibusdam temporibus excernantur, multò magis id lacrymis conuenire rationabile fuit, potissimùm propter faciem, quam semper decoram & nitidam natura reddere conatur, quod non eueniret, si subinde lacrymæ guttatim per genas excurrerent, quod facilè comprobant ij quibus ex lacrymalibus fistulis eiusmodi effectus apparet. Quoniam autem natura ex omnibus fructum percipere solita est, ideo neque etiam eiusmodi lacrymas in oculo detineri sine fructu voluit, sed perinde ac excre-

menta fœtus, vtilia fœtui continendo fecit: sic lacrymæ ad humectā- dos ipsos musculos substitutæ sunt; qui propter frequentem ac ferme continuum motum, qualem nullis alijs corporis musculis accidere compertum est, non solùm calefacti, sed etiam veluti coria exsiccati fuissent; nisi respectum esset, vt congruo præsidio humectarentur refrigerarenturq; . quod sanè faciunt lacrymæ circum musculos ad pinguedinem positæ: quæ sicuti copia moderatæ eiusmodi præstant vsum, ita si immoderatę euadant, offendere solent. Possunt autem duobus modis immoderatæ fieri, uel si immoderatiùs expurgentur, vel si omninò intus detineantur augeanturq; . etenim si aliquando in maiori, quàm par est, copia effundantur, oculos musculosq; exsiccando lædere, tum verò musculos ægrè oculos mouere experientia quotidie comprobat: quemadmodum si diutiùs quàm par sit detineantur copiaq; immoderatę fiant, impurum oculum efficere, & visionem deteriorem reddere. Propter quam causam natura sapientissima duplicem viam ad lacrymas expurgandas parauit, vna est per oculorum utrosque angulos, alia per nares. Etenim in vtraq; extremitate tarsorum superna scilicet & inferna, bina in vnoquoq; angulo foramina apparent tam exigua atque angusta, vt vix in viuentium corporibus, aspectabilia sint; in cadaueribus autem omninò sensum effugiant: per quæ lacrymæ cum effunduntur exeunt, potissimùm autem per internum angulum quo vt decliuiore vtitur natura ad lacrymarum effluxum. alia autem atque adhuc patentior via nares sunt, in quarum summitate ad internum angulum foramina in osse insculpuntur tàm magna vt quiuis ea admiretur: quæ si attentè intuearis, insignes quidam canales tibi videbuntur eo loci ad hunc vsum excauati vt lacrymæ per nares expurgentur: quin etiam ductum quendam neruosum ab oculis in eiusmodi foramina ingredi videbis, quasi accommodatum canalem ad lacrymas in nares deriuandas. Vtraq; hæc uia tam tarsorum quam narium, si plus iusto amplietur, aut à lacrymarum acrimonia erodatur, in fistulas degenerat, quas lacrymales appellamus: ex quibus non modo lacrymæ sed etiam pus effluit. Per hæc igitur loca lacrymæ expurgantur, atque exeunt. Quoniam autem excrementa sunt, ideò non ex se ipsis è corpore exeunt, ne si continuè effluant indecoram faciem reddant, visionemque offendāt, sed cum ab aliqua causa mouentur, quæ sanè causa si particularis inquiratur multiplex omninò est. Etenim ex Arist. oculorum perfrictio, frigus, calorq; nimius, ictus, Sol, equitatio, cursus; item nariū valida emunctio, flatus seu vētus, dolor, angor animi, risus, fletus, febris ira denique omne id quod vel potest comprimendo exprimere, vel dilatando extrahere lacrymas mouet, propter quam causam in omnibus tanquam communes causæ modo expresio, modo dilatatio, attractioq; concurrunt. etenim oculi perfrictio, narium emunctio, frigus, ventus, & angor animi, dolor ac fletus; exprimendo com- 5. & 31. problem.

D primen-

Figurarum Oculi Explanatio.

Prima figura, Oculum integrum & nulla ex parte dissectum cum palpebris & cilijs repræsentat.
- *a.a. palpebræ.*
- *b b. cilia.*
- *c. angulus oculi maior.*
- *d. angulus oculi minor.*
- *e. membrana coniunctiua.*
- *f. iris.*
- *l. pupilla oculi.*
- *g. canum.*
- *h. subcanum.*
- *o. tarsi.*

2 *Oculi palpebras excoriatas exhibet.*
- *A.A. orbiculares excoriatæ palpebræ musculi.*
- *B. canum.*
- *C. subcanum.*
- *E. cornea tunica, iridem & pupillam complectens.*

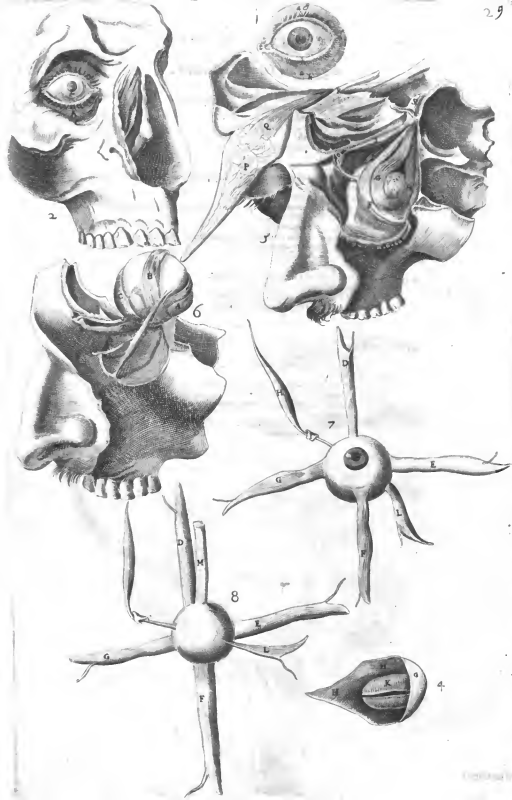
3 *Tertiam figuram pagina tertia inuenies.*

4 *Palpebras separatas, & inuersas commonstrat.*
- *G. pars exterior palpebræ.*
- *H H.H palpebræ concaua & interior facies.*
- *K. membrana oculum contingens.*

5 *Oculum ex sua sede reuulsum commonstrat, ita vt musculi ferè omnes sese in conspectum dent.*
- *D. palpebra.*
- *E. tarsus.*
- *F. musculus palpebram attollens.*
- *G. musculus oculi rectus superior.*
- *H. Musculus oculi rectus externus.*
- *K. Musculus oculi rectus internus.*
- *i. tendinosa trochleæ musculi pars.*
- *L. ipse musculus trochleæ.*
- *O. exigua cartilago, per quam trochleæ musculus tendinem suum transmittit.*
- *P. in dextro oculo musculus palpebram attollens separatus.*
- *Q. musculus eiusdem oculi rectus superior loco suo relictus.*
- *R. pars optici nerui dextri.*
- *S. pars optici nerui sinistri.*

6. *Oculum sursum reuolutum commonstrat, vt alij musculi in conspectum sese dent.*
- *S. musculus oculi obliquus inferior.*
- *O. prædicti musculi neruus.*
- *T. trochleæ musculus.*
- *V. tendo musculi trochleę.*
- *X. Cartilago, per quam prædictus tendo transit.*
- *A. musculus rectus externus.*
- *B. musculus rectus inferior, in præcedenti figura non visus.*
- *C. musculus rectus internus.*

7. & 8. *Musculos omnes separatos exhibet.*
- *D musculus rectus superior vnà cum neruo separatus.*
- *E. musculus rectus externus vnà cum neruo separatus.*
- *F. musculus rectus inferior vnà cum neruo separatus.*
- *G. musculus rectus internus vnà cum neruo separatus.*
- *H. trochleæ musculus.*
- *I. cartilago ab osse reuulsa, quæ trochleę comparatur.*
- *L. musculus obliquus inferior.*
- *M. neruus opticus, sed ille in septima figura non videtur.*

1
2
3
6
7
8
4
Q
P
B
D
H
E
G
L
F
M
K

Figurarum Oculi Explanatio.

9 *Oculi ouilli figura est, præter musculos hominibus brutisq; communes, fibras musculorum brutis peculiarium commonstrat.*

NNNN. quatuor musculi recti loco suo relicti.

O.O. duo obliqui ex posteriori parte separati.

P. neruus trochleæ musculi.

Q. fibræ musculorum brutis peculiarium.

R. nerui optici pars.

10 *Oculi gazellæ figura.*

A.B.C.D.E.F. sex musculi communes ex posteriori parte separati, vnà cum eorum neruis.

G. pars nerui optici.

H.H. musculi brutis peculiares.

11 *Ouis oculi figura est, ex anteriori parte musculorum insertionem præcipuè commonstrans.*

A.B C.D. musculi communes recti.

E.E. musculi obliqui communes.

12. & 13. *Eiusdem oculi ouilli figura, musculos brutis peculiares diuerso situ demonstrans.*

A. musculus duplo latior sequentibus duobus.

B.C. musculi angustiores.

D. nerui optici pars.

14 *Oculi bouini figura, musculos brutis peculiares exhibens.*

a. musculus brutis peculiaris angustior.

b. musculus brutis peculiaris triplo prædicto latior.

c. vinculum per latioris musculi medietatem transcurrens.

d. neruus opticus.

e. venula per scleroticam tunicam discurrens.

f. sclerotica tunica.

15 *Oculi ouilli figura.*

A. musculus latior separatus.

B.C. musculi duo angustiores separati.

D. neruus opticus.

E. vinculum per latioris musculi mediocritatem productum.

F. tunica sclerotica.

16 *Oculi etiam ouilli figura, omnes musculos tam communes quàm brutis peculiares separatos commonstrans.*

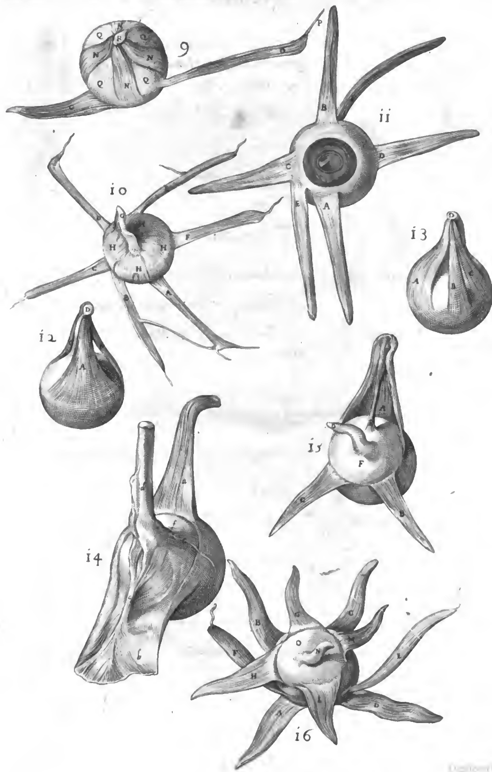
A.B C.D. musculi quatuor recti communes.

E F. musculi duo obliqui communes.

G.H L.M. musculi quatuor brutis peculiares, qui pro subiectorum diuersitate plures pauciores ue.

N. neruus opticus.

O. Sclerotica tunica.

9
10
11
12
13
14
15
16

Figurarum Oculi Explanatio.

3 *Musculos palpebrarum potissimùm visui subijcit.*
- *B. palpebra.*
- *E. orbicularis palpebræ musculus seorsim positus.*
- *F. rectus palpebræ musculus seorsim positus.*

17 *In ouillo oculo, musculos aliquot demonstrat.*
- *a.b.c. musculi communes sedibus suis siti.*
- *d. cauitas cranij cui oculus inhæret.*
- *e. iris.*
- *f. membrana coniunctiua.*
- *g. Oculi pupilla quæ cum iride simul cornea tegitur.*

18 *Ouilli oculi figura, priorem potissimùm oculi partem demonstrat.*
- *a. membrana coniunctiua.*
- *b. iris.*
- *c. pupilla.*
- *d.e. musculi duo inferiores.*

19 *Simiæ oculus, musculos omnes separatos exhibet:*
- *a.b.c.d. musculi recti.*
- *e.f. musculi obliqui.*
- *o. opticus neruus.*

20 *Simiæ oculi, anteriorem partem demonstrat.*
- *a.b. cornea.*
- *c. coniunctiua.*

21 *Lucij piscis oculus, omnes musculos separatos exhibet vnà cum sui anteriori parte.*
- *a.b.c.d. musculi recti.*
- *e f. musculi duo obliqui.*

22 *Idem oculus, incisam choroidem vueamq; membranam visui obijciens.*
- *a. vuea.*
- *b. choroidis incisæ portio.*
- *c. vueæ foramen.*

23 *Eiusdem figura.*
- *a. Vueæ foramen.*
- *b. iris.*
- *c. opticus neruus.*

24 *Posteriorem bouini oculi partem & nerui optici dissectionem demonstrans.*
- *a.a.a.a. resectorum peculiarium musculorum album vestigium.*
- *b.b. exterior nerui optici tunica.*
- *c. neruus opticus.*

25 *Bouini oculi figura, in qua sclerotica dissecta, choroides sese potissimùm in conspectum dat, Alteram eiusdem numeri figuram, pagina sequenti habes.*
- *a. exterior nerui optici tunica ab ipso neruo separata.*
- *b. neruus opticus.*
- *c.c.c.c. scleroticæ tunicæ interna facies.*
- *d.d d. choroides tunica.*
- *e. particula retinæ abstracta choroide conspicua.*

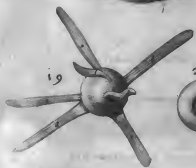
26 *Eiusdem oculi anteriorem partem visui obijciens. Huius numeri altera figura, in sequenti pagina est.*
- *a. choroides.*
- *b. vuea.*
- *c. vestigium scleroticæ resectæ.*
- *d. foramen pupillæ.*
- *e. opticus neruus.*

27 *Bouis oculi figura.*
- *a. sclerotica tunica.*
- *b. cornea.*

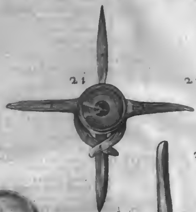
28 *Bouis est, scleroticam tunicam ab oculo separatam demonstrans.*
- *a. opticus neruus.*
- *b. posterior scleroticæ pars ab oculo resecta:*
- *c. retina concauæ scleroticæ adhærens, per quam venulæ nonnullæ discurrunt.*

17

18

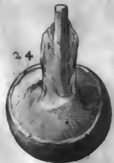

19

20

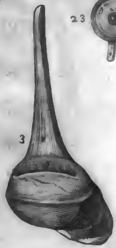

21

22

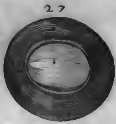

23

24

28

3

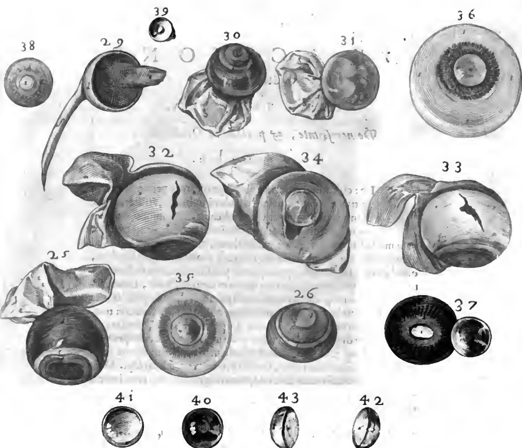

25

27

26

Figurarum Oculi Explanatio.

25 *Alteri figuræ eodem numero signata fere similis est, hoc autem differt, quod hæc ouis sit, tum quòd illa posteriorem oculi partem, hęc verò anteriorem aliquo modo commonstret.*
c.c.c. sclerotica tunica interna facies.
d.d.d. tunica choroides.
e. vestigium coniunctionis tunicarum.
f. vuea.
g. Vuea foramen.
26 *In hac figura cum altera eodem numero signata situs tantum est differentia, præterea quod hac ouillum oculum pingat, illa bouis, litteræ autem vtrobiq; idem significant.*
29 *Humana est sclerotica tunica, vnà cum retina ab oculo separata.*
d. sclerotica tunicæ posterior pars.
e. retina tunica conglobata.
f. neruus opticus.
30.& 31. *Vueam choroidemq; demonstrant.*
g.g. sclerotica reuoluta.
h.h. choroides tunica.
i. Vuea foramen.
l. Vuea tunica.
32.& 33. *Bouis est vtraq; figura, separata choroide retinam potissimum visui obijciens.*
m.m. interna choroidis facies.
n. cornea.
o.o.o. retina alicubi lacera.
r.r. Vitreus humor per laceræ retinę foramina in conspectum veniens.
34 *Præter illa in præcedentibus visa crystallinum exhibens.*
m.m.m. interna choroidis facies.
p.p.p. retina tunica.
q. crystallinus humor.
r. vitreus humor cui crystallinus innatat:
35.& 36. *Anteriores oculi sunt figuræ, humorem vitreum & crystallinum commonstrantes, vt sese in boue habent.*
f.f.f.f. humor vitreus.
t.t.t. ciliaris corona ab vueę fibris impressa.
v. crystallinus humor.
37 *Bouis etiam hæc est vt præcedentes.*
a. vueæ tunicæ interna facies.
b. crystallini exterior facies.
c. vueę foramen.
38 *Humanam vueam pingens.*
d. vuea.
e. vueæ foramen.
39 *Crystallinum humanum exhibens.*
f. anterior crystallini pars.
g. posterior crystallini pars.
40 *Bouis crystallini anterior facies.*
41 *Crystallini bouis posterior facies.*
42.& 43. *A latere crystallinum exhibent.*
a. anterior crystallini pars.
b. posterior crystallini pars.
c. locus coniunctionis aliorum humorum.

39
38
29
30
31
36
32
34
33
25
35
26
37
41
40
43
42

DE ACTIONE Oculorum.

PARS SECVNDA.

De necessitate, & praestantia Oculorum.

PROOEMIVM.

SI ex cõtrario contrariũ nobis dignoſcere ſæpenumero cõtingit: facilè opinor quãta ſit oculorũ nobilitas, vtilitas, ac præſtantia, nobis ipſa cæcitas indicabit. Quomodo enim ab omnibus iniurijs, & externis incurſionibus cauere, quonam modo ſibi victum parare cæci valeant, non equidem video. Sed quanquam hæc maxima ſint incommoda; maiora tamen illa ſunt, quod qui cæci naſcuntur, præcipuo ad philoſophandum inſtrumento & adiumento carent. Etenim quanam ratione, Solis, Lunæ, Siderum, Cælorumq; vllam notitiam adipiſcamur, niſi illa prius intueamur? Quomodo diei, noctis, menſium, annorum, & vniuerſa temporis cognitio ſinè oculis habeatur? Equidem vt ſemel quod res eſt cum Platone dicam, totius naturæ ordo nos lateret, ſi oculis priuaremur. Cum itaq; tantæ vtilitatis, & excellentiæ oculi ſint: meritò ſumma induſtria, ſummo artificio, ſumma prouidentia, à Deo Opt. Max. conſtructi, & conformati ſunt. Age ergò dignis hymnis conditorem noſtrum celebremus, & quænam fuerit in oculorum conſtructione opificis ſapientia, pro viribus explicemus.

Oculi actio adfertur, & modus viſionis ex Stoicorum, & Epicuri ſententia, refellitur.

CAPVT I.

OCVLVS igitur, eſt inſtrumentum ſentiens, quo animal aut anima ſentit, dignoſcit, ac videt affectiones corporum; ſcilicet, quæ in corporis ſuperficie ſpectantur, vt lucem, colorem, magnitudinem, poſitionem, numerum, conformationem, diſtantiam, motum, quietem, pulchritudinem, & id genus alia quæ vt infra dicetur, nil aliud quam lucis affectiones ſunt; quę ſanè cognoſcit per facultatem quandam cognoſcentem illi à cerebro impertitam. Impertitur autem per neruos. nam cum nullum membrum in corpore ſit quod cognoſcendi facultate polleat, niſi cerebrum, neq; illi ſenſibilia præſto ſint; ſed omnia extranea, & à cerebro diſſita, ſeparataq; ſint: meritò cerebrum ad externa cognoſcenda ſenſibilia, quaſ-

dam

dam ex se ad corporis superficiem, seu extremitatem propagines por rigit; nimirum, neruos quos tanquam administros & rerum extrinsecus ad sensus appellentium solertissimos constituit exploratores. Nerui autem, à cerebro ad oculos propagati ex actione & munere videndi quo potissimùm fungunrur Græcis, Optici dicuntur. Qui si externarum rerum cognitionem sint adepturi: vt sensile neruum tangat, necessarium est; si modò apud Philosophos omnem actionem per contactum fieri receptum est. De quo sanè contactu loquens Galenus hæc protulit. Ipse siquidem neruus cerebri pars cum sit, sicut arboris virga, aut ramus: efficit, vt membrum in quod inseritur, vi eius in se totum recepta, habile, ad omnia quæ ipsum attigerint sentienda, reddatur. Quamuis autem Aristoteles III. de Anima, conferens tactum cum alijs sensibus videatur inter hos & illum, id discriminis statuere: quod reliqui sensus, medio quopiam sua sensilia percipiant; nullius autem rei alterius interuentu tactus: tamen nihilominus asseruit omnem sensum, tactum esse & tangendo sentire. Cum igitur neruus opticus à re aspectabili seiunctus & remotus sit: necesse profectò est, si fieri hic contactus atq; actio debet, vt vnum ad alterũ appellat, scilicet, vel neruus ad sensibile, vel contra sensile ad neruum, vel ad aliquam vsq; partem vtrumq; ad alterum moueatur. Nullus tàm infimæ classis fuit Philosophus, qui aut neruum ad corpus sensile moueri, aut vicissim corpus ad neruum affereret: quando id fieri non posse, sensibus compertissimum est. At Philosophi quidem exstitere, qui alterutro modorum, & vtroq; etiam huiusmodi contactum, & motum fieri opinati sunt; vel vt aliquid à neruo ad visile prodeat: vel contra à corpore ad neruum quidpiam mittatur. A neruo quidpiam ad visile, mitti & fluere, duobus modis intelligere aut fingere possumus. Nam cum nerui cognoscant per facultatem sentientem, quam à cerebro sortiti sunt, atq; hæc facultas interdum cum animali spiritu deferatur, vt in oculis: interdum sola virtus sentiens per neruos permeet, quomodo à magnete ad ferrum propriam vim transmitti conijcimus. Ideò Stoici primùm reperti sunt, qui spiritum ad rem videndam ferri, & ipsam secundum omnem sui partem contingere comprehendereq; asseruere. Quæ opinio vera non est. Si quidẽ non valet opticus spiritus ita se diffundere, vt res omnes aspectabiles circumuestiat & complectatur, cum præsertim, vnico propemodũ temporis puncto, innumera & varia & longè multumq; disiuncta contueamur. Neq; verisimile est, eundem spiritum, momento temporis ad astra omnia peruenire, illumq; cœli circulum quem quia nostrum aspectum definit, Horizonta Græci dicunt, medium ab eo perlustrari & attingi. His de causis spiritum ad obiectum non peruenire putãdum est. Sed neq; etiam facultas cognoscens sola ad rem videndam permeat, sicuti à magnete incorpoream facultatem effluere, atq; ad ferrum diffundi apparet. Quoniam cum facultatis traductio ad continua,

7. de decr. cap. 7.

tex. 66.

7. de decret. cap. 5.

7. de decret. cap. 7.

Alchazen lib. 1. propos. 23.

nua & longinqua, imbecillis fiat; ideò longissimum, ac penè immensum spatium eam emetiri, ac permeare, credibile non est. Deinde vbi res consisteret, ibi cognosceretur. nam vbi facultas rei occurreret inibi fieret dignotio; sed extra oculum longiùs occurreret; ergo ibidem dignosceretur: quod absurdum est. Adde, quòd oculi constructio tota esset superflua. id enim neruus, à quo facultas profluit, solus præstare posset. Igitur neq; spiritum, neq; facultatem ad sensilia peruenire: satis superq; probatum est. Sed neq; etiam vt Epicurus, & Empedocles opinantur, contingit, qui corporum defluxus ponentes (qui maximè in malis, pyris, ac nonnullis id genus humidis, quæ facilè corrugantur apparent) asseuerant corpus quod videtur ex seipso ad nostros oculos aliquid corporeum diffundere, ac mittere, cum quo propriam sui dignotionem nobis ostendit. quoniam neq; corporeum illud delatum, esset ex se, neq; in oculum, & pupillæ exiguum foramen ingredi potuisset. Præterea, corpora obiecta, continua diffusione diminuta essent neq; demum temporis momento ad oculos peruenissent. Itaq; ad visum à re videnda aliquid corporeum dirrigi non potest. Sed neq; etiam tertium illud verum est, quod ad aliquam vsq; partem spiritus ad rem videndam, & vicissim rei quidpiã ad spiritum aliquousq; moueatur; ità vt in medio concursus hic, contactusq; fiat, in qua opinione quis astruere possit aliquomodo fuisse Galenum, dum scribit verisimile esse, spiritum, qui ad oculos fertur primo incursu, cum ambiente aere vniri, atq; ipsum contactum ad naturæ suæ proprietatem alterare, atq; immutare: non tamen vlteriùs, latiùsq; extendi. quoniam si spiritus ab oculo exirent, cum tenuissimi sint, ac temperati; repentè ab aere externo interdum frigidissimo, quandoq; verò calidissimo alterarentur, & eorum temperies corrumperetur, ac proinde facultas, & operatio. Præterea, superuacuus omninò crystallinus, sed neruus tantũ sufficiens esset: tùm verò dignotio extrà oculum fieret; demum ea omnia sequerentur absurda, quę ab Alexandro fusè prodita sunt. Quamquam si Galeni, opinio benignè expendatur: dicimus potiùs, aut locum hunc quodammodo deprauatum esse, aut non spiritum, sed fulgorem Galenum intelligere voluisse, vti alijs plerisq; locis ex Platonis sententia testatur, præsertim cum animalem spiritum Galenus vbiq; fulgidum efficiat, & x. de vsu. part. dicat lumen oculi internum cum externo commisceri. Neq; enim opinandum est Galenum, qui Platonem sequitur, non fuisse Platonis sententiam assecutum. Itaque cùm neque facultas, neq; spiritus ad rem videndam dirrigatur, neque contra ab obiectis aliquid ad facultatem cognoscentem moueatur: quomodò igitur fieri poterit visio, seu dignotio, si vtraque separata sunt, neque tangi mutuò possunt?

[Margin notes:]
De sensit. & sen. cap. 2.
Alex. de sẽs. & sens. c. 21. in digress.
7. de decret. cap. 4 & c. 5. versus finẽ.
in digress. 7. tex. libri de sensu & sensili.
cap. 4.

Modus

Modus Visionis ex Aristotelis sententia.

CAPVT II.

HAs igitur difficultates optimè perpendens Aristoteles in sententiam quamdam deuenit, quæ inter has medium locum obtinere videtur. Nam cum in visione efficienda tria ad minimùm necessaria esse nosset Aristoteles: oculum siuè neruum; corpus quod videtur; & tertium quod inter vtrumq; interponitur, quorum vnum si tollas, nequaquàm fieri visionem, clarissimè patebit. Nam ablato oculo: non fit visio. quia non adest quod videt, seu dignoscit. Similiter, posito oculo; & corpore, quod videndum est, sublato: non fiet visio. quia non adest, quod videtur. Quemadmodum posito tùm oculo, tùm corpore, quod videtur; ablato autẽ eo, quod inter utrumque interponitur, vt est aer: similiter visio fieri non poterit; vt patebit, si supra oculum, & pupillæ foramen, corpus quod conspicitur, ponatur. Cumq; videret Aristoteles neq; ex oculo facultatem, aut spiritum; neque ex corpore, quod videtur aliquid corporum (vt Lucretius loquitur) delibrari, & ad oculum peruenire: meritò in eam venit sententiam: vt existimaret visionem fieri beneficio medij, ità vt qualitas quædam, medium & interiectum aerem afficiens immutansq;, à rebus ipsis ad oculos transeat. Quæ opinio, quia rationi consentanea, etiam vera censeri debet. Voluit igitur Aristoteles aerem, qui inter oculos, & corpora, quæ videntur, mediùs est, dignotionem ipsius corporis ad nostros vsque oculos deferre, primòque illius colorem, qui primùm proprium sensile videtur, ipsius visus, mox verò alia. Si igitur aer, corporis, quod videtur, colorem ad visum est delaturus: necesse profectò est, vt idem aer, & à coloribus alteretur; & colorem illum suscipiat; & præterea eius sit naturæ, vt colores ab obiectis ad nostros vsq; oculos trãsferat. Quòd verò aer, sit eius naturę vt in colores quodammodo mutetur, & colores non solùm ab obiectis ad nostros oculos, sed etiam ab vno ad aliud corpus traducat: plurima, fidem faciunt. Nam videre est, quod si in aere sub arbore aliqua candidis pręcipuè indutus recubuerit quispiam: arboris colore, eum totum perfundi, & candidas vestes foliorum virore quasi illudi. Ex quo patet, aerem non solum in illum colorem fuisse mutatum, sed eundem cum colore ab vno ad alterum corpus, vt puta, à folijs ad vestes fuisse comportatum. quinetiam sæpè numerò accidit, vt aer clarus, vbi parietis colorem alicuius attigerit; eum subitò recipiat, atq; in alterum corpus etiam transferat, quod pręcipuè fit, si color vel cęruleus, vel flauus, vel aliquo alio modo floridus exstiterit. Neque ego semel sum admiratus; cum viderem vitreas fenestras viridi colore tingi. at vbi postmodum vidissem vel vitem, vel viridem pannum fenestræ obiectum esse: admiratio cessabat. 7. de decret cap. 7.

Nam

Nam viridem colorem fenestræ illudere (vt iterum Virgiliano more loquar) ſtatim intellexi. Plurimaq; id genus exempla, quæ quotidie nos videmus, poſſent in medium adduci: ſed quæ hactenus producta ſunt, abundè erunt vt planum fiat, aerem à coloribus immutari, neque eam immutationem ſiue alterationem aliter fieri, quàm tactu & contagione quadam. Vt enim Sol lucis ſuæ ſplendore aerem contingens & verberans, eum totum colluſtrat: ita & colores aerem verberantes, eum immutant & afficiunt, eoq; veluti accommodato vehiculo vtuntur. Qui ſane aer (vti optimè Ariſtoteles refert) non quidẽ quatenus aer, eſt colorum capax, eorumdemq; vehiculum eſſe videtur: ſed talis vtique euadit, vbi tum diaphanus eſt ac purus, propterea; luminoſus, atq; à Solis fulgore colluſtratus. Patet vtrumq; ipſa experientia; neque enim turbidus aer, aut nebula, caligineque ſuffuſus; ob idque perſpicuitate, puritateque ac diaphana natura priuatus, neque item tenebroſus, & obſcurus, & à luce, ſolarique ſplendore deſtitutus, colorum capax, aut eorumdem eſſe vehiculum animaduertitur. Quoniam neque per nebulam & caliginem, neque per tenebras nocturnas colores videntur. Quòd ſi aer, non vt aer, ſed vt diaphanum, & illuminatum corpus à coloribus alteratur: meritò quoq; aqua & ipſa diaphana cum ſit, præterea à ſole contacta, etiam lucida efficiatur; verum erit medium, per quod res ipſas videre poſſimus. Hæc igitur Philoſophi opinio eſt. quam nos diligentiùs intueri & excutere, non erit abs re, vt omnis de viſione ſcrupulus euellatur.

De ſenſ. & ſenſibili c. 2. 3. de an. t. 68

Modus viſionis et propria ſententia.

CAPVT III.

CVM igitur ex Ariſtotele aer, non vt aer, ſed vt diaphanum, & illuminatum corpus; colores excipiat, traducatque: iccircò ſtatuendum primò eſt, viſilium omnium vſque ad oculum traductionem à duobus tantum pendere: à luce ſcilicet, & diaphano. & quidem ad hunc modum. Nam cum iam probatum ſit, neque ab oculo ſpiritum, aut facultatem, neq; contra à viſili corporeum quid, ad oculum prodire: neceſſe eſt, vt obiectum ſiue ſenſile in re quapiam efformatum, & conſignatum ad oculum traducatur. Itaq; natura qualitatem quandam inuenit, quæ quodcunq; corpus attigerit ab ipſo protinus alteratur, hoc eſt, ab affectionibus omnibus, quæ in corporis ſuperficie conſiſtunt, afficitur. Atq; hæc ſola, lux exſtitit, quæ ſi colorem corporis attingat, coloratur; ſi magnitudinem ipſam ſuſcipit, ſi numerum, ſi figuram, hæc itidem refert. quæ omnia ſinè materia recipit. ſenſus enim, ait Ariſt. eſt ſuſceptiuus formæ ſinè materia. quò fit, vt non aliud quàm viſilium ſuſcipiat imaginem; quam ſiuè

2. de anima tex. 121.

siue simulachrum, siue formam, siue speciem, aut spectrum appelles, nihil refert: si modò id solùm, quod rem repræsentat, intelligas. est que huius naturæ lux, vt siue oculus fuerit præsens, siue non; non modò ab his omnibus afficiatur, immuteturque: verùm etiam hæc omnia momento temporis in longissimum spatium sibi tamen proportionatum deferat. Quæ porrò lux, meritò harum omnium specierum veluti materia exstitit quandoquidem in luce tamquam in materia omnem essentiam adipiscuntur: quo fit vt species nihil aliud sit quam lux affecta. Liceat nobis in præsentia (licentia pudenter desumpta) clarioris doctrinæ gratia nominibus non admodum propriis vti: videlicet, lucem moueri, ferri, & species vehere. Etenim vt scribit Aristoteles, libro de Sensu & Sensili per id quod est esse aliquid, lumen est, sed non motus aliquis, quando diuersa ratio est in alteratione & latione. Nam quamuis omne, quod mouetur, corpus sit, & in tempore quodlibet moueur; lux verò incorporea sit, & simul tota, ac subitò (vt dicit Aristoteles loco citato) & in instanti moueatur: non propterea damnandus est hic loquendi modus, cum potiorem non habeamus, quo lucis naturam manifestemus. atq; hinc est, quod eadem licentia & excusatione vsi, ij qui Optici vocantur, eosdem loquendi modos vsurpent. vti docet Vitellio in suo Opticæ libro quæ si omnia spiritaliter fieri dicamus, nihil interest. Quanquã enim Alhazen probare nititur, lucis progressionem in tempore fieri; concludit tamen tempus illud omninò sensum latere, idq; non alia ratione euenire, quàm propter velocitatem receptionis lucis in aere; scribitq; preterea tempus hoc, respectu sensus, sicut instans esse. Sed ad rem redeamus. Quoniam verò lux qualitas quædam est, quæ nisi & ipsa subiectum, seu materiam habeat, neque consistere, neq; vehi vllo pacto potest: meritò subiectum idoneum nacta est; quod non est aer, non aqua, non aliud elementum, quia & Cœlos permeat, & ignem, & aerem, & aquam, & vitrum, & crystallum, & cornu, & id genus alia, quæ tamen omnia, cum in vna natura communicent, scilicet diaphano: ideò solùm diaphanum illud est, quod lucis est materia, id, quod nobis etiam significauit Aristoteles dùm lucem esse actum, formamq; diaphani prodidit. hinc fit, vt ablatò diaphano nusquam lux consistat, aut progrediatur. Aer autem ac reliqua, per accidens, ob id videlicet, quod interueniunt, vti à Plotino sapienter dictum est: materia lucis existimanda sunt. Iam igitur ex dictis patere potest, lucem solam, ac diaphanum ad visilium formarum traductionem necessariò requiri: lucem quidem, quæ formas momento recipiat deferatq;, diaphanum autem, vt lucis materiam. Quod si lux vsque ad oculum, si medium sit diaphanum, permeat: quid caussæ est, quo minus ea oculos subeat, præsertim si & intra oculos diaphanum reperiatur? Atqui in oculo non modò diaphana corpora, sed oculum fermè totum ex diaphanis purissimisq; corporibus constare, ob eorumq; perspicuitatem

Alhazen lib. primo propos. 23.

cap. 7.

2. propos. 47.

lib. 2. propos. 21.

Plot. libr. 5. Ennead. 4. cap. 6.

De sensu, & sens.

Quid Lux.

li. 5 Ennead. 4. cap. 6.

tem ità etiam nominari, conspicuum est. Nam humor vitreus, crystallinus, & aqueus, itemq; aranea tunica, & cornea, non modo oculum magna ex parte constituunt: verùm etiam ob diaphanam & perspicuam naturam qua constant, ijs nominibus insignita fuere. Estq; tanta huius diaphani in oculo necessitas, vt lux intrò subeat: vt nullum inuenias oculum siue volatilis, siue quadrupedis, siue piscis, siue alterius cuiusuis animalis, qui huius naturæ nō sit particeps; non ob aliam certè causam, nisi vt lux visilium formis affecta intus suscipiatur; neruumq; atq; adeò substantiam ipsam sentientem spiritali contactu attingat, afficiat, atq; collustret; sicq; visilium dignotio consequatur. Nam & Alexander, nihil ab acie oculi comprehendi, nisi vniuersa oculi regio ad animam sentiendi vsq; collustretur; prodidit. atq; ob eam causam, appositè ab Hesychio oculi ἡλίου πύλαι hoc est, Solis portæ appellati sunt.

De sen. & sens. cap. 9.

Visionem fieri per visilium receptionem ex dictis elicitur; & Platonis sententia qui Optici spiritus emissione nos videre contendit, expenditur.

CAPVT IV.

CAETERVM qua oculi parte, & quomodo lucis, & partis sentientis concursus, contactusq; fiat: docebitur, vbi prius vnum, quod ad prædicta corollarij vice accedit, expensum fuerit; constare nimirùm ex prædictis, visionem per visilium receptionem fieri, vti optimè ab Aristotele proditum est. etenim sola lux visilium formis affecta, per diaphana oculorum corpora, in oculum ingreditur. Quid igitur de Platonis sententia dicemus, qui in Timæo ignem, seu lucem, quæ in nostris oculis continetur; foras, extra oculum scilicet emanare; atq; cum diurno lumine coniungi, censuit; resultareq; ex illa coniunctione & concursu passionem quãdam quę ad animam euolet, & ipsam protinus intus moueat, atq; eo modo, vidẽdi actio perficiatur? Et certum quidem est Platonem & Aristotelem in eo potissimùm inter se differre: quod Plato ab oculis lumen emitti voluerit, Aristoteles verò id negarit. Nam quod ambo postea intus suscipi speciem, & passionem censuerint: de Aristotele quidem dubitandum non est: de Platone verò si quis in Timæo verba percurrat; facilè percipiet, oportere scilicet passionem vsq; ad animam ascẽdere. Itaq; iam quærendum est, num quod oculis lumen insitum sit. Id enim si habeatur; continuò sequitur, vt emittatur; quãdo hęc luminis est natura, vt per omnia diaphana corpora permeet. neque enim quòd membrana obductus sit oculus luminis traiectio impeditur, vt Aristoteles aduersus Democritum asserit. Etenim diaphana est cornea tunica, & per ipsam necessariò luci transitus datur. An igitur

7. de decret. cap. 6.

De sen. & sent. cap. 2.

tur lumen in oculo contineatur? Rei veritas, sic se habet. Contineri quidem in ijs duntaxat animãtibus, quæ noctu vident. Ea autem sunt, quæ noctu alimoniam venantur; quod facilè coniectura percipi potest. Nam alioqui explicari non potest, cur cum in tenebris homines cetera non conspiciant, feliũ tamen & luporũ oculos videant. Itaq; luminis cuiusdã interuẽtu id fieri necesse est. At ea lux nõ à Sole, aut igne profluit. Siquidem vtrumq; abesse statuimus. quare in luporum aut felium oculis sedem habet, atque inde ad nostros oculos per medium aerem qui perspicuus est, diffusa conspicitur. Felis autem, non alio modo cernit, quam luce quadam ex ipsius oculis ad res aspectabiles diffusa, & rursus earum rerum simulachris affecta, & ad oculos reflexa & redeunte. vt satis intelligi possit, animalium quæ noctu cernant; oculis quandam lucem insitam esse. Quod si & nos (quemadmodum de Tiberio Cæsare narrant) noctu cerneremus, insitam oculis lucem haberemus. Hæc porrò lux noctu tantum vsui est; quandoquidem interdiu à maiori luce opprimitur, quæ visiles species promptiùs quanto insita defert. Verisimileque est eo modo se habere oculos animalium, quæ noctu vident ad diurnam lucem, ac fungi, sepiæ, & ligna quæ interdiù nequaquàm, noctu verò fulgent, quòd scilicet eorum lux à diurna luce hebetetur, opprimatur, & labascat. Neq; propterea necessarium esse internum cum diurno lumine coniungi; iure Aristoteles sibi persuasit. Exernum enim per se solum sufficit; internum autem, in externi tantummodo absentia, visiones præbet. Neque hæc inficiari videtur Aristoteles dum secundo de Anima asseuerat nonnulla in lumine non videri; sed in tenebris, & apparere ignea, & fulgere vt cornu, fungum, piscium capita, squamas, oculos. quo loco ponit nonnullos oculos fulgere Aristoteles qui procul dubio eorum sunt, quæ noctu vident. Homines verò, atq; alia pleraque, quæ noctu non vident lucem insitam in oculis, non habere illud certissimo argumento est, quod si interdiu coloratum quidpiam vt pura florem aut folium aut laminam corneæ oculi tunicæ admouens, sic tamen vt eam non contingat, propterea quia exteriori luce collustratur, videbitur. At si in tenebris id experiaris utcumq; exiguum, & penè nullum sit inter corneam, & florem interuallum non tamen videtur. Atqui si in oculo lux esset etiam minima; ad folium ipsam peruenire, atq; inde ad oculum reflecti propter continuitatem, necessarium esset. continua enim lux perpetuò fertur, etiamsi per diuersa diaphana progrediatur corpora. At minimam quamcunq; lucem se se longiùs diffundere: non modo ex ignis exiguis scintillis, verùm etiam ex ijs corporibus, quæ ignea non sunt, lucem tamen aliquam obtinent, intelligere est, & Plato quoq; ac Galenus qui fulgorem ab oculis emitti arbitrantur, longiùs quadamtenus permeare, & cum ambiente ac diurno lumine coniungi volunt; quo magis ad obiectum prope corneam positum lumen insitum peruenire, rationi

De sen. & sensi. c. 2.

De sens. & sensi. c. 2.

consentaneum esset. Equidem (vt verum fatear) lumen oculo insitum esse, quod extra corneam nō micet; cogitando, assequi nequeo. Sed neq; ad repurgandas & quasi defęcandas rerum visilium species quo melius & commodius oculos subeant, lucem quandam oculis ingenerari (quod quibusdam placet) necesse fuit. Quandoquidem prout deferuntur, recipiunturq;, ità etiam dignoscuntur. vnde quo clarior, ac purior lux exstiterit, eo etiam exactiùs ab oculo dignoscetur. Quo verò impurior, ac magis affecta, ità quoq; obscurius visilia dignosci par est. Itaq; si defæcari species necesse foret; cum & tenuiores & crassiores, æquè defæcarentur; vno eodemq; modo omnes in oculis susciperentur: quod non contingit. Sed neq; etiam propter aliam rationem puras reddi species consentaneum erat. Nam si lux purior, sincerior que in oculos ingrederetur: facilè oculum ipsum, atq; eius actionem labefactaret. Quocirca summa quidem prouidentia à Natura factum est, vt lux Solis prima nequaquam; sed secūda, ac tertia, & consequentes, quæ impuriores sunt proportionata, familiaria, amicaq; oculo obiecta exstiterint. Lux enim quælibet quò magis diaphanis corporibus admiscetur, & quasi immergitur crassioribus: eò etiam impurior efficitur, & ex opacitate corporum, crassitiem, obscuritatem, & sordes contrahit. Quappropter tantum abest vt purior reddi, vt etiam inquinari & densari soleat, quo in oculis commodiùs & sine noxa suscipi valeat. Itaq. neq; etiam hanc ob causam lucem intus in nobis ponere necesse fuit. Quod si ijs quæ dicta sunt, vnum aut alterum exemplum opponatur nonnullorum, qui emissitio oculorum lumine in tenebris cernere potuerint, (vti de Tiberio Cæsare Suetonius narrat, & Hieronymus Cardanus, ac Ioannes Baptista Porta Neapolitanus ipsi de se affirmant) nequaquam id pro lege naturæ aut perpetuo decreto habendum est. Si quidem fieri interdum potest, vt hominum oculi ad brutorum oculos similitudine & conformatione quadam accedant. Id verò nostram sententiam minimè labefactat, quin potiùs eam confirmat, vt posteà patebit. Neq. etiam hoc loco nos perturbet, quod in canthis & angulis oculorum internis maximè, & noctu potissimùm, compresso & contorto vtrolibet oculo, aut etiam sursum tractis palpebris, nonnihil luminis videri videatur. motus enim id efficit, quo peracto & cessante, lumen quoq; deficit. At si in oculo verum insitumq; lumen adesset: extrà proculdubio mitteretur: nosq; noctu videremus, vt quoq; ab Aristotele traditum est. atqui non videmus: non igitur emittitur, neq; consistit in nostris oculis lux: nisi fortè quispiam dicat, oculum eo modo lucis esse participem, quo colorata reliqua corpora. Etenim cū lux qualitas quædam sit, temperamentum seu corporis proprietatem consequens quod de omnibus lucidis corporibus (cœlesti excepto) intelligas; sit vt corpus omne, naturæ lucis cuiusdam particeps sit, eiusq; plus obtineat, quo albo colore qui luci propior est, magis fuerit

De sens. & sensil. cap. 2.

rit affectum. Quo loco non piget historiam, rei de qua agimus, imprimis aptam recensere. Anno 1592. quo tempore, Christi redi uiui solennia celebramus, tres Romani iuuenes, studiosi & nobiles agnum emerunt, eiusq; partem ipso Paschæ die comederunt; quod supererat, appensum (.vt fit) quodam loco seruarunt: atq; eò noctu cum venissent, candelarum specie, complures illius agni partes collucere viderunt. Itaq; agnum ad me miserunt: quem cum in loco obscuro contueremur, carnem & adipem tantùm, argenteo quodam splendore nitere animaduertimus. Simulq; obseruauimus particulam hædinæ carnis quæ illam agninam contigerat, itidem splendore perfundi. Quod si etiam aliquis easdem carnes digitis contrectaret; agninas inquam aut hædinas: statim digitis eius, splendor adhęrescebat, nec digitis modò, sed & faciei & cuiuis deniq; corpori quod contrectaretur vel oblineretur. Neque id ego vnus aut domus mea, verùm etiam pleriq; Ciues Patauini conspexerunt. Iam igitur carnem eo splendore & nitore inuenimus, qui cęteras carnes & corpora similiter afficeret. Notabatur, quòd quamuis caro esset splendida, non autem diaphana: attamen cum splendor apparebat, videbatur etiam quasi diaphana, ità vt cum illo splendore coniungeretur perpetuò diaphanum, quamuis reuera diaphanum in diurno lumine non appareret. Præterea in diurno lumine prorsus delitescebat dictæ carnis proprium lumen, quod sicuti in obscurissimis tenebris splẽdebat, ità sensim, & sensim, accedente diurno lumine obscurabatur splendor. Obseruatum itidem est splendidam maximè eam carnem esse, quà contactu mollis persentiebatur, id est durum subiectum aliquid non habebat, quod erat indicium, diaphanum aereum inibi adesse. hoc idem obseruatum est, in vesicula quadam aere plena. In sũma ea pars, quæ ad candelæ lumen perspicua erat, tota in tenebris erat luminosa. Quæ verò caro propter ipsius profunditatem, aut os subiectum opaca erat, sinè lumine in tenebris permanebat. Cum verò aqueus humor, crystallinus, & vitreus sua natura, clara, albaq; corpora sint: meritò lucem insitam habere, eaq; oculum fulgere nõ dissimili saltem ratione, ac noctu terram niue opertam rationabile est, qua proculdubio clariores redduntur tenebræ; nisi dicamus, niuem albam simul & opacam esse; oculorum verò corpora diaphana. diaphanum autẽ parùm abest, quin album efficiatur: quòd viui, demortuiq; animalis oculus, itemq; crudi ac decocti piscis oculi crystallinus, facilè commonstrat. Etenim vti viuo animali, ac spiritu, caloreq; affluente, diaphana cernuntur: ita post interitum, euanescente spiritu, crassitiem contrahunt, atq; alba redduntur, quę priùs diaphana & perspicua erant oculorum corpora. Deniq; emissitiam lucem nostris oculis insitam non esse, illud certissimo argumento est, quod ea visioni obfutura esset, non modo non iuuaret. Quod tùm homines nonnulli, tùm animalia & volatilia, & quadrupedia, quæ lucem

insitam

insitam habent, facilè persuadent. quæ vti noctu propter ingenitā lucē probè cōspiciunt: sic interdiù deteriùs quàm nō vident; rationabileq; est, quòd sicuti interna lux externæ multum quidem dissimilis est, ità ubi mutuò occursant, alteram, alteri officere, necesse sit. Id, quod & externa fulgida omnia comprobant. nam sepia, fungi, piscium squamæ noctu quidem fulgent, interdum nequaquam, tanquam à diurna luce priori oppressa obrutaq;. Vnde Alhazen exiguum lumen à maiore obfuscari exemplis facilè commonstrat; & ipsa naturæ lex, qua agens quodq; in agendo repatitur similiter, comò nescit: & ipse etiam Aristoteles cùm intus existens extraneum prohibere prodiderit, comprobat. Neque legitimis Aristotelis libris fides ullo modo abroganda est, etiam si contrarium in Problematibus & Meteoris dicere Arist. videatur, quia vt nonnulla Problemata soluantur, nihil interest visionem emisso lumine an intus suscepto fieri statuas; re autem vera, oculus est luminis expers & non nisi accepta specie aut rei simulachro, videt. Etenim si vllum insitæ lucis commodum esset tum noctu tum interdiu; vtiq. natura in nostris oculis insitam posuisset. At cùm deterius interdiu nos visuros, si lux in oculis esset præuideret; meritò ijs, quæ noctu alimoniam venantur, lucem insitam in oculis posuit, nobis verò, quibus oculorum vsus interdiu futurus erat, nulla ingenita lux est. Hoc totum cuiusdam hominis exemplo facilè concludemus. qui cum Pisis degeret; eamq; nactus esset oculi constitutionem, vt noctu probè, interdiu verò nequaquam, aut obscurissimè videret, Medicos conuocauit, qui vicissitudine commutata, oculorum affectionem emendarent.

lib. 1. prop. 2. Persp. con. prop. 8. 9.

4 meteor. c. 2. de gen. an.

Platonis, & Galeni sententia, de insita oculis luce, exactiùs expenditur, & in quo error seù fallacia consistat, declaratur.

CAPVT V.

CVM igitur ex Aristotele statutum sit, & euidentissimis etiam rationibus comprobatum, lucem insitam nostris oculis adesse nullam; neq; Platonem, & Galenum sinè probatissimis rationibus lucem insitam posuisse opinandum sit; neq; libri de uisione à Galeno conscripti extent; propterea hoc loco Platonis mentē, verbaq; perpendere consentaneum duximus, à Galeni quibusdam pronunciatis, exorsi. Primùm igitur Galenus habet, quòd sensuum instrumenta, substantijs earum rerum, quæ sensum mouent, respondere debent. Quorum verborum intellectus hic est. Etenim cùm substantia, hoc est materia eius rei quæ visum mouet id est lucis, sit diaphanum; iccircò diaphanus factus est oculus. similiter cùm materia

soni

ſoni, qui auditum mouet,ſit aer: ideò aereum factum eſt auditus ſenſorium. pariter cùm materia odoris, qui olfactum mouet, ſit vapor; iure olfactus ſenſorium vaporoſum conſtitutum eſt. quemadmodum cùm materia ſaporis,qui guſtum mouet ſit humidum: pariter humidum conflatum eſt guſtus ſenſorium. Vltimò cum materia tactilium qualitatum ſit corpus, vt corpus: ideò corporeum factum eſt ſenſorium tactus, quoniam vti ſupra dicebamus, ſenſuum inſtrumenta ſubſtantijs,hoc eſt materijs earum rerum quæ ſenſum mouent,reſpondere debent. Quod non alia de cauſa à natura factum eſt, niſi vt ſpecies cuiuslibet ſenſilis in ſenſorio recipiantur. Sinè diaphano enim non intraret lux in oculum; neq; ſinè aere ſonus in aures; neq; ſinè vapore odor in nares feretur; neq; ſapor ſinè humido,corpore in guſtu reciperetur; neq; tactiles qualitates in ſenſu tactus ſinè corpore locum ſedemq; haberent. Qualitates enim ſinè materia non conſiſtunt. Et quamquam omnia ſenſuum fundamenta,ſeu ſubſtātiæ corporeæ ſint: non tamen ſecundum quòd corporea, materiæ ſenſilium exſiſtunt; ſed prout diaphana, aerea, vaporoſa & humida, ſolæ autem tactiles qualitates, ceù propriam materiam ſibi,corpus vt corpus, adſciſcunt: quocircà ſolum, corpus vt corpus eſt,alterant & immutant,quemadmodum lux non quidem corpus, ſed ſolùm corporis diaphanum, ità ſonus ſolùm ipſius corporis quid aerei, odor eiuſdem corporis quid vaporoſi,& ſapor humidi,illęſo,& intacto corpore eorum relicto.Nō igitur mireris. Si lux manum non afficiat,neq; ſonus oculum, & ſic de alijs, quoniam vt optimè aſſerebat Gal. ex Platonis ſententia, ſimile per ſimile in affectionum commutationem, ſocietatemq; peruenit. Etenim diaphanum oculi,cùm ſit ſimile diaphano extra oculum; fit, vt oculi diaphanum per illud ſimile commutetur & lucem recipiat. Sic etiam aer in aure,per aerem ambientem facilè in ſoni commutationem, ſocietatemq; peruenit, ſimiliterq; de alijs dicendum eſt: quo fit, vt præclarè à Galeno dictum ſit, quòd natura in fabricandis cuiuſq; ſenſus inſtrumentis,ſimilitudinem ſenſilium ſequuta ſit. Senſilium inquam;hoc eſt materiæ ſenſili. His igitur in ſingulis ſenſorijs ità exploratis: ęquum modo eſt ad viſus ſenſorium propius accedere. Viſus igitur inſtrumentum ſubſtātiæ ideſt materię eius rei, quæ ſenſum mouet; reſpondere debet. Res autem,quæ viſum mouet, hoc eſt obiectum ipſius viſus; duplex conſtitui poteſt. aut enim lux eſt, aut color: ſi color, veriſſima eſt Platonis ſententia,ſcilicet viſus ſenſorium eſſe lucidum. etenim quod à colore afficitur, nil aliud, quam lux eſt, quæ ſicuti à varijs coloribus tingitur, ac fœdatur; ſic omnes coloris ſpecies recipit, atq; conſeruat. vt proindè vera ſpecierum colorum materia ſola lux ſit, ſiquidem in luce tamquam in materia omnem eſſentiam ſortiuntur. Quod ſi lucem tanquam ſubiectum aut materiam coloris ſtatuamus:iam hoc pacto argumentari licèt. Res aſpectabilis eandem habet cum inſtrumento videndi materiam

2.de an. tex. 117.

7. de decr. cap. 6.

De inſtr. odor. c.3.

teriam. nam videndi instrumentum à re aspectabili nihil pateretur nisi materia conuenirent. At verò materia rei aspectabilis siue coloratæ, lux est: Igitur & videndi instrumentum, luce tanquam materia constat; Lux, inquam, oculis insita est, quæ ab externa lúce siue lumine (nam ista hic non distinguimus) patitur, immutatur, & in speciem coloris transit. Transit autem, si insita lux externę luci obuiam prodeat eiq; coniungatur. Neq; id à ratione alienum est, vt lux luci occurrat, & quasi obuiam prodeat: si quidem ea lucis natura est, vt quàm latissimè sese diffundat. Quare vbi id statuerimus quod antea dicebatur, lucem videlicet oculis insitam esse: & illud sanè sequetur, eam lucem foras diffundi. Hoc igitur Platonis verba
7. de decret. cap. 6. sonant, in Timęo ab ipso prolata. & à Galeno 7. de decretis recitata. *Cùm igitur diurnum lumen ad aciei effluxum accesserit, tunc simile cum simili coniungitur, atq; vnitur: atq; inde vnum quoddam proprium cognatumq; corpus cõflatur ad rectum oculorum intuitum, quà nimirùm, ille interni externiq; luminis concursus exstiterit. Totum id igitur, cum ob similitudinem ijsdem affectionibus obnoxium euaserit; si quid attingit, aut à quopiam tangitur; illius motiones in totum corpus ad animam vsque diffundit: sensumque hunc præbet, quo videmus.* Vult enim Plato, *diurnum lumen* id est, externum, accedere *ad aciei effluxum* id est, ad radios qui effluunt ex oculis, & *tunc simile cum simili* id est, lumen externum cum interno cum sint similia, videlicet ambo lumina, inter se coniungi atque vniri: *atq; inde* hoc est, ex coniunctione & vnione vtriusq; luminis, resultare vnum quid. Proinde concludens inquit; *Totum id igitur cum ob similitudinem ijsdem affectionibus obnoxium euaserit.* Quoniam scilicet simile per simile, in affectionum commutationem societatemq; peruenit; & lumen internum externo simile fit: inde fit vt lumen internum, vbi concursus vtriusq; exstiterit; in easdem commutetur affectiones, verbi gratia in colores, in quas externum fuit commutatum. Quę sententia prius ipsius Empedoclis erat, his versibus tradita.

Conspicimus terram tellure; liquore liquorem;
Aere naturam aeream; ignem cernimus igne.

Sic & Gal. dicebat, *Quòd si à proprijs fulgoris affectionibus aliud aliquid præter fulgidum corpus alteraretur, aut à vaporibus diuersum aliquid à vaporoso, aut ab aere aliud quàm aereum, aut à saporibus aliud aliquid quàm gustatorium, succique plenum instrumentum afficeretur; nequaquam sensoria facta fuissent instrumenta.* Et quamquam

quàm Platonis ratio ex necessarijs constare videtur: in supposito tamē error detegitur, nimirùm colorem esse id, quod visum mouet; quando quidem vti supra dictum est, non color, sed lux est, quæ visum mouet, & afficit. Etenim lux non modò visum mouet, & afficit, verùm etiamsi valens sit, labefactat, & corrumpit, quorum neutrum color in tenebris & sinè luce efficere potest: quò fit, vt verum, propriumq; visus obiectum, quod visum quidem mouet, & afficit; affectione tamen quæ magis perficit, quàm corrumpit; lux quidem sit; at non omnis, sed tantummodo affecta: affecta inquam, non alia re quàm colorum formis. Quod si ita est, cum lux tanquàm materiam diaphanum habeat; & necesse sit oculi materiam siue subiectum cum lucis quæ sensum ferit, materia siue subiecto conuenire: illud solùm sequitur, oculi materiam siue subiectum diaphanum esse oportere. Nam hac ratione oculus suæ materiæ diaphanæ & perspicuæ beneficio, cum luce quæ aerem sortita est, materia quoque perspicua & diaphana, conueniet ac societate iungetur. Quanquam & alia ratione, quod à Platone statuitur oculis insitum esse lumen; frustra statui videatur. Nam tametsi concederetur colorem esse visus obiectum, quod sensum mouet, atq; hoc essentiam in luce obtineat; lux verò diaphanum omne peruadat; procul dubio in oculum etiam coloribus affecta lux exterior intrabit, si diaphanum in oculo consistat; vndè hac ratione superfluum erit in oculo lucem insitam ponere. Fortè autem diutiùs quàm par erat, in hoc fuimus immorati.

Pars oculi, quæ præcipua est visionis causa, ex Galeno & Opticorum sententia quæritur.

CAPVT VI.

ITAQVE eò, vnde digressi sumus, redeuntes; dicamus, quòd post quā, sola lux visilium rerum formis aut simulachris affecta, oculū subijt: neruo optico, qua parte is in oculū se insinuat, cōgreditur; vt sentientis substantiæ contactu, dignotio, seu visio, tandem consequatur. Huic verò parti meritò videndi munus acceptum fertur, quā Galenus quidem Crystallinum humorem esse conijcit; tribus de causis. Prima quia in oculo crystalloides ea pars est, cui in toto corpore similem reperire non est. ob quam causam, visionis præcipuam partem iure sibi vendicat. Quæ Galeni ratio vera quidem est in iecore, ac plerisq; alijs instrumentis; sed in oculo ad eius inueniendam actionem sufficiens non est. Quandoquidem sicuti crystallino non est in toto corpore similem adinuenire; ità etiam vitreo, atq; aqueo humori. itemq; oculorum tunicis, vt retinæ, araneæ, corneæ, vueæq; similiter, in toto corpore similes non reperias. Altera Galeni ratio, quia scilicet crystallinus solus inter cæteras oculi partes perspicuus

4. de vsu par. cap. 12. primo de usu par. c. 8.

2. de usu part. 7. de decr. 1. de symp causis c. 2.

est. dicit crystallinum esse primum uisionis instrumentum, quòd hic solus inter oculi partes à coloribus alteratur. At quatenus diaphana sunt etiam, cornea, aqueus & vitreus humor, possunt à coloribus alterari, color enim est motiuus diaphani, vt etiam refert Arist. (2. de anima.) Tertia Galeni ratio est, quia solus crystallinus, ut ipse scribit, inter reliquas oculi partes est luminosus; vndè iure merito illa pars est, in qua fit actio; hoc est visio. (x. d vsu part. cap. 1.) Nam si debet, verbi gratia, coloris species in oculo recipi, cùm hæc non nisi in luce recipiatur, icircò lucidus factus est oculus. quia verò lux consistere sinè diaphano non pōt. ideò oculum diaphanum quoq; esse necessarium est. Atqui in oculo pars lucida, diaphanaq; Crystallinus est humor. Ergò crystallinus pars ea est, in qua sola visile recipitur. Quæ sanè ratio ex necessarijs constare primo intuitu videtur. Sed tamen non est ita. Nam dicat Galenus vtrum crystallinus fit ex se, suaq; natura, an ab alio fiat lucidus. Si enim lucidum esse, quia ab alio illuminatur, dicat: Igitur sua natura nequaquam sed perinde atq; alia corpora, quæ fieri quidem lucida possunt, non tamen sunt, lucidus erit. Quocirca, non minus humor vitreus, & aqueus erunt, prima pars actionis causa, quandoquidem & ipsa à luce externa lucida fiunt. Quod si Galenus ex se lucidum esse crystallinum (quod eum dicere arbitror) dicat: id ijs quę minimè dubia sunt, repugnare videtur, quòd externa amota luce, lucidus non appareat, & nos (vti iam probatum est) noctu sanè videremus, si lucidum crystallinum haberemus. Quomodo ergò, si non est lucidus poterit coloris species suscipere; cùm nihil visiles species, nisi lux recipiat? (7. de decr. c. 7) Si ergò lux in oculo non est, sensilia hæc prorsus non recipientur, quia vti millies dictum est, sola lux hæc suscipit, ac defert. Respondendum esse, necessariam lucem, & diaphanum in oculo; sed lux potest esse tum ingenita, tum illuc peruenire extrinsecus. Dico igitur adesse perpetuò lucem in oculo dum videt. quia sicuti extra non sine lumine videtur: sic & intra, dicebat Aristoteles (De sen. & sensi. c. 2.) sed ingenita quidem noctu in ijs est duntaxat, quæ noctu vident: extrinseca verò interdiù in omnibus animalibus: qua semota, nulla in oculo lux consistit, vnde non videt oculus. At verò quod maximè in oculo necessarium est, diaphanum exsistit, quapropter in omnibus oculis id reperias, siue enim animalium sanguine præditorum, siue non, siue piscium, siue muscarum, siue insectorum, siuè cuiusuis alteriùs oculi sint, diaphana conspicies corpora; alioqui lucis receptio fieri non valeret. Nam lux extrinseca, antequam in oculum ingrediatur, habet tanquam subiectum aerem diaphanum, cum verò ad oculum peruenit, relicto aere per diaphana oculorum corpora in oculum ingreditur. Quòd si in oculo diaphanum non inueniretur proculdubio lux ipsum non subiret. Sinè subiecto enim, vti dictum est, qualitas non consistit. Vt igitur ingrediatur, diaphanum tantummodò

tummodo in oculo, ex oculi natura necessarium est. Est verò etiam lux necessaria; non tamen ex natura oculi, sed quæ extrinsecùs adueniat. Quam sanè veritatem exactè noscens Aristoteles: asserit perspicuum esse oculum opottere: & paulò post loquens de interna oculi parte dicebat, quamobrem necesse est, vt pars oculi intetior diaphana & luminis exceptiua sit; quasi dicat Aristoteles diaphana ex sui natura & luminis exterioris exceptiua. Quo loco non nisi laudandus est Auerroes: qui in commento, affirmat lucem non esse in oculo, per naturam oculi, sed intrare ipsam ab extrinseco. Itaq; neq; quod cryſtallinus priuatam obtineat substantiam, cui similis in toto non reperiatur, neq; quòd lucidus sit, aut diaphanus visionis auctor, & pars vbi dignotio efficiatur; ex Galeno censendus est. neq; hoc loco quidam Opticæ rei Scriptores audiendi sunt, qui in nerui optici concauo contactum atq; concursum fieri existimarunt. hoc enim à veritate inuēta facilè redarguetur, si modò non quidem sensum, sed obiecti iudicium, in nerui concauo fateantur.

de sen. & sen. cap. 2.

Auer. in commento.

Vitellio lib. 3. propos. 20.
Alhazen lib. 2. propos. 16.

Cryſtallinum esse viſionis auctorem, euidentisſima demonſtratione probatur.

CAPVT. VII.

NOs autem in hanc deueniemus cognitionem, si à rei natura ne latum quidem vnguem discedamus. Hæc autem est, quod lux colorum formas suscipiat, vehatque, lucem verò suscipit corpus, quod diaphanum est. Igitur si diaphanum in oculo consistat, illud proculdubio erit, quod lucem recipiet, & cum luce visibiles quoq; species: quòd si cryſtallinus tale corpus est, procul dubio illa pars oculi erit, quæ recipit. Verùm enimuerò non est hoc satis, scilicet corpus diaphanum in oculo assignare, sed ad illud etiam peruenire, illudue contingere neruum oportet, si fieri dignotio debet. Si quidem ex Galeno alteratio, seu receptio (vt quidam putant) non est sensus sed alterationis dignotio. Itaque adnotare in oculo est, (omissa cornea, quæ nerui optici particeps non est) tria corpora diaphana, ad quę neruus, & cū eo dignoscens facultas pertingit: cryſtallinum, vitreū, & aqueū humorem. Vitreus, & cryſtallinus vnā propemodum habent conditionē vel cōstitutionē. Etenim vterq; diaphanus est, & à cerebri substātia inuestitur. cryſtallinus nāq; ab aranea tunica, vitreus à retina obuoluitur, ambę aūt à cerebri substantia ex neruo amplificata cōflaretur; tametsi à neruo quidē retina, à retina verò arachnoides, siue aranea producatur. At aqueus humor, etsi tunicam à cerebri substantia productam obuolutamq; non habet; spiritum, tamen animalem, qui ex dilatatione foraminis vueæ, ex altero clauso oculo percipitur, obtinet; in quo sanè spiritu facultas digno-

7. de decret. cap. 6.

ſcens conſiſtit. Ob quas rationes,aut in aqueo,aut vitreo,aut cryſtal lino fieri dignotionem quiſq; ad libitum opinari poteſt. Cæterum ſi quis in aqueo, aut vitreo fieri viſionem dicat: in aqueo quidem, quòd primus vnà cùm animali ſpiritu viſilibus occurrat, vel quòd in debili luce, quæ craſſiora diaphana non pertranſit, & quam proinde vltra aqueum non tranare credibile eſt; fieri ſimiliter viſionem in aqueo aſtruat: In vitreo autem, quòd ſicut alia pleraq; naturæ opera, inchoet viſio in aqueo; fiat in cryſtallino; in vitreo demum perficiatur, abſoluaturq; aut quòd lux per aqueum, cryſtallinum, & vitreum tranſuecta, ac ad retinam pertingens, & propter eius corpulentiam reflexa ingeminetur, fortiorquè reddatur: probabilia ſanè adferet. At verò qui in cryſtallino fieri viſionem aſſeuerabit, à vero non aberrabit, & ſuæ ſententiæ rationem hac argumentatione, concludere poterit. ſenſus omnis paſſio quædam eſt, patiendoq; abſoluitur; patitur autem quiſq; ſenſus à proprio obiecto, nequaquam ab alieno. Vndè (omiſſo tactu, cuius nulla pars animalis particeps non eſt) neq; ab odore, neq; à ſapore, neq; à ſono, oculus quicquam patitur; ſed à viſili tantum. hoc autem eſt lux, à quæ ita quidem oculus patitur, vt neq; manus neq; alia corporis pars, à luce contacta, ſed ſolùs oculus afficiatur, ac etiam interdum labefactetur. At quod in oculo à luce patitur, ſolus neruus opticus eſt. id quod ex ſuffuſionibus intelligas, quas qui patiuntur à luce valida nequaquam offenduntur; quòd ad neruum propter ſuffuſionis obſtaculum lux non per ueniat. At verò neruus non patitur, niſi propter dignoſcentem: quæ in eo conſiſtit facultatem, id quod tùm ex ſenſus actione, quę dignotio ſenſibilis eſt; tùm maximè ex obſtructo intus neruo percipias, in quo ſtatu, cùm facultas vlteriùs tranare non poſſit oculum, lucem validam omnem ſiuè noxa admittere poteſt. Cum igitur neruus, & cum eo dignoſcens facultas à luce afficiatur, ſcire etiam licet nihil à luce pati niſi corpus quod diaphanum eſt. Neq; mirum, cum diaphanum ſit lucis materia, illa verò actus. Itaq; ſi afficere neruum lux debet, vt neruus diaphanus ſit, neceſſarium eſt. Sed id non niſi in cryſtallino contingit, vbi retina tunica corpulenta, & opaca in araneam diaphanam migrat. Ergò nullibi neruus patitur, præterquam in cryſtallino vbi diaphanus euadit. Ergò in cryſtallino duntaxat fit tùm receptio, tùm dignotio; id quod videtur quoq; ſenſiſſe Ariſtoteles dùm dicit, quod viſus aquæ eſt, non tamen accidit ipſum videre ſecundùm quod aqua eſt, ſed ſecundum quòd perſpicuum, & alibi. Quamquam motio eius partis viſio eſt, qua diaphana non qua humida eſt. Hoc ipſum voluit innuere eximius ille opticus Alhazen libro primo propoſ. 30. Membrum ſcilicet ſentiens, nimirùm glacialis, nō recipit formam lucis & coloris, ſicut recipit aer, & alia diaphana non ſentientia; ſed recipit, quatenus eſt ſentiens, & eſt diaphanum. Iam igitur euidentiſſima demonſtratione probatum arbitror viſionis au-

De ſenſu & ſenſ. c. 2. 5. de gen. an. cap. primo.

ctorem

ctorem ipsum tantũmodo esse crystallinum, id quod ex nerui quoq; progressu comprobare licet, Non enim alia de causa neruus in retinam amplificari, retina verò in araneam, & vltra ad crystallinum pro duci videtur: nisi vt ipsi crystalloidi sentientem impertiat facultatē, ipsumq; visionis auctorem efficiat. Cæterum potissima huius rei ratio ab, aranea diaphana pendet, quam sola lux alterat; id, quod videtur quoq; sensisse Arist. dum dicit, quod visus aquæ est, non tamen accidit ipsum videre, vt aqua est, sed vt perspicuum. Ex quo facilè patet, cur neq; in vitreo, neq; in aqueo humore dignotio efficiatur. In vitreo quidem. quia sentiens pars, quæ ipsum obuoluit, vt puta retina; opaca est, non autem diaphana. In aqueo verò, quoniam ad ipsum neruus opticus non pertingit. Neq; quispiam propositam veritatem infirmare audeat, astruēs propter spiritum animalem, qui primus luci occurrit, & diaphanus, sentienteq. facultate præditus est in aqueo dignotionem fieri; quoniam cùm spiritu non modo aqueus, sed crystallinus & vitreus vndiquè sint circumfusi: ideò in vno magis quam in alio fieri visionem affirmare non potest. At quoniam in suffusionibus quæ inter vueam, & crystallinum consistunt; cum ob spiritum pupillæ foramen dilatetur, & extra suffusionem spiritus peruagetur; fieri visionem non appareat: igitur vel spiritum dignoscentis facultatis participem non esse, vel à neruo iam separatum ipsa destitui cæpisse, vel demùm alium usum in oculo sortitum esse, eum videlicet, vt ad corneam, vueam, aliasq; oculi partes distendendas distē sasq; conseruandas conferat, asseuerandum est. quandoquidem eo euacuato corrugari omnia contingit, & visionem offendi. Equidem superioribus diebus 1586. in homine quodam religioso cui vnica nocte quod ad ignem verso & propius admoto capite obdormiuisset, visio dextri oculi omninò perierat, pupillam illius oculi nihilominus dilatari apertissimè vidimus. At verò in crystallino visionem celebrari, hoc est lucem per araneam crystallinum tantum afficere, ipsū verò spiritum, lucis solùm viam exsistere; & araneæ densitas, & spiritus tenuitas facilè persuadent. Etenim Diaphanum, quod densius & magis compactum est, à luce vehementiùs afficitur; quod tenuius est, ab eadem patitur. Vnde & lux, aerem quidem tantum pertransit, phialam verò aqua plenam ità peruadit afficitq;; vt illius, vi, & contactu ignem quoq; accendat, si pannus apponatur. Neq; hoc loco aliqui dicant. Si per araneam crystallinus visionē præstat: ergò non crystallinus, sed aranea erit primum visus instrumentum, cùm ipsa & diaphana & sentiens sit. Id enim prisci illi Auctores considerantes, vti Ruffus libro secundo scribit, araneam ipsam à crystallino vix separarunt, immò verò modò crystalloidem, modò non tunicam, sed membranosam congelationem appellarunt: ac reuera, cùm aranea à crystallino detrahitur; è vestigio crystallinus in seipso constās & concretus non ampliùs detinetur, figuramq; amittit, atq; vt vno verbo

De sensu & sens. c. 2. 5. de gener. anim. c. 1.

DE VTILITATIBVS tum totius Oculi tum partium ipsius

PARS TERTIA.

PROOEMIVM.

IN oculorum vtilitatibus inquirendis, vtinam is ornatus, ac ea verborum copia suppeteret; quam instrumenti tùm pulchritudo, tùm dignitas expostulat. Conabor tamen ita huiusmodi vsus explicare; vt quiuis possit spem capere, aliquando vel ipsum etiam admirabilem Galenum in vsibus partium disquirendis posse superari. neq; id mirum, cùm infinita Dei Sapientia hęc omnia effinxerit, construxeritq;, quam neque Galenus, neque hominum quispiam mentis acie peruidere aut intelligentia capere potuit. Quanquam fateri æquum est, cęteris omnibus qui de visione, & de oculis scripserunt, Galen. longè præferendum esse, quòd in huius rei tractatione magis reliquis omnibus laborauerit, diligentiamq; singularem adhibuerit, cùm de visione libros tres conscripserit, De vsibus verò partium oculi, librum integrum, qui decimus est de vsu partium. Etenim si cuique organo librum dicasset, vtique non decem & septem libris totum de vsu partium opus complexus esset. Ac cedit præterea, quòd Galenus, vt ipse fatetur, somnio perpulsus sit, vt quæ de oculis calleret; nullo modo reticenda putaret. Quibus omnibus de causis omninò credendum est, Galenum omnes neruos in huiusmodi materiam intendisse, nihilq; in ea intactum reliquisse. Quamuis autem idem Galenus omnes ferè oculi partium vsus, ad tutelam referat: nos tamen, Deo dante, multò illustriùs in ipsam actionem omnes eas referemus, primaq; ratione vt meliùs actio, hoc est visio fiat, creatas fuisse demonstrabimus; si prius admonuerimus, in quouis instrumento quod ex pluribus constet partibus, vnam aliquam earum haberi, quę ad actionem potissimùm, ac præ cæteris, cōferat, vti in oculo crystallinum; cui videndi actionem hoc nomine potissimùm acceptum ferimus: quod in eo rerum aspectabilium species suscipiantur, dignoscanturq;. Atque hoc loco subit dubitatio, quòd cum videndi actio ex contactu lucis, substātiæq; sentientis perficiatur, atque id in crystallino contingat; fortè cuipiam videri posset, lucem & crystallinum satis esse ad visionem perficiendam; lucem quidem, quæ obiectum repræsentans, ad crystallinum perueniat, vt ipsum lucidum reddat, & afficiat; Crystallinum verò, qui vt diaphanus lucem admittat, vt verò sentiente facultate præditus, eam dignoscat, atque sentiat, cum non sola alteratio, sed alterationis dignotio sensus sit. Attamen cùm rerum omnium opifex, oculum nō

Lib.x.cap.xij De vsu part.

ex

ex cryſtallino tantum, ſed ex aliis multis partibus efformarit: ideo dicendum eſt, non fruſtrà reliquas oculi partes poſitas eſſe, ſed ad vtilitatem, & commodum actionis, ideſt viſionis cryſtalliniq́; procreatas fuiſſe. Et quanquam Galeno placeat vt quædam oculi partes, ita conferant, tanquam ſine ipſis viſio fieri non poſſit, aliæ verò gratia videndi melius, aliæ deniq; ad horum omnium conſeruationem conſtitutæ ſint: attamen niſi primariò, & per ſe de cuiusque partis vtilitate res intelligatur; difficultatem Galeni verba non minimam habere videbuntur, quando quamlibet partem, aut vario modo conſideratam, aut ſecundum varias, quas in ſe habet conditiones, & proprietates, præſtare omnes eiuſmodi vtilitates, comperiemus, tametſi vnam primariò exhibeat, alias autem non ita primo. verbi gratia, Cornea primariò vtilis eſt vt diaphana, quia ſine diaphano lux ingredi, & viſio fieri non poſſet; ſecundo loco vtilis eſt vt rotunda, quò melius fiat viſio; tertiò vt dura, ad cuſtodiam, & ſic de alijs, vti ſuo loco melius, quos ſanè ſcopos & munera, quæq; pars explet cum omnibus quæ ipſi inſunt. propterea nunc omnium eorum, quæ ipſis oculis ineſſe conſpiciuntur, cuius gratia, ſeu finalis cauſa eſt afferenda. Quæ verò ipſis oculis inſunt, per diſſectionem potiſſimùm manifeſtatur; ideoq́; mirandum non eſt, ſi rurſus à diſſectione ſumemus exordium, oculiq; fabricam patefaciemus. Dixi autem potiſſimùm per diſſectionem, quoniam certè nonnulla, etſi perpauca, quæ ad oculos pertinent, ſine diſſectione conſpectui ſe ſe offerunt. hæc autem ſunt, quæ ad totum oculum ſpectant, quamuis neque omninò ſine diſſectione perfectè intelligi poſſunt, vt poſitio, magnitudo, numerus, figura, connexio, & eiuſmodi, de quibus omnibus nunc erit agendum.

1. de vſu par. cap. 8.

De totius oculi vtilitatibus.

CAPVT I.

PRIMVM igitur totius organi vtilitates exſequemur, non ſolùm, quia totus oculus noſtro aſpectui manifeſtior eſt, quàm quælibet eius particula: ſed etiam quod generalior ſit; ac proindè prior eius futura eſt contemplatio: vnde Galenus priùs quidem, quæ in totis organis, tum verò quæ in ſingulis partibus ſpectanda ſunt, proponit. Ac primum quidem, ſi liceat totius oculi temperiem expendere, eam frigidam, & humidam exiſtimare omninò oportet. Corpora enim oculum conſtituentia fermè omnia, vt humores, membranęq; exſanguia ſunt, & calore per quàm exiguo donata: quę tamen oculorum temperies nullam ex ſe profert proximam vtilitatem: ſed eò dirigitur, vt oculus aqueus fiat. Aqueus enim oculus eſt ex Ariſtotelis etiam ſententia. Et quanquàm Plato in Timæo igneum oculum conſtituere videtur, in eoq; ab Ariſtotele redarguitur: facilè tamen

1. de vſu par. cap. 9.

Temperies.

Oculus aqueus de ſenſu & ſenſ.

men vterq; Auctor conciliari poteſt: ſi Ariſtotelis quidem verba de oculi ſubſtantia ac materia potiſſimùm accipiantur, Plato verò de lumine oculis inſito quod veluti ignis micat, locutus fuiſſe exiſtimetur. Porrò vtilitas luminis oculorum ſicut alibi dictum eſt, ea eſſe videtur, vt animalia, quæ noctu alimoniam venantur, noctu etiam videant, ita vt luminis nimirum inſiti beneficio totum medium informantis, diaphanumq; in actu conſtituentis, viſio noctu conſequatur, dum ſpecies ad oculos per lumen inſitum deferuntur. Etenim inſiti luminis radij ab oculis emiſſi atq; ad viſilia exporrecti, aut forma viſibili intinguntur, & afficiuntur, & ita tincti ad oculum quaſi quidam nuncij reuertuntur; aut coloribus ſeſe diffundendi virtutem ac facultatem tribuunt, vt optimè Auctor communis vocatæ Perſpectiuæ tradidit Propoſitione XLVI. Animalia verò, quæ noctu non vident, lumine inſito carent, ſed diurno, & externo duntaxat opus habent, quo ſpecies diffundantur atq; in oculo ſuſcipiantur. Oculi ſplendor.

At verò aqueus factus eſt oculus, eius potiſſimùm vtilitatis gratia, vt perſpicuus, diaphanusq; euadat. Quæ ſanè qualitas, cum luminis ſit materia, facilè ad lumen externum intra oculum ſuſcipiẽdum aptatur. Atq; hic videtur illa Ariſtotelis quæſtio locum habere: cur ſcilicet oculus ex aqua magis quàm aerea natura conſtet: cum duo tantum in vniuerſa rerum natura pellucida corpora reperiantur, aer & aqua: cetera verò horum admiſtione & beneficio diaphana ſint & dicantur. Nam terreum elementum quis neget opacum eſſe? Ignis verò quo vtimur, turbidus certè & opacus eſt. Huic igitur quæſtioni ſatisfacit Ariſtoteles, cum ait optima ratione aqueum conſtitutum eſſe oculum non aereum, quoniam aqua omnium pellucidorum facillimè cõſeruari poteſt; aer verò neq; contineri intra oculum, neq; continere viſilium formas poſſet. Igitur, vt contineatur, viciſſimq; contineat, neceſſariò aqueus factus eſt. Addebat Albertus meritò aereũ factum non eſſe oculum, quia aer neq; contineri neq; continere colorum formas poſſet, niſi craſſeſceret, cum verò craſſeſcit in aquam migrat. Quamobrem fruſtrà aereus factus fuiſſet, ſi aereus permanere non potuiſſet, ſed aqueum euadere neceſſarium eſſet; tametſi neque vt aqueus, vtcunq; continere poteſt, cum etiam aqua effluere ſtatim corporum figuras permittat, non autem retineat. Vnde ſecundum Poetam, optimo iure Oculus cur aqueus.

---------Mulier cupido quod dicit amanti,
In vento & rapida ſcribere oportet aqua.

Potior ergo, vt opinor, ratio ex eo pendet, nimirum duplici de cauſſa aqueum imprimis factum eſſe oculum. Primum quidem, vt oculus diuerſum ab aere diaphanum obtineat, quod ad lucem refringendam, melioremq; viſionem efficiendam confert. Deinde verò, vt oculus exſiſtens hoc modo aqueus, vario modo craſſeſcat. Quãuis

enim oculus aqueus habetur;eius tamẽ partes vario modo ſunt aqueę, aquamuè æmulantur. Albugineus namq; aquæ ſimilis eſt,& humori, qui cernitur in ouis; Cryſtallinus verò aquam imitatur,quæ mediocriter ſit in glaciem concreta; Vitreus autem refert aquam, quę liquato vitro ſimilis eſt. Igitur aqueus eſt oculus, vt vario modo craſſeſcat. Vario autem modo craſſeſcere: duos præbet vſus. primus eſt, vt varia lucis fiat refractio, quæ quantum viſioni conferat, paulòpoſt patebit. alter eſt, vt lux alibi quidem permeet,alibi firmetur,alibi denique euaneſcat. Nam ſuo loco dicetur, per aqueum humorem lucem progredi; in Cryſtallino firmari; in vitreo tandem deliteſcere. Vltimò, ſi placet, potes & aliam afferre cauſam, cur ſcilicet frigidus & humidus, cum verò non aereus, ſed aqueus factus ſit oculus; nimirum, ne à vehementi luce, quæ in oculum aliquando ingreditur; aut ignis accendatur, aut ita oculus calefiat, vt eius temperies deſtruatur. Quod ſi aereus factus eſſet: facilè contingeret, id quod fieri videmus, ſi poſt phialam aqua plenam in aere pannus luci prætereunti opponatur, ergò ne idem, poſt lucis in cornea refractionẽ, eueniret, periculum eſſet; ſi aerea, calidaq; oculorum corpora conſtituta fuiſſet; quod tamen deuitatur, cum frigida & aquea procreata ſint, hoc eſt inepta prorſus ad incenſionem,& exarſionem reddita. Etenim corpus luminoſum dum ſuam diffundit virtutem,ſeu facultatem,duo producit, ſplendorem, & calorem. Quæ duo inuicem cognata eſſe; manifeſtum eſt, cum mutuò ſeſe conſequantur. quo fit, vt inſigni calori inſignis etiam lux coniungatur; & viciſſim vehementi luci vehemẽs quoq; calor copuletur, ſi modo materia, in quam diffunditur,cũ igne ſymbolum habeat, vt eſt aer, qui quatenus calidus, igni cognatus eſt. Hinc apparet, ſolis lumen niuem attingens, vehementem quidem lucem excitare; calorem autem non producere: at ad ſpeculum reflexum; ignem in panno excitare conſtat. Sic per phialã aqua plenam pertranſiens, in aqua ignem non accendere, ſed in aere non modò ſplendorem inſignem, ſed etiam inſignem calorem, & ignem deniq; generare. Etenim aer calidus eſt,nix verò,& aqua frigida & humida, proindeq; igni contraria, atq; hęc vna cauſa eſt,quòd natura aqueum conſtituit oculum, non aereum, ne fortè ignis accendatur in oculo.

Cum igitur vtraq; hæc, ſplendor ſcilicet & calor ita cognata ſint, vt vbi calor vehemens excitatur, inibi quoq; clariſſima lux efficiatur; ſciendum adhuc eſt, quòd vbi calor inſignis producitur, contingitq; ſimiliter lucem clariorem, ac robuſtiorem fieri; ibi lux in ſe collecta vnitur, & coanguſtatur. Idque meritò, vti patet ex luce per phialam aqua plenam prætereunte; dum verò ita lux vnitur, refringitur, & per diuerſa diaphana pertranſit. neq; enim lux per eundem aerem diaphanum progreſſa vnquam vniretur; ſed vniformiter ſemper progrederetur. Igitur vna ratio roborandi lucem, eamq; clario-

rem reddendi; refractio est. Atq; hæc est vna causa, cur natura visionem fieri refractè voluerit, in qua, vti dictum est, non modò lux clarior redditur, & ad agendum, crystallinumq; afficiendum aptior; sed etiam vnitur, & coangustatur; dumq; ita coangustatur, contingit nõ modò integram speciem oculum ingredi, sed etiam visionem ampliari, & vasta visilia per collectam, & angustatam lucem apparere, ac recipi. Quare quemadmodum iam apparet, per vnam refractionem, natura omnes propemodum perficit scopos sibi in oculorum constructione intentos, qui sunt; vt lucem intromittat, & crystallinum attingat; vt ipsam roboret, atq; ita crystallinum afficiat, quò substantia sentiens ab ea patiatur; vt latiora visilia secum ipsa deferat, ac repræsentet, quò visio latissimè pateat; vt deniq; integras species cuiuscũq; obiecti receptas exhibeat.

Sed hic quoq; caussæ quærendæ sunt, ob quas natura coacta fuerit, lucem in oculos immittendam claram reddere, atque robustam. Quamuis enim lux in ratione maioris, & minoris vehementiæ, atq; claritatis, ac proinde actionis; immensam obtineat fermè latitudinẽ: hæc tamen latitudo duas habet extremitates, in quarum altera, lux exsistit vehementissima, in altera verò, debilissima. Vehementissima, & robustissima est lux Solis prima, qua robustior, & clarior nulla datur. Debilissima est illa, quæ cuiq; corpori inest, quod lucem ex proprio sortitur temperamento, atq; hęc ita exigua est, vt produci, & longiùs à proprio corpore diffundi minimè possit. Quòd si diffundi ponamus, omninò absente externa luce non apparet; vnde à multis dicitur species intentionalis. Media inter vtraq; extrema, oculus videt; extrema autem proposita uon videt. Nam Solis lucem primam ideo non videt, quod hæc oculum labefactet propter sui immensitatem. Deinde verò, si hęc lux prima, esset oculo proportionatum obiectum; non modò hæc eadem lux perpetuò requireretur ad videndum; sed etiam nihil aliud, quàm lumen Solis oculus aspiceret absq; vlla ipsius animalis vtilitate. Additur tertiò, quod intus in oculo collecta & vnita hac luce; ignis accenderetur. Additur quartò, ne reflexio à postica vitrei parte ad crystallinum efficiatur; quod eueniret, si prima lux Solis oculum ingrederetur. Meritò igitur lux hæc Solis prima, oculos labefactare nata est. Contrà, lux quæ in altero extremo est debilissima; mouere, & agere per se sola in crystallinum non potest. Quocirca solas inter vtraq; extrema medias luces, natura proportionata oculorum obiecta esse, & ab ijsdem videri voluit. Cum verò penè immensa sit ea lucis latitudo, quæ secundũm maiorem, minoremq; claritatem, & efficaciam variatur: rationi consentaneum est, vt luces quæ primæ Solis luci propinquant, eius quoq; naturæ participes sint, & robustiores; & crystallinum afficere, interdumq; labefactare possint: quæ verò alteri extremo debilissimo propinquant, debiliter quoq; agant, & crystallinum non moueant. Hæc igitur si ob ti-

proponam. Quandoquidem si in inferiori parte positi essent, vt potè in tibia, aut prope pedem, pleraq; visilia ijs occultarentur. Cuius rei nos ipsi periculum facere possumus si ex infimo loco, excelsum mõtem ascendamus. Quod cum sapientissima natura cognouisset, nõ solùm cunctis animalibus sublimes oculos constituit; verùm etiam alijs extra corporis superficiem admodum protuberãtes fecit, vt testaceis, & insectis; alijs collum, ceu adiutorium dedit, vt auibus, & quadrupedibus; quinimmò quæ serpunt, frequenter caput eleuant, quasi collum attollere ad longiùs, latiùsq; videndũ cogantur. Deniq; quadrupedia breuiorum crurum, vt mustellæ, retrò in posteriores pedes, digitosq; sæpe eriguntur, tanquam ex altiori loco longiùs prospiciant. Hoc autem totum factum est, quoniam quò remotiùs oculi à terra distant, eò longiores, & proinde ampliores, maioresq; Pyramides visuales protenduntur, atq; inde visio maior, ampliorq; consequitur.

Porro visionem omnem fieri per pyramidem; lucemq; seu speciem pyramidaliter, vt Optici dicunt, ad oculum ferri; quã quam illi modo alio, tamen nos facilè hoc pacto possumus demonstrare. Quia si species, obiectum maius quàm sit exiguum pupillæ foramen, repræsentat: proculdubio necessarium est illã ab obiecto latiorem discedere, indeq; ad oculum, angustiorem fieri, vt in exiguum pupillæ foramen intret. Cuius rei nulla alia caussa est nisi refractio, propterea, quod extra pyramidem radiosam, multa obliquè videre cõtingit, vt infra patebit. Quòd si adhuc pyramides intelligẽtia non assequeris; dicas, maiora visilia propalari, ac detegi; quò altiori loco oculi constiterint, qua ratione aues maximè omniũ remotissimè vident. In capite præterea oculi positi sunt, vt caput eis eam præberet vtilitatem, vt quoquouersum ad aspiciendum mouerentur. Quòd si ob hanc rationem, oculi infimum locum aspernati, supremum appetiuerunt; optimo iure neque in abdomine, neque in pectore, sed duntaxat in capite oculos collocari decebat; non tantum quòd caput inter omnes partes corporis locum eminentissimum sortitum est; sed etiam, quòd ipsum caput

Cur in capite oculi.

solum

ſolum ad omnes poſitiones moueri aptum natum ſit, id quod ad orbis medietatem momento fermè oculis circunſpiciendam, & ad completam viſionem, imprimis iuuare poterat, quemadmodum exactiùs ſuo loco dicetur. Meritò itaque, & in capite oculi poſiti ſunt, & in ea capitis parte, quæ cæteris ſenſorijs elatior eſt, non tantum ob propoſitam rationem ſed hoc potiſſimùm nomine, quod cerebro oculos vicinos eſſe conueniebat; quo molliores, & ad patiendum à viſilibus aptiores neruos ſuſciperent. Quam ob cauſſam, ſi Galenus omninò laudandus eſt ex eo quod ipſum caput propter oculos ſuperius poſitũ eſſe, & toti corpori quaſi arcem ſupereminere cenſuerit: profectò Diuinus Plato non minori laude dignus erit, quod dixerit Deos iuſſiſſe, vt Capiti totum corpus connexum ſubſit & pareat; Quoniam in eo præſtantiſſima omnium, ac ſuprema facultas inhabitet. Hæc igitur elatiſſima oculorum poſitio, quanquam omnibus competat animalibus, homini tamen magis exactè, perfectiusque. Etenim

Pronaq́ cum ſpectent animalia cætera terras,
Os homini ſublime dedit cœlumq́ videre
Iuſsit, & erectos ad ſidera tollere vultus.

Cur non in vertice poſiti.

Sed neq; in elatiori capitis parte, vt puta in vertice, qua maximè capilli conuoluuntur, oculi poſiti ſunt; quod pleraq; viſilia corpori animalium terræq; proxima cunctis ocultarentur. Vnde in vertice poſiti oculi, homini quidem ad artes manibus exercendas inepti eſſent: brutis verò ad alimoniam à terra capiendam, aut ad noxia fugienda, nequaquam conducerent. Sed neq; digitum tranſuerſum quàm nunc ſunt, ſuperiùs poni debuerunt, vt putà frontis partem occupantes, propter neruos opticos, quos ex cerebri ventriculis, qui ad baſim ſunt cerebri produci ad oculos oportebat. Meritò itaq; oculi hoc ſitu ſuo quem illis natura prouidit, tum infra tum ſupra, tum antè tum retrò, tum omni ex parte exactè, abundanterq; videndo; & artibus manu peragendis, & alimento ſuppeditando, & noxijs fugiendis, & cunctis vitæ vſibus, opticiſq; neruis producendis commodi ſunt aptiſſimiq;. Pauciora verò ſi viderent; ad omnia prędicta minus idonei forenr; quod eis accideret, ſi alibi eſſent poſiti quàm vbi nunc ſunt. Quòd ſi oculi poſitionem optimam, quæ ſurſum eſt nacti ſunt, alterius quoq; oppoſitionis, quæ in anteriori, poſterioriq; ſpectatur, optimam ſimiliter adepti fuere, vt ſcilicet iure non ſolũ ſupra, ſed etiam anteriùs in capite collocentur. Nam ex Ariſtotele eodem verſus aſpici debet, quò motus agitur. Motus autem perpetuò quidem agitur in anteriorem partem, ſed tamen etiam hinc, & inde, tum verò ſurſum, ac deorſum; quibus omnibus poſitionum differentijs, perbellè oculorum ſitus anterior aptatur, ac mirificè confert. Vndè colligitur in poſterioribus partibus ineptum omninò futurum oculorum ſitum, quamuis Galenus, Senſuum inſtrumentum quodq;,

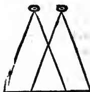
Cur anterius in capite poſiti.

x de vſu par. cap. 1.

neruos

neruos postulare molles asseruerit, ac proindè in anteriori tantum parte eos procreari debere, vbi mollius est cerebrum.

Præstiterat quoq; oculos duos potiùs esse, quàm vnum, aut plures; cum ad meliorem visionem, tùm ad visionis conseruationem. Ad conseruationem quidem, quoniam ex Galeno ea geminorum omnium instrumentorum communissima est vtilitas, vt vno pereunte, reliquum saltem dimidiam partem actionis retineat. Quæ vtilitas etsi competat alijs geminis instrumentis in oculis tamen longè clariùs elucet, vt homo diurna fruatur luce, cuius priuatione mors forsitan esset optatior. Ad meliorem autem visionem duo oculi necessarij erant, quia si vnus esset oculus, longè pauciora intueretur visilia, & omninò manca & imperfecta redderetur visio. Neq; enim audiē di sunt miseri illi, monoculi qni vno amisso oculo, altero ita se dicunt videre, vt duobus antea videbant, ea ratione persuasi, quod virtus diuisa priùs duobus, tota iam ad vnum vnita transmittatur. Quæ ratio, si de visionis intensione agatur, concedi potest, videlicet vt cernatur distinctiùs aliquod minutum obiectum. Sed quod ad extensionem, & magnitudinē, maximè fallit, quod facilè per se quisq; experiri potest, alterū oculum claudendo; tum ex figura proposita percipiet, si modò calleat visionem fieri per pyramidem quod paulò pòst, suo loco manifestum erit. His igitur de causis, homini, non vnus, sed duplex à natura datus est oculus. Si verò plures duobus illi dati fuissent, omninò superflui essent quando ad id totum aspiciendum quod subaspectum cadit, duo satis superq; futuri erant. Præterea si tres essent, ita vt inter vtrumq; oculum tertius poneretur, ubi nasi principium consistit; hic similiter esset superfluus, quoniam à duobus prioribus idem uisile exactè conspicitur: Si uerò tertius oculus alibi poneretur: aut per se quidem oculus exsisteret, alia à prioribus uisilia percipiens uisionemque confundens, quòd sanè contingeret, si cum prioribus idem planum non seruaret; aut si seruaret quidem, ita ut ex parte temporum, oculus tertius poneretur, primùm quidem particulas quę sunt in temporibus impediret, deindè iniusta natura esset, nisi & alterum oculum, ad alterum tempus, collocaret, ita ut sint quatuor oculi. Verùm si hoc moliretur, superfluos omnino istos duos temporum oculos efficeret; quod in uisione efficienda, tantummodo uisilia sibi opposita detegerentur; quæ alioqui exiguo oculorum priorum, aut capitis motu, absque multiplici oculorum apparatu, forent detecta, & cognita. Quod si quatuor superflui sunt; longè magis superuacanei essent plu

De oculorū numero.

res

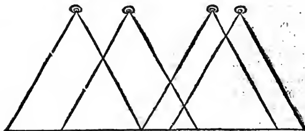
res quàm quatuor. Itaq; si neq; vnus, neq; tres, neq; quattuor, neq; plures ponendi oculi sunt: duo tantum satis sufficienter exstitere: ita tamen duo oculi numerentur, vt quemadmodum Auctor Perspectiuæ communis asserit eorum dualitatem ad vnitatem reduci necessariũ sit, vt ita à duobus oculis nequaquam duplicia viderentur visilia, sed vnius visilis, sensus fiat. Atq; hoc nonnulli neruorum opticorum concursui acceptum referunt; nos verò concursu adhuc exsistente, neque applicatione mutua neruorum separata, si alterum oculum supra aut infra premas, dupla omnia apparere cum aduertamus; in eam venimus sententiam, concursum neruorum ad hanc rem proximè non conducere, ac fortè ad facultatem iudicantem, ac cognoscentẽ, quæ vna est, referendum id totum esse; nisi fortè non solùm oculos inter se æquidistantes esse, sed etiam neruos eodem modo affici necessariũ sit, sicuti mox dicetur. Et de numero oculorum hactenus.

lib. primo propos. 32.

De oculorũ interuallo.

Ita tamen duo oculi exsistunt, vt alter ab altero congruo distet interuallo, quod sanè si maius, aut minus esset, visioni omninò incommodaret. Etenim si magis inuicem oculi distarent; visilia: ipsis proxima, quę naso sunt opposita non viderentur, quod experieris si digitum ad nasi medium inter vtrumq; oculum ponas: si vero propinquiores essent, deminuta redderetur visio, quæ à lateribus est. Vtrũq; hoc, demonstrationibus, ac lineis hic appositis, manifestare licet.

Oculi magis inuicem distantes. *Oculi magis inuicem propinqui.*

Quod si vtrumq; extremum, vitio non caret: sequitur inculpatũ esse oculorum interuallum, quod vt medium est, ita quoq; vtriq; incommodo facilè medetur. Porrò oculi interse sunt, æquidistantes, seu in eodem sunt plano positi; ne dupla omnia appareant, si alter altero, elatior fieret, quod facilè succederet, si quemadmodum supra dictum est, ad cauum vel ad subcauum, alter eorum comprimatur, atq; hac ratione vel attollatur, vel deprimatur. In eadem autem planitie non modo oculi futuri sunt; sed etiam nerui, ne in motibus oculorũ

Oculi parallelli, cur sunt.

modò

modò attollantur, modò deprimantur planitie eorum corrupta; id quod per eorumdem coniunctionem reparatur. Sed de neruorum coniunctione suo loco dicetur. Iam verò de oculorum magnitudine aliquid dicendum est, de qua quid statuam incertus sum. Scio quidem à natura nihil frustra fieri, sed omnia alicuius gratia, atque hoc nil aliud esse quàm vtilitatem, & hanc depromi ex ijs omnibus, quę partibus insunt, inter quæ magnitudo quoq; connumeratur: sed tamen quam adferat oculis magnitudo vtilitatem, non satis mihi assequi licuit. Cum enim perampla sit magnitudinis oculorum omnium varietas, tum quæ in vniuersa animantium natura, tum quæ in vnoquoq; sigillatim animalium genere, tum quæ in singulis speciebus spectatur; non videtur ob id natura vllius alicuius vtilitatis gratia oculorum magnitudinem comparasse. Etenim si ad bouis, aut equorum, ad formicæ, aut muscarum oculos peruenias: amplissimam esse magnitudinis varietatem comperies, quæ maioris ac minoris ratione spectatur: tametsi minor in quoq; genere, atq; adhuc minor in vna quæq; specie varietas obseruetur. Quod si magnitudinem oculorũ corpori animalis respondere credas, ita vt naturam, pulchritudinem, ac proportionem respicere opineris, id non vsq; adeo verum esse depræhendas. Talpa enim, quæ pluribus exiguis muribus corpore vastior est; minimos omnium oculos obtinuit. Pari ratione & plures minores canes; maioribus canibus, longè ampliores oculos sortiti sunt. Præterea Noctua hæc quæ vulgò Italis Ciuetta dicitur, maiores oculos est consecuta quàm sunt gallorum gallinarumq; oculi, cum tamen gallis gallinisque corpore multo minor sit. Quod si non toti corpori respondere oculorum magnitudinem, sed potiùs capitis magnitudini dicas: neq; id difficultate omninò carebit, quod canes minoris capitis, maioribus tamen oculis alijs canibus qui maiori sunt capite, reperiantur. Vnde non est quod dicas ad pulchritudinem, & partium inter se proportionem, tantum esse factam oculorum variam magnitudinem, quoniam hanc natura ex abundanti affectare solita est, priorem perpetuò respiciens vtilitatem. Nisi dicamus naturam semper respicere vtilitatem, quæ ad actionem dirigatur: vtilitatem verò, ea præstare, quæ corporibus insunt, inter quæ vna magnitudo est, quam opinandum est cuiq; oculo tantam à natura tributam esse, quãtam visionis vsus expostulabat, hoc est, prout latiùs, arctiùsq; patebat? Quocirca talpæ, cui visionis vsus exiguus erat, cum infra terrã ferè degat exigui oculi sunt: Noctua verò cui interdiu, noctuq; videre datum est, oculos ampliores obtinuit. In qua tamen re non est inficiandum naturam in oculorum magnitudine constituenda, etiam totius corporis, priuatimq; capitis rationem habuisse, quò nimirùm & virtutis visilis à capite emanantis, & capitis, totiusq; faciei proportionis, ac pulchritudinis ratio habeatur. Ideo equus, & bos maioribus, homo minoribus, cætera adhuc minora, minoribus oculis donata sũt.

De magnitudinẽ oculorũ

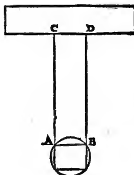
In vniuersum autem, qui oculos maiores: proindeq; prominentiores obtinuere ad distinctam visionem ineptiores; ad indistinctam verò aptiores sunt, sed longiùs nequaquam vident. qui verò contra oculis minoribus, & profundioribus donantur; ad distinctam visionem sunt magis idonei, longiusq; videre apti sunt, quorum causa inferiùs explicabitur.

De oculorũ figura.

Atque hæc omnia probabiliter quidem sunt tradita, sed nequaquã per demonstrationem comprobata: secus autem forsitan eueniet in oculorum conformatione, ac figura quæ oculis rotunda obtigit; vt neq; vnam, neq; vulgarem visioni adferat vtilitatem. Primo enim rotunda figura omnium aliarum figurarum isoperimetrarum, hoc est, æqualem ambitum habentium capacissima est, atq; propterea ad omnia in oculo perfectissimè commodissimeq; complectenda maximè necessaria, & ad omne superfluum spatium deuitantum aptissima est. Deindè cum nullum angulum habeat expositum externis iniurijs; minimè omnium læsioni obnoxia est, id quod ad oculorum tutelam vel imprimis confert, & hanc ob causam rotunda figura quemadmodum in oculo, ita & in cunctis alijs viuentium partibus siue animaliũ siue plantarum naturæ semper exstitit amicissima, & cõuenientissima. Tertia rotunditatis oculi vtilitas motum respicit. Cùm enim nulla alia figura ad motum sit aptior quàm rotunda, quòd angulis carens quoquouersum volui & circumferri queat: meritò figuræ rotundæ oculus factus est, vt ad motum esset velocissimus, atq; aptissimus. qui motus quantum oculo sit necessarius ad aspectum meliorem, suo loco dicetur. Quartus oculi rotunditatis vsus est, vt oculus maiora se videat. Manca enim, & apprimè diminuta fieret visio; si maiora se oculus non videret. id quod euidenti ratione ab Opticis probatur.

x. de vsu par. c. 6.

Sed hæc ratio sequẽti capite, quo de corneę vtilitatibus agetur, melius intelligi poterit. Non solùm enim oculum, maiora se videre propter sui rotunditatem ostendemus, verum etiam ob eandem rationem lucem tum vniri, tum angustari, tum quantumuis magni obiecti speciem in oculũ ingredi ad perfectam visionẽ efficiendam, euidentissimis demonstrationibus demonstrabimus. Iccircò nunc ad corneæ explicationem propterea accingimur; volentes tanquam à prima, quæ inter oculi partes nobis occurrit, exordium capere.

De Cornea

De Corneæ vtilitatibus.

CAPVT II.

CORNEA quemadmodum ſupra diximus, eſt tunica orbicularis in oculi medio protuberans, quæ apertis palpebris ſtatim aſpectui occurrit, & ab oculi albo vndiq; terminatur, & circumſcribitur, eidemq; continuatur, dura, denſa, tenuis, perpolita, & diaphana, corna laternarum attenuato perſimilis, vnde Græcè, Κερατοειδὴς, Latinè cornea dicitur, ſeu cornicularis.

Atq; hæc primò ſeſe vtilem exhibuit propter ſui duritiem, qua externis occurrentibus vtpotè aeri, fumo, pulueribus, frigori, æſtui, contundentibus & incidentibus, quibus prima occurrit, reſiſtere poſſit, quò tum ſeipſam, tum cryſtallinum tuetur. Quæ tamen durities non quidem vt vitrum fragilis exſtitit; ne aliquando ab ictu facilè fracta, humor aqueus foras ſpargeretur cum viſionis læſione. Quare vt dura eſt neq; fragilis, ictibus tum reſiſtere tum ipſos exſoluere poteſt. Nam quatenus dura, reſiſtit; quatenus non eſt fragilis, exſoluit; ad cryſtallini vt diximus tutelam. Dura. 2. de vſu part. cap. 6.

Iuuat præterea cornea viſionem vt denſa. denſitas enim ad reſiſtendum duritiei æquipollere parq; habere momentum videtur. Priuatim verò confert ad humorem vitreum detinendum ne foras exſudet, quẽ admodum Alhazen eximiùs Optices Profeſſor teſtatur. Vnde, ad aquei quoq; humoris conſeruationem corneę denſitatem conducere; nulli non eſt compertum. Denſa. libr. 1. propoſ. 33.

Cùm itaq; dura denſaq; cornea facta ſit, meritò exteriùs poſita eſt, vt ſcilicet prima aeri, fumo, pulueribus & alijs id genus occurrentibus quibus obuia eſt reſiſtat: neque ab ijs facilè erodatur corrumpaturque. Exterius poſita.

Eandem ob cauſſam etiam multiplex exſtitit, hoc eſt ex quatuor tunicis conflata, vt cum extra pulueri fumoq; ac multis lædentibus eſſet obuia; ſi fortè fortuna aut ab his, aut ab illis, quę intrinſecus nocere poſſunt nimirum internis humoribus, vna tunica eroſa aut labefactata eſſet, ſecunda, & reliquę ſufficerent ad cryſtallini tutellam. Multiplex. De anat. viuorum.

Oportuit verò eandem tenuem eſſe. Nam etſi multiplex eſt, hoc eſt ex quatuor ferè tunicis conflata: tenuis tamen eſt; ne fortè dura denſaq; cum ſit, ſimul craſſior exſiſtens, lucis tranſitum præpediret, vti euenit craſſiori cornu, ac vitro triangulo, quod lucem tantum ſolis primam tranſire permittit, reliquas verò vt candelæ, ac ſecundas luces obſcuriſſimè pertranſire ſinit. Tenuis. Theophyl. lib. 4. c. 19.

Perpolita præterea eſt cornea, vt in oculum ſpecies legitimæ & externis conſimiles ingrediantur, ac prout exteriùs ſunt, cryſtallino repræſententur. Nam ſi aſpera eſſet; accideret, vt alibi eminentias, alibi cauitates obtineret, ex quo lux difformiter ingrederetur. Nam Perpolita.

quà eminentiæ essent tum difficiliùs tum obscuriùs propter diaphani profunditatem seu crassitiem species penetrarent: quà verò cauitates essent, & faciliùs & clariùs permearent. Quare species non vt sunt crystallinò repræsentarentur, sed admodum mutatæ repræsentarentur, & visio omnis deterius fieret. Item si aspera esset, facilè cauitates humoribus replerentur, qui formarum ingressum impedirent, corneamq; sua mora offenderent aut eroderent. Ad extremùm palpebrarum contactum asperitas molestum efficeret, perinde ac euenit cum aliquid inter corneam & palpebram cadit. Ex quibus omnibus visio omninò deterior euaderet.

Tensa. 10. de vsu part. cap. 5.

Eadem ratione qua perpolita ac tersa, exstitit cornea; etiam tensa facta est. Si enim corrugata esset, tunc eminentias pariter ac cauitates vicissim contraheret, diaphanumq; ipsius iugiter deperderetur, vt in senibus manifestè conspicitur, qui vt plurimùm malè vident ob rugositatem corneæ; patetq; ijs quibus humor aqueus est euacuatus, & qui affectione, quæ glaucedo appellatur, affecti sunt. Insuper extuberantiam cornea amitteret: quæ quantas afferat uisioni vtilitates paulò pòst dicetur. Itaq; miris modis lucis ingressus impediretur, visioq; labefactaretur, si cornea tensa non esset.

Diaphana. Alhazen lib. 1. propos. 33.

At potiores quidem corneæ vtilitates; ex varia natura diaphani desumuntur. Nam quod cornea effecta sit diaphana, id eo nomine potissimùm factum esse, vt lucem in oculum immittat, visilibusq; formis peruia sit; cuiq; clarum est.

Diaphana à diaphano ab aere diuerso.

At quòd diaphana conflata sit diaphano ab aere diuerso, vt inde lucis refractio consequeretur; id nondum cuilibet est perspectum. Fiet autem perspectum, vbi de lucis progressu seu proiectione aliqua præmittantur. Sed fortasse hoc loco magis nobis vtendum erit illa excusatione Galeni, qua ipse x. de vsu partium cap. xij. vsus est, vbi dicit se somnio perpulsum vt admirabilia in oculo nō reticeret, & mathematica non omitteret. Nos etenim omninò difficilia proponere aggredimur, & longè plura ac fortè etiam pulchriora quàm Galenus proposuerit. Conabimur tamen hæc omnia sensibus, & euidentissimis demonstrationibus magna ex parte comprobare: vt iucunda simul atq; vtilis omnibus reddatur oratio. Lux igitur tribus modis vt Optici docent progreditur: rectè, reflexè, & refractè. Rectè dicitur progredi lux, quando per vnum medium diaphanum proijcitur. Reflexè verò quando à politis corporibus, vt à speculo. Refractè deniq; quādo per plura diaphana diuersa vadit. Tunc enim lucis radij in secundo diaphano non amplius rectà incedere, sed obliquè inclinare, & angulum efficere, & quodammodo frangi videntur, quemadmodum fit, cum in aquā rectus baculus ita obliquè immergitur vt partim in aere partim in aqua consistat. tunc enim in aquæ superficie, frangi quodāmodo atq; incuruari, angulumq; efficere baculum apparet. Quanquam aut lux tribus propositis modis ad oculum pertingat, attamen

Alhazen lib. 7. cap. 1. Vitel. lib. 10. in præfat. Huius causā vide in Alhazen libr. 7. propos. 8.

in

in oculum non alio modo quàm refractè ingreditur: primusq; huius veritatis auctor fuit eximius Opticorum Albazen vt ipsemet testatur. Etenim hic, dicebat omnem visionem refractè fieri. Atq; eius rei ratio in promptu est. Nam si lux per diuersa pertransiens diaphana frangitur. Fractionis verò generalis ratio sit, diaphani variatio: necessarium est vt lux ex aere in corneam pertingens refrangatur, aeris enim diaphanum, à corneæ diaphano longè diuersum est. Cur verò natura voluerit visionem refractè, fieri: statim patebit, vbi prius alterum quod in cornea apparet, explicatum fuerit.

lib.7.propos. 37.

lib. 1. Persp. com.prob.15

Diaphana Diaphano, quod est aere densius.

Inquiritur causa refractionis, & differentia.

Hoc autem est, corneam non modo diuerso diaphano ab aere esse; sed etiam aere densiore. Diaphanum enim quod purissimum tenuissimumq; corpus intelligitur, eam potissimum varietatem differētiamq; nanciscitur; vt penes maiorem minoremuè aut densitatem & raritatem, aut crassitiem & tenuitatem euariet. Diaphanum corpus tenuissimum & rarissimum cuiusmodi aer est; facilè transitum luci prębet. propter quod rectè per ipsum lux fertur, contrà verò per densissimum & crassissimū. Etenim lux gaudet semper diaphano, ipsumq; appetit, vt consistat: contra opacum refugit. lux enim actus diaphani est, diaphanum igitur lucis est materia, sine qua lux neq; consistere neq; vehi vllo pacto potest propterea quatenus diaphanum lux assequitur, per ipsum statim peruadit: at quatenus diaphanum esse corpus contingit, ac proinde opacitatis particeps, à corpulentia magis minusuè afficitur, ne dicam retardatur: quo fit vt non semper rectà ꝓgredi lux possit, sed frangatur: Frangitur autem dupliciter, prout scilicet dupliciter lux à corpulentia diaphani afficitur. Vno modo cū à rariori corpore in densiùs, altero cum à densiori in rarius progreditur: quo fit vt duæ sint primæ refractionis differentiæ, quę resultant ex duplici diaphani proposita natura, scilicet ex raro & denso, seu ma uis dicas, ex tenui & crasso. Vbi igitur lux, ex raro diaphano in densum permeat; fit refractio eius naturæ. Quia lux quamuis interea hebetetur, & pro maiori parte adumbretur: attamen quæ remanet ac superstes fit, vnitur, angustatur, clariorq; & fortior efficitur, quasi esset priùs dispersa & vaga, tunc autem tota vnita & in vnum collecta appareat.

Contrà verò, si ex denso in rarum lux proijciatur, refractio consequitur, in qua lux dispergitur, dilatatur, & debilior euadit: Quemadmodum videtis se habere, videlicet in priori refractione dum lumen per cyathum aqua aut vino plenum ingreditur: in posteriori verò, dum exit. Neq; mirum in priori lucem vniri & angustari, quoniam per densius diaphanum transuecta corporisq; densitatem seu opacitatem tanquam contrarium refugiens, meritò in seipsa vnitur, angustatur, & quantum fieri potest roboratur: vtpotè euitans sui ipsius corruptionem. Contrà euenit vbi ex crasso diaphano ad tenuius accedit. Tunc enim gestiens exsultansq; lucis natura, dilatatur ac li-

Hoc loco instrumentum parandum vitreum cauū quadrangulum ita vt latera omnia plana sint.

beriùs

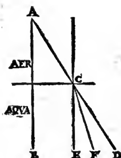
beriùs progreditur. Quæ omnia non nisi propter varietatem diaphani rarioris ac densioris accidunt. Has porrò duas refractionis differentias Optici duplici appellatione significarunt, scilicet, ad perpendicularem, & à perpendiculari. Refractio ad perpendicularem fit quando lux à diaphano tenuiori in crassius; à perpendiculari verò, quando contra à densiori in rarius progreditur: quæ sanè nomina vt intelligantur: scire licet, quod Alhazen lib. 7. propos. 8. & Vitello lib. 2. propos. 47. conantur aliquot exemplis manifestare perpendicularem lineam in omni motu esse naturaliter robustissimã, & vt ipsi dicunt fortissimam: ex quo inferunt radium lucis cadentem ad perpendiculum supra diaphanum diuersum, siue crassius sit siue tenuius, semper progredi irrefractum, quod fortitudo sua nullius diaphani occursu hebetetur. Hoc quanquam ipsi exemplis nonnullis manifestant; tamen nos ita esse facilè probabimus, si recti baculi portio in peluim aqua plenam modo obliquè modo perpendiculariter immitatur. quando enim obliquè cadit, refringitur; quando perpendiculariter, irrefractus idest rectus baculus videtur: & quò baculi casus ad perpendicularem propinquabit, minor refractio: quò verò ab ea distabit, & obliquus cadet, maior refractio apparebit, maiorque baculi obliquitas atque incuruatio ac maiores etiam anguli refractionis fient: Idem etiam quoquo modo in aquę cyatho apparet, in luce ad oppositam cyathi partem progressa. Quo posito, facilè est intelligere quomodo radij lucis per crassiùs diaphanum transuecti frangantur ad perpendicularem, quatenus versus perpendicularem inclinant, & ad ipsam accedere quasi appetunt: cum verò à densiori in rarius diaphanum permeant, contra fit, quia refringuntur à perpendiculari, in qua refractione contingit radios sese à perpendiculari subducere ac dilatari. Optima verò ratione accidit, in prima refractione, quæ apparet luce per secundum medium crassius pertranseunte omnes obliquos radios ad perpendicularem frangi & ad eam accedere. Quoniam cum crassius diaphanum lucis liberum transitum hebetet propter suam opacitatem, euenit vt lux liberè rectèq; vt priùs, non amplius possit permeare, sed mutationem aliquam subeat: quæ sanè mutatio nulla alia est, quam inclinatio seu accessio seu refugium lucis veluti ad arcem, & ad id quod potest ipsam roborare, ac proinde tueri & conseruare: hæc autem arx, est radius seu linea perpendicularis: quæ vti dictum est quocunque progrediatur robustissima & irrefracta progreditur. Contrà accidit, cum lux, à denso in rarius diaphanum permeat. Siquidem cum inueniat minorem diaphani resistentiam, meritò à perpendiculari recedit, tanquam eius auxilio non amplius pro sui conseruatione indigens: Vnde ad suam naturam redit, quæ est, sese ampliare & omni ex parte diffundi ac dilatari. Figuræ autem vtranq; refractionem ostendentes, hæ sunt. Verbi gratia à

Persp. cõmunis lib. 1. propos. 15.

Alhazen lib. 7. propos. 13

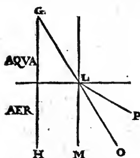
Persp. cõmunis loco cit.

corpore

corpore luminoso per aerem in aquam cadit perpendicularis A B. radius verò qui frãgitur cadit obliquè A C., & rectè procederet in D. si esset medium simile: frangitur autem versus perpendicularẽ C E. & cadit in F. Figura verò secundæ refractionis, hæc est. Sit luminosum G. in aqua exsistẽs, à quo cadit radius G H. rectè, & G L. obliquè; dico quod G L. non directè procedet in O. nec frã getur versus perpendicularem in L. sed cadet in P. Quales autem fiant anguli refractionis, aliàs dicetur. Hasce duas refractiones sensu deprehendes: si pro prima, globulum filo appensum super catinum alliges; pro secunda verò baculum in aqua catini immergas. Nam globulus in aere cum sit & extra aquam, & in aquam intret: ad perpendiculum refrangetur & accedet. Baculus verò in aqua cum sit & in aere videatur, inde à perpẽdiculari recedet atq; frangetur. Quibus ita exploratis, reliquum modo est manifestare quod à principio quęrebamus, nempè cur natura visionẽ fieri refractè voluerit, ac primò eam refractionem vsurparit iniueritq;, quæ ad perpendicularem dicitur, in qua lux vnitur, angustatur, clarior redditur ac fortior. Nam lux per aerem progressa, per tenuius scilicet diaphanum, in corneam perueniens vtpotè ad densius diaphanum, refringitur ad perpendicularem. Causa autem ex his petetur. Propositio Optica huiusmodi est. Per radios qui obliquè super oculos oriuntur, visio vigoratur & ampliatur. Quam ex Auctoris in commentario explicatione, facilè assequi licèt, vbi quæsiti causa in supra citata propositione continetur & affertur, scilicet refractionem in oculo fieri, tum propter robur tum propter ampliationem visionis, fieri verò primò refractionem, ad perpendicularem. Ni si enim eiusmodi refractio fieret: contingeret oculum tum obscurè, tum angusto spatio pauca admodum videre, & angustis finibus visionem terminari. Ratio autem hæc est. Quòd quamuis distincta visio fiat per lineas seu radios lucis robustissimos cuiusmodi sunt perpendiculares; hos tamen radios adiuuant lineæ seu radij obliqui ad corneæ

Persp. communis lib. 1. propos. 15. & 16.

Persp. com. lib. 1. pp. 42.

Persp. communis lib. 3. propos. 14.

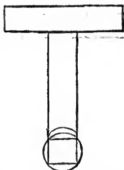
corneæ superficiè refracti, & quasi simul cum perpendicularibus introeuntes, quorũ causa lux in se colligitur vnitur q; vt fortior clariorque ac robustior euadat, quemadmodum ad sensum apparet in luce intrante inde verò exeunte à vini aut aquæ cyatho. Quocirca ij qui vulgò Miniatores vocantur, lineas suas tenuissimas & penè inconspicuas non nisi ad lucem refractam ducere possunt. Vnde ea duntaxat luce vtunrur, quæ post phialam aqua plenam apparet; quasi necessitate quadam coacti, intelligant eiusmodi, lucem refractam cæteris clariorem esse robustioremq;, ideoq; dicebat Vitellio Refractionem generare lumen, quia adiuuet radios. Eadem ratione, contingit oculum plura in latitudine videre; hoc est visionem ampliari per radios obliquè refractos. Etenim experientia constat, extra pyramidem radiosam aliqua videri, hoc est angulum pyramidis radiosæ minoris esse latitudinis quàm se habeant, res, quæ vno aspectu videri possunt: radij igitur illarum rerum tangunt & mouent oculum idest crystallinum per radios in ingressu oculi fractos, & ad centrum crystallino declinantes; vt talia, ab oculo debiliter aduertantur. Quare per hæc visio ampliatur. Atque hæc secunda ratio, supponit pyramidem radiosam cognitam, de qua hucusque nihil dictum est, congruo namque tempore de ipsa agetur. Interim propter eos, qui rationem prædictam ægrè assequuntur, sensu hanc visionis amplificationem comprobabimus. Sensus enim ipse liquidò ostendet plura à latere per refractionem videri, quę sine ipsa non apparerent; atque ita contingere visionem ampliari. Esto peluis, in cuius fundo aut denarius, aut pictura consistat, in eaque sit distantia; vt ab aliquo pictura non videatur, sed tamen parum absit quin videatur, deinde aqua vtpotè crassius diaphanum in peluim infundatur qua infusa, statim is qui picturam non vidit, & picturam & alia etiam vndiq; oculo sese manifestare videbit. Quam veritatem perspectam fuisse celeberrimo illi fabulatori AEsopo, testatur fabella de Cane, qui carnis frustulum ore tenens, aliud simile sed maius in aqua videbat; priore tamen abiecto, & illud alterum maius euanuit. Satis itaq; iam probatum est, per refractionem tum visionem roborari tum ampliari. Quæ ambo quantam adferant animali vtilitatem, mox patebit. Nam quod attinet ad vigorem oculis indendum id facilè patet. Cum enim oculis denegatum sit videre, & Solis lucem primam, quæ à corpore solari prima rectaque proficiscitur; & lucem omnium debilissimam quæ cuiusque corporis temperamentum consequitrur quatenus coloratum, ac proinde lucem aliquam obtinens, quam nonnulli intentionalem speciem nominant vt supra abundè explicatum est; Cumq; reliquæ luces hoc est secundæ, tertiæ, & consequentes oculi sint proportionata obiecta, quæ tamen quia debiles ex natura sunt, exiliter crystallinum afficere possunt; iccircò consentaneum fuit, omnes eiusmodi luces in

Lib. 2. prop. 57.

oculo

oculo roborari atq; (vt si dixerim) vigorari. Quod verò spectat ad indistinctam visionem, quæ similiter beneficio refractionis in oculis comparatur, nullus non videt quantum sit animali tum ad vitam tum ad meliorem vitam, vtilis, opportuna, ac necessaria. Quænam quæso esset Opificis industria ac prouidentia, si homo in latitudine vix alterum hominem simplici oculorum intuitione videre posset? Atquè hæc de vtilitatibus refractionis dicta sint.

Quibus rationibus, meliorem visionem cornea diaphana diaphano, aere densiore, facta est: ijsdem penè, & rotundam figuram adepta est. Atque hæc corneæ figura, duplici ratione consideranda est. Primùm quidem quatenus simpliciter rotunda est; Deindè verò quatenus sic rotunda sit, vt æqualem oculi rotundam superficiem exsuperet. Nam vt simpliciter rotunda, cùm nullum habeat angulum externis occurrentibus expositum: minimè omnium læsioni obnoxia est; quod & ad sui & ad crystallini tutelam facit. Propterea quemadmodum supra dictum est rotunda figura vti in cornea ita in alijs omnibus viuentibus Naturæ semper exstitit amicissima ac conuenientissima. Cùm verò consideratur rotunditas & extuberantia corneæ, quatenus æqualem totius oculi superficiem & rotunditatem excedat: id Galenus diceret conferre ne vnquàm cornea crystallinum ad vueæ seu pupillæ foramen contingat, & sua duritia offendat; nos autem dicimus, ita esse corneam rotundam, & exterius protuberantem factam, tribus de caussis. Primùm quidem vt oculus maiora se videat. Deinde verò vt lux ingrediens impensiùs vniatur atq; ita angustior tenuiorque reddatur. Quibus tertia caussa accedit, vt species quantumuis magni obiecti integrè in exiguum pupillæ foramen ingrediantur & in crystallinum perueniant. Hęc verò omnia hoc pacto declaranda sunt. Probant Optici oculū maiora se videre non posse; nisi esset rotundus. quæ sententia magis congruit cornec̨ rotunditati quā rotunditati oculi, cum per solam corneā videamus idest per eam solam lucem intrare contingat; propterea ex omnibus quæ dicta sunt cornea tam affabrè facta est. Nam si natura rotunditatis eius oblita fuisset, planamque ipsam formasset; tunc nulla res maioris quantitatis quàm esset cornea, vno aspectu videretur. Quod sic probatur. Quoniam enim visio distincta, solùm fit per lineas radiosas rectè, hoc est perpendiculariter ad superfi-

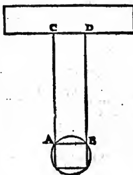
Rotunda & ex tuberans vltra æqualē oculi superficiem.

10. de vsu par. cap. 6.

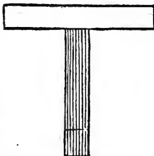
10. de vsu part. cap. 4.

Persp. communis lib. 1. propos. 29. Vitel. lib. 3. propos. 3.

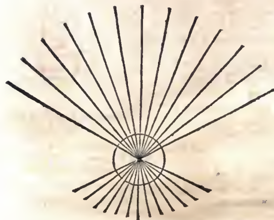
ciem oculi peruenientes; si oculi superficies esset plana, clarum est nullas perpendiculares ad eum venturas, nisi à superficie sibi æquali. Ponatur namq; per impossibile, quod plana superficies oculi sit A B. & res visa sibi ęquidistans C D. & ex punctis A. B. ducantur perpendiculares in rē visam lineæ A C. B D. Cum igitur ex hypothesi (siquidem nullum inde sequitur inconueniēs) A B. & C D. lineæ assumantur parallelæ; & A C. & B D. ex constructione sint vtriq; plano perpendiculares, ideoq; per sextam Proposit. vndecimi Elementorum Euclidis, parallelæ: constituent A D. Parallelogramum: & quia anguli Parallelogrami A D. sunt ęquales, per decimam Communem animi conceptionem, quia scilicet sunt recti: sequitur A B. & C D. latera, esse æqualia per XXXIV. Propos. Element. Euclidis. Atque ita res visa magnitudinem visus non excederet, & si planū vel linea C D. in directum continuumq; proijceretur, nihil de ea conspiceretur. Oculi igitur superficies non est plana sed sphęrica ad cuius centrum fiat concursus linearum radialium, à longè maiori magnitudine quàm sit oculus.

Cum igitur oculus propter Corneæ rotunditatem maiora se videat: longè adhuc maiora videbit, si rotūditati extuberātia adhuc accedat, fit etiam, vt propter eandem conuexitatem species quantumuis magni obiecti ita angustentur & tenues reddantur: vt integræ intus in oculum immittantur & exiguum pupillæ foramen ingrediantur. Quod facilè patebit ex minimis multisque extuberantijs, quæ inspeculis circum eorum terminos consistūt, atq; ex planis speculorum fragminibus. Siquis enim minimas speculi extuberantias aspiciat; faciem suam integram in singulis videbit: at si in fragmento plano, quod centuplo minima extuberantia sit maius, idem experiatur; nedum dimidia facies repræsentabitur. Maxima igitur hæc est rotunditatis Corneæ vtilitas, quę integras species admittit:

tit: & sine qua manca & omninò imperfecta visio euaderet. Quorũ causam cum Alhazen redderet: dicebat, nullam esse figuram, in qua adunãtur perpendiculares, & in vnum punctum cõcurrunt, nisi sphæricã. Nã in plano radij lucis perpendiculares nõ vniuntur, vt vides in ãtecedẽte delineatione. At in rotundo radij perpendiculares vniuntur, & in vnum punctũ concurrant vnde lux magis vnitur versus contũ & ãgustatur & tenuior redditur, vt vides in sequente delineatione. Lib. 1. Prop. 33. & 34.

Dum itaq; radij adunantur & in vnum concurrunt punctum, vicissim tota species similiter angustatur, & ita in exiguum pupillæ foramen ingreditur.

Modò verò consideranda est latitudo corneæ, quæ tanta est vt foraminis vueę amplitudinem longè superet: cum tamen neq; lumen, neq; omninò vllum visibile ad crystallinum peruenire, nisi per vueę foramen valeat: ita vt sine eo nulla omninò visio consequatur, vti patet, cùm obstaculo aliquo, aut suffusione foramen obductum atque obcæcatum est: propterea rationi videretur consentaneum corneæ magnitudinem vueæ foraminis amplitudini respondere: nisi fortè superfluis naturam abundare dicamus. Cur igitur multò amplior vueæ foramine cornea facta est? Superius iam est probatum, visionem ampliari ex lucis refractione ad densius corneæ diaphanum: ex quo facilè causa patebit, ob quam cornea latior facta est. Proculdubio latior est effecta, ob visionem indistinctam, & ad ipsam etiam visionem roborandam, vti supra dictum est. Quorum omnium prima causa est

K 2 refractio.

refractio ad perpendicularem, ob quam contingit multos obliquos lucis radios in cornea refringi, & ad perpendiculares accedere, & ita lucem magis colligi vniriq; tum verò plura oculis apparere ad indistinctam visionem efficiendam. Visionem autem indistinctam dicimus, distinctę rationem habentes: quam siuè distinctam siue certam, siue perfectam, siue fortem appelles, aliam verò indistinctam, confusam, imperfectam & debilem dicas, in his omnibus appellationibus eximios illos Opticæ facultatis professores imitaberis. Verbi gratia, distinctè nos in tota hac pagina syllabam aut dictionem tantum videmus, quam etiam ob id legere possumus: totam autem paginam & vniuersam scripturam indistinctè videre dicimus; quia licèt ipsam videamus; distinctè tamen videre non possumus, quare neq; legere vnico obtutu nec sine oculi motu valemus. Pari ratione montem & quoduis aliud vastum visile, indistincta & imperfecta visione videre contingit: quæ sanè maximo vsui animali est, vti dicebamus, tum ad noxia longiùs præcauenda fugiendaque, tum ad alimentum comparandum & assequendum, tum ad artificia peragenda, tum denique ad alia pleraq; opera absoluenda & consumanda. Causa autem indistinctæ huius visionis corneæ latitudo est, Quod hoc modo probatur. Habetur in communi perspectiua huiusmodi propositio. Per fractionem, multa extra pyramidem radiosam videre contingit. Quo loco illud declarandum est, nostram visionem fieri per pyramidem, hoc est, lucem ingredi in oculum vt dicunt pyramidaliter. Nam pyramis radiosa, est portio pyramidis, cõstans ex lineis perpẽdicularibus, quarum axis pyramidis potissima linea est. Id quod facilè probatur, si totam latitudinem obiecti, seu speciei, quæ tùm distincta, tùm indistincta visione apparet, ingredi exiguum pupillæ foramen cogitemus. hinc enim necessariò fateri cogemur, speciem, quæ ad oculos fertur, sensim & sensim angustari, coarctariq;; quod nihil aliud est quàm pyramidem efficere. Pyramis enim, est figura ex latiore basi in angustũ, siue acutum, seu conum desinens. Quo constituto, exstat Propositio Alhazen lib. 2. proposit. 8. Quod visio per axem pyramidis opticæ certissima est; per aliam verò lineã tantò certior, quantò eidem axi propinquior fuerit. Et lib. 7. proposit. 37. Visio distincta fit rectis lineis à visili ad visum perpendicularibus.

Visionis distinctæ & indistinctæ Synonyma.

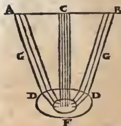
Quid distinctè & indistinctè videre.

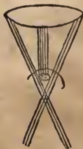
Perspectiua communis aliter probat lucem pyramidales progredi.

Vide Gal. x. de vsu part. cap. 12. quomodo per pyramidem fiat visio.

bus. Exſtat præterea, ea quam diximus, propoſitio in communi Perſpectiua lib. 3. propoſit. 15. Per fractionem multa extra pyramidem radioſam videre contingit. Pyramis autem radioſa vti ſupra diximus eſt aggregata ex radijs perpendiculariter ſuper corneam orientibus & intrantibus, in vueæ foramen quod paruum eſt. Multa ergo ex latere debiliter & imperfectè videntur, quę intra dictam pyramidem non continentur: quod prouenit quia cum in ingreſſu corneæ frangantur: tãtum per radios fractos videntur. Veriſimile autem eſt ſic ſe rem habere. Sit enim viſibile totum A B. quod eſt baſis totius pyramidis, cuius perpendiculares ſuper corneam cadentes ſint C, quod pyramis radioſa dicitur, Cornea verò D. D. vueæ foramen F. lineæ verò obliquè cadentes refractæ, G. G. Manifeſtum quod ſi radij obliqui non refringerentur ad perpendiculares non poſſent in vueæ foramen ingredi, neque viderentur. Et, ſi Cornea non eſſet vueæ foramine multò latior: ingredi ſimiliter non poſſent vt patet in ſecunda figura.

Huius figuræ veritas patbatur per baculum in peluim immiſſũ

Si quiſpiam non tantum demõſtratione verùm etiam aſpectu rẽ comprobare velit: vtatur pelui, in cuius fundo ſit numiſma aut pictura, ſicuti ſupra dictum eſt. Atque ex dictis elicere oportet, conſentaneum fore proportionem quandam eſſe refractionis anguli, cum Corneæ latitudine, & cũ foraminis vueæ magnitudine. Reliquum modò eſt, quę ſuperſunt de Cornea ex Galeno recenſere, qui 10. de vſu part. dicit Corneam ſi ita conſtituta eſſet, tria incommoda ſecum allaturam. Primùm quidem, alimenti difficultate ipſam laboraturam; vt quę neq; longo adeò interuallo attrahere queat cum ſit ampla: neq; in ſeipſam venas recipere valeat, cum dura denſa & perpolita exſiſtat. Secundo verò, aduerſus externas offenſiones Corneã tueri quidem humorem cryſtallinum poſſe, ipſam tamen ſua duritie nihilminus externis rebus Cryſtallino moleſtiã futuram. Tertio, immiſſam oculis supernè viſoriam facultatem diſſipaturam ac diſcuſſuram, vbi ſcilicet Cornea à vehementi luce affecta, ipſam Cryſtallino porrigit & repræſentat. Quæ ſanè tria incommoda Ga-

Cap. 1.

da, Galenus dicit vnico præsidio naturam correxisse hoc est, vueæ tunicæ constructione, quę inter crystallinum & corneam interponitur. Primùm enim ab hac nutrimentum corneæ adfertur, cum venis quã plurimis sit vuea referta (intelligatis vos nutrimentum corneæ adferri in eius circuitu, qua solùm parte corneam vuea contingit. neque enim vuea nisi in circumferentia crystallinum tangit, cum humor aqueus inter vtramq; medius intercedat) Secundò, beneficio vueæ, crystallini & corneæ contactus prohibetur: quamuis cornea vt rotũda & extuberans, ex se longè à crystallini corpore abducta sit. Tertio, vuea ratione sui cærulei coloris;visui affecto medicam entosum est spectaculũ, cum clausis palpebris, vehemens lux suscepta, à nigro colore hebetetur, & visio omnis recreetur. At quæ priuatim fuerint facta ad crystallinum à vehementi luce tuendum,dum agemus de vueæ foramine, dicetur. Interea finem corneæ vtilitatibus imponamus.

De Sclerotica vtilitatibus.

CAPVT III.

CORNEAE, ea tunica continuatur, quæ reliquum inuestit oculum, & à dura cerebri membrana conflatur, atq; propterea à duritie, σκληρώτικὴ Græcè dicitur. Hæc non est ita oculis obuia quemadmodum Cornea. Nam alba ea, quæ Corneæ ad sensum continuari videtur, hæc non est: quia quæ Corneæ continua sensui offertur, à periostio, deinde à neruositatibus musculorum oculum mouentium hoc est à latioribus tendinibus enascitur: & ἐπιπεφυκὼς hoc est coniunctiua, adnata,& adhærens nominatur, cui postea subijcitur ista membrana dura seu Sclerotica nuncupata, quæ verè Corneæ continuatur,quod scilicet ex ea Cornea enascatur. Vsus verò Scleroticæ istius tunicæ præcipuus & maximus, est vniuersum oculum, omnesq; intus humores, imbecillioresue tunicas stipare vndiq;, ac compræhendere: quod propter sui duritiem, densitatem, & crassitiem facit. Crassissima enim tunica hæc est, ac ferè quadruplo crassior quàm dura cerebri membrana: propter quàm causam,aut est necessarium dicere membranam cerebri in oculo crassefactam fuisse, aut non vnam tunicam hanc esse, sed aliam quampiam tunicam ei fuisse adiunctam. cuius crassitiei, ipse neruus manifestissimum adfert indicium: qui exteriùs tenuem admodum hanc tunicam secum defert: vt ab eo in oculo hanc oriri,nisi aut crassefactam, aut alteri tunicæ adiunctam, dicere non valeamus. Cuius quidẽ crassitiei vtilitas quæ priori proximè accedit, hæc est, vt ad firmam musculorum insertionem conferat, quàm omninò præstare non posset nisi firma admodum esset & crassissima neq; vlla alia tunica præter hanc in oculo huiusmodi vsum præstare potest. Ob quam causam in lucio pisce quà

Sclerotica crassissima.

muscu-

musculi insertionem moliuntur ita dura crassaq; est, vt cartilagineam substantiam ęmuletur, quòd palpebra tegente careat, & externis passim obuius sit oculus. Insuper, propagines venarum ad oculum peruenientes maiores suscipit, ac ducit: quas subiecta choroides suscipere & vehere propter sui debilitatem tenuitatemq; non posset, nisi prius ab hac crassa tunica susciperentur, ac postea choroidis gratia, in minores & exiguas diuiderentur. Harum propaginum ope dura hęc tunica choroidi ita adhæret, vt maximò nexu sibi inuicem alligētur, atq; adhærescant: qui nexus erat admodum necessarius, ne fortè duram hanc tunicam solam à musculis moueri immotis alijs oculi partibus periculum esset: eo scilicet modo, quo linteo pilę perpolitæ obuo luto accidere apparet. Quam ob causam non venis modo sed alijs quoq; veluti ligamentis seu membranæ exiguis nexibus ligata choroidi conspicitur. In homine rotundissima est, in alijs parum abest à perfectâ rotunditate. huius enim beneficio oculi rotunda efficitur ac conseruatur figura, quæ ad velocissima oculi motionem eiusq; reuolutionem; ac ad omnia oculi corpora in minimo spatio complectenda, & denique ad oculorum custodiam, maximè confert; quemadmodum supra quoq; dictum est.

De Coniunctiua vtilitatibus.

CAPVT IV.

EXTIMA oculi tunica quæ supra Scleroticam consistit & conspectui nostro eodem tempore cum Cornea sese offert, à pericranio porrigitur, totũq; exteriùs oculũ inuestit, semper ossi proxima, præterquã vbi palpebrę producũtur, ad quas perueniens, duplicatur, angulum veluti faciens; atq; altera pars illius, palpebras subcingit: altera verò tegit oculum vsq; ad Corneam, cuius termino in orbem annectitur. Vtilitates eius, nomina ipsius significant. Adnata enim, alba, adhærens & coniunctiua dicitur. Galenus iv. de medicamentis secundum locos, nominat eam Ἐπιπεφυκότα hoc est Adnatam seu agnatam, quòd alijs quæ oculum ipsum constituunt tunicis, forinsecus agnata sit, atq; adhæreat, vt veluti ligamentum exsistat toti oculo, ad circumsita ossa. Coniunctiua verò & adhęrens nominatur quod simul iungat & iunctas teneat omnes oculi tunicas, quibus obducitur: vel fortè quia internum oculum cum exterioribus oculi partibus, aut oculum palpebris & capiti coniungat: aut quia alias tunicas intra se iungat, vti alibi Galenus prodidit: aut quia ad iridem ceteris tunicis iungitur vt Theophilus scribit. In summa, alligat & stabilit oculum tum ossibus, tum palpebris, tum cæteris tunicis; vt totus oculus in sua cauitate & obtineatur & liberè moueri possit. Alba ad extremum dicitur, quod ita appareat (quamuis nõ ita

[Right margin notes: Cap. 2. — De ocul. cap. 2. & 4. lib. 4. c. 19.]

reuera

reuera vt apparet alba sit) quod substantiæ musculorum albidiores neruositates, eam albidiorem repræsentent. Et hæc de Coniunctiua quam etsi conuenientius esset vltimo loco explicare, quòd vltimo loco posita sit: tamen vicinitatis gratia quam cum Sclerotica obtinuit, hoc capite eam contemplati sumus.

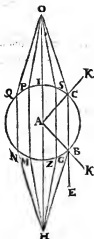
De Aquei humoris vtilitatibus.

CAPVT V.

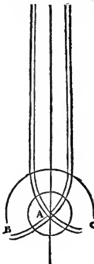
LOCVM medium inter Crystallinum & corneam humor aqueus occupat, quemadmodum in dissecti oculi historia dictum est. Cuius potior vtilitas & munus ex eo pendet, quòd cum visionem refractè fieri necessarium sit, vti supra probatum est; & refractio diuersa corpora diaphana requirat; cumq; lux necessariò primo per aerem progrediatur: meritò deinde per aquam progredi ad refractionem in oculo faciendam debuit. Neq; tantummodo aqueus est oculus vt refractio fiat: sed etiam vt aqueus hoc modo exsistens, vario modo crassescat, & varia diaphana oculorum corpora creet, vnde varia fiat lucis in oculis refractio; quæ quantum visioni conducat mox patebit. Hac itaque ratione aqueus oculus factus est, quod nomen potissimùm sibi aqueus humor vindicauit, quod aquæ magis similis cernatur, qui præterquam quod diaphanus est, veluti aqua, vt lucem admittat, etiam diuersum à cornea adeptus est diaphanum, propter quod asserendum est nouam fieri in aqueo refractionem. Et cum aqueus humor, diaphano sit tenuiore quàm Cornea (Hæc enim sua densitate aqueum continet) à perpendiculari fieri concludendum est, in qua etsi radij lucis disperguntur & rariores, ac imbecilliores redduntur: tamen propter contrariam potiùs rationem, nimirùm lucis vnionem, hanc refractionem à perpendiculari factam fuisse, ex his facilè patebit. Exstat Propositio XVI. libro III. Perspectiuæ communis quæ demonstrat ex concursu radiorum fractorum ignem posse generari, id quod primum per sensum manifestatur, deindè etiam demonstratione comprobatur. Sumatur rotunda phiala aqua plena, & radijs solaribus exponatur, deinde retrò ad aliquod spatium, vt puta ad illud in quo radij pertranseuntes magis calfaciunt, pannus laneus ponatur: statim ignem in panno accendi videbimus. Huius autem causa nititur hac hypothesi vt quemadmodum omnis virtus vnita fortior est quàm dispersa: sic radij cum disperguntur debilitantur, & cum in vnum coeunt fortiores euadunt. Quamobrem hoc modo demonstratur. Sit verbi gratia Crystallus rotunda cuius semidiametrus sit A Z. cadantque à Sole in O. radij O.C.

O S.

O S. O I. O P. O Q. Certum eſt, quod ſolus O I. cadit in centrum A. proceditque non fractus vſque in H. Alij ergo franguntur ad perpendicularem, & cadunt O C. in B. O S. ad G. O P. ad M: O Q. ad N. Veniens ergò radius C B. ad ſuperficiem aeris concauam, non procedit directè in E. ſed frangitur à perpendiculari B K. vſque in H. & ſic de alijs; quibus aggregatis rarefacto aere, vltra terminos ſuæ ſpeciei; ignis generatur. Hanc demonſtrationem, ſi aqueo humori applicemus facilè credemus, hoc idem in oculo naturam moliri, non quidem, quod ignem intus accendere conſtituerit, cum neq; radijs ſolaribus oculus ſit idoneus, neque Cryſtallinus, ſua natura frigidus neque aqueus promptè accendi, vt pannus poſſit: ſed eatenus luces debiles voluerit roborari. Vt quemadmodum à radijs ſolaribus per refractionem concurrentibus lucem ita roborari accidit, vt ignis accendatur; ſic ad conſummationem lux in Cryſtallino roboretur. Atque vt comparatio veritatem aſſequatur, ſicuti in phiala propoſita, duæ fiunt radiorum refractiones vna cum lux radios ab aere in phialam, altera cum à phiala rurſus in aerem tranſuehit; ita in oculo duæ conſimiles fiunt refractiones, vna cum ab aere in Corneam denſius videlicet diaphanum; altera cum à Cornea in aqueum tenuius ſcilicet diaphanum porrigitur. Et quemadmodum in aliquo puncto ſpatij, lux ad ſecundum aerem progreſſa roboratur, & accenditur: ſic ſi illud punctum à Cornea diſtans Cryſtallinum eſſe opinemur; naturæ conſentanea ſequemur, cum oporteat lucem maximum robur in Cryſtallino adeptam eſſe vt ipſum afficiat, quo viſio perficiatur. Quam ſanè coniecturam facilè etiam ſenſu confirmabimus, ſi perinde in Cryſtallino accidere cogitemus propter aquei humoris refractionem, ac luci præſenti per phialam exeunti; roboratę autem in determinato ſpatio ſecundi diaphani rarioris, quemadmodum videtis. Cui rei aquei humoris copia valdè aſtipulatur, quæ tanta eſt, quanta eſt neceſſaria vt lux vnita & fortiſſima reddita ad Cryſtallinum pertingat, priuſquàm diſpergatur; ita vt punctum illud, in quo radiorum fit concurſus Cryſtallinus ſit. Quod ita tandem eſſe ex Cryſtalli denſiori diaphano conuincetur, in quo vniri adhuc impenſiùs lucem eſt

necesse, etiamsi in aqueo humore dispergi propter sui tenuitatem nata foret. Sed & alia rursus id ratione comprobatur, quæ etiam cur in oculo tot diuersa diaphana corpora sint posita, & cur tot, tamq; variæ fiant lucis refractiones ostendit. Etenim si nulla in oculo, esset diaphani diuersitas, aut post aqueum humorem Crystallinus densioris diaphani, non poneretur; radij sanè pyramidis in cẽtro aquei concurrentes, vlteriùsq; procedentes in eodem centro se secarent, & dextra apparerent sinistra, & contra. Itaq; vt res visa secundum situm, figuram, & ordinem suarum partium videatur; summa prouidentia, atq; industria factum est; vt varijs, ac diuersis diaphanis, subinde plures ac variæ fiant lucis refractiones. Quæ sicuti lucem, radiosque subinde ad vnionem venire faciunt; ita radiorum intersectionem, antequàm ad Crystallinum veniant, prohibẽt. Hoc igitur in præsentia, eo modo sit demõstratum; aliàs autem si quando Corneæ verum centrum assequamur, nõ amplius coniectura, sed exacta demonstratione tale punctum, & radiorũ concursum inueniemus. Atque vt summatim dicam, si quod in specillis ocularibus euenit, huc adferatur; huius rei plena notitia, ni fallor, habebitur. Ocularia specilla, siue κάτοπτρα vt Græci loquuntur, duo potissimum præstant. Visilia enim quæ obscurè viderentur, & clariora, & maiora faciunt, quòd euenit, quia primùm lux ab aere, quod est rarius diaphanum, intrat in ocularia specilla, quæ sunt crassiori diaphano, & inde in aerem rursus peruenit rarius diaphanum, à quo in Corneam densius, & à Cornea deinde in rarius, videlicet humorem aqueum, & ab hoc tandem in densius diaphanum, nimirum humorem Crystallinũ. Video plerosq; vestrum mirari, quòd in oculo multam veluti turbam

refra-

refractionum ponam, videlicet vnam in Cornea, alteram in humore aqueo, tertiam in Cryſtalliuo, & quartam adhuc in humore vitreo, quæ, vti videtis, ex tenuiori diaphano in craſſius alternatim procedunt. At ceſſet omnis admiratio exemplo ſpecillorũ ocularium, in qui bus Ars naturam ſuperat, cum oculus ſenis reddatur iuuenis non alia ratione, quàm adhuc his multò plures ponendo lucis refractiones. Nam ſpecilla ocularia duas alias, vt diximus, refractiones addunt, ita vt ijs quatuor, quę fiunt in oculis naturaliter, adiunctis; ſex in totum refractiones cooriantur, videlicet ab aere ad ſpecilla ocularia; ab his ad aerem; rurſus ab aere ad Corneam; à Cornea deinde ad hu morem aqueum; mox ab aqueo ad Cryſtallinum; Tandem verò à Cryſtallino ad vitreum. Quo fit, vt Ars naturam ſuperare videatur, quia quod ipſa natura non poteſt efficere, ars præſtat, vim oculorum in ſenibus diminutam ita reſtaurando, vt ſpecillorum ocularium beneficio binis adiectis refractionibus ipſi perinde videant, atq; dum erant iuuenes. Quod ſiquis te obiurget quòd artem ab hominibus adinuentam ſuperare naturam dicas, quæ à ſumma Dei ſapientia dimanauit; reſpódeas, & verum eſſe quòd ars ſuperat naturam; & etiã veriſſimum eſſe, artem cum diuina ſapientia nullam habere proportionem. Nam à prima ætate vſq; ad ſenectutem, natura eſt potior quàm ars, cum ſpecilla ocularia iuuenibus impoſita potiùs impedimento communiter ſint, & viſionem obſcurent: At naturæ deficien te vi, vt opem illi ferat, ſuccedit ars, quæ tamen à natura ipſa profecta eſt, vnde homines ſpecillorum ocularium inuentionem hauſerũt inſtructi à ſenſu. Ex dictis hactenus tandem concludere licet. Quod etſi verum ſit aquei portionem, quæ directè pupillam reſpicit, ſolam ad viſionem conducere; propter radios obliquos, & refractos omnẽ etiam reliquam aliquid conferre, atq; ſimiliter ſe habere lucis radios per aqueum tranſeuntes, ac ſe habet remus, aut baculus in aqua mer ſus, vti quoq; de Cornea dictum eſt.

Hę igitur ſunt aquei humoris vtilitates præcipuæ, ex eius ſubſtantiã & varia natura diaphani, nec non copia deſumptæ; quibus vtilitatibus etiam aliæ non contemnendæ ex temperamento, poſitione, & alijs adijciuntur; Nimirùm quòd cõcluſus, & aſtrictus humor aqueus inter Corneam, & Cryſtallinum, tenſam perpetuo Corneam cõſeruet, quò melior viſio conſequatur; quòd hic aqueus humor totum illud ſpatium repleat quod inter Corneam, & Cryſtallinum conſiſtit, ita tamen vt non ſolùm Criſtallinum & Corneę concauum perpetuò contingat; verum etiam adſtrictus, & concluſus inter hæc conſiſtat, tum ad tenſam Corneam conſeruandam tum etiam propter eã rationem quam Alhazen protulit, vt fiant omnia oculorum diaphana corpora inuicem & cum aere, continuitate diaphani continua, ad lucis tranſitum præbendum; Quòd, vt aqueus, ac proindè humidus; tum Corneam, tum vueæ internam portionem, ac cryſtallini tunicã Lib. primo Propoſ. 17.

 continuè

continuè humectet ſiccitatemq; prohibeat diaphanamq; eorum natu ram ſic conſeruet. Quòd præterea inter Corneam, & Cryſtallinum, ea quoq; ratione vti Galenus autumat interponatur, vt prohibeat, ne vnquam Cornea Cryſtallinum ad vueæ foramen contingat. Quod tandem aqueus, & tenuis non tamen tremulus, ac mobilis vt aqua ſed viſciditatis particeps, vt oui albumen, vnde etiam Albugineus dictus eſt, ne ſpecies ſimiliter mobiles in oculorum perpetuis ferè mo tibus Cryſtallino repræſententur, & omnia moueri videantur; vt eue nire conſtat ijs quibus ex ictu humor concuſſus mobilis redditus eſt. Hæc omnia potioribus aquei humoris vtilitatibus adijcere neceſſariũ duximus, de quo hactenus dictum eſt.

De Vueæ tunicæ, & Choroidis vtilitatibus.

CAPVT VI.

De nigredine.

10. de vſu part.

IN vueę vtilitatibus inquirendis ab eo ſumemus exordium, quod cum rarum in ipſa ſit, præ cæteris quoq; aſpectum noſtrum mouet: hoc autem eſt ipſius nigredo, quam potiſſimum obtinet, ex interna facie, qua Cryſtallinum reſpicit: & quam communem cum reliqua choroide habet, vt meritò vtriuſq; nigredinis ſimul, ſit vtilitas afferenda. Hanc non modo Galenus, ſed quiuis mirabitur cùm in vniuerſo corpore ſimilis color nuſquam conſpiciatur (cum præterea contrarios colores vtpotè albiſſima & puriſſima corpora iuxta ſe poſita habeat) qui etſi in alijs oculis per magis, in alijs per minus dif fert; in omnibus tamen ater eſt. Quo ſcilicet colore vndique cum alijs diaphanis corporibus Cryſtallinus ſic obducitur; vt ab eo magnũ quoquomodo commodum exſpectare videatur, quod Galenus quidẽ attingit, dum ad ſplendorem colligendum, vtilem facit. At eximius Opticus Alhazẽ, clarius id explicat, cùm luces debiles in locis obſcuris magis apparere, in luminoſis latere protulit: quod pronunciatũ ſi Cryſtalloidi applicemus: dicemus ab eiuſmodi atro colore Cryſtallinum obductum vndiq; obſcurari, quæ ſanè obſcuritas facit vt lux debilis in Cryſtallino magis appareat. Vnde cum in oculum luces vt plurimùm debiles ingrediantur (quia luces ſecundę, & tertiæ, non prima, quæ à Sole prouenit, immittuntur) optima ratione natura, vt ipſæ apparerent, obſcuritatem parauit in circuitu humoris Cryſtallini, ex nigritie Choroidis, & vueę tunicæ. Lucem autem debilem in locis obſcuris magis apparere, in luminoſis vero latere quiuis intelliget; ſi lucem pertranſeuntem à vini nigri craſſioris cyatho conſpiciat, deindè illi lumen aliud verbi gratia cãdelæ, admoueat. Videbit enim lucem illam debilem obſcurari. Eadem ratione noctilucæ, fungi, ſquamę piſcium, cati oculi, & huiuſmodi alia in tenebris lucent, interdiu verò, nequaquam. Sic & ſtellæ ex putei profundis, potiſſimũ

lib pri no propoſ. 33.

Perſp. communis lib. 1. propoſ. 9.

quando

quando Sol non est in meridie,conspiciuntur, quæ alioqui extra puteum consistenti vtpotè in loco luminoso,non apparerent. coarctatur enim in Crystallino & tanquam in arce lux vnitur, nimirum nigritiē, & opacitatem omnem vndiq; obductam refugiens. Patet igitur cur Crystallinus vndiq; per tunicæ choroidis, & vueæ nigritiem, tenebris sit obseptus: cuius rei aliam quoq; afferre causam ex Galeno alienum non erit, nimirum huiusmodi atrum colorem crystallino medicamentosum esse spectaculum, vbi scilicet à vehementi luce prauè affectus,ad fuscos illos colores conspiciendos clausis palpebris se conuertens recreatur, reficitur, & à molesto occursu egregiè releuatur. Persp. communis lib. 1. propos. 8. Gal. x. de vsu part. cap. 3.

Et huius sanè nigredinis causa crassa, quoq; facta est vuea tunica, ac duplo Choroide crassior. talem enim eam esse oportebat, si omninò ad partes anteriores, quà omni luci aditus patet,tenebras Crystallino offundere debebat, id quod Choroidi non erat opus, cum vndique à crassissima densissimaq;Sclerotica appellata membrana esset obuoluta: quanquam etiam crassities motum vueę foraminis roborat, & omninò lucis ingressum ex alijs tunicæ partibus prohibet, vt suo loco dicemus. De Crassitie.

Insuper, eadem ratione hoc est eiusdem nigredinis causa,vuea tunica inter Corneam, & Crystallinum posita est; vt scilicet anteriùs Crystallinum nigritie sua obscuret, quemadmodum posteriùs à Choroide fuerat obscuratus: licèt Galeno placuerit ipsam interponi, ne vnquam Cornea Crystallinum contingat tametsi Corneæ extuberantia id sufficienter prohibeat. De Positione.

Cum igitur nigrities hæc, crassitiem, & positionem ad se trahat; non vtiq; est mirandum, si Galenus vti rarum quid vueę tunicæ nigritiem admiretur. At ego aliud quidpiam longè magis adhuc demiror, nimirum vnde huius tunicæ nigredo proueniat, quàm sanè neq; natiuam esse, neq; vueæ temperamentum consequi ex eo patet,quòd alij colores, aliarum partium natiui ita quidem substantię partis innexi, atq; innati sunt; vt ipsos auferri sine partis corruptione possibile non sit. Etenim si albedinem ab osse auferas, ossis quoq; formam auferas, & os esse desinere cernes; sic carnem,sic quodlibet aliud corpus. Præterea, colores qui temperamentum consequuntur, si tangantur nequaquam inficiunt. neq; enim os, aut caro, aut cutis, aut alia pars colore suo, aut albo, aut rubro, aut alio manum tingit. At niger vueæ, & Choroidis color non modo tingit & inquinat, sed etiam si abluatur; nigrities ferè omnis aboletur,& membrana, cui inhæret, alba euadit, vt proinde nō alium quàm adscititium huiusmodi nigrum colorem si velis nominare possis. Cui quidem illud rarius accidit, quod hic color niger adscititius vbiq; non est. Nam qua parte vuea & Choroides Crystallinū,Aqueum,Corneam & omninò diaphana puraq; oculorum corpora respiciunt; nigrities apparet potius innata quàm apposita aut si innatam dicere non audes,minus adscititiam De causis nigredinis.

tiam dicas, quòd digitos non inficiat, cętera vero parte apposita magis quàm innata est. Vnde tota Choroides hac parte tantum tingit quà Scleroticæ contigua est. Vuea verò neutrobiq; cum interna facie aqueum humorem, externa verò Corneam respiciat contingatq; Non igitur sine causa diximus quærendum esse vnde tunicæ vueæ, & Choroidis nigrities proueniat. Enimuero si hoc scire volumus de Crystallino humore, & vitreo, nonnulla hoc loco præmittere oportet. Interea verò liceat mihi in præsentia licentia pudenter desumpta à Galeni placitis recedere; qui fuit erroris origo, quod falsò crediderit araneam tunicam dimidium tantum Crystallinum ex anteriori parte obuoluere, tum verò neq; tunicam, neq; aliud quicquam inter Crystalloidem, & vitreum fuisse interiectum: ex quo inferebat Crystallinum ab humore vitreo à posteriori parte, per diadosin, idest, per transumptionem nutriri, quando Crystallinus propter sui puritatem sanguine nutriri non poterat, sed alimentum quoddam familiarius postulabat, & hoc fuit humor vitreus, vnde vitreum tantò esse crassiorem sanguine & magis album; quantò ipse à Crystallino humiditate, atque albedine superatur, affirmauit. Atque hę Galeni omnes assertiones, & illationes sunt: ab vno fonte scilicet ab aranea tunica deductæ. At nos si ostendamus araneam retrò etiam totum Crystallinum obuoluere; sequetur, inter Crystallinum, & vitreũ hãc tunicam esse interiectam, neq; posse amplius Crystallinum à vitreo per transumptionem nutriri, tum verò nihil obstare quin Crystallinus sanguine nutriri possit, quemadmodum cæteræ partes. Si enim sanguine non nutriatur, sed alimentum quoddam familiarius expostulet, quid caussæ est cur ossa, & membranæ, quæ similiter albissima sunt, & à natura sanguinis admodum distant, eandem alimenti præparationem, aut elaborationem non habuerint? Sed neq; illud verum videtur, quod à Galeno adducitur, nempe vitreum humorem albedine tantum à Crystallino superari, quantum ipse sanguinem superat. Quem locum Auctor de Anatomia viuorum desumens, vitrei colorem inter rubrum, & album posuit: quoniam si vltimum alteri conferas, profectò vitreum Crystallino tum albidiorem tum magis splendidum conspicies, tametsi ambo sint exquisitissima puritate, pelluciditate, claritate, perspicui. Ad hæc vitrei humoris copia, quæ ferè quadruplo Crystallinum superat, ad alium quempiam nobiliorem vsum quàm ad exigui corporis nutritionem destinatum esse facilè persuadet. Quapropter asserendum est Crystallinum, & vitreum, sicuti cæteras partes, sanguine nutriri; & quemadmodum ossa ex temperamenti tantum proprietate sanguinem in os transmutant; ita dicẽdum est Crystallino vsu venire. Neque mirum tibi videatur purissimum corpus cuiusmodi Crystallinus est, sanguine nigro, & impurissimo nutriri. quoniam si aduertere velis, natura tibi facilem etiã præmonstrabit viam. Nam si venas, quę per retinam excurrunt, attentè

10. de vsu part. cap. 1.

7. de decret. cap. 5.

tè intuearis, & ſanguinem, qui in eis continetur, cum eo, qui in alijs venis cernitur, compares; certè omnem alium ſanguinem, atrum, craſſum, & fæculentum; hunc verò floridum, tenuem, ac rubedine clara affectum, aſperſumq; iudicabis. Vnde igitur dices floridum hunc ſanguinem in venas retinæ influere, ſi in reliquis Choroidis venis quibuscum prædictæ continuantur, niger, & craſſus contineatur? An fortè opinaberis retinæ venas tenuiſſimas, & pene inconſpicuas eſſe, vt propter earum exiguitatem tantummodo puriſſimam, & tenuiſſimam ſanguinis partem, à venis Choroidis aſſumant? At nos qui ſanguinem per venas, non tanquam per lapideos canales ferri, ſed à facultatibus partium trahi, & regi cum Galeno exiſtimamus: alterũ è duobus aut etiam vtrumq; id efficere credimus; vel quia tantum floridus ſanguis in retinæ venas à Cryſtallino, & vitreo attrahatur; vel quia etiam niger, & craſſus in Choroidis venas ab ijſdem expellatur. Vtcunq; autem ſit; neceſſarium eſt, quod cũ Cryſtallinus, & vitreus albiſſima, puriſſimaq; corpora ſint, ſanguis autem ater, & craſſiſſimus; ſi ſanguine nutriri debeant, hunc ipſum depurari tantum oportere, vt in nitidam horum corporum ſubſtantiam conuerti poſſit: dum vero depuratur, & craſſitiem, nigritiem, & opacitatem deponit, inde plurimum craſſum excrementum reſultare neceſſe eſt, atq; vt paucis complectar, quemadmodum cum ſepiam comedimus, quæ nigra admodum eſt; ventriculus tamen concoquendo, & alterando depurat, & ſepiam in album chylum vertit; dumq; ita concoquit, & depurat duo ſegregari excrementa, alterum tenue, alterum craſſum neceſſe eſt, & tenue quidem pituita eſt, quæ alba exſiſtit, craſſum verò, fæces ſunt, in quas niger ſepiæ color expreſſus eſt, vnde qui ſepiam deuorant, illis nigrę fæces excernuntur. ſic & ruſtici, panem ex rubro milio Indico (quod vulgò Roſſo ſorgo dicimus) comedentes, rubras fæces emittunt: pari modo eſt neceſſarium Cryſtallino, & vitreo accidere, dum ſanguinem in ſuam ipſorum ſubſtantiam commutant. hæc enim cum alba ſit, & diaphana, ſanguis vero, qui conuerti debet ſit ater, & opacus: ideo ſi fieri albus debet, & diaphanus, vt omnem deponat nigritiem, & opacitatem neceſſarium eſt. Et cum in omni alimenti mutatione duo excrementa reſultent, craſſum, & tenue, ideo abſurdum fortè nullum erit opinari, craſſum excrementum in Choroidem deponi, & tranſmitti, & atrum illum humorem eſſe, qui in ſuperficie Choroidis, & vueæ tunicæ colligitur: tenue verò humorem aqueum exſiſtere. Atq; ſi hoc alterum Galeno credas, qui humorem aqueum Cryſtallini ſuperfluitatem eſſe, vt vngues, & capillos aſſeruit; longè facilius primum mihi credere poteris, præſertim cũ ſenſus, & ratio huic rei aſtipulentur. Nam cum hic niger color magis adſcititius, & ſuperpoſitus, quàm inſitus, proprius, & congenitus ſit, cum & digitos inficiat, & à tunica facilè ſeparetur cùm abluitur, & in ſuperficie ſit aſperſus; ideò magis Choroidis excrementum quàm

Galenus.

De Anat. viuorum c. de oculis. Vitell lib. 3. prop. 4.

quàm eius consequens temperamentum existimandum est; excremẽtum, inquam, illi fortè familiare, & amicum, vt vesiculæ fellis, bilis est. Hoc verò triplici ratione in Choroidis, & vueæ superficiem deponi, secerniq; opinandum est. Primùm quia in Choroide crassus, & fæculẽtus sanguis relinquitur, dum floridus & purissimus qualis in tunica retina conspicitur, qualitatis conuenientia, à Crystallino, & vitreo tantùm trahitur. Deinde quia concocto, & depurato florido, quicquid opaci, & nigri in eo adhuc inerat, in Choroidem excernitur. Tertio, quia ob familiarem quandam qualitatem à Choroide quemadmodum & bilis à vesicula oblectamenti gratia prolectatur. Quod siquis petat, cur natura, quæ in alijs corporis partibus, colores congenitos & à temperamento prodeuntes semper molita est, in vuea verò & Choroide sola, nigritiem superpositam adiunxerit? Responderi facilè potest, in oculis non potuisse naturam eiusmodi congenitam nigredinem comparare, quòd in oculo nulla pars est, quæ colorem nigrum ex proprio temperamento sortiatur. Etenim oculus (vti est propositum) ex neruo conflatus est, neruus autem ex albis membranis & alba cerebri substantia constituitur omitto humores qui purissi sunt. Quò magis hoc loco admirari naturam liceat, quæ cum nigritiem ceu necessariam in oculo expeteret, neq; eam ex partium natura obtinere posset, hoc sanè admirabili modo per nigredinem acquisititiam necessitatem suppleuit. Est tamen notãdum hanc Choroidis nigredinem acquisititiam totam non esse, sed exteriùs qua Scleroticam spectat digitos tingere, interiùs verò qua retinam; minimè; vnde si abluatur non ex toto alba redditur, sed apposititia tantum detergitur ac separatur. Quapropter fortè satius erit dicere Choroidis nigredinem partim connaturalem partim appositam: naturalem interiùs quæ etiam in efformato animali conspicitur: quæ suæ substantiæ proprietate sanguinem crassum & nigrum aut pro sui nutritione aut oblectamẽto allicit, vt postea sanguis tenuior nitidus & floridus cuiusmodi etiam apparet, in retinæ venulas mittatur, nutritioni Crystallini & vitrei commodissimus maximèq; idoneus: accidentalem verò quæ est excrementũ aut Chorodis aut ipsiusmet Crystallini aut vtriusq;. Ex his, aliquot diluuntur difficultates, hæ scilicet, cur retina hoc excremento non inficiatur? cur solùm in Choroide firmetur? cur cum sit excrementum, Choroidi non officiat? cur deniq; in aliarum partium nutritione, & sanguinis commutatione idem quod oculo non accidat, in quo hæc excrementa & sensilia vililiaq; sunt, & constitutum nacta locum. Nulla enim in toto corpore pars est, quæ ita sangnini sit dissimilis, quemadmodũ humor vitreus & Crystallinus. Etenim nigrities & opacitas, albedine, & diaphano admodum dissimiles sunt: quo fit vt de sanguine longè plus secernatur extranei, & excrementi, in Crystallini, & vitrei, quàm in aliarũ partiũ nutritione. Sed obseruandum est, hunc Choroidis colorem, exterius in omnibus

ybiq;

vbiq; nigrum perpetuò esse, at interiùs quà vitreum & Cryſtallinum reſpicit in nõnullis vt bobus ea potiſſimũ parte quà vitreũ retrò Choroides cingit, cæruleum quadantenus esse: ob eam ni fallor vtilitatẽ, quòd ficuti in alijs partibus colligenda ad Cryſtallinum lux eſt, ita ad vitreum ipſam colligere non amplius opus ſit; ne à poſterioribus partibus anteriùs ad cryſtallinum reflectatur, vti apparebit, cum de vitreo agemus. Aliud inſuper eſt in Choroide obſeruandum videlicet nigritiem hanc adſcititiã, magis digitos inficere exteriùs quàm interiùs quà diaphana oculorum corpora reſpicit ac cingit ne ſcilicet eiuſmodi corpora ſua uatura puriſſima aliquando à nigritie conſpurcata, puritatem amittant. Hæc igitur de vitrei, & Cryſtallini nutritione, tum vero de humoris aquei, & nigroris Choroidis, & vueæ generatione, noſtra opinio eſt.

Veruntamen quemadmodum vuea tunica intus quà Cryſtallinum reſpicit, nigra eſt; ita exteriùs quà Cornea ſpectat, diuerſicolor apparet. Nam modò atrum, modò fuluum, modò cæſium, modò ſplendidum refert colorem, quod etiam Ruffus & Ariſtoteles prodiderunt. Vnde is locum Iris appellatur: qui compræhenditur toto illo ſpatio, quod inter pupillam, & album continuum interiacet. Locum hunc in hominibus varium eſſe, cæteris in ſuo ſingulis genere eundem eſſe colorem, equis exceptis, qui interdum oculis prouenniunt cæſiis; notauit Ariſtoteles. Mihi autem, etſi ignotum eſt cuius vſus gratia colorum varietas in Iride poſita ſit (niſi fortè decoris gratia factam dicemus, cum nullam natura partem, quæ cuiusq; aſpectui obuia ſit, impoſitam, aut non elaboratam, aut ſine rythmo & lepore relinquat) illud tamen aſſerere rationabiliter audeo, in ijs animalibus quæ noctu vident hunc tantum locum ſplendidum eſſe, & huius fortè rei gratia, animalia noctu videre. Neq; enim cum Galeno cenſemus humorem Cryſtallinum in oculo luminoſum eſſe. Nam ſi Cryſtallinus lumen inſitum habet, ipſum extra oculum omninò diffundet: quod ſi exterius diffundit cum idem lumen reflexum intus ſuſcipiatur Cryſtallinumq; afficiat, idem ab eodem patietur. Quod ſi dicas lumen quod emittitur diuerſum eſſe ab eo quod reflexum ſuſcipitur, cùm quod emittitur, purum, quod immittitur, affectum ſit, ac quatenus affectum contrarium eſſe: refellitur adhuc, quòd cum lumen reflexum vti longiùs à ſuo diſtans principio eo qui emittitur debilius ſit; ideò debilius, in fortiùs aget, perinde ac ſi lumen Solis à terra reflexum in corpus Solare agere, atq; ipſum afficere diceremus. Omitto corpus diaphanum ſua natura non eſſe luminoſum, ſed denſum, ac terſum. His rationibus in animalibus, quæ noctu vident, quæq; inſitam in oculo lucem habent Cryſtallinum nequaquam eam lucem continere perſuaſum habeo; ſed iridis locum lucem hanc inſitam habere ſenſu duce atteſtor. Etenim ſi cati oculũ noctu intimias conſpiciamus, in eo quaſi circulum luminoſum videri videbimur, qui

De Iride.

Ruf. lib. 1. cap. 5.
Ariſt. primo de hiſt. ani. cap. 2.

in medio nigrum habeat; qui sanè lucidus circulus vti locum,atq; figuram Iridis repræsentat; ità nigrum quod in medio est pupillę foramen esse apparet. Præterea si colorem Iridis animalis quod noctu videt,verbi gratia lucij piscis, aut cati, aut canis, aut noctuę, cum alijs quæ noctu lucent corporibus compares, vt sunt ligna, fungi & id genus similia: certè fuluum, & veluti auratum colorem vtraque referre sensu patebit, id quod maximè comprobatur ex ijs animalibus, quæ ęstate vespertinis, nocturnisq; horis, propè terram volitāt si partem quæ splendet aut in diurno, aut in alio lumine conspicias, profectò fuluum, & quasi auratum colorem referre,vt Iridem animalium, quæ noctu vident, animaduertes. Quinimo si lucium piscem disseces huiusmodi croceum colorem, quasi exactam flauam bilem etiam à tunica separatum inuenias. Quod si homini similem habere Iridem contingat; similiter noctu videbit, vti de Tiberio Cæsare, & nonnullis alijs proditum est. Hanc veritatem antiquos non latuisse, ex Ruffo patet qui Iridem modo nigram, modo igneam, modo cæsiam, modo splendidam, esse prodidit. Vsus autem fulgoris Iridis is est vt extra oculum diffusus splendor inde ad oculum, & crystallinum ijs quos attingeret visilibus coloribusq; affectus, reflectatur, atq; ita noctu animal videre faciat, quæ sanè fulgida Iris,vti noctu ad videndum vtilis est; ita interdiu officit. quò fit vt homines Iridem fulgidam nequaquam habeant: & qui habent; noctu quidem vident, at interdiu deterius ipsos videre contingit, vti reliqua animalia,quæ noctu vident. Si igitur Iris in animalibus quæ noctu vident fulgida est, & facit animalia illa noctu videre: quæ nam igitur erit vtilitas Iridis non fulgidę & colorum varietatis in alijs quæ noctu non vident, nisi ad decorem factam dicamus? an quia nulla fit vtilitas,sed vniuersaliter speciei compagem consequatur? sicuti accidit in cæco intestino: quod bruta habent amplissimum,vsumq; præbet vt sit vēter excremētorum: in hominibus autem frustratur constructio, neq; vsum vllum habet: attamen natura non prætermittit ipsum efformare sed exiguum & pusillum & nullius vtilitatis. Hæc cum probabiliter proferrem,fortè cati oculos aduersa luce in aere nubiloso & quadantenus obscuro videre contigit, qui in me dum mensæ accumberem,intenti & defixi erunt. Apparebat autem vtraq; pupilla propter aerē obscurum, & aduersam lucem, latissima.itaq; videre visus sum splendorem intus in Crystallino, non in Iride (vt posui)consistere, ac micare, cui experientiæ rationem astipulari postea iudicaui. Nam si in locis obscuris pupillam accidit quando maximè dilatari;maxima autē hæc dilatatio non aliunde quàm ex coarctata, & corrugata atque angustissima reddita Iride prouenit: si fulgor ab ea promanaret;ipsū maiorem videri, vt in obscuro videtur,non contingeret propter coarctatam Iridem; sed in multo externo lumine copiosior esset Iridis splendor, cum admodum tunc Iris dilatetur, pupillaq; constringatur,

Lib. primo cap. 5.

tur; contrario tamen modo contingit. Itaq; cum dubia res ſit, neq; Antiquorum auctoritas nobis ad veritatem hanc indagandam ſatis eſſe valeat, cuiuis propoſitam quæſtionem indagare, iudicareq; liberum ſit. Cum igitur Iris in multis animalibus fulgida ſit, meritò terſa, & perpolita facta eſt: ſicuti eſſe omnia fermè fulgida corpora conſpicimus. Intra autē vuea aſpera eſt (inæqualis tamen potiùs, quàm aſpera dicenda) fortaſſis ob nigrum humorem, qui cum adſcititius ſit inæqualiter colligitur.

Reſtat modo vt de vueæ formamine diſſeramus, quod à Galeno, paſſim pupillæ foramen appellatur, eo quod ei Cryſtallini parti reſpondeat eamq; detegat, quæ à viſilibus attingitur, in qua viſio celebratur, & pupilla dicitur: cuius ſanè foraminis ſi natura fuiſſet oblita tota proculdubio oculi conſtructio periiſſet, cum neq; lux, neq; vllum viſile ad Cryſtallinum peruenire vllo modo potuiſſet: ſiquidem per nullum aliud quàm per vueæ foramen Cryſtallinus cum ſuis obiectis communionem habiturus erat, vt Galenus quoq; teſtatur. Quod ſanè foramen in plerisq; omnibus animalibus naturaliter orbiculare eſt, in nonnullis autem vt bobus oblongum, & quaſi circulum in ſui medio compreſſum, refert: in lucio piſce quoquomodo cordis aut coni figuram referre videtur, quæ altero extremo latior, vltimo acutior ſit. Huius ante omnia, anguſtia in genere perpendenda eſt, comparata tamen latitudini tum corneæ, tum ſuperficiei anteriori ipſius Cryſtallini. Nam ſi tum Corneæ tum Cryſtallini anteriorem ſuperficiē ſpectes: vtraq; latitudinem foraminis vueę decuplo ſuperat, tametſi neq; Cornea maiori luci tranſitum præbere, neq; Cryſtallinus cum obiectis magis communicari valeat, quàm vueæ foraminis amplitudo permittit, attamen vtraque amplitudo omninò ſuperflua non eſt, quinimò vtilis. Nam Corneæ latitudinem conferre ad viſionem indiſtinctam propter obliquos radios, qui ad Corneam franguntur iam ſupra relatum eſt. Cryſtallini autem anteriorem ſuperficiē decebat, & ipſam longo interuallo ſuperare vueæ foramen, ſi affectionem viſilis communicari ſecundum plurimam nerui partem, nequaquam ſecū dum pauciſſimam, quo à ſentiente ſubſtantia dignoſcatur, operę precium erat. Quamquam autem vueæ foramen naturaliter anguſtum eſt, non tamen in omnibus ęqualis eſt anguſtia, ſed in quibuſdam latior, in nonnullis compreſſior apparet: ex qua differentia Galenus quodam loco infert, quòd pupillæ foraminis dilatatio, ſiue à primo ortu natali, ſiue poſt euadat, ſemper aſpectui officit. Compreſſio autē & coarctatio à natiuitate, acutiſſimi viſus eſt occaſio. Rationem adfert, quia in dilatata pupilla ſpiritus animalis ad oculos influens, totum ſpatium quod Cryſtallino humori anteſtat, replere non poteſt, quia ex ampliatione fundi, diſſolui, ac diſſipari cogitur: ſicuti contrà in minore pupilla colligitur, conſtringitur, ac denſatur. Ego autem, quæ mihi occurrant huic rei conſentanea proponam. Veriſſimum

De foramine pupillæ.

10. de vſu part. c. vlt.

1. de Sympt. cauſis cap. 2.

est Galeni dictum, & experientia comprobatum angustius vueæ foramen ad aspectus aciem, latius ad imbecillitatem conferre. Atqui acutè videre nil planè aliud est, quàm perfectè, & distinctè videre: sicut debiliter, imperfectè, confusè, & indistinctè. Superiùs autem dictum est, distinctam visionem fieri per pyramidem radiosam maximè autem per axem pyramidis, qui perpendicularis est, & omninò irrefractus ad Crystallinum peruenit; per aliam verò lineam tanto certior visio consequitur, quanto ipsi axi propinquior fuerit: ratio est, quia vna excepta perpendiculari, quę est axis pyramidis, omnes aliæ refringuntur, idq; magis, minusuè, pro vt ipsi axi sunt, aut propinquiores, aut remotiores. Cum verò supra dictũ sit, obliquos radios, ad visionem indistinctam conferre, sicuti rectos, & perpendiculares, ad distinctam, & rectam; sequitur quod vbi latius est vueæ foramen, plures radij obliqui, & refracti, vnà cum perpendiculari ingrediantur; vbi angustiùs, aut soli perpendiculari, aut tantum ijs, qui axi propinquiores sunt, & fermè nullam, aut certè exiguam patiuntur refractionem, aditus pateat: Vnde meritò pupillæ foramen angustius, certissimam, & acutissimam, latius verò debilissimam, & imperfectissimam visionem efficit. Quo fit vt qui pupillæ dilatatione laborant, ijs ita distincta lædatur visio, vt alij solam lucem, alij colores confusè, figuram autem magnitudinem & alias exactiores visilium differẽtias cernere non possint, propterea quod pleraq; indistincta, & confusa; quàm distincta & certa visione videant: idq; eo fit, quia multò plures obliqui radij quàm perpendiculares, aut perpendiculari propinqui in pupillæ foramen propter eius dilatationẽ ingrediantur; ex quibus quoquomodo apparet vueæ tunicæ necessitas. nam si nulla tunica nullumq; adesset foramen, proculdubio visio fermè omnis periret, sicuti qui maxima pupillæ dilatatione affecti sunt periclitantur, vt ob hanc rationem videatur vuea maximè propter hoc foramen esse facta, quod angustum in summa factum est, ad meliorem visionem. Quanquam autẽ potissima hæc videtur vueæ foraminis vtilitas; attamen nõ vulgaris est, quę ab eiusdem foraminis motu desumitur. Quandoquidem modo quidem ampliari, modò contrahi hoc foramen conspicias, vtcunq; naturalem quandam constitutionem nactum sit, quod si alterum oculum claudas, altero cernas, facilè obseruabis: obseruabis inquam, altero occluso oculo, alterius oculi pupillam dilatari; & aperto, contrahi. Cuius sanè motus, & efficientem, & finalem causam Galenus, & omnes tradunt. Nam quò ad efficientem causam; motum ita velocem, & quasi momentaneum, ab alia nulla causa prodire, quàm à spirituoso corpore iure constituere, quem spiritum animalem esse perhibent, qui ad oculos feratur: atque hoc vno, soloque signo spiritum animalem dari persuasi sunt. Spiritum autem hunc animalem, alterius oculi pupillã dilatare, altero occluso oculo, ob eã rationem opinati sunt, quòd totus spiritus ad apertum oculum accur-

rat,

Persp. communis propos. 38. Alhazen lib. 2. propos. 8. It lib. 7. propos. 37.

De motu foraminis.

rat, qui alioqui vtrisq; apertis in vtrumq; partiebatur. Vſus autem ſeu finis huius dilatationis eſt, vt altero oculo pereunte, aut labefactato; animalis ſpiritus, ſeu viſoria facultas vniuerſa in ſanũ influat, & viſionem eiuſdem roboret. Hæc igitur antiquorum de huius foraminis motu, & vſu opinio eſt. Quæ ſanè probabilia adfert: at quomodo à ſpiritu animali vueæ foramen dilatetur, tametſi Galenus id probare experientia conatur cum dicat diſſecto animali, ſi ab internis partibus tunicam vueam infles, cernes foramen diduci, aliaq; nonnulla adferat, vt cuiuis apud illũ legere licet. Nos tamen, quæ in hoc quoq; motu obſeruauerimus, recenſere non abs re putauimus. Primũ quidẽ cum in Cato animali ambobus oculis apertis pupillam vtriusq; magnoperè tum dilatari, tum aſtringi exiguo interuallo videremus; admirari primùm cœpimus, deinde obſeruare non ſolùm altero occluſo oculo alterius pupillam dilatari, ſed etiam vtriſq; apertis id contingere: cum verò idem animal exiguo temporis ſpatio, pupillam alternis & crebris vicibus tum dilataret, tum coarctaret: ſuſpicari cæpimus, poſſe etiam huiuſmodi motum voluntarium cenſeri: cum verò nullum muſculum huic motui tributum comperiremus, animi pendebamus neq; vtram ſequeremur partem, ſatis conſtitutum, habebamus. Re igitur cum amico quodam noſtro communicata, ille tandem fortè id obſeruauit, ſcilicet non modò in cato, ſed in homine, & quocũq; animali, foramen vueæ in maiori luce contrahi, in minori dilatari. Quod arcanum obſeruatum eſt, & mihi ſignificatum à Reu. Patre Magiſtro Paulo Veneto, Ordinis vt appellant Seruorum, Theologo, Philoſophoq; inſigni, ſed Mathematicarum diſciplinarum, præcipueque Optices maximè ſtudioſo, quem hoc loco honoris gratia nomino: atq; id deinceps ad libitum obſeruare licuit, quamuis pręter omnem opinionem id euenire iudicaremus, quod lucis natura potiùs ſit diſgregare, dilatareq;; tenebrarum verò conſtringere, denſare, & comprimere: at ratio omnis ceſſat, vbi ſenſus refragatur; quinimo in oculorum affectionibus, & diminuta viſione, cum ſcilicet ad Conſultationem de ipſis habendam, oculos patientis fortè in loco non admodum claro videremus, ſæpenumero id nobis impoſuit, cum patientem pupillæ dilatatione laborare opinaremur. Etenim non ſolùm in magna luce foramen imminuitur, in modica dilatatur: ſed etiam ſiquis ob humorum impuritatem diminutè videat, impendio magis adhuc dilatari apparet, ita vt dilatatæ pupillę ſuſpicionem facilè faciat & inijciat. Quibus quidem hoc modo exploratis, & experientia in quoq; tum animali, tum homine, qui modò lucem validam aſpiciat, modò contra ab ea auertatur, comprobatis: cæpi per otium cuius vtilitatis gratia id eueniat perquirere, ratus nihil ſuperfluum aut otioſum in natura contingere: & tandem inueni iure optimo oportere huiuſmodi motum in vueæ foramine obiri, tum ad cryſtallini tutelam, tum ad meliorem viſionem. Anguſtiam quidem ipſius pupillæ, ad Cryſtallini

ni

ni custodiam; dilatationem verò ad pleraque visilia videnda, quæ alioquin non apparerent. Et cum plura quidem natura fuerit ad robo randam lucem machinata, scilicet Corneæ diaphanum crassius, aquei tenuius, vueæ nigritiem: non erat ex alia parte omittenda lux fortis quę oculo proportionata non est, poteratq; Crystallinum labefacta re, quod factum est per vueæ foraminis angustiam seu compressionem, ita vt ad meliorem visionem præter Corneæ diuersum ab aere, ipsoq; aere crassius diaphanum, & aquei tenuius & tunicæ vueæ nigritiem; motus quoq; dilatationis foraminis vueæ adiungatur qui ad plura conspicienda obiecta confert, & Crystallinum cum pluribus obiectis communicari facit, dum copiosam lucem ingredi permittit. Quod si tot tantaq; ad meliorem visionem producta sunt, erat quoque cōsentaneum aliquid moliri ad Crystallini tutelam cum Crystallinus à luce mirandum inmodum sæpenumero offendatur, causa autē horum ea est. Etenim iam supra ostensum est solam lucem videri, & eam quidem affectam (alioquin externarum rerum cognitionem nobis haudquaquam pręberet) in omni autem luce duo dantur extrema: alterum est lux vehementissima, videlicet lux solis prima, alterum verò extremum est, lux debilissima, cuiusmodi est lux, quæ à corporibus coloratis alia omni absente luce producitur, quæ species intentionalis, à nonnullis dicitur. Vtraq; extrema inuisilia sunt; diuerso tamen modo. Lux Solis, quia oculum labefactat: altera verò, quia mouere, & sentiri, non est apta. At mediæ inter has omnes, visiles luces exsistunt, non tamen pari ratione, sed aliæ magis, aliæ minus oculum aut mouent, aut labefactant, prout scilicet alteri extremo propinquant, ex quo facilè consecuturum erat, intermedias luces alias ægre Crystallino patibiles, alias ægrè visiles esse oportere atque ita visionem angustis finibus terminari, concludique, & pauca omnino visilia oculo percipienda, videndaque superesse. Neque enim erat consonum oculum à medijs lucibus valentioribus, vti à Solis luce palpebris occultari, neq; à medijs exiguis non affici, quarum priores admitti, & visionem præstare sine noxa alioqui poterant, posteriores vero facilè mouere, & visibiles euadere. Quocirca natura sapientissima facilè modum adinuenit quo mediæ eiusmodi luces ad visionem efficiendam idoneæ fierent: quæ cum optimè nosset in maiori quanto, maiorem inesse vim, in minori vero minorē, satis huic factum esse credidit, si vehementioris lucis parum, debilioris verò multum in oculum suscipiatur, admittaturq;. ita enim paucior lux vehemens videri sine offensa, ac multa debilis oculum mouere poterit. Quocirca foramen vueæ ad vehementiores quidem luces angustari ad debiliores verò ampliari natura voluit: sic enim neq; valentiores offendere poterunt, cum copia minor; neq; debiliores non mouere, cum maior intus recepta sit. Itaque videre est, prædictum foramen

x.d vsu part. c.3. multa dicit de offēsa valētioris lucis: multaq; exempla ponit ad hunc locum attinentia.

ramen

tamen pro lucis vehemẽtis, aut debilis, accessu ac vicissitudine; modò in vnam, modò in alteram constitutionem ita velocissimè commutari, vt admirationi spectantibus iure exsistat. Iam verò huius motus efficientem causam inquirere oportet: hunc minimè esse voluntarium, aut ex appetitu factum cum lucem sequatur, ac pro eius vehementia, aut paruitate excitetur insurgatque, manifestum est. Igitur cum naturalis sit, quæ nam eius effectrix causa esse potest? (etenim non primum mouens vt lux est, sed proximum intus in corpore quærimus.) Atqui à spiritu animali non pendere, ea ratio persuadet, quòd contrarium euenire consentaneum sit. A vehementi namq; luce spiritum attenuari, diffundi, & copiosiorem reddi, & ita foramen ampliari, sicuti à debili densari, & minui, ac foramen angustari necessarium esset. Quocirca dicere satiùs est motus huius efficientem causam proficisci à propria vueæ tunicæ facultate, quæ hunc motum efficiendi vim à natura habeat; perinde ac cor, dilatandi se, & contrahendi, potentiam obtinet. Melius autem forte fuerit, virilis pudendi motui, vueæ foraminis motum assimilare: ita, ut sicuti penis per insitam quandam facultatem erigitur, eamq; erectionem externũ obiectum mouet; ita vuea tunica insita facultate modo dilatetur: modo astringatur, excitata tamen ab externa luce oculum ingrediente, vel ad Crystallini tutelam, vel ad meliorem visionem. Motus enim foraminis vueæ causa est, vt prima Solis luce excepta quæ propter sui immensitatem non est oculo proportionata, omnes aliæ luces in oculum tutò & vtiliter ingrediantur Crystallinumq; afficiant, quarum aliæ Crystallinum labefactarent, cuiusmodi sunt quæ primæ magis sunt propinquæ, vt verbi gratia nix, aut albissimus pãnus à Sole collustratus: aliæ Crystallinum non afficerent, vt sunt debiles luces, quæ alteri extremo sunt proximæ. At ope motus foraminis, quòd parum lucis valentis per angustiam, multum verò debilis, per dilatationem admittit, fit vt omnes luces hoc modo libratæ ab oculo persentiãtur. Quamobrem qui motus foraminis vueæ eam quam diximus efficientem adstruet: is facilè spiritum animalẽ destruet. Neq; obstat quod vltimo occluso oculo alterius pupilla dilatetur, quoniam si ob exiguã lucem dilatari contingit foramen, vtcunq; exigua lux supererit; si dimidia ex altero occluso oculo auferatur. modò verum sit, quod ab Auctore Cõmunis Opticæ dicitur, oculorum scilicet dualitatem necessarium esse ad vnitatem reduci: itaq; cum omninò dimidia lux ex altero occluso oculo euanescat, proculdubio exigua alteri oculo ad videndum superesset, nisi dilataretur. Atqui contingit perpetuò in exigua luce pupillam dilatari; meritò igitur altero obuelato oculo, alterius pupillam etiam sine animali spiritu dilatari accidit. Quanquam in hoc quoque difficultas oboritur, quod in suffusionibus dilatetur pupilla, & constringatur, cum tamen lux vehemens ijs officere non possit, quod propter obstaculum ægrè ingrediatur, tamẽ nihilo-

Lib. 1. prop 32.

nihilominus altero occluso oculo contrahitur foramen, id quod fortè non nisi à spiritu effici potest. Et ego aliquando vocatus vt cuidam visum alterius oculi vna nocte quod verso ad ignem capite dormierit amissum, restituerem: euidentissimè vidi, pupillam amissi oculi dilatari, ex altero occluso oculo. Quare si (vt Galeni sententiam tueraris) spiritum animalem motus foraminis auctorem existimes, fortè hunc spiritum lucis vehementiam refugere sicq; contrahi, & ita vueæ foramen angustari, contrà vero in debili luce accurrere, replere, & ita ipsum ampliare dicere poteris. Vtcunque autem se res habeat, illud omninò est consentaneum, mollem, crassamq; vueam tunicam fieri oportuisse, ne si rigida, ac tenuis esset, tum inepta ad motum prædictum redderetur propter sui duritiem, tum ad ruptionem in motibus penè assiduis, & contrarijs prompta euaderet, propter sui tenuitatem.

De Choroide.

His igitur de vuea tunica exploratis de reliqua Choroide si qua supersunt adferre operæpretiū erit, quæ primum ita est appellata, quod chorio idest extimæ fœtus membranæ sit similis. Nam vt in Chorio plurimæ tum venæ, tum arteriæ sunt, tanquam in choro quodam aliæ alijs implexæ, aut ab ipso colligatę, ita & in Choroide tunica similiter se habent. Etenim conspicere est multa vasa exigua, recta, per ipsam ad anteriora statis quibusdam interuallis protensa, & ad Crystallinum conspirantia, quę non alia ratione, quàm nutritionis gratia vt Galenus monuit produci asserendum est, inde nigra quidē propter propositam supra vtilitatem facta est: deinde mollis, quò amicè cum retina versetur, ipsamq; tueatur, ac custodiat, quæ quatenus humorem vitreum complectitur, ipsum stabilit, & tegit; quatenus autem Crystallino in orbem annectitur, eatenus humorem vitreum detinet ne ad anteriora prorumpat vel labatur.

Rufus lib. 2 cap. 3. Stephanus ath. ad glauc. sup. primo.

Gal. x. de vsu part. cap. 2.

De Crystallini vtilitatibus.

CAPVT VII.

SICVT cęterarum oculi partium vtilitates, non ad aliud quàm ad ipsum Crystallinum & visionem referuntur: ita Crystallini vtilitates, non alterius gratia quàm eiusdemmet Crystallini expetuntur, quatenus præcipuum visus instrumentum est, in quo visio celebratnr, quem ita esse propter araneam tunicam pellucidam & sensificam demonstrauimus: nunc reliquorum, quæ Crystallinus insunt vtilitates persequemur. Igitur aqueus est primo Crystallinus, non tamen fluidus vt aqua; sed cōpactus, vt aqua quę mediocriter in glaciē sit concreta. Nam ablata tunica aranea, si Crystallinum nō amplius in se consistere, sed ad latera procidere animaduertas; aquā, quę iā in glaciem concrescere cœperit, videre videberis, quā ob causam Græcè

Κρυσταλλοειδὴς

Κρυσταλλοειδὴς, καὶ κρυστάλλινος, nostris Cryſtallinus, & Glacialis eſt appellatus, atq; ob eandem rationem Grando, à quibusdam dicitur. Ruffus, Epheſius Medicus, interdum Guttam humoris quandam nominat, interdum à concreto humore Cryſtalloidem. Cuius concretionis vtilitas, ex eo pendet, vt cum Cryſtallinus ſit præcipuum viſus inſtrumentum in quo viſio celebretur, ac perficiatur; celebrari autem, & conſummari viſionem contingat ex duobus, ſcilicet ex alteratione, & dignotione: profectò vt primùm in Cryſtallino alteratio fiat: meritò lux in eo, tum fortis euadere, tum penitus inſidere, tum imprimi, tum adhæreſcere, firmariq; debebat. Quocirca, primùm quidem diaphanus Cryſtallinus eſt factus, vt à luce alteretur, immuteturq; ac lucidus fiat, neq; colorem aliquem naturalem obtineat. Alioqui, ſi ruber, aut flauus exſiſteret, viſa omnia & rubra, & flaua apparerent, vt in ictericis aliquando videtur. Deinde diuerſum ab aqueo humore diaphanum obtinuit; quò noua in eo fieret lucis refractio. Tertio, diaphanus diaphano aqueo humore denſiore; vt lux in eius ſuperficie ad perpendicularem refringatur, in qua perpendiculari, vti dictum eſt, lucem impenſiùs vniri roborariq; contingit. Atque vt id iugiter fieret, longè craſſius eius diaphanum eſt factum, quã humoris aquei diaphanum ſit; vt videlicet radij màgis obliquentur, & in vnum concurrant propter refractionem in ſuperficie glacialis, quàm in Cornea, & aqueo humore ſit factum. Immo Cryſtallinus omnium diaphanorum corporum, quæ ſunt in oculo, craſſius videtur eſſe conſecutus diaphanum; cuius rei cauſa ſit, vt quemadmodum optimè Alhazen memoriç prodidit, & aer, & corpora diaphana, & tunicç oculi diaphanæ, & humor aqueus, omnia, inquã, ante Cryſtallinũ poſita pp eorũ tenuitatẽ, quę maximè diffuſioni formarũ ſine materia congruit; non ſint idonea niſi ad reddendas luces, & colores tantũ, iiſq; duntaxat viã præbendã; Cryſtallinus verò ad detinẽdũ, patiẽdũ, & viſilia ſentienda. Dicebat enim idẽ Alhazen, quòd ſi Cryſtallinus eſſet diaphanus rariſſimus, ptranſirent rerũ formæ, & non pateretur ab eis paſſione ex genere doloris, ac proinde ſpecies non apprehẽderet. Quare idẽ auctor dicit, nõ apparere lucẽ, & colorẽ in corpore diaphano, niſi in eo ſit aliqua ſpiſſitudo. Et Auctor Perſpectiuæ cõis, habet, ꝙ omne viſibile vt videatur, medio denſius eſſe oportet; hoc autẽ cõprobat, q a ſine luce, & colore, hoc eſt, ſine luce affecta nihil videtur: coloratũ autẽ, & luminoſũ nihil eſſe põt niſi denſum. Quòd ſi id, quod videtur, diaphanũ eſſet, vt aer, lux in eo conſiſtere, & figi nõ poſſet; nõ videretur ergò ſine aliquo denſiori. Similiter Vitellio dicebat, ꝙ in Cryſtallino eſt aliqua diaphaneitas, pp q̃ formas recipit; & aliqua ſpiſſitudo ꝓhibens formarũ tranſitũ, quæ ob id figuntur, in eius ſuꝑficie, & corpore. Hoc aũt ea rõne fit, quoniã Cryſtallinus nõ recipit viſilia, vti alia ꝑſpicua corpora, ſed vti ea ſentiat; ſenſus aũt non fit, niſi patiatur; Pati aũt nõ põt, niſi actio agentis in codẽ recipiatur. Quibus oĩbus

N actus

7. 4 decr. c. 5.
De anat. viuorum c. de oculis.
Lib. 1. c. 33
Lib. 2. cap. 4.
Vitel. lib. 3. propoſit. 7.
Proſp. cõis lib. 1. pp 51.
Lib. 1. prop. 33.
Lib. 2. prop. 6
Lib. 1. prop. 52.
Lib. 3. prop. 7.

actus fieri nō poteratCrystallinus,nisi lux,visiliaq; oīa in eo imprimerētur,detinerētur,adhærescerēt,atq; firmarētur. Itaq; primùm quidē vti paulò ante dicebamus Crystallinus cōcretus est; vt species in ipso cōtineri facilè possent. Vnde ēt mollis vt cera factus est, quò similiter species in eo quasi sigillū in cera imprimātur. Molle enim corpus prō ptè recipit,& patitur.Quæ sanè species,vt magis Crystallino adhærescant;nō tantū mollis,sed ēt viscidus factus est,quo species à tenacitate,quasi irretitæ,in Crystallino firmentur. Cui rei eius crassities, seu profunditas,seu altitudo, valde opitulatur, quæ similiter lucē immorari quidem sed ociùs permeare non permittit. Quæ oīa quanquam minus propriè de luce proferuntur, quæ cum sit incorporea, ac puncto temporis omne diaphanum peruadat,affici tamen eam à corporis diuersitate conspicuum est. Nam à denso ac polito, reflectitur: a diuerso diaphano refringitur; a densiori vnitur, & angustatur; a rariori dispergitur: ab opaco corpore obscuratur, à colorato tingitur. Nō igitur est mirandum si & in compacto contineri, & in molli imprimi, &,viscido adhærescere, ac firmari, & in crasso denique immorari lucē dicamus.Sed vtcūq; fiat,spiritaliter,vt sic dixerim,hæc omnia fieri opinemur. In Crystallino igitur quatenus concretus, mollis, tenax, & crassus est, lucem seu species detineri, imprimi, adhærescere, ac firmari, commorariq; Optici Auctores,probatissimis commonstrant exemplis. Nam cum Crystallinus lucem validam vt puta Solis, aut speculi admiserit: & dolebit, & labefactabitur. Nam lucis intensæ simulachra, remanēt in Crystallino, post aspectum valentioris luminis. Vbi enim quispiam, aut ignem fortem, aut niuem,aut linteum albissimum à Sole collustratum diutiùs aspexerit, deinde aut ad obscurum locum se conuerterit aut oculos clauserit, idem in visu suo impressum aliquandiu videre videbitur. Similiter eueniet si interdiu quispiam per foramen diutiùs cœlum aspiciat, aut viridarium à Sole collustratum per aliquod tempus intueatur, deinde aut ad locum obscurum se referat, aut oculos claudat, intus in Crystallino, & viridem colorem, & Cœli luciditatem, formamq; foraminis con seruari apertè videbit, perinde ac si Crystallinus ab his rebus quodāmodo tinctus fuerit. Quæ omnia licet in Crystallino quatenus concretus, mollis, viscidus, & crassus est contineri, imprimi, firmari facilè nobis persuadeamus; non tamen visilium spectra naturaliter in Crystallino aliquo tempore detineri, operæpretium fuit, vtcunq; propositum sit in ea in oculis remorari, ac quodammodo Crystallinum ab ijs tingi. Quoniam prædicta omnia ob excellentis sensilis robur eueniunt, cuius causa Crystallinum tingi, & alterationes retinere apparet; quamuis post recessum, diutiùs non durent. At in mediocri, ac proportionata luce, quidquam in oculo diutiùs contineri; sensum nostrum latet. Quod non sine optimo fit naturę consilio. Etenim si quidqiam remaneret, imperfectus,& mancus tum oculus,

Alhazen lib. 2. prop. 6.
Alhazen li. 1 prop. 1. & 33.

Persp. communis lib. 1. propos. 1.

tum

tum aſpectus redderetur; cum niſi prioribus recedentibus alias ſpecies admittere non poſſet; vnde neq; etiam plura videre vnico ictu, vt facit, valeret; quemadmodum contingit in excellenti viſili intus recepto in propoſitis paulò ante exemplis. Cuius quidem, rei veritatem eximius Opticus Alhazen optimè aſſecutus, pronunciauit Glacialem à luce, & coloribus alterari: tantummodo vt ſentiat, neque tamen remanere in eo alterationem. Et alterationem quidē Glacialis à luce, & colore neceſſariam eſſe: ſed natura, & alteratione non fixa. Patet igitur Cryſtalinum concretum, mollem, & viſcidum, craſſumq; factum eſſe, vt ſpecies immorari, imprimi, & firmari in eo valeant, quamdiu & quantum ad eas percipiendas opus ſit: ita tamen vt in eo alteratio poſt receſſum non remaneat. Inſuper Cryſtallinus hoc modo craſſus poſt aqueum humorem meritò poſitus eſt, nō ſolum ad vniendam detinendam atq; impenſiùs roborandam lucem, vti dictum eſt; ſed ob aliam quoque rationem, quæ etiam cur in oculo tot diuerſa corpora diaphana poſita ſint, curq; tot tamq; variæ fiant lucis refractiones, cauſam affert. Etenim ſi nulla in oculo eſſet diaphani diuerſitas, aut poſt aqueum humorem Cryſtallinus denſioris diaphani non poneretur, aut certè longiùs poneretur: radij pyramidis in centro aquei concurrentes, vlteriusque procedentes, in eodem centro ſe ſecarent, & dextra apparerent ſiniſtra, & contra. Quocirca vt res viſa ſecundum ſitum figuram & ordinem ſuarum partium videatur; ſumma prouidentia atq; induſtria factum eſt, vt à pluribus ac diuerſis diaphanis ſubinde plures ac variæ fiant lucis refractiones, quæ ſicuti lucem radiosq; ſubinde ad vnionem venire faciunt: ita radiorum interſectionem antequam ad centrum aquei veniant, prohibent; imprimisq; Cryſtallini corpus longè denſius occurrens, idipſum prohibet ac vetat: cū præcipuè ſuperficiei Corneæ conuexæ ſuperficiei albuginei, & ſuperficiei anterioris glacialis idem centrum ſit, vt Optici demonſtrant. Atque hæc omnia quæ diximus maximè ſunt in Cryſtallino humore neceſſaria; cum ſe eius lege habeant, ſine quo actio, hoc eſt viſio, fieri non poſſet: quibus ea accedere conſonum eſt; quæ ad meliorem efficiendam viſionem conducunt, à Cryſtallini potiſſimùm conformatione deſumpta. Nam primò quidem terſus, perpolitusq; Cryſtallinus eſt effectus; vt, quemadmodum in Cornea dictum eſt, ſpecies vniformiter, & externis, conſimiles, Cryſtallino repræſentenur; hoc eſt, vt ſubſtantiam ſentientem, quæ in Cryſtallini ſuperficie viget, legitimè & ordinatè contingant. Rotunda deinde figura donatus eſt, ob aliàs potiùs vtilitates, quàm conſeruationis Cryſtallini gratia: tametſi Galeno placet tutelæ cauſa rotundum factum eſſe. Etenim Cryſtallinus in centro oculi poſitus ab omnibus iniurijs vna hac ratione erat remotiſſimus. Rotunditatis autem ipſius vtilitates ſunt, vt lux maximè in Cryſtallino vniatur & perpendiculares luces radij; quòd fieri poteſt

Libr. primo propoſ. 30.

Perſp. cōmunis lib. primo propoſ. 33.

Alhazen lib. 1. prop. 12. Vitel. lib. 3. propoſ. 7.

x. d vſu part. c. vlt. de oculis cap. 2.

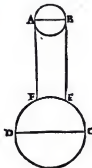
in vnum punctum concurrant, tum ad vtramq; visionem videlicet distinctam, atq; indistinctam: tum vt lux robustissima in Crystallini superficie, vbi sentiens viget facultas, colligatur: tum deniq; vt species quantumuis magni obiecti, integræ ad ipsum perueniant, quod in Cornea quoque dictum fuit. Cæterum non perfectè sphæricus Crystallinus apparet, sed in anteriori facie, quà vueam spectat, depressus est; quò fit vt eius anterior rotunditas lenticulæ extuberantiam concinnè exprimat. Quæ causa fortasse Ruffum impulit, vt hanc

s.de vsu part. cap 6.

partem lenticularem vocaret. Depressæ verò rotunditatis Crystallini ex Galeno, neque vna, neque vulgaris est vtilitas. Primò enim tutum non erat humorem hunc exactè facere sphæricum. Neque enim vnquam incumbentes circulos, ac coalescentes, qui in spatio sunt Iridis, quomodo nunc, admisisset. Adhęc in vehementi, ac violento motu, aut plaga, quæ oculo nonnunquam accidunt, in periculum fuisset adductus, ne è vitreo humore exturbaretur. Etenim connexiones, ac sedes in absolutè rotundis sunt minus stabiles, quàm in planioribus quasi nimirum, super conuexas & ob id ipsum facilè lubricas rotunditates vehantur: quibus vtilitatibus ea etiam accedat

x.de vsu par. cap.vlt.

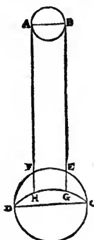
oportet quam Galenus alibi refert, & primam ac principalissimam nominat, vt maiori sui parte cum obiectis communicaret: quod ad indistinctam visionem maximè conferre, conspicuum est. Sic enim tum distinctę, tum indistinctæ visioni sufficienter prouisum erat. Distinctæ quidem, per Crystallini rotunditatem, ex quo in vnum punctum scilicet ad perpendicularem lineę radiales concurrunt, & vniuntur: indistinctæ verò, per eiusdem Crystallini depressam rotunditatem, ex quo lineæ multæ ad latera perueniunt, vt ita maiori sui parte cum obiectis communicet. Quod sanè, hoc modo demonstratur.

Pupillæ, quæ perfectus est circulus, esto Diametrus A B. Humoris verò Crystallini diametrus quidem C D. Pars verò eius, quæ est ad pupillam conuersa, sit C E.F D. & ducantur à pupilla, humorem Crystallinum tangentes lineæ B E. A F: liquet sanè, quod E F. pars Crystallini, cum obiectis communicabit: quæ vero ex vtraque parte sunt, scilicet C E. & D F. ne vna quidem sui parte communionem cum nullo visili habebunt. Sin autem minus esset conuexus humor Crystallinus; maior vtiq; eius pars communicasset; quòd lineę rectę quę contingũt, minorem quidem eorum quæ multum sunt conuexa, maiorem autem

partem

partem eorum, quæ plana sunt, complectantur. Supponatur igitur Cryſtallini facti latioris pars, quæ ad pupillam conuerſa eſt C D H G. ducanturq; rurſus à terminis pupillæ contingentes lineæ B G. A H. ipſius igitur pars G H. cum obiectis communicabit, parua omninò parte ab vtrinq; contingentibus circũſcripta, quæ cõmunicatione eſt priuata. Hanc demonſtrationem non eſt quod eſt Galeni impreſſis libris, intelligere tentes, cum prauè delineata ſit. Quod ſi aliam depreſsæ Cryſtallini extuberantiæ vtilitatem adferre placet, eamq; cum Corneæ extuberantia, quæ Cryſtallini oppoſita eſt, comparare; dicere conuenit, Corneam, perfectam ſuperare oculi rotunditatem, Cryſtallinum cõtra depreſſam habere, quòd Cornea via tantum lucis, Cryſtallinus lucis ſedes exſiſtat: Cornea lucem reddat, Cryſtallinus admittat. Quod videtur quoq; Galenus innuiſſe, dum ait Cryſtallinum ita depreſſum factum eſſe, vt lumen ſumere poſſit. Nam & Vitellio dixit compreſſionem hanc facere ad meliorem formarum receptionem. Videtur enim hæc vltima vtilitas cum ijs, quæ ex craſſitie, mollitie, & viſciditate depromptę ſunt; eodem incidere. Alhazen verò dixit, ſuperficiem anteriorem Cryſtallini, ſphærę maioris portionem eſſe, vt ſit æquidiſtans ſuperficiei anteriori viſus, ita ut centrum illarum ſit vnũ punctum. Et de anteriori Cryſtallini depreſſa rotunditate hactenus, quam ſanè in terreſtribus animalibus, quæ in aere degunt, intelligere oportet. Nam aquatilia Cryſtallinum anteriorem non quidem depreſſum, ſed perfecta rotunditate donatum habere conſpicimus. Cauſa eſt, vt puto, quòd lux antequam aquatilium oculos ingrediatur, aquam permeat, corpulentius videlicet diaphanum aere, à quo lux hebetatur, deinde neceſſariò priùs in aquæ ſuperficie refringitur ad perpendicularem, in qua etſi ad aliquod vſq; ſpatium validior fertur; vlteriùs tamen progreſſa debilitatur. Quocirca vt mouere, & afficere Cryſtallinum queat, neceſſariò eſt vniẽda impenſiùs; quod fit per rotunditatem partis anterioris Cryſtallini, cuius cauſa omnes lineæ perpendiculares, aut axi perpendiculari vicinæ in vnum punctum concurrunt, vti de Cornea ſupra dictum eſt. In ijs verò quæ in aere degunt, lux per aerem tantum progreditur; Vnde nulla refractio lucis, antequam oculum ingrediatur, conſequitur, neq; vlla lucis

In lib. de oculis cap. 2.

lib. 3. prop. 4.

Lib. I. prop. 33.

lucis debilitatio. Igitur quæ de anteriori Cryſtallini parte dicta sũt, per epilogum recolentes, Corneæq; comparantes dicimus: quòd in ſumma Cryſtallinus quò ad anteriorem partẽ in multis cum Cornea conſentit, quia diaphanus eſt diaphano, quod eſt ab aere diuerſum, atq; etiam denſiore; quia item rotundus eſt, perpolitus, & tenſus, & habet latitudinem foramine vueæ tunicæ maiorem; vnde, vt diaphanus, lucem recipit veluti Cornea; vt diuerſum habet ab aqueo diaphanum, lux in eo refringitur, vti etiam in Cornea; vt denſius, refringitur ad perpendicularem, in qua lux vnitur & roboratur. Ex quo concludendum eſt, punctum illud vnionis radiorum, qui ignem etiam accendit, contingere in Cryſtallino. Eſt præterea rotundus, vt integras ſpecies admittat, ſicuti Cornea; eſt quoque latus, vt ad vtramq; viſionem, diſtinctam ſcilicet, & indiſtinctam aptetur, hoc eſt radios perpendiculares, & obliquos admittat; Eſt deniq; perpolitus, ac tenſus, vt ſpecies legitimæ, & vniformes in Cryſtallino recipiantur, ſicuti in Cornea. Quòd ſi omnia, quæ Corneæ inſunt, gratia Cryſtallini comparantur: illa multò magis ipſi Cryſtallino inerunt. Is tamen à Cornea differt, quia craſſus, & tenax, & mollis, & depreſſa rotunditate anteriùs donatus eſt, ac ſentiente facultate præditus. Quæ ſanè differentiæ & Cryſtallinum ipſum à Cornea diſtinctum faciunt, & diuerſas vtilitates præbent vtriſq;, nimirùm vt Cornea ſit aditus, & lucis via; Cryſtallinus autem eiuſdem ſedes, & firmamentum. Etenim ſentiens primò eſt: vt luces, ac viſilia ſentiat, quod non facit Cornea. Eſt præterea craſſus, & mollis, & tenax, quò lux detineatur, imprimatur, & adhæreſcat, atq; ita à ſentiente facultate dignoſcatur. Eſt tandem rotunditate depreſſa donatus, vt maiori ſui parte cum obiectis communicet, atq; ad detinenda viſilia magis ſit opportunus, vt à facultate ſentiente facilius perſentiantur; quorum nihil Corneæ congruere videtur. Poſterior verò Cryſtallini ex tuberantia, quæ vitreum ſpectat vti diuerſa ab anteriori eſt, ita varias, & eas quidem non vulgares exhibet vtilitates. Etenim ſicuti anterius depreſſa eius rotunditas eſt, ita poſteriùs valde eſt protuberans: quò fit vt meritò admirationis ſenſum faciat ijs, qui eam obſeruant, tametſi à Galeno obſeruatam, aut conſideratam non videamus, obſeruauit autem Alhazen. Ac ſi alicubi rotundam figuram tutelæ gratia factam non eſſe opinandum eſt, certè in poſteriori Cryſtallini rotunditate id exactam veritatem habet, quæ ex ſe ipſa propter ſui poſitionem tutiſſima eſt. Nunquid igitur vt capaciſſimus ſit, ideo rotundus, & extuberans ex poſteriori parte Cryſtallinus eſt effectus? An potiùs ad motus velocitatem ita eſt efformatus? Atqui propter vtramq; cauſam anterius magis rotũdus fieri debebat. Quæ igitur erit propoſitę rotunditatis vtilitas? Ea certe, mea ſententia, vt lux Cryſtallino tranſuecta, tum in ſeipſa vniatur, tum longiùs a Cryſtallino non progrediatur, ſed in vitreo ceſſet, ac quodam modo

Lib. primo propoſ. 33.

modo commoriatur. Quæ duo fieri ad ſenſum conſpiciuntur, tum ſi quis Cryſtallinum luci opponat, tum ſi itidem in rotundo vitro, aut Cryſtallo idem experiatur, in quibus omnibus lucem vniri totã, & à rotundo corpore parumper ſeparari longiùs uè haud, diſcedere, vehiq; conſpicias, vti quoq; & Alhazen tetigit. Atq; hæc omnia ob eam cauſam facta ſunt, ne lux vltra Cryſtallinum, vitreumq; progreſſa, ad retinam appellat, indeq; ad Cryſtallinum reflectatur, ea ſcilicet ſpecie affecta, quàm ex retinæ contactu contraxiſſet, idq; ſine vlla ſenſus videndi, aut animalis vtilitate. Facile autem id conſecutũ iri neceſſe eſſet, cum lux omnia diaphana permeet corpora, & cum à denſiori in rarius progreditur aliquo vsque vniatur, roboreturque, ita vt ignem accendat ſicuti ſupra, de aqueo humore agentes, diximus. Id totum facilè ita eſſe aſſeuerabimus, ſi tum Cryſtallum, tum vitrum, ex altera parte extuberans, ex altera planum luci opponamus: liquidò enim apparebit lucem poſt Cryſtallum tum vniri, tum propiùs ceſſare, & euaneſcere; in vitrò vero, & dilatari, & longiùs vehi. Et de vtraq; extuberante Cryſtallini facie hæc dicta ſufficiant. Lib. 2. propoſ. 6.

Neq; inſuper eſt Cryſtallini poſitio omittenda, quæ meritò medium locum ſortita eſt, non tantum quòd præcipuæ, & principi oculorum parti medius locus meritò debetur quo ab omnibus externis iniurijs ſit remotiſſimus, ſed potiſſimum quòd ante ipſum alia corpora vti dictum eſt, & poſt ipſum alia vt dicetur ponenda ſunt, quò cæteræ partes ei miniſtrent, quædam quibus defendatur, quædam quibus adiuuetur: Quare neceſſariò in medio ſibi miniſtrantium fuit: isq; demum locus erat vbi lux validiſſima propter multas refractiones facta ſentientem facultatem facilè afficere mouereq; poterat. Quòd verò in medio ſit poſitus, vt à circumſtantibus miniſteriũ capiat, ſi quis Cryſtallini connexionem, & cum alijs partibus communicationem perpendet facile percipiet. Etenim alligatur Cryſtallinus cum alijs omnibus oculi partibus in circuitu tantum, ita tamen vt anterior poſteriorq; pars, quæ cum aqueo, & vitreo verſatur libera, ſolutaq; ſit: oportebat enim lucem, quæ recta ſemper fertur per continua diaphana oculorum corpora liberum habere tranſitum; ſæpiuſq; ex Alhazen, dictum eſt, oportere omnia oculorum diaphana corpora, cum diaphano aere continuari, vt ſcilicet cuncta, quæ ſunt inter Cryſtallinum, & rem viſam, continuitate diaphani continuentur: hoc enim modo lux de vno corpore in aliud nuda non migrat, ſed ſemper ſuæ materiæ coniuncta, quæ eſt diaphanum: hanc igitur ob cauſam anteriores, poſterioresq; Cryſtallini partes nullibi alligari, ſed ſolutas degere, & cum diaphanis corporibus vniri, atq; coniungi neceſſarium erat: idq; nullibi moliri ſatius erat quàm anteriùs, poſteriùsq;. At mehercule non vbiq; ipſum ſolutum, liberumq; dimittere erat conſonum: ſic enim natura tum de propria Cryſtallini nutritione, & con-

Poſitio. De anat. viu. c. proprio. De oculis cap. 2. Lib. 1. propoſ. 16.

ſerua-

ſeruatione: tum de tota viſione parum omninò fuiſſet ſollicita. Si enim totum Cryſtallinum vndequaq; ſolutum, nec vlli parti aptatum & annexum natura fabricata eſſet: quouis temporis puncto, & quolibet motu vniuerſa oculi constructio labefactata procidiſſet. Quamobrem alligari ipſum, & firmè detineri erat opus: id quod vti dictum eſt nullibi melius, quàm in circuitu & maxima Cryſtallini circumferentia fieri poterat. ſic enim diaphanorum omnium corporum continuitatem nequaquam erat intercepturum. Quocirca primum quidem retina tunica in orbem illi iungitur, tum vt nutrimentũ porrigat, tum maximè vt araneam tunicam ipſi apprimè neceſſariam creet; ſupra quam Choroides tunica ſimiliter in circuitu annectitur, quæ tum nutrimentum, & venas ad retinam porrigit eamq; tuetur, familiareq; amiculum exſiſtit, tum Cryſtallini corpus ſtabilit, & firmat, tum deniq; ad vueæ procreationem anterius promouetur: tertio loco dura membrana ſclerotica appellata ſupra has adiungitur, ac validiſſima annectitur ob oculorum motum, quo ſcilicet muſculorum ἀπονεύρωσις firmiſſime alligentur, ac Cryſtallinum bene ſtabilitum, & firmatum huc, illucq; absq; eo quòd è propria ſede exturbari periclitetur, velociſſimè repentèq; voluatur; quàm omninò maximã inter cæteras à colligantia deſumptas vtilitates cenſeo. Atq; hæc de Cryſtallini vtilitatibus dicta ſint. Nunc Araneæ vtilitates, afferendæ ſunt.

De Tunicæ Araneæ vtilitatibus.

CAPVT IIX.

ARANEA à retina producitur, vbi Cryſtallinum in circuitu attingit, atq; non dimidium ex anteriori parte vt Galenus ſcribit, ſed totum Cryſtallinum inueſtit retinæq; naturam amittit, atq; immutat. nam tunica euadit læuiſſima, tenuiſſima, denſiſſima, & pellucida, quæ cum nulli melius quàm tenuibus aranearum telis, in ſubtilitate comparari potuerit, meritò à Græcis ἀραχνοειδής, noſtris Aranealis ſeu aranea dicta eſt. Hæc igitur quatenus pellucida; lucem admittit, & ab ea immutatur. Vt verò à nerui ſubſtantia, ſeu retina exoritur, lucis affectiones ſentit & actio, hoc eſt viſio conſequitur. Quod fortè reſpiciens Alhazen dicebat Cryſtallinum non recipere formam lucis, & coloris, ſicut recipit aer, & alia diaphana, non ſentientia oculorum corpora; ſed diuerſo modo, hoc eſt, quatenus diaphanus eſt & ſentiens: qui vt vniuerſus αἰσθητικός hoc eſt ſenſiuus vel ad ſentiendum aptus euadat meritò in orbem, totũ Cryſtallinum aranea obuoluit, vario tamen modo. Nam anteriùs aranea craſſior, denſior, & validior eſt; poſteriùs laxior, rarior, ac tenuior. etenim anterius viſio fit, & ideo ſentiendi vis inibi magis viget,

x. de vſu part. cap. de oculi. cap. 4. Item reſp.

Lib. I. prop. 30. Lib. 2. prop. 4

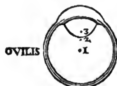
viget, quando lux eo loco ob Cryſtallini, & aquei refractionem, & Cryſtallini rotunditatē impenſiùs vnitur. Vnde viſio & pupilla à Ruf ſo, ea pars appellatur. prętерea externis offenſionibus, vueęq; cōtactui erat oportunior; contrà poſterior pars. Vt autem qui Opticæ ſcientiæ operam dant, accuratè obſeruare poſſint, progreſſum varium radiorum, quos viſuales appellant, dum ab vno in alium humorem tranſeunt; atq; angulos refractionis dimetiri, & inde innumeras vtilitates partium excerpere: cūrauimus exactiſſima diligentia, oculum humanum & ouilem per medium ſecari, & magnitudinem totius, ac ſingularum partium, nec non earundem ſitus, & figuras deſcribi, & loca quæ eorum centra obtinent inueniri, & omnia in ſubiecta tabella delineari.

Lib. 1. c. 5. De oculis cap. 4.

COMMVNIS SECTIO PARTIVM OCVLI, ET PLANI SECANTIS ILLVM, PER AXEM.

1. *Centrum Oculi.*
2. *Centrum Aranea.*
3. *Centrum Cornea.*

1. *Centrum Oculi.*
2. *Centrum Aranea.*
3. *Centrum Corneę.*

Habebunt enim curioſi indagatores operum naturæ, vbi multa contemplari poſſint.

De Tunica Retina vtilitatibus.

CAPVT IX.

IAM verò de Retina, ſeu retiformi tunica dicendum eſt, quam Græci ἀμφιβληστροειδῆ nuncuparunt, cuius beneficio medius vehitur in vitreo Cryſtallinus, tanquàm ſemiſecta quædā ſphæra in aqua,

O hoc eſt

hoc est, quasi ligneam pilam in aquam innatare videas. Et quanquā Galeno placet imprimis factam esse, atq; supernè demissam, vt Crystallini alterationes sentiat; id tamen si proximè intelligatur verum non est, ac rectius eam ad Crystallinum, sentientem facultatem supernè deferre quàm eius alterationes sentire dixeris. Nam vti supra demonstratum est sola aranea tunica verè lucis affectiones, & suscipit & sentit: immò verò potius contrarium affirmandum est: nimirum lucis alterationes nequaquām sentire oportere retinam tunicam, etsi in genere sentiente prædita est facultate. sensus enim ita non magis in Crystalliuo quàm in vitreo humore perficeretur. Quod ne accideret natura huiusmodi tunicam, quę alioqui sensitiua est, opacam, & corpulentam fecit nequaquam diaphanam, quo fit vt à luce affici, immutariq; minimè possit, cum iam probatum sit nihil à luce affici ni si corpus quod diaphanum est: quod si non afficitur, neq; etiam sentire potest, si quidem sensus ab alteratione, primum mox à dignotione perficitur. Igitur retina quatenus à neruí medulla, & cerebri substantia exorta, eatenus sentientem secum defert facultatem; quatenus insuper ad Crystallinum progressa, eatenus ad araneæ generationem sese offert; vt verò humorem vitreum complexa, non modo ipsum stabilit, & tegit, sed etiam nutrimentum ipsi aduehit, & adfert: quippe quę venis, & arterijs multo pluribus, & quæ suæ moli conueniat, maioribus plena conspicitur, quanquàm perexiguæ omninò huiusmodi venæ sunt: ob eam potissimùm vtilitatem, vt sanguis qui in eis continetur, neq; crassus, neq; fæculentus, sed tenuis floridus, vtcumq; & rubedine clara aspersus, affectusq; fit, de quo dictū antea est ipsum alimentum fieri oportere vitreo Crystallinoq; humori, qui ceu purissima corpora, purissimo similiter sanguine indigebant. Confert deniq; hæc tunica quatenus vitrei humoris, & Choroidis tunicæ contactum prohibet, ne purissima vitrei substantia, à Choroidis nigritie conspurcata vitietur.

7. de decret. cap. 6.

De Vitrei humoris vtilitatibus.

CAPVT X.

QVANQVAM Galeno placuit, nullam aliam vitreo humori vtilitatem assignari posse, quàm vt Crystallinum nutriat: nos tamen, quam haberet hæc opinio difficultatem, supra diximus. Cum verò potissimæ, principalesq; partium oculi vtilitates, ab earum diaphana natura depromantur, propterea ante omnia de vitrei pelluciditate differendum est. Igitur quatenus vitreus diaphanus est; eatenus luci peruium esse, aliquoties iam diximus & comprobauimus: at cuius rei gratia lucem per vitreum transire oporteat, id sanè compertum nondum est, præsertim cum potiùs contrariū credere

dere conſentaneum ſit: quandoquidem conſummata iam in Cryſtallino viſione, non ampliùs vlteriori lucis progreſſione opus erat, niſi fortaſſe cum Opticæ rei ſcriptoribus ſtatuamus, lucẽ quæ iam Cryſtallinum permeauerit, vlteriùs fundi: & nerui optici qui in oculi tunicas expenditur & deſinit, concauum petere, ibiq; demum viſionem ſiue adſpectum perfici; ſed hoc ſupra reiectum eſt, propterea obſcurũ adhuc nobis eſt, cuius rei gratia lucem per vitreum tranſire oporteat, poſteaquam fieri non poteſt, vt quatenus diaphanus lucem non admittat, ac per ipſum eam quoq; tranſire non permittat. Id autem mea ſententia facilè aſſequemur, ſi primò vitreum, aut eius diaphanum non adeſſe imaginemur; Quòd ſi diaphanum poſt Cryſtallinum nõ eſſet poſitum, neceſſariò opacum collocari corpus oporteret (etenim neceſſaria omninò hæc enunciatio eſt, neq; medium vllum inter hæc duo intercedit) igitur retinam, & Choroidem, Cryſtallinum attingere neceſſarium eſſet: indeq; lux Cryſtallinum tranſgreſſa, & has tunicas, quaſi coloratum parietem pertingens, pertundensque ac tunicarum coloribus, ob contactum affecta, fœdataque, deniq; retrò ad Cryſtalloidem reflexa Cryſtallinum potiùs tunicarum natiuis coloribus afficeret, quàm extrinſecus aſſumptis, ſine vlla ſenſus videndi vtilitate. extrinſeca enim viſilia, nequaquam intrinſeca, & tunicarum colores, erant ab oculo ſentienda, ſi ſenſus tutelæ, & ſalutis gratia traditi ſunt animalibus. Homini verò plures debent adnũciare differentias, quibus tam intelligibilium quàm quæ ſub ſenſum cadere poſſunt notitia comparetur, vti præclarè ab Ariſtotele traditum eſt. Propter hoc natura diaphanum corpus nimirum vitreum poſt Cryſtalloidem locauit, ne (inquàm) lux Cryſtallinum tranſuecta ſtatim ab opacis coloratisq; corporibus fœdata, ad Cryſtallinum reuertatur, & intrinſecos colores, tanquàm facultati dignoſcenti, ideſt poſteriori araneę propinquiores, pręſentesq; ſentiat. At ſi quis pernitiùs rem ipſam ſcrutetur, vitrei quidem diaphanum modicè huic rei conferrè deprehendet, vtcumq; eius ope colorata corpora à Cryſtallino quàm maximè diſtare nata ſint, cum ijdem colores eędemq; tunicæ, etiam poſt vitreum conſiſtant: quas quidem nihilominus lucem attingere, cum omnia permeet diaphana, neceſſarium erit, neq; ex vitrei conſtructione in propoſita difficultate, erimus aliud conſecuti lucratiq;, quàm longiorem ipſius lucis progreſſionem ac proinde debilitationem quandam, eamq; in exiguo ſpatio omninò exiguam, poſteaquàm omnis facultatis traductio ad continua ſit ſemper imbecillis. Neq; hoc loco illud eſt aſtruendum in Cryſtallino, lucem diſpergi, & euaneſcere, & ita reflexum prohiberi, quoniam lux per longiſſimum ſpatium ſibi tamen proportionatũ, omnia diaphana permeat. Quod ſanè proportionatum ſpatium, Cryſtallini magnitudo eſſe non poteſt; quòd facilè periclitaberis, ſi eandem lucem, vt puta candelæ diaphanis corporibus, vt puta duabus aquæ

Alhazen lib. 2. pro. 2 & 16. Vitell. lib. 3. prop. 20.

De ſenſ. & ſenſi. c. 1.

De decret.

phialis admoueas mutuò iunctis, quæ centuplo superent, & Crystallini corpus, & omninò omnia oculorum corpora diaphana; nihilominus tamen lux ipsa pertransibit; ergò faciliùs multò diaphana omnia oculorum corpora pertransire lucem necessarium erit. Satiùs autem erit in ipsomet oculo periculum facere, qui ex posterioribus partibus ablatis tunicis, vitreum humorem nudatum habeat. apertè enim lucem per Corneam, & reliqua oculorū diaphana corpora transuectam per vitreum similiter procedere intueberis. Igitur cum neq; in Crystallino propter eius profunditatem lux obscurari, obumbrariq; possit, quin vltra, extraq; ipsum quoq; procedat: neq; cum vitreo; multoq; minus sine vitreo lucis à posterioribus partibus reflexus impediri valeat; quæ nam erit Opificis prouidentia, quò lucis regressus ad Crystallinum impediatur? At me dius fidius naturę quæ cuncta prospicit, ac præuidet, non deerunt præsidia, præcipuè in re admodum vrgenti, maximè opportuna. Septem aut octo video comperta præcipua auxilia, quibus lucis regressus à posterioribus corporibus ad Crystallinum prohibetur. Primum est vitrei diaphanū, quatenus corpus est, cuius beneficio lux progrediens quadamtenus, vti dictum est, in ipso itinere hebetatur Dicebat enim Democritus quod si medium vacuum esset formicam in cœlo videremus. Quæ sententia licet ab Aristot. repræhendatur; non tamen repræhendi potest nisi eo, quod vacuum non datur; sed si daretur, vtiq; formicam in cœlo videremus, quia non adesset corpus, quod lucem hebetaret. Secūdum est, diuersum vitrei & Crystallini diaphanum, ex quo contingit nouam in vitreo fieri lucis refractionem, & per consequens, aliquam eius debilitationem: id quod comprobauit Alhazen propos. 38. lib. 7. cum dixit. Refractio debilitat lucem, & colorem visilis: quod ex aspectu recto seu perpendiculari, & obliquo cuiusdam visilis in aqua exsistentis comprobatur. Neq; hoc ei repugnat quod supra diximus. Nam quamuis supra dictum sit, per refractionem lucem vniri angustari roborari & clariorem reddi, id tamen intelligendum est de luce quæ superstes est, neq; obscuratur: at in omni refractione patet obscurari bonam lucis partem, quæ ante refractionem aderat; vt patet ex luce per aquæ aut vini cyathum pertranseunte. Cæterum necessaria omninò est post Crystallinum noua lucis refractio, quoniam si nulla fieret, tunc eadem incommoda sequerentur, quæ de lucis reflexione ad Crystallinum supra relata sunt; siquidem contingeret ipsum eandem habere per totum suum corpus diaphani naturam, si nulla fieret post Crystallinum refractio, id quod vel lucis transitum præ sui crassitie, si profundior quàm nunc esset, impediuisset, & ita reflexio proposita obtigisset, quemadmodum fieri conspicuum est in phiala vino nigro plena, ex qua partim quidem pertransire partim reflecti lucem per imaginem faciei, quæ in ipsa contingit, apparet; vel si Crystallinus profundius corpus non haberet, reflexio similiter à tu-

nicis

nicis fucta obtigisset. Quocirca omninò fieri nouam lucis refractio nem post Crystallinum necessarium erat: quæ meritò in vitreo cor pore efficitur, quatenus diaphanum à Crystallino diuersum adeptus est. Sed cum refractio aut à perpendiculari, aut ad perpendicularẽ fiat; proculdubio à perpendiculari refractio in vitreo celebratur, in qua omninò lucem disgregari supra probatum est, & facilè etiam in vini, aut aquæ cyatho luci opposito apparet, & id quidẽ meritò, cum naturæ scopus sit, lucis reflexionem à posterioribus partibus anteriùs omninò prohibere: id quod faciliùs fieri non poterat, quàm per refractionem à perpendiculari lucem ipsam in vitreo disgregando dispergendo, & obumbrando. Sed neq; etiam talis refractio à perpen diculari omnis erat expers difficultatis. Cum iam probatum sit in eiusmodi refractione duo apparere, vnum aliquousq; prius lucis vnio nem, & robur contingere, ita ut ignis quoq;, vti supra dictum est accendatur: alterum verò postea dispergi & euanescere vti videtis se habere post phialam aqua plenam luci oppositam: in qua lux primũ vnitur & clarior redditur, postea dispergitur, & euanescit. Sed ne que etiam in hoc conniuere, aut inops consilij esse natura visa est, cũ prouiderit, lucis hãc vnionem propè Crystallinum in vitreo fieri non longiùs ab ipso cõtingere, ne dum posteriores attingere partes: quod factum puto, per posticam Crystallini rotunditatem, seu extuberantiam, id quod & Alhazen innuit, & omninò ita esse compertum ha bemus, si Crystallinum, & vitrum (inquam) ex altera parte anterio rem Crystallini rotunditatem æmulans, ex altera planum factum, luci opponas. liquidò enim apparebit, lucis vnionem propè Crystallinum accidere, in vitro vero longius contingere, & quod maximum est, cõfestim vnitam lucem obumbrari neq; vlteriùs in vitreo progre di, quæ omnia multò exactiùs apparent in lucij piscis Crystallino, & vitreo luci opposito, ob eiusdem exactam rotunditatem, atq; hæc quar ta causa est, ob quam reflexio lucis ad Crystallinum prohibetur. Pro secundo autem præsidio vitrei quantitas substituitur, etenim refractio quæ perpendiculari iuncta est, primò quidem lucem vnit & roborat, deinde dispergit, & euanescere facit: quod secundum, vitrei quantitas præstat. vitreus enim quadruplo, & amplius Crystallino est copiosior, quæ res omninò Crystalinum à tunicis quàm maximè distare facit, vt scilicet omninò lux in tanta vitrei amplitudine prius euanescat, & obumbretur, quàm ad tunicas pertingere, atq; ab ipsis reflecti possit: atq; hoc ita euenire, si Crystallinum & vitreum, aduersæ luci opponas facilè conspicies. Quoniam verò perpendicularis (quæ axis pyramidis est) perpetuò recta, & irrefracta omnia permeat diaphana; neq; huius appulsum ad posteriores tunicas ac reflexum natura effugere poterat; ad id etiam quoddam veluti remedium excogitauit. Nam huiusmodi axis, vti Vitellio demonstrat non aliò pertingit, quã vbi neruus in tunicas dissoluitur, vbi cauitas quædam exigua effor- matur,

Lib. 2. prop. 6.

Vitel. lib. 3. propos. 4.

matur, quæ inæqualem oculi internam superficiem efficit: quam ob causam etiamsi axis retrò reflectatur, non tamen ad Crystallinum reflecti potest, sed necessariò obliqua, vt puta ad retinæ latera, reflexio contingit: vnde neq; alteratio, neq; dignotio subsequitur. Quam sanè impensius roborat & adiuuat sexta & septima huc accedens multi momenti causa, quæ etiam si perpendicularis reflecteret, ad Crystallinum reflexus non pertingeret; vel si pertingeret, afficere & mouere Crystallinum non posset. Etenim mollities, inæqualitas, & humiditas tunicæ retinæ, reflexum habetat & prohibet: siquidem à densis, & perpolitis, ac siccis, faciliùs; à mollibus, raris, & humidis, ægriùs lux reflectitur. At araneæ tunicæ in posteriori Crystallino raritas, laxitasq; , ob quas sensum & dignotionem, eo loci retundi, & hebetari rationabile est: facit, vt si fortè perpendicularis reflexio contingeret, ægrè omninò dignosci lux intus affecta posset. Sed his omnibus causis, atq; præsidijs optimè exploratis, ac propositis, si vltimæ natura fuisset oblita, parum omninò propositæ lucis reflexioni prouidisset. quia si quæcunq; vt puta lux Solis prima in oculum ingressa esset, tūc ob sui immensitatem nihil obstitisset, quin omnia diaphana penetrasset, & retrò per eadem reflexa fuisset. Quocirca præter alias causas ob hanc certè vnam summus Opifex noluit omnem lucem, præcipueq; Solis primam, esse oculorum congruum, & proportionatum obiectū; sed secundam, tertiam, & alias debiliores, vt nullo vnquam tempore huiusmodi lucis reditus ad Crystallinum contingat: quando si fortè accidat lucem Solis primam aut à speculo reflexam aut aliam valentissimam reflecti quę subito valeat in oculum irrumpere: continuò labefactari Crystallinum percipimus, & vt ei subueniatur, tum palpebras claudimus, tum manus à luce opponimus. Hæc igitur septem aut octo sunt proposita præsidia, ad noxiam & vtcumq; incommodam reflexionem vitandam comparata; Primum, diaphanum vitrei, quo lux in corpus longiùs progrediens debilitatur: Secundum diaphanum à Crystallino diuersum, quo tum similiter hebetetur lux, tum reflecti prohibeatur; Tertium, diaphanum vitrei rarius, quo lux in vitreo dispergatur, euanescat, & tandem obumbretur. Quartum, retinæ mollities, & raritas & inęqualitas, quę difficile reflexum permittit. Quintum, Crystallini postica extuberantia, quæ lucis vnionem in vitreo propè Crystallinum finiri cogit. Sextum, vitrei magnitudo, quę tanta est, vt lucem omninò obumbret & ad tunicas regredi, ac peruenire prohibeat. Septimum, laxitas raritasq; araneę in postica Crystallini parte, quæ etiam si lux regrederetur ac pertingeret, ægrè sentiri posset. Octauum, nerui concauitas, quę perpendicularem, seu axem pyramidis alio reflecti facit. Vltimo, temperata lux in oculum ingrediens, quæ vltra quam est operępretium, progredi non valet. Quibus omnibus de caussis fit, vt Crystallinus solas species exteriùs à luce depromptas cognoscat, & sentiat, qui erat

præ-

præcipuas naturæ ſcopus, in huiuſmodi parte ad meliorem efficiendam viſionem.

De Neruorum Opticorum vſu.

CAPVT XI.

PERACTA de toto oculi globo contemplatione: conſentaneũ eſt eas quoq; partes, quæ extra globum conſiſtunt percurrere, ſumpto initio à neruo optico. Eſtq; ὀπτικὸς hoc eſt viſorius, ſeu viſiuus neruus dictus: quòd à cerebro ad oculos eam digno ſcendi deferat facultatem, quæ poſt modum in oculis ad viſilia tantum limitatur, ac contrahitur; id quod facit non vt neruus, ſed vt diaphanus redditus, atq; in tunicas oculi pellucidus expanſus. Etenim nerui omnes non certè aliam quàm ſentientem, ſeu dignoſcentem in genere facultatem deferunt. At quod in oculis lucem, in auribus ſonum, in alijs aliud neruus dignoſcat; id vel ex nerui, vel ex inſtrumenti conſtitutione, ſeu alteratione prouenit. Neruus igitur opticus ſiue potiùs nerui optici (duo enim ſunt) primò molles facti ſunt, vt facilè patiantur. Etenim ſenſorij ſunt nerui, hoc eſt ſentiendi facultate donati: Senſus autem ſuſcipiendo ac perpetiendo perficitur. Neq; ſolùm molles; ſed cæteris à cerebro ſpinalique medulla prodeuntibus neruis, molliores optici, ſunt ob eam rationem, quod hi à luce tantum afficiantur, quam nequaquàm vehementem, ſed valdè affectam, & caſtigatam recipiunt. Talis verò ſentientem facultatem leuiter admodum mouet. Iure igitur cæteris molliores optici extitere, quod enim molle eſt, promptè recipit, & patitur, & quò molliùs, eò promptiùs. Notat Galenus exteriorem neruorum opticorum partem duriorem, interiorem molliorem eſſe, quo per duritiem tuti in tranſeundo redderentur, & per mollitiem, quatenus poſſent in cerebri natura conſeruarentur, & vti dicebamus affici promptiſſimè poſſent. Quam ob cauſam omnium, qui ad ſenſoria diſtribuuntur, & maximi, & craſſiſſimi optici facti ſunt, vt copioſiſſima virtus ſeu facultas ſentiendi, quæ in maiori quanto maior exſiſtit, ad oculos deferatur: qua non ſolum nerui indigebant, vt promptiùs lucem ſentirent; verùm etiam quòd multipliciter eos affici comparatum ſit. Etenim, etſi in genere lux tantum in oculos ingreditur; eam tamen in ſpecie, ſi Opticis credimus, ampliùs vigeſies affici comparatum eſt. Siquidem viginti duo numerantur viſu comprehenſibilia, quibus lux afficitur, ac permutatur Color, Diſtãtia, Situs, Corporeitas, Figura, Magnitudo, Continuatio, Diſcretio vel Separatio, Numerus, Motus, Quies, Aſperitas, Læuitas, Diaphanum, Spiſſitudo, Vmbra, Obſcuritas, Pulchritudo, Turpitudo, Similitudo, & Diuerſitas. Hæ quidem principales intentiones

7. de decret. cap. 4.

7. de decret. cap. 5.

Proſp. communis lib. 1. propoſ. 55. Alhazen lib. 2. prop. 15.

tentiones sunt. Secundariæ autem, & quæ sub his continentur; vt Ordinatio sub Situ collocata; Scriptura, Pictura, & Sculptura, sub Ordine, & sub Figura: Rectitudo, & Curuitas, Concauitas, & Cõuexum, sub Figura: Multitudo & Paucitas, sub Numero: AEqualitas, & Augumentum, sub Similitudine ac diuersitate. Alacritas, risus, tristitia fletus, & alia id genus, sub figura faciei comprehenduntur. Pari ratione, de alijs multis dicendum est; tametsi principaliter visũ lux moueat, & color suis spectris in oculum impressis atq; (vt isti dicunt) sigillatis; inde autem alijs dictis intentionibus visui repręsentatis, quorum omnium tractatio ab Opticis Auctoribus petenda est. Ad propositum igitur cum vnica genere luce; specie viginti duabus rerum imaginibus, particularibus autem penè innumeris nerui optici afficiantur, quas videndi sensus, ad supremam illam facultatem tanquam ad regiam principis sui exornandam ditandamq; deferat; meritò crassissimos præ cæteris fieri opticos oportuit: quæ omnia fortè perpendens Herophilus, sibi persuasit opticos esse perforatos. Imò & Galenus eadem de caussa hos neruos πορὰς hoc est meatus appellauit, quod scilicet per hos, non sola nudaque facultas sentiens, sed cum ea quoque spiritus animalis in quo ea fundatur tranaret: quo & copiosior, & vegetior in sentiendo exsisteret. Dicebat enim Galenus per omnes alios neruos solam virtutem vehi; per opticos verò & virtutis substantiam, hoc est spiritus essentiæ quantitatem, seu multam spiritalem substantiam deferri. Quanquam autem ego de spiritu animali, & de meatu opticorum valdè supra dubitaui; cum præcipuè Galenus afferat, meatum videri non posse, nisi & magnum animal sit, nuperq; mactatum, & in claro aere conspiciatur: attamen ne antiquorum dogma multis seculis confirmatum infirmetur: in re dubia, nil temere nouandum est. Illud autem pro comperto habere oportet, horum neruorum mollitiem crassitiem, ac meatum, nequaquàm ex eo prouenire, quod ipsi aut breuissimi sint, aut ex anteriore cerebri parte, vel etiam ex eiusdem ventriculis oriantur. Nam sectionis ratio luculenter commonstrat, opticos neruos, & longissimos esse, neque fortè à ventriculis oriri, sed à posteriori cerebri parte, & quod maius adhuc est à spinalis medullæ principio ferè expullulare, etiamsi tota antiquitas, vnà cum Galeno secus crediderit. Vt autem hæc omnia in neruis opticis facta virtutis præstantiã præseferunt: ita vltimum illud non minus præclarum, quàm visu iucundum est; quod nerui optici, cum duo sint vti oculi, & ex diuersis principijs profecti, vbi multum intra caput processerunt, & dexter dextram, sinister sinistram regionem commensus est, antequam extra caluariam ad oculos perueniant, alter ad alterum accedens mutuò vniuntur, & coeunt: ita vt χ. Gręcæ literæ figuram imitentur, quàm ob causam fortè quispiã alternare eos, & sese mutuò conscedere opinabitur: sed non est ita, cum tantũmodo mutuò vniantur, & simul

atq;

Alhazen lib. Vitel. Perspect. cõmunis lib. 1. propos. 55.

16. de vsu part. c. 3. 2. de vsu par. cap. 12.

De oculis cap. 3. 7. de decret. cap. 5.

7. de decret. cap. 4. De oculis cap. 3.

7. de decret. cap. 4. De oculis cap. 3.

7. de decret. cap. 4.

atq; vniti ſunt, poſtea digrediătur,ac ſeparantur,ac dexter dextrū,ſiniſter ſiniſtrū iter proſequatur,vnusquisq; ad propriū oculū delatus; de qua re Anatome interdū luculētisſimā fidem præſtitit, cum aliquādo ſeparati, non vincti reperti ſint optici nerui: ſed huius coniunctionis vtilitas perueſtiganda eſt. Eam quidem Galenus cenſet eſſe, vt illa coniunctione meatus communes fiant. Tu verò,qui de meatibus dubitas,vt facultas communis vtriq; fiat dicere poteris. Cuius ſanè cōmunionis vtilitas multiplex affertur. Etenim alij communionem factam eſſe dicunt,vt ſi vnus lædatur alius ſubueniat ſuoſq; affectus inter ſe communicent,malumq; alterius, in vtroſq; diuidatur:alij quia omnis ſenſus ab vno fundamento procedit,& ſenſuum omnium principia,ad vnum reduci principium oportet; Sed vtraq; ſententia facilè redarguitur; quod natura manca eſſet in Auditus ſenſorio, quod ſimilem neruorum coniunctionem expoſtularet . Nonnulli propterea dicunt coniungi, vt vnus ab alio roboretur. Si enim ſeparati eſſent propter itineris longitudinem molliſſimi cum ſint, facilè rumperentur: id quod probabile eſſe Galeno viſum eſt,quamuis longos fuiſſe huiuſmodi neruos negare videtur. Mihi autem qui longisſimos huiuſmodi neruos eſſe ex Anatome propoſui;probabilior adhuc propoſita opinio redditur. Sed cùm neq; hac potiſſimùm ratione mutuum opticorum vnionem factam eſſe credam,cum poſſet natura per longiſſimum etiam ductum neruos membraneis nexibus ſuffulcire, ſtipareq; , quemadmodum ijs euenire credibile eſt,quibus ſeparati comperti ſunt. Quare vt à Galeni ſententia minimè recedatur dicēdum eſt,coniunctionis opticorum cauſam duplicem eſſe , primam ac maximè neceſſariam ne quod extra intuemur duplex appareat : ſecundā vt viſoria facultate per eam communionem in vno oculo aliquando duplicata acutior viſus reddatur. Primam comprobat vnius oculi furſum compresſio,quæ in plano viſiones ad oculos neceſſarias eſſe manifeſtat: neruorum autem coniunctione, planam ęqualemq; reddi ſuperficiem, per quam ſpecies deferuntur;planum eſt. Quocirca ſicuti oculos parallelos eſſe decet, alioqui omnia dupla apparerent : ſic & neruos, quos cùm propter oculorum motum eumq; præcipuè,in quodum vnus duntaxat muſculus maximè inferior aut ſuperior mouetur, & oculus ad vnam tantum partem voluitur; à plano exturbari declinareq; poterant , præſertim quòd muſculi in orbem neruos opticos cingant,illiſq; adhæreſcant nectunturq; meritò natura ipſos inuicem coniunxit. Quam ſanè coniunctionem ſi quis aſpexerit: non alia ratione coniunctos eſſe dicet, quàm propter prædictam rationem. Etenim paralleli inuicem exactè vnionis beneficio eſſe conſpiciuntur. Secundam cauſam hoc comprobat. Quod,ſi aſſerculum, aut tuam ipſius manum,aut aliud,quod prohibere poſſit,inter oculos in naſo ſecundum longitudinem extendas,quominus ab ambobus oculis vnūquodq; eorum, quæ extrinſecus ſunt obiecta cernatur; vtroq; oculo,

x.de vſu par. c.12.13.14.

De oculis cap. 4. x.de vſu par. cap. 14.

x.de vſu par cap.14.

P obſcurè

obſcurè videbis; ſi tamen alterum clauſeris, multò clariùs intueberis, vt potè, facultate quæ in vtroſq; antea diuidebatur, in alterum iam commeante.

De motus Oculi, & muſculorum vtilitatibus.

CAPVT XII.

x. de vſu par. cap. 8. de oculis c. 4. primæ par. Alhazē lib. 1. propoſ. 35.

POST hæc de oculorum muſculis agendū eſt, ſed prius de motus oculi vtilitatibus inquirendum, quas Galenus breuiter perſtrinxit. Non enim inquit, ex quauis poſitione viſilia omnia cernere poſſunt oculi, quemadmodum neq; aures ex omni ſitu audibilia poſſunt audire; cum neq; ex obliquis ac lateribus, neq; ex poſterioribus, neq; ex ſuperioribus, vel inferioribus neq; (vt ſummatim dicam) aliud quidpiam queant oculi cernere, niſi quod pupillæ rectis lineis opponitur. Cernitur enim per directum, dicebat Ariſt. Optici verò ex eo quòd viſus rei viſæ oppoſitus ipſam videt, & cum ab oppoſitione remouetur, ceſſat viſio, & cum iterum ad oppoſitionem redit, reuertitur ſenſus; teſtantur, cauſam quæ facit contingere rem illam in viſu, non eſſe aliam quàm rem viſam quando viſui opponitur quia vti dictum eſt cum opponitur videtur, cum non opponitur latet. Galenus prærerea lineis rectis per pyramidem ductis idem comprobare videtur. Si enim granū aliquod exiguum, aut axi, aut alteri cuiuis lineæ pyramidis appendas obiectum, quę baſis eſt pyramidis, ea parte, quà rectæ illæ lineæ pertingunt occultabitur, quemadmodum exactè tibi propoſita commonſtrat figura. Sed pręter hęc omnia exactiùs adhuc Solis radij, qui per foramen aliquod anguſtum exeunt, rectà perpetuò ad oculos ferri lucem, neque vſquā inflecti, tibi perſuadēt. A Solis autem radijs qui ſenſiles ſunt liceat tibi ad ſpecies & ſecundarias luces accedere. Etenim ex Opticorum ſententia omne corpus viſile radios habet: Radius autem nil aliud eſt, niſi ſpecies rei viſilis in directum ex porrecta, ſpecies autē

2. de part. animal. cap. 1. Alhazen lib. 1. propoſ. 21 Vitel. lib. 3. propoſ. 2.

Perſp. cōis li. 1. propoſ. 68. x. de vſu pàr. cap. 12.

Perſp. cōis li. 1. prop. 27

nil

nil aliud est quàm lux affecta: quæ siue primaria sit, vtputa à corpore luminoso radiosè procedens, siue secundaria & accidentalis, quæ à latere extra radiorum incidentiam ac obliquè in omnem partem me dij se diffundit; omninò semper rectà fertur. Quod si etiam accidat ipsam propter refractionem incuruari tamen nihilominus rursus perpetuò recta procedit. Alioqui inuicem species confunderentur, & oculo rem confusè repræsentarent. In summa rectitudo cognata est & propria processui lucis, & natura in omni operatione expetit rectitudinem, quia agit secundum lineas breuissimas ∴ Igitur causa ob quam oculi cernunt per directum, & visio per directum fit, est lux. Nam cum oculi lucem solam videant hæc autem per directum semper progrediatur, ergo oculi per directum similiter semper videbũt. Si igitur immobiles penitus oculi exstitissent, quid sibi directè oppositum esset, duntaxat videntes; paucissima prorsus cernerent. Erat autem rationi consentaneum, & prouidentiæ illius, qui optimè nouit quod in quaq; re opticum factum sit; prouidere vt illa omnia cernerentur quæ aspectabilia sunt. Ea verò aspectabilia seu visilia censentur, quæ Solis luce circumfundi possunt, hoc est, integrum Hemisphærium seu dimidia sphæræ mundi pars vsq; ad terminos Horizontis qui Ciceroni est circulus nostrum aspectum definiens. Nam cum oculi sine luce omninò non videant: aliam verò nullam nancisci valeant quàm quæ oculos ferit, rectaq; & ad perpendiculum fertur; non possunt autem versus eandem partem, plures lineæ ad perpendiculum ferri: itaq; huius vnius lucis beneficio, in oculos quæ aspectabilia sunt, Incurrunt, quæ scilicet exiguo pupillæ foramini directè opposita sunt. Interea verò exiguum quoddam per refractionem, contingit vtrinq; ad latera conspici. Vtrumq; autem, omninò minimum est, siuè de exacta & distincta, siue de indistincta visione loquamur. Motus autem beneficio, contingit, oculos luci omni se se opponere, atque ita omne spatium à luce contactum non solùm videre, sed certa, & distincta visione cernere. Quod sanè spatium, vt in quacunq; positione adhuc latiùs pateat; duos insuper oculos natura construxit, eosq; satis insigni interuallo distantes. Nam quamuis aliàs diximus geminorum omnium instrumentorum eum generalem vsum esse; vt vno pereunte ab altero media saltim ex parte, actio obeatur: tamen in oculis alius non contemnendus vsus elucet; vt scilicet cum duo sint oculi, latiùs in vnoquoq; situ videant quàm si vnus esset, quod in ijs qui altero priuati sunt oculo, vel etiam qui minimè coclites siue vnoculi sunt, alterũ tamen oculum claudunt vel obuellant; obseruare licet. Etenim isti quæ ad oculum obuellatum spectant illiq; directè sunt opposita, distincta visione prorsus non vident: indistincta autem visio, valdè angustatur. Itaq; per motum contingit, oculos ad rectam lucem suscipiendam sese conuertere, & ita maximum omnium visile, hoc est, me

Lib. 1. prop. 14.

Lib 1. prop. 28.

Lib. 2. prop. 3.

1. de vsu par. cap. 8.

P 2 dietatem

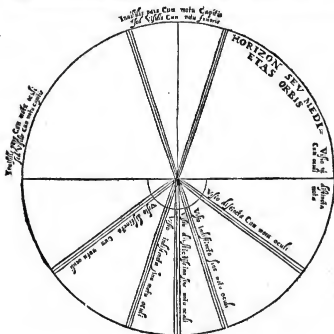
dietatem orbis conſpicere. Cuius quidem maximi viſilis conſpectio, nec vnã, nec vulgarem adfert huiuſmodi vtilitatẽ. Neq; enim homo cœlorum motus, neq; Planetarum & aſtrornm mutuas inter ſe diſtantias, neq; Solis & Lunæ ortus, atq; occaſus cognouiſſet; neq; ventorũ turbinum, procellarum pluuiarum aeriſq; mutationum, meteororũq; omnium notitiam habuiſſet: neq; deniq; nauigationum, regionũq; peritiam ſibi comparaſſet: niſi maximum viſile conſpiceret, quod eſt orbis medietas. Nam maximo obiecto viſo & percepto multo magis videbit huius maximi obiecti partes vtpotè campos vrbes, plateas cubicula & aliàs maximi obiecti portiones quæ ad artificia omnia cõparanda & peragenda, atq; ad totius corporis tutelam & ad alia plurima eiuſmodi conferunt. Cum autem hoc maximum, obiectum ſit totum ſpatium quod à luce perpetuò illuminatur, hoc eſt dimidia ſphęra, in qua omnes poſitiones oculi notare debeãt: propterea opus fuit oculos ad omnes moueri locis poſitiones, quæ ſunt ſex: ſurſum, deorſum; ante, retro; ad dextram & ad ſiniſtram, quibus tanquàm ex omnibus mixta, adiungenda eſt ſeptima, videlicet, in gyrum. Cum igitur oculos ſeptem motibus agitari oporteat, vt ad lucem rectam ſuſcipiendam, & orbis terrarum medietatem conſpiciendam aptentur; fit vt duobus reiectis, hoc eſt, anteriore & poſteriore, quattuor tantummodo oculorum dinumerentur motus, ſurſum, deorſum; dextrorſum, ſiniſtrorſum; & in gyrum. Sed ſi exactiùs eoſdem conſiderabis; non completos, & exactos, verùm diminutos, & imperfectos ita notabis, vt tantum abeſt quin totius orbis medietatem, vt ne quartam quidem medietatis partem poſſinr intueri. Etenim ſi primum de motu ſurſum, & deorſum loquamur; neutrum ſibi oppoſitam ſphęræ portionem ad ſe attingere, ad eamq; perfectè verti poſſe comperiemus. Similiter eueniet in dextro, ſiniſtroq; motu. At verò motus in gyrum, & ipſe magnoperè truncatus apparet, cum non quidem ex omnibus, ſed duntaxat, ex quattuor propoſitis motibus miſtus appareat, omiſſo ſimiliter motu in anteriorem & poſteriorem partem, cuius nulla ratione motus hic orbicularis eſt particeps; vt propterea, natura manca admodum eſſe videatur in re apprime neceſſaria, quod ineptum oculum redderet, ad maximum conſpiciendum obiectum; ob paucitatem, & imperfectionem motuum. Erat quippe neceſſarium ad maximum omnium viſile videndum, hoc eſt orbis medietatem primò aptiſſimum reddi: ſic enim poſtea faciliùs, exactiùſq; minora viſilia ab eo conſpici par erat. At natura quæ cuncta perſpicit, & videt, & quæ nec in ſuperfluis vnquàm abundat, nec in neceſſarijs deficit; opus imperfectum, & mancum, in tam præclaro vtiliq; inſtrumento nequaquam factura: omnia quę factu erant poſſibilia molita eſt; quæ verò poſſibilia non erant modo quodam admirando correxit, ſuppleuitque. Ac primùm quidem motum, ante, & retro partim vt non neceſſarium, partim ceu non factu poſſibilem, reiecit.

iecit. Etenim oculum antrorsum moueri non erat opus, cum non ipse lucem, sed ipsum lux adeat. Satis quippe est, oculum ipsum luci opponi, eamq; expectare: sic enim lux, quę momento temporis immensum penè spatium collustrat etiam ad oculum vsq;, introq; in ipsum perueniet. At verò neutrum motum in oculo esse possibilem; ex alijs articulis discas, qui vtcumq; omnibus donentur motibus; perpetuò tamen duo desunt, qui sanè fieri non possunt ob perpetuã illam naturæ legem, videlicet, Omne quod mouetur, super aliquo quiescente moueri corpore quod resistat; & cui id quod mouetur, innitatur. Ex quo neq; anteriùs, neq; posteriùs moueri oculum posse concluditur. Quod si duo hi motus partim possibiles non sunt, partim non necessarij; sequitur motum illum orbicularem, qui ex duobus prædictis componitur, iisdem rationibus esse abijciendum. His igitur duobus motibus prætermissis: quatuor postmodum tanquam oculis maximè consentaneos natura elegit: elegit quidem, quia cum præclarè ab Arist. dictum sit, prospiciendum esse eodem versus quò motus agitur: motus autem localis animalis ante fiat, meritò oculi quattuor motus obtinuere. Hi enim non solùm maximè conducũt ad motum antrorsum animalis tutò efficiendum; sed etiam cum eodẽ facilè coniunguntur. Nam motus omnis localis, cum eo quod perpetuò ante fit, & sursum, & deorsum & ad latera; peragitur: hoc est antrorsum sursum, antrorsum deorsum, & antrorsum ad latera. Iure igitur oculorum proprij motus quattuor extitere: ob quàm rationem his etiam motus adiungitur circularis nimirum non ex omnibus, sed ex quattuor propositis tantum mistus. Cum igitur è septem motibus duo reiecti sint, is videlicet qui in anticam, & alter qui in posticam partem spectaret; ac tertius præterea ex eo qui antrorsum atq; eo qui retrorsum spectaret compositus & veluti circularis; cum item oculis attributi reliqui motus; imperfectè omninò suum vsum compleant, vti supra dictum est; ex hoc fortè quispiam adstruat oculorum actionẽ non solùm angustis finibus terminari, verùm etiam oculos vtilitatis suæ fructu defraudari, quòd motus beneficio totum, id quod à Sole collustratur, hoc est orbis medietatem conspicere non valeant. Quocirca sapientissimus rerum opifex, qui cuncta perpetuò prospicit, & ex possibilibus, quod melius est, eligit; facilè motuum oculorum defectum correxit. Ac posteaquam non licuit motum retrorsum oculis impertiri, neq; etiam ne nimis essent extra eminentes, quattuor tributos motus perfectè proprium vsum explere, congruumq; spatium prospicere, ac metiri, multoq; minus ad orbis medietatem lustrandam oculos supra capitis verticem eleuatos quasi supra palũ poni quia pręterquam quod natura parum de eorum securitate foret sollicita; si circulo perlustrare vndique deberent, diaphanos ex omni parte fieri oporteret; quod à conuenienti & apta oculorum fabrica longè alienum est: propter hæc omnia quod in oculis haberi non poterat, à

2. de part. ani. cap. 10.

capite

capite natura mutuata est; & ope motus capitis, defectum motus oculorum correxit, atq; suppleuit. Erat autem rationi consentaneum, vt cum oculi pro capite perpetuò laborent, vice versa, caput pro ipsis etiam laboraret, & eis suppetias ferret hic enim vnus consensus, & conspiratio vna est, & mutuis omnia iuuantur officijs. Quocirca caput è vestigio quoquo versum se se conuertendi ad ea vidēda obiecta, quæ aut proprijs motibus videre, aut complete oculi non poterant, promptissimā obtinēt facultatē. Itaq; per motum capitis, quo vtrinq; retrò voluitur; dexter, sinisterq; oculorū motus diminutus suppletur; & motus retrorsum ipsis oculis denegatus, sufficitur. Quē sanè motū retro factum, adiuuat mirū immodū motus orbicularis ipsorum femorū.

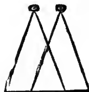
Etenim vtcunq; caput retrorsum hinc inde moueas; non poteris vnquam totum à tergo positum spatium oculis ad vnguem perlustrare; nisi etiam femorum ad latera motus suppetias ferat: quod ita esse facilè animaduertes, si stans volueris caput & oculos retrò circūuoluere.

Per

Per alium vero eiusdem capitis motum, quo antrorsum & retrorsum, aut si mauis sursum, deorsumq; agitur; motus oculi sursum, ac deorsum pariter imperfectus expletur. Nam motum sursum ipsius oculi diminutum supplent motus retro ipsius capitis, neq; solùm capitis, sed etiam ipsius spinæ vniuersæ, id quod facilè periclitaberis si aliquãdo fornicem sublimis alicuius templi cernere velis. Vnde si in spina musculum aliquando videas per totam spinam progredientem, & in caput insertum, credere facilè poteris hunc musculum ad hanc quoque rem vsum habere. Similiter motum oculi deorsum, supplet motus anterior, tum capitis, tum etiam spinæ, potissimumq; quæ ad colli vertebras spectat. quo fit, vt capitis motuum beneficio tam latè pateat oculorum visio. Quãuis enim lux mométo téporis permeet, motus autem oculi, capitis, femoris non in instanti sed in tempore fiant: hoc tamen tempus ita breuissimum est vt ad instans quoad fieri potest quàm maximè accedat: velocissimus tamen est motus tum oculorum, tum capitis, tum femoris; licet caput femore velocius sit, capite verò oculi adeò velociores, vt hoc velocissimo illorum motu, radij lucis obliqui & refracti, è vestigio euadant perpendiculares & axis pyramidis, vt fermè mométo temporis orbis medietatem, quàm à Sole collustrari contingit, videre quiuis valeat, qui erat primus præcipuusq; naturæ scopus vtilitatis motus oculorum. Ex dictis non est difficile tria de oculorum motu problemata soluere quę ex Alexandro facilè eliciuntur, qui libro 1. Problematum CXXXVIII. quærens cur altero oculo affecto morbus grauior, ac diuturnior sit quàm si vterq; afficiatur? Respondet quod cum alter integer oculus frequenter se moueat, cogit etiam ægrum toties moueri, quod noxium est: cùm quies membri affecti summum sit remedium. Ex his enim verbis, tria Problemata elici posse ducimus. Primum, cur vno moto oculo alter moueatur? Secundum, cur moueatur ad eandem partẽ? Tertium, quid sequeretur, si ad diuersas partes mouerentur? Quibus omnibus sic respondetur. Vno moto oculo alter mouetur: vt ad eandem partem moueatur, non enim ad eandem partem moueri potest, nisi priùs moueatur. Cæterùm, vno moto oculo, alter ad eandem partem mouetur; vt idem obiectum, eademque lux, eodemq; modo affecta in vtrumq; oculum vno tempore ingrediatur, quò vnus fiat sensus & vna dignotio. Nam si oculi ad diuersas partes mouerentur: sequeretur, diuersa obiecta & diuersas luces, oculos vno tempore suscipere. Nam altero oculo verbi gratia, lucem colore albo, altero lucem colore nigro affectam suscipi oporteret; & alterum Crystallinum album, alterum nigrum effici. Vnde eodem tempore, eadem facultas, contraria simul sentiret & iudicaret. Prçterea, si oculus alter ad vnam, alter ad aliam partem moueretur, puta, dexter sursum, sinister deorsum: non essent oculi paralleli in luce assumenda, licet in situ sint; atq; inde dupla obiecta apparerent. Ne igitur dupla

Perspect. cõ. li. 1. prop. 23

dupla obiecta apparerent: natura duo machinata est præsidia, quorum alterum est, neruorum opticorum in eodem plano coniunctio; alterum, motus oculorum ad eadem partem. Quod adhuc faciliùs percipies, si ~~ramides ad vtrumque oculum venire statuas. Sed vt eò, vnde (.... sumus, redeamus; dicamus, quod si oculos motu voluntario præditos esse oportebat; motus autẽ eiusmodi per musculos fiat: necessarium quoq; fuisse musculos oculis circumponi. Quos primùm exiguos omninò in oculis cernes propterea, quoniam nõ modò ipsos cuncta quę intueri possunt, per motum cernere decebat: verùm etiam mira celeritate id præstare conueniebat. Ad quod sanè efficiendum & rotunda oculi figura, qua facillimè quoquo versum oculus voluitur, ac circũfertur, & exigui musculi vt dicebamus substituti sunt, vt corporea in mouendo resistentia omninò exigua ijs adsit. Etenim quemadmodum femora multò tardiùs oculo mouentur, quòd musculos motores corpulentissimos, & maxima, ponderosaq; ossa mouenda obtineant: sic oculum contra propter exiguos musculos, exiguumq; instrumentum, & id quidem rotunda figura donatum, citissimè moueri comparatum est. Qui sanè velocissimus motus ad omnes rei visæ partes minimò tempore conspiciendas, itemq; ad visilia omnia sibi opposita necessarius non esse non poterat. Quinimò caput quoq; ob eandem causam velocissimè moueri debuit: ad quod præstandum cũ propter vastitatem, grauitatemq; admodum esset ineptum; natura effecit vt caput exigua sui parte niteretur & incumberet ossi quiescenti, atq: ita citissimè moueretur, Nam, quæ parte exigua quasi in puncto se contingunt; ea facilè mobilia reddi; organa artificum multa, vastaq; comprobant. Quin Musculi oculorum positionem talem habuere, qualem motus ratio postulabat, ita vt qui sursum mouere debebant supra, qui deorsum infra, qui ad dextram, & sinistram, hinc & inde positi sint; quemadmodum qui rectis motibus, rectam; qui obliquis, & orbiculari, obliquam nacti sunt positionem. Et quidẽ ea musculorum dispositio, propemodum rotundæ pyramidis figurã effingit. Cuius pyramidis conum aut verticẽ, musculorum principia propè neruum statuas; si modò omnes simul circumpositos assumas. Quæ sanè figura ad validum motum in singulis peragendum, vtilissima est. Difficilius enim moueret oculum quilibet musculus; si omnes principio & fine æquidistantes essent: vt nunc figuram pyramidalem consecuti, & ad oculum quidem elatiores, ad neruum verò depressio

Quantitas Musculorũ oculi

Alhazen lib. 1. prop. 35.

Musculorũ oculi situs.

res

res facta. Cum verò quattuor sint motus oculorum simplices, atque vnus ex simplicibus illis compositus, qui in gyrum fiat: ideò quattuor simplices musculi proponuntur, duo verò composito motui meritò substituuntur. Atq; ex simplicibus musculis, vnus in superiori loco positus est, qui proinde sursum oculum & versus supercilia attollit: alter, huic oppositus infra ponitur & deorsum oculum & versus malas trahit: tertius in maiori angulo collocatus, oculum versus nasum adducit: quartus huic oppositus oculum ad minorem canthum siue angulum, hoc est ad tempora contorquet. Principium quidem oēs à Pericranio circa opticum neruum assumentes, ac subinde, omnes degenerantes in nerueas exilitates latas, membranosaque; circulum vnum efficiunt latitudinis in iridem desinentis. Per totum autem ductum carnosi progrediuntur: quorum tamen neq; par magnitudo, neque robur in oppositione est. Nam superior, inferiori longè maior, & robustior est: maius enim robur in attollendo, quam in deprimendo exigitur. Hi quattuor musculi simplicibus quattuor motibus vt diximus substituuntur; aut omnibus agentibus intrò oculus trahitur, ac sistitur vti mox melius dicetur. Duo qui motui in gyrū præsunt; obliquè ponuntur. Horum enim alter inferiùs consistit, ortus à rima, quasi harmonia ossis infernæ ipsius oculi orbitæ, & obliquè versus externum angulum incedens, inter externum & infernum musculum iam enarratum inseritur, & contractus obliquè deorsum versus internum angulum, oculum conuoluit. Cui respondet illi oppositus in superiori parte, qui figura, magnitudine, incessu, & robore valdè à prædicto est diuersus. Nam in minori, internoq; angulo consistit, & idem fermè tum principium, tum rectum incessum cum musculo proposito eius partis obtinet: à quo tamen in angulo variat, ad quē cum pertingit primò quidem in tendinem teretem, gracilem, & longissimum degenerat: deinde verò per cartilaginem exiguam, canalis modo quadantenus excauatam quasi per trochleam reflectitur, ac circumrotatur. Vnde etiam trochlea à Fallopio est appellata, ac versus musculum in superiori oculi orbita positum tamdiu obliquo incessu pergit; quousque ad eam oculi partem inseratur, vbi etiam superior musculus cessat. hic tendo ligamento quodam per totum ductum quasi vagina stipatus obuoluitur, & munus eius est, obliquè sursum oculum circumducere, sicuti eius oppositus obliquè deorsum conuoluebat. Realdus male palpebrę musculum censuit: Musculus hic superior maior est inferiore cum iam dictū sit maiore robore indigere oculum, vt sursum, quàm vt deorsum moueatur: ad quem locum suopte pondere quoq; inclinat: ob quàm etiam fortè causam non sicuti inferior obliquè perpetuò incedit; sed ortum propè neruum, vt reliqui fortius est, quo & longior, robustiorq; esset, & maiori motu sursū obliquè oculum circumduceret, quorum nullum, tam facilè efficeret nisi ita oriretur incederet, ac reflecteretur. Notandum, in his duo

Motus musculorum oculi.

x. de vsu par. cap. 8.

De pinguedine musculis oculorum obducta, & glandulis.

CAPVT XIII.

HIs igitur de oculorum motibus, ac musculis exploratis non est vllo modo pinguedo, quæ illorum potisſimùm gratia adhibetur, omittenda: cuius tam magna copia inter musculos inserta est, vt quiuis eam facilè admiretur. Cessabit autem omnis admiratio, si pinguedinem plures vsus in oculis præstare intelligat. Etenim vt temperie calida;ad oculum membrum sua natura aqueum, frigidumq; calefaciendum, fouendumq; aptatur: vt humida; ad musculos omnes humectandos, ne ex frequentibus, & assiduis ferme motibus veluti coria exsiccentur, conducit: vt præterea constitutione mollis; ne oculi dum mouentur in vicina ossa impingat;prohibet; vt insuper vnctuosa, & pinguis; musculis aliquando ex perenni motu exsiccatis, atrophiaq; affectis,alimoniam præbet. Non igitur est mirandum; si, cum tot præstet oculis, maximèq; eorum musculis pin guedo vtilitates; copiosisſima, tum inter musculos, tum supra, tum infra apposita sit. Quæ etiam; alicubi copiosior minusq; copiosa est, prout vsus latiùs patet. iustiſſima enim natura est. Neq; etiam mirum videri debet: si superiori musculo tanquam maiori, ac robustioribus motibus frequentioribusq; destinato multa est pinguedo circũdata; similiter etiam infernæ oculorum orbitæ copiosior adhibita;vt quasi mollissimum puluinar; ne oculus suo pondere infernis ossibus illidatur; prohibeat. similiter inter oculi globum & musculos plurima strata est: quo oculi compressio musculis agentibus contractisq; deuitetur, præterea & ad uenas, arteriasq; oblinendas, distensionẽq; omnem propter motus oculorum continuos prohibendam multa obducta est. Glandulæ similiter vtriq; angulo potissimùm sunt appositæ interdum binæ interdum plures: quæ non solùm quasi mollissimum & comodissimum puluinar, oculorum durum contactum occursumq; ad angulos præcauent; sed etiam quatenus substãtia rara sunt preditæ, lacrymas combibunt, quò per angulos & tarsos congruo tẽpore exeant, quemadmodum supra explicatum est.

De Palpebrarum vtilitatibus.

CAPVT XIV.

CVM de Palpebrarum anatome ageretur, exposuimus earum musculos quot reuera essent à Fallopio enumerati. Nam Galenus & Vesalius pauciores, Rhealdus Columbus plures recensuerunt. Iam verò cum palpebrarum munera ac vsus inuestigemus, in memoriam reuocandum esse ducimus; palpebram vtramq;

tam inferiorem, quàm superiorem (tarsis, & cilijs nunc omissis) è tribus corporibus constare, cute, membrana carnosa, & tunica à pericranio delata, quæ etiam coniunctiuæ est communis: quod si musculos quoque in palpebrarum constitutione velis enumerare; quattuor ad summum corpora palpebras constituere affirmabis. Quæ sanè corpora omnia admodum extenuata ad palpebrarum compositionem venire conspicias. Nam & cutis in palpebris si vsquam alicubi, tenuissima est, ac præterea omnis pinguedinis prorsus expers; membrana autem carnosa ita tenuis est effecta; vt vna cum musculis vix aliarum partium membranam cuti substratum, & huic respondentem æquet, adeoq; hanc partem attenuare natura studuit; vt palpebrarum orbiculares musculos, non alios quàm prædictam membranam minimis carneis fibris commixtam esse constituerit: quam omninò tenuitatem etiam in interna palpebræ tunica intueberis, si pericranio comparare eam volueris. Quocirca huius tenuitatis causa, seu finis, seu vtilitas imprimis inquirenda est. Nec me fugit, quod ab Aristotele proditũ est, palpebras eo consilio animalibus à natura attributas esse, vt oculos tegerent, &, si quæ noxia inciderent, amolirentur. Sed non hæc tenuitatis palpebrarum causa est, quoniam hac ratione crassissimas & pinguedine multa obductas fieri palpebras oportuisset: ac præterea omnis oculus palpebris tegi debuisset, id quod neq; insectis, neque ostreaceis, neq; piscibus contingit. At Galenus palpebras omninò oportere motu voluntario præditas esse prodidit, alioqui nullus ipsarum esset vsus. Sed neq; is est tenuitatis palpebrarum finis seu cuius gratia. etenim quatenus musculos habet, eatenus palpebra voluntarium habet motum: propterea si tu addas non solùm motum voluntarium habere palpebras, verùm etiam eum creberrimum, & velocissimum; fortè non ampliùs tenuitatem, & lænitatem palpebrarum admiraberis. ponderosa enim membra, propter resistentiam neq; crebrò, neq; celerrimè moueri nata sunt. Satiùs autem fuerit, & tenuitatis, & motus palpebrarum causam hac methodo perquirere. Palpebra vtilis est propter suam actionem, hęc autem est motus. Motus (inquam) nequaquam naturalis vti censuit Arist. qui palpebras non consultò moueri sed naturæ instinctu conniuere contra extrinsecus occurrentia atq; incidentia voluit. Et certè defendi in hac re non potest Aristoteles, qui hæc nunquam dixisset, si Musculos cognitos habuisset. Nos autem cum Galeno, omnes eiusmodi motus, qui perficiuntur à musculis: dicimus esse voluntarios motus; sed alios liberos, alios affectionibus corporis deseruientes, vt in palpebris, quarum motus voluntarius quidem; sed partim liber est, partim coactus seu à corporea affectione excitatus: atq; hic ille est, qui & celerrimus est, & creber, quem etiam dum fit plerumq; non animaduertimus. Atq; hac fortasse ratione naturalem potiùs quàm voluntarium ab Aristotele appellatum fuisse, dicere possemus; si vsum motus non apposuisset.

[Margin notes: 2. de vsu par. cap. 9. — Gal. 2. de vsu par. cap. 9. — 2. de par. an. cap. 13. — Gale. de istr. odor. c. 5. — 2. de vsu par. cap. 9. — Ex primo de vsu par. c. 9. desumpta. — 2. de par. an. cap. 13.]

Liber

Liber motus attributus est; oculorum tum tegendorum tum custodiẽdorum gratia, cum quid molestiam exhiberet; vt lumen valenriùs, fumus, pulueres, ictus, & quidquid tandem extrinsecus allapsum, noxam adferre potest. Vnde nonnulli palpebras à palpando, seu pertendando obiecta nuncupari volunt. Quæ vtilitas tanti momẽti est, vt non modò visionem, sed viram etiam ipsam respiciat. Legimus enim apud grauissimos Romanarum rerum scriprores. M. Attilium Regulum II. cos. Primo Punico bello in Africa ex insidijs captum; quòd Romam à Carthaginensibus iuratus missus, in Senatu captiuorum commutationem suo consilio impediuisser: post reditum, ea pœna ab illis multatũ fuisse: vt abscisis palpebris Soli exponeretur, cuius lucem non minus oculos quàm vitam offendentem diu sustinere minimè potuerat. Palpebræ præterea attributæ sunt, visoriç virtutis à luce auertendę gratia; vt in somnis; quò scilicet melius homo quiescat. Non enim in aere lucido quisquam nisi tectis oculis dormit; & locustis, gammaris, paguris, cancris, quę animalia quod eorum oculos exterior tunica dura protegit palpebris destituũtur; natura sinus quosdam tribuit, qui instante somno, quasi cubicula quædam oculos totos recipiant. Ad extremum palpebræ sunt vtiles, ad visus recreationem ne scilicet tot spiritus, vno & continuo tempore dissipentur. Nam quod aliquando Galenus de palpebris dicebar, nos ad oculos referentes dicimus. Fatigarentur enim oculi si toto vigiliæ tempore paterent; multaq; exteriùs in oculos ipsorum tunicas violando inciderent. Vt autem si tegantur à palpebris oculi vsus propositi apparent; ita si non ex toto integantur vsum habent ad visionem dirigendam cũ quidpiam longiùs rectà prospicere volumus, quod sagittarij, & alij palpebras constringendo faciunt. Quo fit vt laxatis, vel retortis palpebris, non ità commodè rectis & longinquis lineis cernere quispiam possit. At motus, qui liber non est, quem præbeat vsum, Aristoteles proposuit, qui censuit, nos palpebras agitare, vt corpus oculorum refrigeretur. Valde ęgrè fero, quod hoc loco Aristotelem defendere non possim, quem iure tanquam omnium ferè disciplinarũ Auctorẽ tueri deberemus. Ego enim, contrarium verum esse opinor, qui censeam, nequaquam propter oculorum refrigerationem nos palpebras agitare. Etenim oculi non indigent refrigeratione; primùm quidem, quòd sint aeri externo maximè expositi à quo satis superq; refrigerari possunt: deinde verò, quòd oculi sua natura aquei sunt & frigidi. Quapropter cum ego videam nos dum oculos apertos diutiùs tenemus etiamsi nullus adsit offensionis metus coactos esse claudere statim, idque creberrimè accidere, magisq; hyeme quàm æstate, & vento flante, quàm quieto aere, & impuro quàm puro, & omninò frigido quàm calido; suspicatus sum aeris externi assiduum contactum diutiùs perferre oculos non valere; nisi à palpebris subinde, ac celerrime contegantur, idq; non alia (vti opinor) ratione prouenire, quã propter

Arist. de ana. viu. Intro. I. c. x. de in tr. odor. c. 5.

Gal. in lib. de instr. odor. cap. 5. ex sententia item Arist.

6. de morib. vulg. cõi 5. com. 2.

propter oculorum tendines, qui cum sensu polleant acutissimo, & nudi ferè sunt, atq; externo aeri expositi; mirum non est, si tum ab aeris occursu tum frigiditate patiantur. Tendines enim à frigido aeris occursu maximè offendi, præ alijs corporis partibus indicio sunt manus, & pedes, in quibus cuti statim tendines subijciuntur; propter quod hyemale tempus difficiliùs quàm aliæ corporis partes perferũt facileq; in gangrænas incurrunt, vt nautis potissimùm contingit: quo magis id oculis euenire compertissimum est cum neq; cutim supra positam habeant, neq; aliud nisi tenuissimam membranam coniunctiuam appellatam. Nam oculi album, quod extra apparet, si cum alijs tendinibus conferas, non aliud quàm tendines esse fatearis, quemadmodum dissectio luculenter patefacit. Igitur ad palpebrarum motũ tanquam ad naturale remedium uis tendinum sentiens, propetare videtur, ac palpebras creberrimè & celerrimè prout affectus exigit, mouere cogit. Quam etiam ob causam, à nostris palpebræ appellatę sũt, vel quòd palpitare, & tremere videantur propter citissimum, & frequentissimum motum, vel quòd palpitationi frequẽter sint obnoxię; Cõsultò autem natura per hos tendines, exquisitum sensum oculis cõparauit; vt oculus statim offensam eorum, quæ extrinsecus occurrũt, præcipuè verò caloris & frigoris, à quibus nitida oculorum corpora aut crassefieri aut rariora reddi poterunt respueret. Equidem à frigore condensatum fuisse plus æquo Crystallinum cum visionis læsione cõpertum est, passimq; in bobus id conspicimus. causa est (vti opinor) quia nullum sensorium ita externis occursantibus & aeri expositũ est, vti oculus: cum tamen oculus tanquam sensuum omnium nobilissimus magis in profundo collocati vt tutior esset, debuisset, vti Galenus, de musculo tertium articulum digitorum flectẽte prodidit. Quod si dicas hac ratione oportere palpebras perpetuò tectum oculum seruare cum continuus sit aeris contactus qui offendit: responderi potest hoc nihil aliud esse quàm visioni, & oculis tenebras perpetuas offundere: immo verò Galenus sensus omnes in continua actione detineri satiùs esse comprobat quàm eam intermittere: quòd si & cernere oculos semper, & simul ab occursantibus se se tueri possibile esset, vtiq; id optimum esset, & optabile; at quia id fieri nequit, cum perpetuus videndi actus, cum oculorum custodia pugnet. Et cum hæc duo simul haberi nequeant, quòd alterum, perpetuò oculum patentem, alterum, perpetuò occlusum postulet; meliùs fuit nos conseruationis tempore ad priores vsus explendos hoc est ad offensiones deuitandas, ad somnum conciliandum, visumq; recreandum oculis non cernere: quippe cum opportunitatem patiendi in omnibus membris natura omnium maximè fugiat, nempè cum qua perire etiam actionem intelligat, verùm vt à tendinibus molestus aeris appulsus & occursatio prohiberetur, cum interim oculum perpetuò tectum & obuelatum esse non deceret: prouidentissima natura mirabili quadam

Palpebræ vnde dictæ.

Gal. in lib. de palpit.

De Instr. odor. cap. 5.

arte

arte vtriq; ita prouidit: vt neq; à videndo vnquam, neq; à custodiendo quantum est opus oculus reuocaretur. Atq; id per celeritatem, & crebritatem motus palpebrarum factum est, in quibus tùm claudendi, tum aperiendi oculum vicissitudo, tam crebra est, & celer; vt & perpetuò oculum patentem esse, & similiter ad necessitatem, & aeris offensam occlusum, dicere possis: quapropter quod continuo tempore natura non potuit, id celeritate, & crebritate motuum, suppleuit, ita vt modò celer, & creber, tum autem celerior, & crebrior fieret palpebrarum motus, prout contactus offensa maior, ac minor exsisteret, postularetq;, interea vero visio non impediretur. Nam motuum frequentia aeris accursui potissimùm medetur: celeritas autem impedimentum omne visioni adimit. Cum igitur palpebræ motus tum celeritas tum crebritas essent ob dictam rationem necessaria; rationabile fuit huius rei potissimùm causa palpebras læues tenuissimasq; cõstitui non autem onere superfluo, qui motum retardaret, eas grauari; vti supradictum est: neq; solùm tenuissimæ verùm etiam mollissimæ propter eandem rationem palpebræ constitutę sunt, vt ad motum agiliores promptioresq; euaderent. Vnde fit vt animalia duri corporis, & corij (cuiusmodi squamosa rugosaq;, vt locustæ, gammari, paguri, cancri, pisces) palpebris destitutæ sint, tum quia ad motum ineptæ forent palpebræ, tum quia molestus esset oculis asperioris, duriorisque palpebræ contactus. Non tamen natura eorum securitatis oblita est, cum non solùm durissima membrana oculos eorum protegat corneæ respondens, quæ incursantibus omnibus validè resistit ad oculorum tutelam; verùm etiam sinus quosdam tribuat, in quos oculos suos recipiunt, quibus vice palpebrarum ad tegendos oculos vtũtur, vti supra dictum est. Pisces autem non solùm palpebris omninò destituti sunt, sed neq; etiam receptacula habent, in quibus oculi delitescerent: quoniam cum perpetuò in aqua degant, palpebrarũ vsu non erat eis opus. Nullum enim ab vlla re piscium oculis periculum imminet, siue lumen valentius sit, siue fumus, siue puluis, siue ictus, siue aliud, quod offendere alios soleat. aqua enim, & locus eorum ab his omnibus est tutissimus: cum ad interpellandum visum, non multa offendicula adferat, vt dicit Aristoteles secundo de part. anima. cap. xiij. Sed neque etiam in somno palpebris indiguere, quæ oculos à clara luce tegerent, quia cum aqua crassius diaphanum aere sit, lucem hebetare apta est: adde quod dum dormire volunt, si profundiùs in aquam descendant, aut propè terram circa her bas se recipiant obscurabitur adhuc lux: & omnia eiusmodi palpebrarum vicem supplebunt. Sed neq; etiam tendinum gratia, tegi pisciũ oculos oportuit, cum in ijs tendines exteriùs non appareant. Quapropter cum palpebrarum vsus piscium oculis nullus sit, meliùsque esset sensum visus in continua actione detineri vt Galenus sensit, palpebris meritò destituuntur, quæ alioqui si adessent, ad videndum impedimento Lib. de instr. odor.

mento

mento forent, cum in squammosi, & duri corij animali; non nisi duræ, squammosæq; fieri debuissent palpebræ, nisi fortè hominum mollissimam cutem velis piscibus ridiculè inducere: duræ autem palpebræ citissimo piscium motui respondere haud quaquam valerent, oculorumq; exteriorem tunicam, ea crassitie, ac duritie obtinuerũt, quæ aquarum agitationi & incursui sustinendo satis esset. Pennatatum verò animantium oculos, pro palpebris, quædam pellicula albæ telæ similis, eaque mollis contegit; neque in ea vt in reliqua cute pennæ infiguntur ne oculis aliquid molestiæ exhibeant, præcipuè in palpebrarum motu, qui omninò offenderet; si in palpebra pennæ innecterentur, infigerenturq;, si quidem cuspide internam palpebræ superficiem, quæ cum oculis versatur, attingerent, asperioremque ac molestum contactum efficerent. Vt igitur ad id quod institui, me referam; Palpebræ ad oculorum tutelam vario modò moueri debuerunt. Cæterùm à palpebris ad hos explendos vsus, oculos tegi necesse fuit, quod fieri non poterat, nisi aut superior deorsum, aut inferior sursum, aut ambæ ad mutuam occursationem, & contactum venirent. Galenus quanquam existimauit palpebras nullius esse vtilitatis, nisi motu voluntariò essent præditæ: id tamen de palpebris superioribus se dixisse paulò post significauit cum inferiorem prorsus immobilem esse prodiderit. Cui opinioni non ego, sed sensus, & dissectio, & ratio, & Aristot. auctoritas refragantur, cum & musculum semicircularem in inferiori palpebra, vti in superiori, & præterea ipsam manifestò moueri, in viuo animali videamus: quinimmò in cane fortè inferioris palpebræ motus superiore est euidentior quemadmodum & in testudine: at in auibus manifestè apparet inferiorem palpebram tantum moueri vt prodidit Aristot. quibus & ratio quoque astipulatur, cum celeritas, frequentiaq; motus cum longo spatio peragendo valdè pugnet. Neque enim ita celer, creberque motus à superiori palpebra fieri posset, si tantummodò superior palpebra oculo tegendo substitueretur. Etenim motus deorsum longiùs spatium perageret, quàm tantæ velocitati esset consentaneum: similiter de motu sursum inferioris palpebræ dicendum est. faciliùs enim ad mutuum contactum venient, si altera, ab altera iuuetur. Neque verò Galeni rationem, quæ immobilem inferiorem palpebram constituit, hoc loco recensere operæpretium est, quod scilicet multò minor inferior palpebra superiore sit effecta, propterea quod si maior quàm nunc est, extitisset, non fuisset similiter constans, sed in seipsam decidens corrugaretur laxaq; fieret, & ab oculo discederet, quodq; adhuc est molestius; colligeretur in ea lippitudo, & lacryma, & eiusdem generis omnia quæ in exercendo difficultatem haberent. Ex quo intelligitur satiùs fuisse paruam ipsam fieri. talis enim oculo semper astricta, atq; appressa, atq; ad vnguem circumplectens, excrementa omnia facilè exprimit.

Quæ

[Margin notes: De instr. od. cap. 5. — x. de vsu par. cap. 9. — 4. de locis aff. cap. 2. — 2. de part. an. cap. 13. — x. de vsu par. cap. x. — x de vsu par. cap. xi.]

Quæ ſanè Galeni rationes, optimæ ſunt, & palpebræ inferioris ſtru ćturæ maxime idoneæ. At quod ſtatim ex his infert; propterea oportere palpebram inferiorem ſine motu eſſe, non videtur conſentaneũ;verùm ſi minorem illi conuenire motum dixiſſet;probabiliorem ſententiam attuliſſet, vti mox patebit. Auicennas & ipſe cauſam non eſt aſſecutus, cum dixit, Meliùs fuiſſe ſuperiorem palpebram mo ueri vt inſtrumenta ſuis principijs propinquarentur. Superiorem enim palpebram neruorum origini propinquiorem exſiſtere: neq; ſimiliter cum dixit, Superiorem palpebram poſſe tum motum ſurſum tum deorſum explere, quibus omnibus palpebrarum actio compleatur in oculo tum aperiendo, tum claudendo. his enim palpebram omnem indigere: meliùs verò fuiſſe, ſuperiorem tantum palpebram moueri, nequaquam inferiorem; quia oculi acies inutiliter inferiùs dirigitur. non enim niſi propinqua ſpecularetur; eſt autem melior ſpeculator, qui meliùs videt, vt contra nocumenta parari præſidia poſſint, quod aptiùs fit motu ſuperioris palpebræ. Quæ ſanè ratio vt mihi quidem videtur, non magis ſuperiorem quam inferiorem pal pebram moueri docet. Sed dimittendæ rationes ſunt, vbi ſenſus ijs repugnat. Cum igitur vtraque palpebra vt ſenſu patet, hoc eſt ſuperior deorſum, inferior deorſum, vt ad mutuam occurſationem veniant, moueatur: iuſtiſſima ſanè cuipiam natura videri poſſit, ſi parem vtrique motum conceſſiſſet, ita vt quantum ſuperior deorſum, tantumdem inferior ſurſum moueri nata eſſet. At, qui iuſtiſſimam naturam, non quę æqualiter omnia diſtribuit, ſed quæ cuiusque meritum, & dignitatem expendit, & pro meritis tribuit cuique quod eſt operæpretium; cum viderit inferiorem palpebram primùm quidem multò minorem ſuperiore eſſe, deinde exiguum, obſcurumque; ſuperiorem verò magnum, & euidentem obire motum: iure inquam admirabitur, & optimo conſilio id factum eſſe cognoſcet: propterea quòd cum celeri & crebro motu opus eſſet; in hoc prærogatiuam meritò ſuperiori muſculo, palpebræ natura tribuit, quod vnà cum mouente facultate corporis propenſionem, & grauitatem non modicè adiuuantem, quo facilius deorſum ferretur, obtineret; contrà verò inferiori palpebræ corporis grauitatem tribuit, & ad motum in ſublime difficultatem: propter quod ferè quadruplo videtur ſuperari inferior à ſuperiori palpebra in motu obeundo. Hoc igitur modo videlicet per motum ſurſum inferioris, ac ſuperioris deorſum, vtraq; palpebra ad oculum tegendum pro aeris occurſu, ac frigiditate vitanda, celerrimè, ac frequentiſſimè mutuo contactui applicatur. Cæterum alius quoque palpebrarum motus, quo ſimiliter oculi conteguntur à natura, palpebris adiunctus eſt, qui palpebras vtraſque tam validè adſtringit, vt complicari, & introrſum oculum trudere videan-

tur: qui proinde maiori completur robore quàm prædicti, propter quod à prædictis, maioris ac minoris ratione tantummodo differt, vnde vsum habet in oculis tegendis, cum alicuius rei incursum metuunt. His igitur duplicis generis motibus, quibus tum sursum deorsumque mouentur, tum vndiquè complicantur, & contrahuntur, palpebræ oculos conuestiunt. Quibus nisi accederet alius, quo eædem aperiantur; visio omnis periret, qui propterea & necessarius est, & citissimè, creberrimèq; fieri debebat, alioqui visio imperfecta admodum, mancaq; euadetet: atq; huiusmodi motus, motu sursum superioris, & inferioris deorsum absoluitur: motu inquam sursum superioris, euidenti, maiore, ac valido; inferioris verò minore. His propositis motibus, quibus palpebræ agitantur proprij motores musculi substituuntur, qui tres sunt, vnus rectus in superna oculi concauitate positus, Galeno, & antiquis ignotus, duo verò orbiculares, aut potiùs semicirculares, vtputa, in superiori, inferiorique palpebra collocati, quorum vterque separatim quasi semicirculum, ambo autem simul iuncti perfectum circulum complent, & referunt; in quibus recensendis à Galeno dissentire veritas me cogit, qui cum musculum palpebram superiorem attollentem non agnosceret; interea autem cum orbiculari omnes palpebrarum motus adimpleri vellet; in opinionem quandam mirabilem deductus est, voluitq; vt partito orbiculari superiori in duas portiones (tametsi diuidi non possit, cum continuę eius per totam palpebrā sint fibræ) harum altera ad angulum maiorem versus nasum tarsum trahat, altera ad minorem; priorque dum trahit, palpebram deprimat, posterior attollat. Cui opinioni, neque Galenum ipsum planè assentiri, vtrumque caput subsequens, ab eo conscriptum declarat: cum etiam maioris anguli musculum se nunquam vidisse fateatur; & in fistularum incisione aut vstione huiusmodi musculos labefactari necessarium esset, quod tamen non contingit. Adest igitur musculus euidentissimus, qui superiorem attollit palpebram in superna oculorum cauitate positus propè illum, qui oculum attollit, cui etiam in figura similis est, nisi quod minor illo est, qui à neruo optico, & ipse cum alijs oculorum musculis posteriùs enatus, recta in superiorem palpebram ad tarsum finitur; nec si velis ei aliam vtilitatem, quàm motionem palpebræ ad superiora tribuere poteris. Prædicto musculo, musculus saltim vnus, qui superiorem palpebram deorsum moueret subiungendus esset, quo palpebra superior oculum tegeret: sed nullus, præterquam orbicularis, adesse apparet. In inferiori autem palpebra adhuc maior oboritur difficultas: quam cum sursum & deorsum moueri, explicatum sit: nullus tamen musculus, qui huiusmodi rectos obeat motus, sed tantum orbicularis visitur. Num igitur ab orbicularibus musculis rectos fieri motus pronunciabimus, & in eundem

4. de loc. aff. cap. 2.
2. de vsu par. cap. 2.

eundem scopulum, in quem & Galenus incidamus? incidemus proculdubio quousq; aliùs Anatomes Professor accesserit, qui huiusmodi musculos inueniat. Interea verò liceat nobis inuestigare quomodo ab orbicularibus musculis recti absoluantur motus. etenim quod circulares illi musculi, tum infra, tum supra in vtraq; palpebra positi, ad astringendas palpebras maximè sint opportuni, si contrahi eorum fibras imagineris; facilè concedes: at quomodo ijdem rectis etiam obeundis motibus substituātur;in hoc certè consistit difficultas, cum id nusquàm factum à natura reperias, tametsi orbicularis motus ex rectis commistus videatur. Non est dubitandum verissimum esse Galeni dictum, quod natura, quæ neq; in superfluis abundat, neque in necessarijs deficit;plerunq; per pauciora instrumenta plures actiones absoluat; neque laboret, vt singulis actionibus singulas faciat, ac proprias particulas. Itaque vt primùm de inferno motu superioris palpebræ dicamus: Semicircularis musculus in superiori palpebra positus, in aperta, ac sursum elata palpebra laxus apparet, quo tempore non incuruatæ solùm fibræ eius sunt, & quadantenus fortè in se se conglobatæ, verùm etiam tractum musculi attollentis consequentes in elatissima oculi parte consistunt: quod si hoc tempore, taliq; musculi habitu exsistēte musculi huius orbicularis terminos, in vtroque oculi angulo consideres; profectò multò inferiùs huiusmodi terminos esse prospicies, quàm medietas, seu venter musculi sit; quòd si dum musculi tenduntur, & in seipsos contrahuntur, dirigi eorum fibras necessarium est, atque ad rectam lineam accedere; proculdubio hæc fibrarum rectitudo fieri in proposito musculo non poterit; nisi palpebra deorsum moueatur, ac descendat. Quod si id non probè assequeris, sumas stamen, in eaque figura ponas, quæ elatæ, ac sursum tractæ palpebræ respondeat, quæ sanè figura corniculatam lunam non ineptè refert; mox ab vtrisque staminis terminis, ceu oculorum angulis respondentibus ipsum trahas; clarè conspicies deorsum ferri stamina, dum ad rectitudinem diriguntur. Itidem in palpebra superiori euenit, etiam si stamina distendantur, musculorum verò fibræ intendantur. Etenim directio tam in staminibus distentis quàm in fibris musculorum intentis & contractis succedit,cuius beneficio deorsum ferri palpebram necesse est. Quod verò ad inferiorem palpebram attinet, quę & sursum fertur, & deorsum, idq; solius (vt oculata fides testari videtur) orbicularis musculi beneficio. Si primum de motu sursum loquamur, eadem est ratio, nisi quòd magis sursum trahi ad internum angulum tanquam ad suũ principium apparet, vti vnusquisq; potest in semetipso experiri. Quæ causa est, vt si quis orbicularem musculum, quem duplicem huc vsque constituimus, in ambabus palpebris vnum & continuum constituat, atque principium habere ad internum angulum inferioris

palpebræ, finem verò ad angulum itidem internum superioris, ita vt orsus ab inferiori, & interno angulo, & per infernam palpebram progressus, indeque ad angulum externum supra conuolutus, & per superiorem palpebram ibidem progressus, cesset tandem in angulum internum, superioremq;, ita ut exactum circulum musculus referat, atque versus suum principium attractus vno tempore superiorem palpebram deorsum, & inferiorem sursum moueat; si quis, inquam ista affirmet, fortasse à vero non aberrabit, id quod tum huius musculi fibrarum in circuitu continuitas, præterquam in interno angulo, tum euidentior eius motus, qui in interno, & inferiori angulo conspicitur, persuadet. Quæ omnia ita esse ostendit attractio vtriusque palpebræ dum ad mutuum contactum veniunt: in quo casu omninò superiorem deprimi, inferiorem attolli necessarium est. Postremò natura motus id ita esse persuadet, qui cum non quidem circularis sit vt cęli motus, sed adstrictoriùs motus vndiq; in orbē factus, hic ex rectis omninò motibus constat. Neque enim constringi quidpiam in seipsum potest, nisi aliquæ eius partes sursum aliquæ verò deorsum ducantur. Sic enim ad mutuum contactum venire, compertum est. Atque hæc de motu sursum inferioris palpebræ. Si verò de motu deorsum loquamur; hic facilè fibris musculi laxatis suopte pondere succedit. Et quidem in inferiori, non etiam in superiori palpebra. Non enim vti laxato toto musculo inferior palpebra descendit, ita superior ascendere visitur; quod euenit propter vtriusque corporis naturam. palpebra enim inferior sua grauitate laxata descendit, superior verò propter eandem causam minimè ascendere potest: atque hac potissimùm ratione euenit, vt superior palpebra peculiari musculo, quo attollatur indigeat; inferior verò, quo deprimatur nullum habuit. Et vt paucis rem complectar, motus palpebrarum tres sunt, sursum, deorsumque, quibus vtraque palpebra motatur, & vtriusque orbicularis, quo vndique ambæ palpebræ adstringūtur: motores vero musculi tres sunt, vnus rectus in superiori palpebra ad ipsam attollendam constitutus, & duo semicirculares, in singulis palpebris vnus: at superior palpebram deorsum, inferior sursum mouet, & deorsum. Sursum quidem per se, deorsum autem per accidens. aut si mauis vnum orbicularem, qui exactum circulum referat enumerare; hic tensus inferiorem palpebram sursū, superiorem verò deorsum eodem tempore trahit. Inter quos sanè orbicularium musculorum motus qui recti sunt, contentionis & vehementię minus habent; qui autem palpebras adstringunt, validiores sunt, ac simul facti: in quibus peragendis vbi maiori adhuc opus est, adstrictione, & robore, suppetias fert musculus orbicularis, qui superciliorum à me censetur, annuli formam referens, qui à palpebrarum circulari musculo differt, quòd supercilij musculus,

fibras

fibras craſſiores, & carnoſiores habeat, & totus muſculus maior ſit, qui proinde ſupercilium maximè deorſum ad oculum ducit, & cum annulum referat, itidem ſurſum palpebram infernam validè trahit. Sicuti autem prędictus ſupercilij muſculus palpebrarum occluſionem adiuuat: pari modo apertioni muſculus frontis opitulatur, quo fit vt totam cutem oculis circumfundi etiam ad oculorum cuſtodiam venire compertum ſit, ita vt aduerſus exigua corpora, cilia primum, deinde ſi maiora incurrant, palpebræ, inde aduerſus vaſtiora, ſupercilia, oſſa, & cutis denique omnis circumpoſita conſtituatur. Sub finem huius poſtremi capitis, conſiderare libet, cur in teſtudine inferioris palpebræ motus ſit euidentior, & cur pennata inferiorem fermè tantum palpebram moueant. Etenim illa animalia quæ prona incedunt, quęq; à terra alimoniam capiunt, vt ſunt teſtudines, canes & pleraq; alia; palpebram inferiorem mobiliorem ſuperiori habent: vt oculus magis tegatur aperiaturq; ea parte quà oculorum vſus & cuſtodia poſtulat hoc eſt, quà magis ſunt offenſionibus expoſiti, aut quà magis venire offenſiones periculum eſt, aut quà magis oculum offendi ab extrinſecus occurſantibus certiſſimum eſt, vt à ſpinis, feſtucis, puluere, & alijs id genus offendiculis quæ magis à terra & ex inferiori parte accidere poterant. Aues autem ſiue Pennata animalia, ita palpebram inferiorem habent mobilem, vt ſuperior parum omninò moueri videatur; quòd hęc, magis adhuc ſiue in terra degant ſiue in aere; oculos ad terram inclinatos obtineāt, à qua parte offenſiones ad oculum venire, periculum eſt. Quomodo verò horum palpebra inferior ſurſum moueatur: patet ex ſuperioribus. Nam eadem ratione & ab ijſdem muſculis orbicularibus mouetur, quemadmodum ſupra explicatum eſt. Atque hæc de differentijs motus palpebrarum, earumq; vtilitatibus, & de motoribus muſculis dicta ſint, totaque de Oculo viſus inſtrumento tractatio, hic ſuum finem habeat.

FINIS.

PATAVII,
Ex Officina Laurentij Paſquati,
Almæ Iuriſtarum Vniuerſitatis Typographi.

Superiorum Permiſſu.

LEONARDO DONATO

· E Q V I T I ·

DIVI MARCI PROCVRATORI.

GYMNASII PATAVINI MODERATORI.

SENATORIQ. AMPLISSIMO.

Hieronymus Fabricius. S.

XCELLENTES ingenio atque eruditione viri, cum litterarum monumentis mandare aliquid aggrediuntur; id facere conſueuerunt, Senator Ampliſſime, vt certam viam ac rationem ſibi proponant, quam ſequantur; quò videlicet cum res ipſæ, quas animo ſunt complexi, diſtinctius tradita, perſpicuitatem habeant; tum ordo in toto opere ſeruatus memoriam adiuuet: quod quidē & mihi in his rebus Anatomicis, quas pertracto; & probatum eſt vehementer, & placuit imitari. Diu igitur multumque in hac cogitatione defixus, quam potiſſimùm in hoc negotio methodum ſequi oporteret; tandem illam ſtatui eſſe optimam conuenientiſſimamque; vt vniuscuiusque organi primò proſequamur diſſectionem ſeu hiſtoriam; deinde actionem; poſtremò vtilitates: vt ita notitiam organorum totam, hiſce tribus veluti membris comprehenſam exhibeamus. Atque hanc viam eo ſecutus ſum libentiùs, quod mihi eam Principes illi viri, Ariſtoteles & Galenus, aperuerunt; & in ipſa quaſi facem prætulerunt. Quod enim ad primam partem attinet, quam Diſſectionem, ſeu Hiſtoriam eſſe volumus; eſt ea apud Ariſtotelem in decem libris de Hiſtoria animalium: apud Galenum in nouem de adminiſtrationibus Anatomicis: item de diſſectione neruorum, venarum, arteriarum, vuluæ: præterea de vocalium inſtru-

mentorum

mentorum dissectione. Fuit & in illo opere, quod vtinam extaret, de dissectione secundum Hippocratem. Secundam verò, quæ organi tractat actionem; in Aristotele quidem nobis exhibent libri tres de Anima, & quinque de Generatione Animalium: in Galeno autem tres de Facultatibus Animalibus; septem de placitis Hippocratis & Platonis; item duo de motu Musculorum. Erat hæc & in alijs libris, qui iniuria temporum interciderunt; vt de Visione, de Voce, de motu Thoracis & Pulmonis, de Respiratione. Tertia porrò, quæ organi vtilitates cum totius, tum etiam partium persequitur; in Aristotele respondent libri quatuor de partibus Animalium: in Galeno magnum illud opus de vsu partium, decem & septem libris comprehensum; item de vsu pulsuum, & de vsu respirationis. Quod si ex tribus hisce partibus prima diuidatur; vt aucto iam earum numero fiant quatuor, Dissectio, Historia, Actio, Vsus: nihil reprehendo. Video enim & veteres quosdam id fecisse, & fieri non incommodè posse; cum re vera, exactè si distinguas, aliud sit Dissectio, aliud Historia. Dissectio primùm rationem dissecandi organi tradit, quotque modis ea fieri & possit, & debeat; ostendit. est autem ad hunc finem comparata, vt reliqua tria, videlicet historiam, actionem, & vtilitatem patefaciat. Historia autem ea exponit, quæ organo insunt, nimirum, temperamenta quæ consequuntur, quæque accidunt; quæ omnia aperiuntur dissectione; qua eadem innotescit etiam Actio, vt & Galenus testatur, & nos in Anatomica methodo demonstrauimus. Est autem Actio vniuscuiusque organi munus seu functio. Vtilitas verò nihil aliud, quam id, cuius gratia tributa cum ipsa actio, tum ea, quæ insunt. Atq; has quatuor tametsi distinctas reipsa videmus esse partes; tamen ita inter se apta sunt & cohærent, separari omninò vt non queant. Nomen autem ab eo trahunt, à quo plurimum petunt. Eo nimirum factum, vt opus de Historia animalium ita Aristoteles inscripserit, quod potissimùm ea, quæ partibus & organis insunt, pertractarit. Sic Galenus illud de administrationibus; hoc nomine appellauit, quod in eo dissectionem maximè, hoc est modum dissecandi, est persecutus. Sic titulus de vsu partium eo factus, quod etiamsi illic Historia, hoc est, ea, quæ insunt, cum vsibus inde prodeuntibus copulatur;

propositum

propositum tamen fuit, considerare præcipuè usus. Quæ cum ita sint, & cum quatuor, vt iam apparet, constitui partes non incommodè possint: nos tamen optimum ducem Galenum secuti tres tantum ponere maluimus, Historiam, Actionem, & Vsum; cum Dissectio in Histoaia includatur. Nam Galenus trium tantum mentionem facit, dum ij. ad Glauc. sic ait. Peritia cuiusq; naturæ membrorum, ex dissectione simul & exquisita scientia operationum atque vsuum comparatur. Porrò ne quis fortè has partes aut imprudenter negligat, aut imprudenter magni esse momenti neget: affirmare hoc uerè possum, tantum in ijs esse positum, ut exactè eas qui didicerit, is totum Anatomicum negotium (quod mea sententia nihil aliud est, quàm verum ac solidum totius Medicinæ fundamentum, & naturalis philosophiæ absoluta perfectio, & consummatio) iam didicisse ac tenere se haud dubitanter profiteri possit. Quam meam in hoc opere diuidendo rationem ac methodum; tibi aperiendam putaui, quòd non modo ad Senatorem Nobilissimum, sed etiam ad Philosophum doctissimum scribere me intelligam. Hoc igitur tam frugiferum opus, ego cum publicæ vtilitatis studio incensus emittere cogitarem, & quadraginta annorum labores ac vigilias in Inuidorum hominum, quorum feracissima hac nostra tempestas est, & aliena scripta facilè carpentium calumnias incurrere, graue mihi esse ducerem: faciendum mihi putaui, quo securitati consuleretur, vt ad tuam amplitudinem confugerem, & recentem adhuc ingenij fœtum Clarissimi nominis tui auctoritate, quasi validissimis opibus, firmissimoq; præsidio munirem. Video sentioq; idem, quod & omnes in florentissima Repub. te esse vnum, in quo summa sint omnia, clarissima patriæ splendor, nobilissimæ familiæ decus, in maximis honoribus maxima fortuna, affinitates, amicitiæ, clientella penè supra priuatum modum: te eundem esse, cuius ingenium ac singularem dicendi vim atque copiam admirentur ciues, prædicent exteri, ament boni, metuant improbi: vt mihi quidem verissimè iudicare videantur illi, qui te alterum esse Periclem affirmant. Vt enim ille fulgurare, tonare, omnem dicendo permiscere dictus est Græciam, ita tu Italiam. Ille in ciuitate libera tātum opibus atque auctoritate valebat, penè vt regnaret; tu consilio & eloquentia item in libera. Ille apud Athenienses, tu apud Venetos. Ille ad salutem natus

sua Riepublica: tu ad ornamentum tua. Sed quid ego te cum Pericle comparo? qui tametsi summus in administranda Republ. exstitit: illud tamen efficere non potuit, vt ab omnibus amaretur, à nemine læderetur; fortasse quod erat vel in ingenio, vel in moribus, quod aut nimis offenderet, aut minus placeret: tu non modo ingenij amœnitate, morum suauitate, comitate, beneficentia, liberalitate; sed etiam vita innocentissimè acta id es consecutus, vnum te vt omnes ament, vnum reuereantur, vnum omni studio colant & obseruent. Quid, quod ea tua est cum apud tuos, tum etiam apud exteros dignitas atq; auctoritas, vt vel nutum tuum omnes summi, medij, infimi, libentissimè sequantur? Quid recenseam legationes multas ad Summos Pontifices, Cæsaream Maiestatem, Hispaniarum Regem, Turcarum Imperatorem; aliosq; summos honores, quibus domi forisq; certatim auctus es, cum hæc omnia quanquam amplissima, tuis tamen meritis iam pridem debita nemo non videat. Quare sic existimo, sic mihi persuadeo, si tu hoc ingenij nostri monumentum suscipere ac tueri non grauaberis, neminem fore vsquam, qui non dicam apertè in illud incurrere, sed vel occultè carpere aut vellicare vllam eius partem audeat. Imprudenter facere me ipse iudicem, qui tantum onus tanto Viro impenam, nisi te & egregia in omnes Litterarum Professores voluntate esse, & abundantia quadam amoris erga me tui, meis rebus perinde ac tuis sciam commoueri. Perspectum est hoc cum alias sæpe, tum maximè nuper, cum te meam causam agente, Senatus frequens decreuit: quòd Hieronymus Fabricius in Gymnasio Patauino medicinam totos prope quadraginta annos summa cum fide ac diligentia professus esset; illius rei causa sibi placere, vt non solùm liberaliore in posterum stipendio aleretur, sed etiam nouo dignitatis genere, nouis honoribus, nouis titulis, pro suis meritis ornaretur. In quo cum ego magnificè triumpharem, Senatum Venetum toto orbe clarissimum, grauissimum, sapientissimum, hac sua de me ornando sententia apertè ostendere, quàm honorificè de me cum ipse sentiret, tum alijs sentiendum præscriberet; nimirum ita iudicaui, cuius Viri opera tantum ac tam singulare beneficium tanto cum honore accepissem: eum profectò à me eximio quodam studio atq; amore, summaq; obseruantia in perpetuum coli oportere. Quare vt iam tum recenti adhuc beneficio, statim me meaq; omnia in tuam fidem &

clien-

clientelam libens commisi: ita nunc eodem animo iterum commit to, & quam possum diligentissimè commendo. Non dicam, quantum tibi debere me sentiam, qui si vitam tua causam profundam, nullam tuorum in me meritorum partem mihi videar assecutus: sed illud dicam, vt beneficijs certare tecum, aut paria facere neutiquam possim: amore certè erga te tuosq; omnes & grati animi memoria ac voluntate cumulatè tibi satisfacturum. Tu modo, vir Illustrissime me, quem tibi deditum atq; addictum, planeq; tuum vides, vt tuum suscipe; & quem tua opera ac studio quàm amplissimum esse voluisti, eiusdem labores ac vigilias leuissimorum hominum obtrectationibus & calumnijs carpi ac lædi ne patiare. Parcent profectò, si tuo me munitum patrocinio uidebunt: uidebunt autem, si, qua uultus hilaritate meipsum ad te adeuntem excipere consueuisti, eadem hoc opus, quod ad te de Voce inscriptum mittimus, tibi excipiendum putabis. Quod quanquam pro tua summa humanitate pariq; erga me uoluntate facturum spero, uel potius confido; tamen nihilominus uehementer te, ut facias, etiam atq; etiam rogo. Vale. Patauij. Mense Decembri. Anno M. DC.

SYNOPSIS LIBRI DE VOCE SIVE DE LARYNGE VOCIS ORGANO.

PARTIS PRIMAE DE LARYNGIS DISSECTI HISTORIA

Capita Decem.

PARTIS SECVNDAE DE LARYNGIS ACTIONE

Capita Decem.

PARTIS

PARTIS TERTIAE DE LARYNGIS VTILITATIBVS

Capita Duodecim.

INDEX

A.

B.

C.

D.

E.

Cur

Compo-

Percussio

Finis.

HIERONYMI FABRICII AB AQVAPENDENTE

DE LARYNGE

VOCIS INSTRVMENTO LIBER:

LARYNGIS DISSECTI HISTORIA PARS PRIMA.

CAPVT PRIMVM.

GIMVS nunc de instrumento vocis, quod à nostris
* 34.36 38. * Guttur, à Galeno verò Bronchi, seu asperæ arteriæ Nomina
caput, & prima pars, & superior terminus finisque, de instr.
græcè autem proprio vocabulo Λάρυγξ dicitur: quã- ad ar.c.2 8.de vsu
quàm Arist. interdum laryngem cum pharynge con par.c.1.
fundit, interdum propria voce nominat; vti quoq; 2.d hist.
Galenus ex eius sententia similiter statuit. Larynx (vt opinor) ita an c.12.
dicitur à λα, quæ syllaba per se sola nihil, sed in compositione ma- 8 de vsu
gnum quid ac vehemens significat. Vnde ex λα & ἄιρεσθαι, quod par. c.1.
est attolli, larynx dicitur: quòd vehementer (vt patet) tùm in de- Laryn-
* 38.9.b. glutione, tùm in vocibus aut acutis, aut grauioribus attollatur. gis ety- mologia
Aut secundò ex λα & ῥύγχος, hoc est, * rostrum, quòd rostro sit Prima.
similis propter arytænoidem cartilaginem. Vel tertiò ex λα & Secũda.
ἀρύειν, vel ἐρύεσθαι idest haurire; quòd videlicet è profundo spiritum Tertia.
ad formandam vocem hauriat. Aut quarto ex λα & ῥύεσθαι, idest tue Quarta.
ri; quòd nimirum diligenter asperæ arteriæ viam tueatur, ne quid
eò incidat, quòd non oportet. Etenim si in asperam arteriam aliud
ab aere diuersum incidat, in suffocationis periculum animal adduci- Quinta.
tur. Vel deniq; à λαρύζω seu λαρυγγίζω, quod significat clamo, seu Differ.
vociferor. Quibus ita de nomine exploratis, hoc loco silentio præ- Lar. tra- ctãdę in
teribo differentias, quæ ad totum organum spectant, quòd eas in p. de vsi- bus Lar

A parte

parte de vsibus tractare commodius sit, quo loco inquiremus, cur larynx in collo & summitate asperæ arteriæ positus sit: cur propè os, & linguam: cur exteriùs larynx, gula verò interiùs: cur prætereà concauus factus sit: cur laryngis corpus non osseum, sed cartilagineum factum: & quid sequeretur, si osseum esset: cur non ex vna, sed pluribus conflatum sit cartilaginibus: insuper de magnitudine, cõnexione, numero, & alijs tunc exactè dicetur. Nunc illud generatim statuendum est, in huius organi constructione triplicem scopum naturam sibi proposuisse. Primum ac præcipuum, rimulam efformare: deinde eam sanè mobilem: tertiò cauitatem. Meritò huiusmodi organum ex tribus præcipuis constituitur partibus, lingula, musculis, cartilaginibus. Omitto nunc communia instrumenta venas, arterias, neruos, quę laryngi, non vt larynx est, insunt: & similiter epiglottida, quæ pennatis deest: tum verò etiam membranas, quæ vbicunq; sunt, integumenta quædam sunt, vt ait Galenus.

Triplex naturæ scopus in larynge cõstituendo. 1. 2. 3. Epiglottis pẽnatis deest. Mẽbranæ integumẽta, ex Gal.

De Glottide & ventriculis.

CAPVT II.

* Γλωττὶς græcè, latinè lingula, seu parua lingua, similis est linguæ alicuius fistulæ (inquit Galenus) ob quam similitudinem ita est appellata: similitudo autem in duobus spectatur, figura, & vsu: figuram linguæ fistulæ, fortè exactiùs pennatorum glottis refert quàm terrestrium, atq; hanc (quòd in propatulo sit) priscos prius conspexisse, intellexisseq; verisimile est. vsu similiter similis vtraq; glottis est & laryngis, & fistulæ; quòd vox vti à fistulæ, ita à laryngis lingula fit. Quod si rursus quęras, cur hoc nomine glottis prius fuit lingula fistulæ appellata, præsertim cum nullam habeat cum lingua similitudinem; Responderi potest, vulgò dici solitum, esse, quod sicuti homo per linguam loquitur, sic fistula per hanc tanquam per linguam similiter loquatur. Nam & antiqui non solum loquelæ, sed vocis quoq; instrumentum esse linguam opinati sunt. Vnde (vt dicit Galenus) fama est, Tereum, cum Philomelę vocem adimere vellet, vocis instrumentum linguam (inquam) abscidisse. Patet igitur cur fistulæ glottis, & ad illius similitudinem glottis laryngis, similiter appellentur. Melius autem esset (inquit Galenus) non assimilare corpus hoc fistularum linguis, sed eas huic potius, cùm natura & prior tempore sit, & in operibus sapiens magis quàm ars. Itaq; γλωττὶς, idest lingula, & γλῶττα, idest lingua laryngis nominatur à Galeno corpus, quod foramen, seu rimam in larynge constituit. Veruntamen rimam, & fissuram, potius quàm foramen appellare voluit Galenus. Neq; hoc loco te Gaza fallat, qui à Plinio desumens, & hic fortè à Celso, vertit lingulam, seu minorem linguam, corpus quod ab Aristot.

* x. vsq; ad 21. 24

7. de vsu par. c. 13

Glottis cur lĩgula fistulę dicta? Lingua vocis instrumentum antiquis habita. De voc. istr. diss. 7. de vsu par. c. 13 Theod: Gaza 1. de hist. an. c. 15. Plinius xi. c. 37. Celsus 4. c. 1.

Arist. ἐπιγλωττὶς dicitur,quod est laryngis operculum: tametsi Arist.
non agnouit propositũ corpus,quod in larynge γλωττὶς dicitur:immo Aristot.
præter vocẽ totius instrumenti,& ἐπιγλωττίδα,Arist.nil aliud in laryn
ge nouit.Igitur glortis hoc est lingula,seu parua lingua, seu lingua la
ryngis appellatur corpus: foramen verò ab ipso constitutum,rima seu Lingula corpus:
fissura . Quod si in hac tractatione rimulam pro corpore & contra pro Foramẽ, rima.
latũ inuenias, id causa erroris non sit. Huiusmodi lingulam Gal. vo-
luit esse præcipuam partem in larynge actionis causam,eamq; simila- Gal.7.de
rem,habereq; peculiarem corporis proprietatem,qua adiposum, glan vsupart.
dulosum,membranosumq; corpus & æmuletur,& dici possit. Quæ pait.c.xi
Galen. opinio in eo tantum verissima est, videlicet quod lingula seu
glottis præcipua pars sit in larynge , quæ actionem .i. vocem efficiat :
at similarem eam, simplicemq; ; tum verò adiposum, glandulosum ,
membranosumq; esse corpus; verum vsq; adeò non videtur. Etenim Lingula
* 24. m. lingula dissimilaris, compositaque pars est : componitur enim ex * pars dissimilaris
* 7. m. musculo, * cartilagine , & + membrana : aut ex cartilagine tan-
+ 14 o. tum,& membrana . Nam cùm lingula eam pati potissimum diffe- Lingulę
rentiam videatur,quòd alia * interiùs in profundo laryngis, alia * differentia.
* 10. 11 K. exterius, videlicet in superficie, & summitate posita sit ; primam sor-
* 17.18. tita sunt cætera omnia: secundam pennata duntaxat ; hæc glottida ha In pẽnatis.
19. q. bent vndiq; cartilagineam,quam membrana obuoluit: Terrestria ve-
+ 7. n. rò ex + portione arytænoidis cartilaginis , & * musculi interni * In Terrestribus.
* 24 m. membrana similiter hæc duo obuoluente. Quòd verò Gal. hanc par-
* 14. o. tem similarem cõstituerit,ea ratio est,quòd præcipuam partem,actio- Gal.pars
nis causam,ipse similarem semper esse crediderit,vt in hepate,liene,re similaris
nibus, corde, cerebro , & passim omnibus: cæterum motiuæ actiones quæ?
tanquam cõpositæ excipiendæ omninò sunt,quæ partem etiam præci- Motiuæ
puam compositam exposcunt: quamuis in origine motus pars præci- actiones cõpositę
pua similaris sit : indicio illud est , quod glottis nequaquam per pro- Differentia
priam temperiem, & vt similaris est , actionem suam, hoc est , vocem actionis
perficit;sed vt mouetur : at iecur,cerebrum, & alia, per proprium tem lingulæ,
peramentum propriam absoluunt actionem. Dicere insuper possis , & iecoris, &c.
glottida per partem similarem non constitui,sed per figuram . Simi- Ratio 1.
liter Galenus dixit lingulam nulli similem esse in toto corpore , sed Ratio 2.
sua proprietate imitari corpus adiposum , glandulosum , membrano- Galeno
sum , propterea quòd Gal.ad vnguem descripsit glortida porcorum: lingula
quę adiposa est,adipe tamen duriore ac densiore , vt glandulæ etiam nulli par
substãtiam præseferat:præterea verò,membrana obducitur,quæ glan- ti corporis simi-
duloso adiposoq; corpori ita inhęret ; vt pars eius quodammodo esse lis.
videatur : at aliæ pleræq; ligulæ adiposo & glanduloso hoc corpore Glottida
vti ferè destituuntur,sic porcorum glottis etiam ex cartilagine & mu- porcinã
sculo, vt cæteræ iam dictæ , constituitur : id quod ablato glanduloso describsit Gal.
ac membranoso corpore facilè obseruabis. Illud quoq; indicat,Gale- De ventriculis
+ 20. r. num porcorum glottida descripsisse, quòd in porcis duos + ventricu- obseruatio altera.

los vtrinq; vnum in glottidis summitate insculptos, & quodammodo incisos adnotarit: qui tamen interiùs inferiùsque, ponè scutiformē, tàm insigniter cauantur, vt iurè ventriculorum nomine à Galeno donati sint: possisq; non difficilè digitum deorsum in eos immitere. aditus quidem eorum vnus patet superiùs, ad vtraq; glottidis summa supercilia, deorsum verò ventriculi occæcanrur, neq; vllum habent exitum. conformantur, insumma, partim à scutiformi, partim à musculo interno scutiformi proximo: qui ob id in porcis separatus ac distans à scutiformi conspicitur: vel potiùs dicas, musculum internū duplicari, atq; inter reduplicationem cauitatem membrana obductā conformari, quæ rimulæ longitudinem fermè æquet. Hos sanè ventriculos ego non modò in porcis, sed etiam * in equis obseruaui: qui tamen non omnino similes, sed ventriculi in equo elatiores sunt ipsa rimula, orificium verò rotundum habent: in sue depressiores, aut in ipsamet lingula incisi, at orificia angusta & oblonga sunt, vt videantur duas rimulas potius constituere, vtrinq; vnam. Amplitudinem autem ventriculorum in equina glottide, membrana succingit & inuestit: quam si à cauitate omninò separes, forasq; trahas, formam & ventriculorum magnitudinem exactam habebis, galeamq; effingi videbis. * Glottis igitur terrestrium composita pars est ex ea portione * vtriusq; arytænoidis cartilaginis, quæ ab eius articulo interiùs laryngis cauitatem spectat, in eamq; porrigitur, vt duo quodammodo eius processus esse videantur; & ex portione * musculi interni, qui exorsus à tuberculo seu angulo scutiformis, ex vtraq; parte interiorem scutiformem contingens fertur, quousq; ad vtramq; arytænoidem, aut potiùs arytænoidis vtrumq; processum hinc inde inferatur, & * rimulam γλωττίδαq; efformet: ita vt lingulam hæc duo tantum videantur constituere: quod apparet, si membranam diligenter ab arytænoide & musculo separes; nihilominus tamen glottis formata videtur cæterum turpis, aspera, & inæqualis: veruntamen obducitur postea toti glottidi membrana tanquam tunica potiùs inuestiens, elegantiamq; afferens, quàm frugi, γλωττίδα conformans, ac constitueus. Quanquam inficiandum non est, membranam, quatenus ipsa apici vtriusq; arytænoidis crasse facta iā, ac pinguescēs, tensaq; applicatur, & in regionem oppositam vsq; ad scutiformem producitur, eatenus glottida quodammodo per se ipsam efformare: quod verissimum esse comperies, si musculum internum à membrana separes, & auferas; * membranam verò integram relinquas: vt vtrunq; verum videatur, & ablato musculo relictaq; membrana, & ablata membrana relictoq; musculo fieri glottida: at concinnam magis à membrana, sed inutilem, minùs verò elegantem à musculo, sed vtilem conformari: quare si placet Galenum excusare, qui glottida membranosum, adiposum, glandulosumque corpus constituit, proculdubio magnum disciplinarum fermè omnium Professorem colendo, & (vt

par

[Left margin notes:] Cauitates, ventriculi. — Obseruatio Auctoris in equis. — Terrestrium glottidis compositio accuratè descripta. — Galeni defensio

[Right margin notes:] * 13. p. 21. — * 13. c. 22. — * 7. m. — * 24. m. — * 13. f. — * 14. e.

par est) obseruando tuebimur. Quod si ex motorijs duntaxat instrumentis conflata glottis est, nimirum musculis & cartilaginis articu-
*17.18 latione: necessario motu voluntario mobilis vtiq; erit. * Pennato Pēnatorum glottidis enarratio
19.q. rum autem γλωττίς ex cartilagine vndique efformatur: quam arytænoidem dicere neutiquam possis, cum eam in figura nequaquam æmuletur: sed tamen alio nomine nuncupare ipsam non licet. Nam duplex cartilago est, quæ inferius articulata cricoidi est: ad summos autem apices nullibi articulatur, sed libera solutaq; existit vtraq; cartilago, quò mutuò per motum ambæ applicentur, pariterq; disiungantur: in propatulo, & laryngis summa superficie glottis pennatorum est, vti fusiùs infra dicetur.

De Epiglottide.

CAPVT III.

SED quādo mentio supra de epiglottide facta est, nominisq; cum
* 24.a. glottide affinitas nos inuitāt; de ea agamus. * Ἐπιγλωττὶς, quasi Epiglottis quid?
25. 26. supra glottida corpus positum dicas, videtur vox ipsa vsum quo
27. 29. dammodo declarare; quod videlicet glottidis operculum sit: quem Hippoc. lib. 2 de morbis.
30. 31. 32. 37. vsum agnouit quoq; Aristoteles; tametsi laryngis glottis ei fuit igno-
38. ta: vnde arteriæ operculum esse dixit, dum cibus potusq; deglutitur.
Agnouit similiter Hippo. qui 2. de morbis, κλεῖθρον quasi claustrum epiglottis, κλεῖθρον.
laryngis dicas, appellauit. Plinius autem, & Celsus epiglottida la- Plin. lib. xi. c. 37.
tinè, exiguam seu minorem linguam reddidere: quæ vox vim nomi-
nis non adamussim, sed similitudinem tantum, quam cum maiore, Cels. lib. 4. c. 1.
hoc est, oris lingua habet, exprimit: neque id satis commodè; cum
ἐπὶ propositio, quæ vim nomini affert, ab his non satis expendatur: Gaza 1. de hist. an. cap. 15. 16.
vnde Gaza ab his desumens, male omninò in Aristot. libris semper
lingulam & minorem linguam, epiglottida vertit: quanquam illud re 2. eiusd. c. 12.
ticendum non est, epiglottida à Ruffo lib. 1. cap. 8. linguæ partem in-
timam censeri; dum dicit. Linguæ pars inferior Hypoglossis dicitur, Ruff li. 1. c. 8.
anterior Proglossis, posterior siue interior Epiglossis: quod asperæ Hypoglossis.
arteriæ tegumentum sit epiglossis: & reuera, si superficiem ipsius Proglossis.
mēbranæ, quæ linguam obuoluit, aspicias, quęq; continua cū epiglot
tide apparet, quasi partem ipsius maioris linguæ videre videberis: vt Epiglossis.
non iniuria à Celso & Plinio minor lingua reddita sit, licet epiglottis
à scutiformi ortum ducat, vt mox patebit. * Epiglottide pennata de Pēnata omnia.
*17.18. 19. stitui nouit quoq; Arist., qui nulli oua generantium inesse prodidit. Epiglottide carentia.
* Assurgit epiglossis ampla basi ab interiori elatioriq; parte scutifor-
* 24.b. 25.26 mis cartilaginis, cui firmiter annectitur: postea sursum se efferens, Arist. 2. de hist. an. c. 12.
30. modicè latescit * angulo ferè in brutis vtrinq; facto: ab angulo sen-
* 30.c. sim angustatur, ita vt in acutam veluti cuspidem desinat, & formam Epigl: efformatio
repræsentet aut trianguli curua quadantenus habentis latera, aut Effigies.

hederæ

4. de morb. hederæ folij vt Hippocr. placet; aut exiguæ seu minoris linguæ, vt Celso & Plinio, à quibus ita est appellata. Nullibi, nisi sua basi scuti-
Nulli parti firmata. formi adhæret: quam potius contingit, quàm ei annectatur multa suffulta pinguedine: cætera pars soluta vndiq; est, maximè autem * acutus eius angulus, qui elatissimus est. * Concaua epiglot- * 30.f.
Cõcaua tis quadantenus est, qua parte laryngis oram respicit, * conue- * 25.a.
Cõuexa xa verò contrà, quà palatum & linguam. Rigida epiglottis est: 30.
Rigida. quo fit vt erecta semper naturaliter sit. Rigiditati tamen flexibi- * 26.g.
Flexibilis. litas adiungitur; vnde supra laryngem recuruatur, superioremque eius oram perfectè claudit, non quidem ex se, sed vbi causæ flectentes accedunt, nimirùm cibus, potus, musculorum vis: ijs verò recedentibus, è vestigio virgæ ritu ad naturalem suam erectionis rigiditatem recurrit: subindeque has vicissitudines subit pro accessu recessuque causarum. Igitur cum rigida & flexibilis epiglottis sit, meritò cartilaginea, sed tenuis, cæteraque cartilagine mollior facta est; quanquam non per totam similis mollities, tenuitas, ac flexibilitas est: sed suprà ad cuspidem maior, infrà ad ba-
Mẽbrana visco sa cõtecta. sim minor. Obducitur vndiq; vt alia omnia, membrana humiditate quadam viscosa prædita & humecta: inter quam & cartilaginem pinguedo intercedit, potissimum ad basim: quæ lentoris cuiusdam
Situs Epiglott. similiter expers non est. Situs epiglottidis, qui oculis obijcitur, est inter laryngem & linguam, aut melius dixeris penè linguæ radicẽ
Plinij error, lib. xi. c. 37. ad os ὑοειδὲς. Vnde hic error Plinij detegitur, qui eam inter duo foramina scilicet gulæ & asperæ arteriæ positam voluit: vnde verba
Arist. 1. de histo. an. c. 16. Aristotelis μεταξὺ δ' ἔχει τῶν τρήσεων τὴν ἐπιγλωττίδα καλουμένην perperam intelligens, voluit epiglottida inter duo foramina, videlicet asperæ arteriæ & gulæ consistere: tum verò geminum vsum præbere, scilicet arteriam occludere, & gulam per vices operire, cum spiritus tantum, aut vox commeat. quæ sanè neq; Aristoteli neq; veritati consona sunt, vt patet, cum Aristotelis verba de nasi foraminibus, quæ media epiglottis spectat, non de ijs quæ diximus intelli-
Musculosa. genda sint. Musculos quoq; habet epiglottis, sed quot sint & num
Gal. 7. de vsu part. c. 16. homines habeant, incertum est. Galenus de epiglottidis musculis nullam fecit vnquam mentionem, tametsi neque simia ijs destituitur: Sed quòd epiglottis supra laryngem recuruetur, in cibum & potum
Musculi epiglott. duo in brutis. causam omnem reijcit: quòd verò attollatur, & recurrat, in suam ipsius naturam, qua stantem ipsam ponit. * At in epiglottide apparent duo euidentissimi musculi carnosi in dorso ipsius positi, ab osse
Obseruatio Auctoris. hyoide pronati ad epiglottida progredientes, atq; propè eius mediũ inserti; suntq; ambo se mutuò contingentes, ita vt par vnum cen-
Hoies carent musculorũ pari ad epigl. seri debeat: neq; aliud munus quàm aperiendi attollendiq; epiglottida potes his assignare: qui omnino in brutis omnibus inueniuntur, quæ secui: quibus tamen homines destitui videntur: sed tamen tum in hominibus, tum in brutis vnum est videre musculum, non quidẽ

prædicto

Vnus musculus in epiglott: humana

prædicto similem sed mẽbranosum, & ex membrana illa crassissima & laxissima, supraq; epiglottida consistente conflatum, carneis adauctam fibris, quæ recta ab osse hyoide per epiglottidis dorsum excurrunt, & ipsam attollunt; insertionem suam versus summitatem epiglottidis molientes: ita vt huius musculi insertio superior sit, prioris autem inferior, hoc est, versus basim magis ipsius epiglottidis: quam sanè musculosam membranam si retrò trahas, vinculum perinde atq; in inferna lingua videre videberis. Sed hic notandum, huius membranæ carnosas fibras minimè quidem propter cibos excurrentes exterius apparere; sed interius positas esse, hoc est, ad internam membranæ faciem, quæ cartilaginem spectat. Ex duplici ad vsum attollendi proposito musculo: elicitur, apprimè fuisse necessarium, epiglottidis motum sursum per musculos absolui, nequaquam autem suæ tantum naturæ recursum committi. Hunc musculum (vti patet) homines habent, & bruta; sed priores solum bruta. causa huius varietatis, in vsibus afferetur. Hi igitur musculi epiglottida attollentes aperientesq; numerantur. Sed num & deprimentes atq; occludentes quoq; dentur musculi, ignotum hucusq; fuit: præcipuè cum Vesalius occludentes musculos minimè obseruasse se dicat. Ego tamen, qui, vt fusiùs infra in vtilitatum tractatione dicam, opinor opera epiglotti

Fibrę carnosæ in membrana.

Musculi claudentes Epiglott inexplorati.

Vesalius

*32.bb dis magis voluntaria & libera quàm naturalia esse; * reperi duos alios musculos, qui in bobus potissimum sunt propter laryngis magnitudinem euidentissimi; parq; vnum constitui debet: qui ex vtraq; parte carnosi ab arytænoide superna ad articulum videlicet longè elatiùs quàm sit insertio musculi insignis glottida occludentis, sed tamen ad originem contigui, immò per longum spatium ferè vniti commistiq;, & per internam scutiformem longissimè vniformi fermè crassitie progressi, tandem in internam epiglottida ad basim vtrinq; inseruntur: qua insertione sese mutuò contingunt ambo musculi. Neq; est quod quispiam hos musculos tanquam portiones tantum musculorum glottida occludentium assumat (propterea quod ijs vniantur atq; commisceantur, & ad epiglottidis radicem quasi extremam annectantur, vt potiùs arytænoidem moueri, epiglottida verò quiescere suspicari possis) quoniam differunt omninò à prædictis, quod illi à scutiformi in arytænoidem, hi verò ab arytænoide in epiglottida perueniant, separationemq; inuicem admittant; tum verò siquis antequam incidantur, ac separentur, conspiciat, distinctos sanè ab illis musculos videbit: neq; magis arytænoidem quàm epiglottida ab

Auctoris sentẽtia de Epigl: actione.

Obseruatio.

Obiectio.

Dilutio, & Ratio

*32.c. his moueri, in vsuum tractatione dicetur. * Notare optimum, in bobus propositos musculos non longè à principio portionem carneam, rotundam, breuem, satisq; robustam producere, quæ sursum obliquè retrocedit, atq; in arytænoidem exteriùs propè illos duos musculos, qui ab vna arytænoidis parte in aliam prodeunt, insertionem faciunt. Quod si duos priores musculos ab epiglottide oriri facias, omninò

Vide in Tractatu de Vsibus.

Notandum in bobus.

omninò dicendum esset, eos propè finem bifurcari, atq; portionem maiorem in arytænoidis dorsum ad articulum, minorem in alam (vt sic dicam) arytænoidis annecti. Sunt valdè tum à pinguedine, tum à membrana occultati vniuersi hi musculi, ita ut ipsos videre non possis, nisi priùs disiuncto * processu inferno scutiformis * 32. d. * ab innominata, hoc est ad suam articulationẽ, inde diducta quàm * 32. e. maximè scutiformi, deniq; ablata tum pinguedine, tum membrana.

Musculus Epiglottida claudẽs, in hominibus & brutis ẽ necessarius.

Quibus autem propter laryngis paruitatem carnosi hi musculi desunt, supplet intus membrana illa crassissima & laxissima; quàm cũ in his videam carneis adauctam fibris, omninò asserendum est, musculum euadere, vsumq; occludendi epiglottida præbere, eumq; tum in homine, tum in brutis necessarium esse: occultari autem, quòd fibræ carnosæ sub pellicula exteriùs posita quasi sub cuticula consistant. Et de historia ἐπιγλωττίδος satis.

De Scutiformi cartilagine.

CAPVT IV.

Cartil: fũd: rel: corp: Galen: De voc. inst. diss. cap. 4. Galen. De voc. instr. diss. cap. 6. De voc. inst. diss. c. 34. Cartilago prima θυρεοειδὴς Quadrilatera dicta à Theophilo, li. 3. c. 15. Tuberculũ in gutture virorũ prominens. Processuũ differentia & diuersitas in homine & oue.

IAM peracta de lingua laryngis disputatione, consonum foret de musculis eam mouentibus agere, sed quia hi à cartilaginibus oriuntur, & in ipsis terminum habent, atq; vt dicit Galenus cartilagines veluti fundamentum reliquorum sunt corporum; & quia lingula magna ex parte ex cartilaginibus conflatur: tùm verò musculi supponunt articulationum structuram; tùm maximè quòd cauitas in larynge ante omnia est necessaria, alioqui (ait Galenus) meatus certè concideret, ac transitus ipsius spiritus clauderetur, & non solùm voce, sed respiratione quoq; priuatum, mortuum redderetur corpus: cauitas autem non ab alio quàm à cartilaginibus paratur; Hisce de causis prius de cartilaginibus est loquendum, à maiore sumpto initio. * Prima cartilago θυρεοειδὴς idest scutiformis seu clypealis * 1.2.9. a. appellatur, quòd antiquorum scuto, quod fortè oblongum erat, similis sit: Quadrilatera à Theophilo quoque ab eius similitudine dicitur: * exterius gibba, * intus autem concaua. * 1.9.a. Gibba pars in anteriori parte colli prominet: caua verò laryngis cauitatem efformat. * 2.&.9.a. Rursus gibba læuigata planaq; vbiq; est, parietum extremis exceptis, quæ asperiora; & in medio eminentia exigua extuberat, à qua parte gulæ transuersus musculus oritur: * anteriùs autem habet angulum * 1. a. veluti tuberculum, quod in collo viris magis quàm mulieribus apparet: posteriùs autem in * quatuor definit processus, binos superiores, totidemq; inferiores, qui superioribus sunt longiores in oue; * 1.2.d. 9 a. contra in homine * superioribus ossi hyoidis, * inferioribus verò * 9. m. secundæ cartilagini articulatur: atq; hæc * articulatio propemodũ * 9. o. plana est; & Arthrodia dici potest, qua depressa processus capita in si * 32.d.e num

num leniter cauum in innominatum inferunt in reliquis autem partibus prima hæc cartilago, secundæ non annectitur, sed illi tantum qua dantenus incumbit. Quæ sanè cartilago vti omnium maxima est, ita et tenuissima; vno excepto tuberculo, quod anterius in oue nō in hoīe prominet, & reliqua durius crassiusq; est. A processibus infernis * arcus quidam efformantur, quibus secundæ cartilagini locum cedit: mobilis est quidem, non tamen vti tertia. Posset quis eam motus speciem ei assignare, qua in profundum cedit, & iterum recurrit; hoc est attollitur aliquantulum, & deprimitur in laryngis cauitatem; & hoc faciat propter sui corporis tenuitatem, quæ flexibilis est, non aūt beneficio articulationis. Alius autem eius motus magis consentaneus est, sursum & deorsum; & hoc facit articulis innixa: qui motus melius in leporis larynge apparet: * articuli autem, qui prædictum motum obeunt, inferiores sunt, ad processus scilicet, qui secundæ cartilagini connectuntur; & sursum deorsumq; ipsam scutiformem trahunt ea articulationis specie, quæ Arthrodia dici potest. Hanc scutiformem cartilaginem vnicam perpetuò nominabo, cùm se rè semper ita sit, & ita etiam tota antiquitas ipsam censueuit: etsi Realdus, fortè etiam Vesalius aliter sentire videntur. Sciendum præterea est, laryngem humanum cartilagineum esse vsq; ad primum senium; ab eo autem vltra osseum ferè euadere. Durities in omnibus cartilaginibus par non est. Nam innominata cæteris durior, sicuti cæteris mollior scutiformis est: medium locum tenet arytænoides: causa suo loco dicetur.

[Margin, left: * 1.3.9. f. — * 1.3.9. d.32.d.e.]

[Margin, right: Cartilago scutiformis maxima sed tenuissima. Mobilis dupliciter. 1. Flexibilitate. 2. Articulatione. Larynx leporinus. Cartil. scutif. vnica. Realdus Vesalius Larynx humanés cartilaginé quo usque? Osseus quãdo? Tract. de vsib.]

De cartilagine Innominata.

CAPVT V.

* 3.9.b. * SECVNDA cartilago quoniam ab antiquis sine nomine relicta est, ideo Innominata proprio nomine dicta est; puto ego sine nomine remansisse, quia cum laryngis actiones, vt vox, & aliȩ motu fiant, atq; aliæ duæ cartilagines motum præstent, hæc verò quasi aliarum fundamentum se habeat loco corporis quiescentis, perindeq; rigida, immobilis, ac veluti otiosa sit; ideo ab antiquis proprio nomine decorari non promeruerit: quanquam Galeno placuit Innominatam extitisse, quòd haud facilè alicui eorum, quæ in hoc mundo nomen sortita sunt, assimilari possit: cum tamen ab ipso Galeno, & Oribasio ab annuli forma Κρικοειδὴς nuncupetur. Est enim similis * anulo osseo, quem imponunt Turcæ in pollice dextro ad sagittas eiaculandas. * Anterior eius pars primæ cartilagini subijcitur, & orbicularis, atq; angusta est: * posterior verò, qua gulam spectat, latissima est: ita vt quantum primæ cartilagini posteriùs deest ad plenam rotunditatem, tantundem ab hac addijciatur, aç suppleatur;

[Margin, left: * 3.9.b. — * 7.6.9.6. — * 8.9.b.]

[Margin, right: De voc. instr. diss. cap. 4. Ibidem.]

pleatur: estq; cartilago omnium tum durissima, tum rigidissima crassissimaque: vt meritò immobilis sit, & ad reliquas se habeat loco corporis quiescentis. Nam tum prima, tum tertia super hac & articulantur, & mouentur: prima quidem sicuti dictum est, per inferiores processus huic vtrinq; angustiori atq; à lateribus positæ parti articulatos, articulatione propemodum * plana, ita vt non ita exactè discernas, * 32.d.e.
an caput, an sinus sit pars innominatæ, cui processus scutiformis cõmittuntur: magis tamen apparet, processus extuberari, innominatam autẽ excauari: quod communiter natura facit. * Tertia verò vt * 7.8.9.l.
oculis patet, innominatæ committitur in eius summitate, vbi innomi 9. b.i. 9.
nata duos habet * extuberantes processus, quasi capita, quos Gale c.i.
De voc. instr. dis. cap 4. nus humeros appellauit: qui sinus vtriusq; tertię excipiuntur, atque * 3.K.9.
ad humeros cartilago hæc cætera parte durior crassiorq; est, ita vt os- b.i.9.
sea hic videatur, cum reliqua cartilago sit. Incumbit tanquam basi .c.K.
* postremæ asperæ arterię cartilagini, seu cartilagineo circulo: ipsa * 9.p 4.
tamen totius laryngis veluti basis est. In latissima posteriore & me- 25.38.
dia eius parte eminentior linea est, quæ per eius longitudinem progreditur * spina arytænoidis à Galeno appellata de voc. instr. dis. c. 7. * 8.l.9.b.
cuius beneficio læuis cauitas vtrinq; paratur ad commodam sedem l.9 c.14.
musculorum, rimam aperientium: quorum crassitie plana fit ea par- 25.30.
te hæc cartilago. Notare deniq; optimum, * cauitatem, quam na- 32. l.
tura in larynge tanquam scopum affectauit, ex duabus duntaxat car- * 9.
tilaginibus, videlicet scutiformi, & innominata conflatam esse; quatenus scilicet cartilagines sunt, atque rotundæ seu concauæ; tertiam motui & glottidi efformandæ substituens: de qua nunc dicturi sumus.

De Cartilagine Arytænoide.

CAPVT VI.

TERTIA cartilago * gemina, non vna est, tamen antiquitas * 4.
quasi vna esset, vno eam nomine donauit, atque Ἀρυταινοειδῆ
nuncupauit: idq; duplici forsitan causa factum est, vel quia eius pars superior (si ambæ simul conspiciantur) gutturnijs * infundi- * 4.5.6.
bulisq; haud absimilis, figura vas imitatur, quod arytęnam appellant. 7.8 s.9b
lib. 3. c. 15. Arytænam Theophilus ligneum vasculum vult esse, quo nautæ ad ex 12. 24.
hauriendum è naui superuacuum humorem, olitores autem ad irri- 25. 29.
gandos hortos vti solent: sed nos vasi, quo lymphas manibus da- 30.
mus, concinnè assimilari ambas cartilagines simul sumptas dicimus. vel secundò: etsi duæ sunt cartilagines, quia tamen seorsim actionem nullam habent, simul verò sumptæ absolutam omnibus numeris perficiunt, meritò ac si vna esset, vno nomine vocata est. Vel deniq;
quia in * Suilla, quam Galenum descripisse constat, ac fortè etiam * 5. 6. 20.f.
priscos,

priſcos,vnita videtur . Tertia igitur cartilago vti variam adepta eſt
formam, ita raram inter cætera oſſa de articulationem ſortita eſt .
Etenim alia oſſa perpetuò ſuis extremitatibus alteri oſſi articulantur,
*7.8.9. i. hæc verò * articulum ferè in ſui medio adepta eſt: in medio enim
ſui corporis innominatæ cartilaginis ſummitati, quo gulam ſpectat,
applicatur ac dearticulatur: duplexq; eius eſt articulatio, ſicuti etiam
duæ exiguæ, vti dictum eſt, ſunt cartilagines: quæ cauo ſuo capita ſeu
humeros in κρικοειδῆ extuberantes excipit . Cum igitur in arytæ-
*7. n. 9. b i. noidis medio articulatio ſit, ſequitur ex vtraq; articuli parte * por-
tiones eiuſdem productas eſſe, quos proceſſus dicere potes. Superio-
res ſimul iuncti arytænę vaſis figuram exprimunt: inferiores verò cor
*7. n. pus illud maxima ex parte * in oue efformant * in homine verò mini.
*9. b. ma quod γλωττίδα nominauimus, ex quo laryngis rimula conflatur,
ſicuti dictum eſt. Rurſus ſuperior pars, quę arytænæ formam refert,
*5. 6. 20. f. in porcis vna cartilago videtur, & * vnita: in cæteris duæ ſunt carti
lagines per membranam tantum coniunctæ: qua ablata, duæ remanēt
ſeparatæ, diſiunctæq; . Inferior verò, quę portionem lingulæ effor-
*7. n. 9. b. i. mat, in omnibus portiones * ſeparatæ inuicem ſunt, quo rimula ef-
formetur, & ea mobilis: propterea ad vtramq; huius infernæ partis
*24. m: extremitatem, * muſculus inſignis, qui ad internam ſcutiformem
ſpectat; inſeritur occludendi autor: atq; ita partim ex arytænoide, par
tim ex muſculo glottis ac rimula efformatur, ſicuti dictum eſt.

De Cartilaginibus ſeu larynge pennatorum.

CAPVT VII.

PENNATORVM autem cartilagines ſimilitudinem cum terreſtrium cartilaginibus quadantenus habent, præter arytænoidem, quę diſſimilis admodum eſt, etſi non prorſus. Nam & in pennatis cricoidem licet conſpicere, non tamen exactam, neq; a ſcutiformi omnino diſtinctam, ſed illi vnitam, ſicuti etiam ſcutiformis, lata eius tantum portio apparet: propter quam cauſam rectius dixeris, pennatorum laryngem ex duabus tātum cartilaginibus conſtare, arytænoide & innominata. Arytænois illa eſt, quæ rimam totam conſtituit: vnde differt a terreſtri, quod ab hac glottis pro parte conſtituitur: Item differt, quòd pennatorum arytænois vtraq; ſecundum longitudinem cauatur canaliculo, qui infra latior eſt, ſupra verò ſenſim anguſtatur, donec in cuſpidem deſinat: hic muſculum excipit, ſedemq; ei præbet, qui rimam dilatat: articulatur arthrodia diarthroſeos cricoidi inferius videturq; articulatio imitari terreſtrem arytænoidem, quatenus in medio ferè ſui corporis eſt: differt a terreſtri, quòd eius articulatio non vt in terreſtri in ſuperiori & latiſſima cricoidis parte, ſed inferius eſt ad anguſtiorem ac tenuiorem: extremitas in-

ferior arytænoidis est cuspis rotunda veluti alba spina: Innominata autem pennatorum satis quidem probè imitatur figuram terrestriū: deest his scutiformis tanquam superuacua cum vsus scutiformis ex aliis suppleantur. Primo enim non est necessaria scutiformis propter epiglottida, cum desit in pennatis: neq; propter musculum, aut membranam, portionem glottidis formantem, cum tota glottis hic ab arytænoide perficiatur: neque propter cauitatem parandam, cum hic cauitas tota ab arytænoide & cricoide paretur: neq; deniq; propter musculos inferiores, cum sint hic positi musculi sufficientes: merito igitur scutiformis deest, quòd natura in superfluis non abundat. Mouetur vtraq; arytænois ad suum articulum exterius interiusq; exterior motus rimam aperit, atq; hic maximè conspicuus est, & magnus, longissimè ab articulo .s. ad extremitates arytænoidis supernas ambas diducens cuspides: interior verò motus rimam claudit, propterea quòd mutuò ambæ arytænoides exactè applicantur. & hi iam dicti motus fiunt musculorum beneficio, quos tres esse in larynge pennatorum, obseruaui, qui semel in gallo indico à me hactenus visi sunt: rectaq; procedunt ab imo sursum: primi sunt in vtroq; canaliculo arytænoidis: secundi propè primos: & hi videntur in summitate arytænoidis mutuò applicari atq; vniri, & ita claudere glottida. Tertij sunt exteriores propè secundos.

De Musculis Laryngis.

CAPVT VIII.

MVSCVLI sunt tertium corpus, quod ad laryngis fabricam necessario concurrit, quatenus mobilem glottida efficit. Laryngis musculi a Galeno & omnibus in communes, & proprios diuiduntur. Communes aliunde oriuntur, & in laryngem desinunt: proprij ab ipso prodeunt, & in ipsum terminantur. In horum numero ijsq; recensendis anatomici non consentiunt. Gal. tria
De voc. musculorum paria communia censet; in quorum numero transuersum
istr. diss. gulæ musculum recenset: quem sanè tanquam deglutitionis, & gulæ
cap. 5. ministrum nonnulli laryngis musculis non annumerant: quem alii
7 de vsu vnū, vt Realdus, alij duos esse dicunt, vt Gal. & Vesalius. De proprijs
par c. 31 autem similiter dissensio est; cum Gal. vnà cum Vesalio musculos,
de diss. qui à scutiformi ad anularem obliquè procedunt, duo paria esse velit,
musc. c. xi quamuis Galenus vnum interdum par recenseat; Realdus autem, &
de voc. Falloppius vnum par constituunt. Similiter qui arytænoidis proprij
instr. dis. sunt, vtputa qui ab Arytænoide prognati in arytænoidem termi-
cap. 5. nantur alij vnum constituunt; alij duos, vt Galenus, qui interdum
De voc. instr. dis. cap. 4. hos bifidos esse, interdum duos connatos dicit. At nos ijs postha-
De dis. musc. c. xi bitis, laryngis musculorum dissectionem, vt inuenimus, aggrediamur.

Commu-

Communes musculos prius recenset Galenus, quòd priusquam alij sub aspectum cadant: quamuis contra Vesalius faciat. Communium musculorum * primum par utrinq; .s. vnus latus carnosusq; obliquè descendit ab ossis hyoidis humilibus lateribus, & in scutiformis latera vltra medium lato similiter, & obliquo fine inseritur. * His opponuntur duo alij inferiùs positi: quos etsi Galenus loco citato dicit incipere à scutiformi, & inseri in os pectoris; dicere tamen conuenit, incipere à pectoris osse interius potius ad iuguli os carnei; inde sursum ferè supra asperam arteriam longissimè producti, tandem in latera scutiformis ad finem dictorum musculorum æqua ferè latitudine inseruntur, atq; ante insertionem duabus * glandulis, in inferioribus laryngis partibus positis, atq; in mulieribus potissimum conspicuis, superueniunt. * Tertium musculorum par carneum totum supremæ gulæ incumbit adhæretque, quasiq; latitudine trium digitorum transuersè more astrictorij musculi, vt dicit Galenus, gulam amplexatur, ac ferè ei vnitur, vt non nisi difficulter ab ea separetur quod à lateribus scutiformis propè earum extremum, secundum totam eorum longitudinem, qua parte asperior linea apparet, læuigataq; esse definit scutiformis, maxime autem ac robustissime ab exiguo, acuto, atq; extuberante processu in medio scutiformis, non nihilq; infra ab innominata, exortum; obliquis ac ferè transuersis fibris gulæ quasi connatum haud implantatur, sed mutua quasi vnione connascitur, ita vt in homine, vt plurimum, nullum distinctionis vestigium appareat, in brutis autem per candidam lineam in longitudine distinguitur: quamuis extrema etiam in his mutuò coeat. Hos potius gulæ quàm laryngis musculos annumerandos esse inferius dicam. Ex proprijs verò laryngis musculis alij anterius, alij posterius, item alij interius, alij exterius positi sunt. * Anteriores exterioresq; musculi illi sunt, qui in inferna laryngis parte positi ab innominata in scutiformem obliquo incessu progrediuntur, atque interius (media parte excepta) in reliquam totam inseruntur. Hos Galenus & Vesalius quatuor esse, binos scilicet in vtraq; parte, externũ alterum, alterum internum, sese mutuò contingentes, statuerunt: tu verò, si priùs processum infernum scutiformis ab innominata separes, inde sedula sectione prosequaris, videbis vnum tantum esse in qualibet parte musculum. Posteriores verò musculi quatuor sunt, * duo ab infimis innominatæ partibus angusti, carnosiq; enati, inde latescentes, sursum per totam eius longitudinem, ac læuem cauitatem musculorum genera factam, opplent: tandem in arytænoidẽ ampla validaq; insertione terminantur. Musculi in prima facie os intuentibus recti incedere videntur, cum tamen eorum fibræ obliquè quodãmodo à Cricoidis media linea spina innominatæ à Gal. appellata ad arytænoidem progrediantur. * Alij verò duo ipsius arytęnoidis musculi proprij censentur, quòd ab ea orti in eandem desinant: exigui sunt,

Margin notes (left): *33.34 n. — *34.37. o. — *35.p. — *35.37 q. — *26 31. 32.r. — *24.25 30.31 33.38. s. — *24.25 30. 32. 33.38 t.

Margin notes (right): De voc. inst. diff. cap. 5. — De diss. mus. ca. 34.

sunt, transuersam habent positionem, fibrasque tranuersas: consistunt in arytænoide posterius, vbi ipsa arytænæ vasis effigiem refert, qui locus basis arytænoidis à Galeno dicitur, & ad extremitates carnei, in medio verò, quo loco,& coeunt, & vniuntur, neruosi ferè euadunt, atq; inter os musculos connumerandi sunt, qui tendinem in suo medio habent: quod tamen omnibus non accidit. Supersunt interni musculi, qui in totum quatuor sunt. * Vnum par ab innominata, qua parte latior eius facies desinit, & ab humeris deorsum descendit, secundum eius longitudinem in angulo oritur, atque ortus magna ex parte internus, nonnihil quoq; externus conspicitur: postea verò sursum rectà ad arytænoidis latera progressum, in ipsam ad articulum inseritur. * Vltimi musculi duo sunt, videlicet vnũ par, in penetralibus seu capacitate laryngis positi, quos in capreolo potes tres etiam in qualibet parte separare & numerare: sunt omnium laryngis musculorum maximi; immo magnitudine omnes reliquos musculos simul iunctos ferè superant: totam æquant, opplentq; internam laryngis cauitatem, & vbiq; carnosi sunt: obliquam seu transuersam habent positionem, & fibrarum ductum obliquum: tandem γλωττίδα magna ex parte constituunt: Triplex eorum assignari potest exortus, superior, inferior, medius: vnde in capro, sicuti dictũ est, in tres diuiditur musculos: in alijs autem separationis aliquod vestigium non deest. Exortus medius à cauitate ea scutiformis est,quę exteriùs tuberculum efformat, tùm verò à cætera eius longitudine. * Superior (si de epiglottidis reclinantibus musculis dubitas) est ab epiglottidis interna radice. Inferior deniq; in bobus ab innominato, qua parte angusta est, in alijs potiùs à membrana innominatæ iuncta. Medij exortus musculus per totam arytænoidis longitudinem inseritur, videlicet eam quæ glottida efformat: Superior in dorsum, & superiorem eius partem, videlicet ad articulum. Inferior infra annectitur: obliquo incessu omnes versus arytænoidem procedunt. Vsus cuiusq; est, glottida strenuè ac perfectè claudere, & ipsam introrsum in cauitatem recuruare; sed medius & imus inferiores arytænoidis partes deorsum trahunt: superior verò dorsum arytęnoidis introrsum in cauitatem reuellit: ita vt his contractis, glottis non solum perfectè claudatur, sed etiam in ea figura collocetur, vt ceu duo genua simul iuncta, summèq; inflexa intus appareant: quam figuram manifeste ex inferiore laryngis ora ad asperam arteriam conspicies. Omnibus autem his muneribus opitulari portionem musculornm epiglottida reclinantium, quæ bifurcatum efficit musculum, par est.

* 24.32 33.u.

* 24.32. 33 x.

* 32.b.

De La-

De Laryngis Membranis.

CAPVT IX.

MEMBRANAE laryngis commodè in internas & externas diuiduntur, quamuis vtræquè mutuam habeant continuationem. Internæ dicuntur, quæ in laryngis cauitate positæ sunt; externæ verò quæ extra. Rursus internæ partim cauitatem totam succingunt, partim glottida quadantenus constituunt. Similiter externæ partim in superficiarias, vtputa quæ externam superficiẽ obuoluunt, partim in profundiores dirimuntur: & vel cartilagines & musculos interius cingunt, vel vt membranosi nexus inter musculos & communia instrumenta ponuntur. De omnibus accuratè sigillatim agendum est. Nam quamuis membranæ nomine conueniunt: in plerisq; tamen discrepant. Conueniunt quidem in eo, quod vniuersæ, vbicunque sunt, dicebat Galenus, integumenta quædam sunt: itemque quod vniuersæ laryngis membranæ humiditate quadam perfunduntur, & humectæ sunt: quodq; firmiores crassioresq; alijs ferè omnibus sunt. At differunt in eo, quod externa, & quæ in superficie consistit membrana, omnium aliarum fermè corporis membranarum crassissima laxissimaq; est, tum verò potius aspera, rugosaq; interior tenuior distentaq; est. Rursus, superficialis exterior humiditate aquosa viscosaq; madens cõspicitur: at interior viscosa quadã humescit pinguitudine, aliæ verò naturalem obtinent, nisi quod in larynge omnes naturaliter humidiores sunt. Quod si internam perpendas, & succingentem cauitatem cum glottida constituente compares: ambæ quidem humidæ pinguesq;; sed longè pinguior est, quæ glottida constituet, crassiorq; altera est; ita vt etiam adeps multus ipsi adhærescere videatur. Insuper interior simplex est membrana, sicuti & profundiores externæ: at exterior superficiaria musculosa est, & carneis fibris adaucta.

De Placitis.

De Laryngis Neruis.

CAPVT X.

NERVI in larynge, motus & musculorum causa potissimum dantur: quos primum respectu musculorum exiguitatis insignes videas, & à varijs partibus in musculos deuenientes; Præcipui laryngis nerui ij sunt, qui recurrentes, & reuersiui passim appellantur: ita dicti, quòd infernè sursum reuertantur: hi autem duo
* 36.37 38. y. sunt, * dexter ac * sinister: vterq; vario modo sursum reuoluitur:
* 36.37. 38. z. quamuis vterq; ex nerui sexti paris maiori propagine reflectatur. Dexter enim longè superius, sinister verò inferius vertitur. Dexter

ad ramum

ad ramum arteriæ axillaris dextræ propè ingulum recurrit , sursumq;
ponè asperam arteriam progreditur ; donec ad laryngem pertingat,
vbi in ramos finditur . quorum * vnus in * musculum posterius in * 38. a.
crycoide positum . arytænoidem aperientem,ad eius principium inse * 38. f.
ritur : * alter verò sursum magis scandens,in musculum inseritur,quē * 38. b.
partim intrà,partim extrà ad angulum in crycoide consistere diximus
qui & ipse ab infernis sursum recta progreditur ad arytænoidem . * * 38. c.
Tertius ramus tandem in maximum internumq; musculum glottida
occludentem disseminatur. * At sinister recurrens non quidem ad ra * 38. d.
mum sinistræ axillaris,sed inferius ad magnam arteriam , quà à corde
ad spinam transuersè procedit,reuoluitur,sursumq; asperæ arteriæ ad-
hærens,progreditur,donec ad sinistram laryngis partem pertingat:
quo loco similes ad easdem partes mittit ramos , atq; dexter . Hos,
vocales neruos , quòd voci efformandæ maximè conferant , nominat
passim Galenus, docetq; sectionem moliri, qua aphonum, idest voce
priuatum omnino reddatur animal,si vterq; ; si verò vnus tantum se-
catur, semiaphonum. Etenim cutem hinc inde ponè asperam arteriā
secare oportet per longitudinem tam dextrè,vt neq; vena,neq; arteria
aliqua lædatur: atq; tàm altè sectione procedendum est, dum neruum
conspicias : quem transuersè secando,modo alterum, modo vtrunq; ;
sic vocis læsionem obseruabis . Præstiterit autem, vt sectionem tu-
tius,& sine sanguinis effusione moliaris,incisa cute , reliquum aut re-
tuso cultro,aut osseo perficere quousq; ad neruum ventum sit. Com-
parat rursus Galenus horum neruorum recursum glossocomio,in quo
organo dum sursum funem ad trabem reflexam trahimus , deorsum
membrum fertur; sic in larynge nerui recurrentes quamuis sursum
versus suū principiū hoc est cerebrum trahant, deorsū tamen propter
recursum propositi laryngis musculi mouentur . Veruntamen cum
nerui in corpore non moueantur,sed veluti riui sint,non omnibus cō-
paratio (vt dicitur) currit pedibus; at verum glossocomium in penna-
torum musculo alam extendente attollenteq; obseruatur, cuius corda
ad os reflectitur , reueraq; mouetur ac circumducitur: & aliquatenus
etiam in superiore musculo oculum circumducente ad trochleam
reflexo ,

Figurarum

C

Figurarum Laryngis Explanatio.

Prima Figura Scutiformis cartilago, & eius exterior facies gibba.
- *D.D. Duo processus inferni, articuliq; capita.*
- *b. b. Processus duo superni.*
- *e. Cauitas media inter supernos processus.*
- *a. Tuberculum exterius prominens.*
- *F. Cauitas seu arcus infernorum processuum.*

2. Scutiformis cartilaginis interior facies concaua, cui ijdem characteres subseruiunt, excepta vna littera c.
- *c. Sinus è regione respondens tuberculo memorato.*

3. Innominata cartilago seu κρικοειδὴς.
- *K K. humeri seu capita, quibus articulatur arytænoides cartilago.*

4. Arytænoides cartilago, quę duplex est.

5. Arytænoides cartilago porci, eiusq; interior facies, quæ in superno extremo iuncta est.
- *s. Cartilago, quæ supernam arytęnoidem simul iungit.*

6. Arytænoides anterior pars.
- *s Cartilago vtramq; arytænoidem simul iungens.*

7. Innominata cartilago, eiusq; anterior facies arytænoidi ad articulos seu humeros coniuncta.
- *i i. Articuli vtrimq; vtriusq;.*
- *s Locus, in quo arytænoides ambæ mutuè iunguntur per membranam.*
- *n. Arytænoidis pars, quę glottida seu rimulam aliqua ex parte efformat.*
- *G. Arytænoidis anterior pars angusta.*

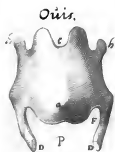
8. Innominata cum arytænoide, eiusq; posterior facies.
- *s. Vtriusq; arytænoidis superna ac membranosa coniunctio.*
- *i. i. Articuli.*
- *l. Spina Innominatę, quæ musculos vtrinq; dirimit.*
- *H. Locus, seu exigua cauitas, vbi duo aperientes musculi sedem habent.*

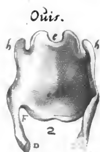
9. Larinx integer humanus ex tribus cartilaginibus & osse hyoide constitutus.
- *q. Os hyoides.*
- *t. Ossis hyoidis processus.*
- *r.r. Tubercula cartilaginea, & membranæ vicissim posita, quibus os hyoides supernis scutiformis processibus iungitur.*
- *b. Arytænoides cartilago, quæ arytęnæ vasis figuram refert.*
- *m. Superior scutiformis processus ossis hyoidis articulatus & copulatus.*
- *i. Locus articuli arytęnoidis.*
- *o. Inferior scutiformis processus innominatæ articulatus.*
- *p. Aspera arteria.*

9. A.A.A.A. Quatuor scutiformes humanæ, quarum duæ sunt adulti viri, altera duæ puellæ vtramq; commonstrantes faciem.
- *e. Cauitas scutiformis media inter processus.*
- *b.b. Superiores scutiformis processus.*
- *D D. Inferiores scutiformis processus.*
- *F.F. Arcus scutiformis inferni.*

9. B.B.B.B Quatuor Innominatæ cartilagines arytęnoidi iunctæ ad articulos seu humeros.
- *i.i. Locus articulorum varios in varijs commonstranc situs: in vna arytænoidem eleuatam.*
- *l. Spina innominatæ.*
- *H. Locus musculi aperientis in innominata.*
- *G. Angustior & anterior innominatæ pars.*

9. C. Arytænoides intus incuruata & reflexa, vt articulus videatur.
- *e. Sinus arytænoidis, qui circa humerum Innominatæ circumrotatur.*
- *i i. Articulus.*
- *k. Humerus seu caput innominatæ.*
- *l. Spina innominatæ.*

Ouis.
h
e
h
a
F
D
P
D

Ouis.
h
e
h
F
2
D

3
K
K

Ouis.
4

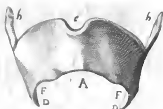

Porci.
5

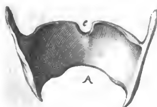

Porci.
6

Ouis.
7

Ouis
8
H

9
H

h
e
h
F
A
F
D
D

e
A

A

A

B
H

B
G

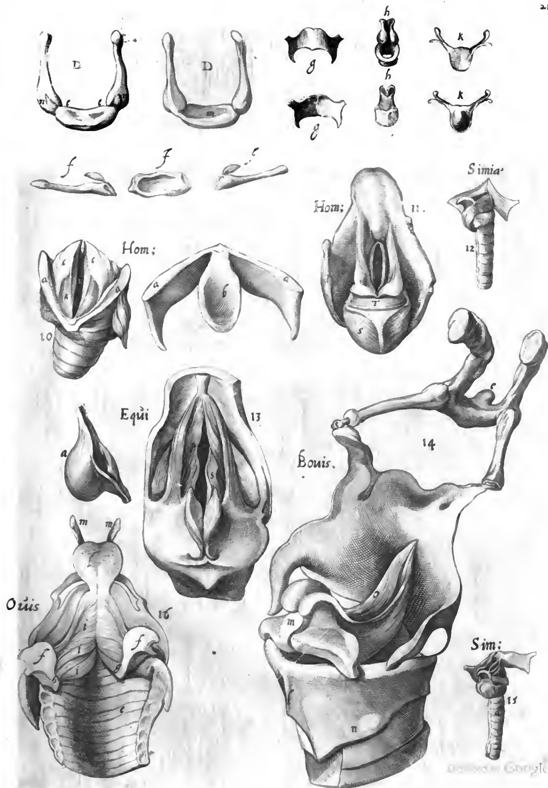

B
G

B

C
K

Figurarum Laryngis Explanatio.

9.DD. Offis hyoidis vtraq; facies.
n.n. Proceſſus ſupernus oſſis hyoidis.
e.e. Oſſis hyoidis articulatio.
m. Cauitas inferior oſſis hyoidis.
9 f f f. Os hyoides in ſuis articulis diuiſum.
9 g g. Cartilago ſcutiformis Simię interna altera, altera externa facie conſpicua.
9 h h. Innominata cum arytænoide Simiæ.
9 KK. Os hyoidis Simiæ.
10. Humanus larynx, qui habet inciſam ſcutiformem in duas partes.
a a a a. Scutiformis ſectio.
b. Epiglottis.
c. Arytænoides cartilago.
K nigrum, muſculus internus rimulam efformans.
K album, glottis ſeu rimula.
11. Larynx humanus interius glottida commonſtrans.
S. Muſculus aperiens.
T. Muſculus, claudens & vtramq; arytænoidem conſtringens.
12. Larynx Simiæ cum muſculis & glottide.
d. Scutiformis à ſuo articulo ex vna parte ſeparata & exterius diſtracta.
13. Larynx Equinus.
S. Rimula ſeu glottis.
p. Ventriculi dilatati ſeu per longitudinem inciſi.
a. Membrana ventriculos intus inueſtiens.
14. Larynx Bouillus cum oſſe hyoide.
m. Arytænoides cartilago.
l. Spina innominatæ.
n. Cauitas articulationis innominatę.
o. Glottis ex membranoſa ſubſtantia ablato muſculo.
e. Os hyoides Bouillum.
15. Simiæ larynx, cum Scutiformi ex vna parte diducta.
c. Glottis ſeu rimula.
b. Ventriculus equorum & porcorum ventriculo reſpondens.
d. Aſpera arteria.
Hic quoq; muſculos pleroſq; vides, & arytænoidem cartilaginem.
16. Larynx ouillus cum arytænoide diducta & inciſa ita vt interna videas.
c. Aſpera arteria per medium diuiſa.
f f. Aritænoides inciſa & diducta.
g. Portio vna glottidis conſtans ex arytænoide & membrana.
i.i.i. Muſculus internus latiſſimus, qui inferius, vt vides, glottida conſtituit.
l. Epiglottis.
m.m. Os hyoides.

D
D
g
g
h
h
k
k
f
F
Simia
Hom;
11.
12
Hom;
10
a
b
a
r
s
Equi
13
a
14
Bouis.
m
m
Ouis
16
f
f
m
o
n
Sim:
15

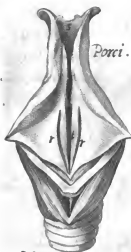
Figurarum Laryngis Explanatio.

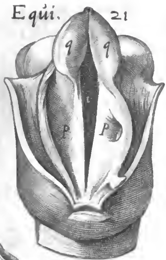
17. Larynx Anseris.
  q. Rima siue glottis.
  t. Asperitates cartilaginea.
  u. Aspera arteria.
18. Larynx Galli Indici.
  q Glottis siue rimula.
  u Aspera arteria.
19. Larynx Gallinæ nostratis.
  q Glottis siue rimula.
  u. Aspera arteria.
20. Larynx porcinus.
  t. Glottis seu lingula.
  r.r. Ventriculi duo.
  s. Arytænoides cartilago simul iuncta.
  xxxx. Scutiformis transuersè incisa, vt videatur glottis, & ventriculi.
21. Larynx equi.
  q q. Arytænoides cartilago.
  p.p. Ventriculi duo, quorum vnus est per longitudinem incisus.
  t album Glottis seu lingula.
22. Membrana inuestiens alterum ventriculum.
23. Larynx humanus.
  n. Musculus communis superus.
  o Gula.
  p. Aspera arteria.
  q. Insertio musculi transuersi, & portio eiusdem.
  r. Portio nerui descendentis in communem musculum dictum.
  s. Scutiformis cartilago.
24. Larynx humanus, qui omnes musculos proprios ostendit, præterea rimulam, epiglottida, & cartilagines.
  A. Epiglottis.
  b. Epiglottidis principium.
  c. Ventriculus seu cauitas, equorum porcorumq; ventriculo respondens.
  d. Scutiformis ex altera parte diducta, vt glottis & musculi videantur.
  M. Musculus internus ad glottida.
  n. Glottis seu lingula.
  T. Musculus transuersus arytænoidis.
  V. Musculus ab humeris arytænoidis descendens.
  S. Musculus aperiens glottida.
  R. Musculus obliquus scutiformis & inominatæ.
25 Larynx humanus ex posteriori parte, musculos potissimum separatos, cartilagines & epiglottida ostendens.
  A Epiglottis.
  b. Fundamentum epiglottidis.
  c c. Scutiformis cartilago cauum suum ostendens.
  d. Arytænoides cartilago.
  T. Musculus transuersus arytænoidis ex altera parte separatus.
  S.S. Musculus aperiens vtrinq; sed alter separatus alter in sede sua hærens.
  l. Spina inominatæ cartilaginis.
26. Larynx humanus anteriorem faciem commonstrans.
  R.R. Musculus obliquus scutiformis & innominatæ, alter separatus, alter vero in sua sede.
  b. Cauitas media in scutiformi epiglottidis gratia efformata.
  ff. Scutiformis anterior exteriorq; facies.
  g. Epiglottis.
27.28.29. Larynx Simiæ triplex, ostendens musculos omnes, tam communes quàm proprios, insuper asperam arteriam, & gulam.

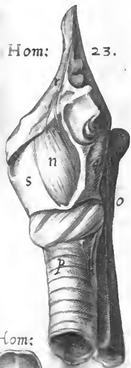

Anseris.
17

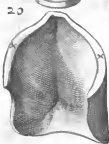

Gal:ind:
18.

Gallina.
19

Porci.

Equi.
21

Hom:
23.

20

22

Hom:
24.

Hom:
25.

Hom:
26.

Sim
27.

Sim:
28.

Sim:
29.

Figurarum Laryngis Explanatio.

30. *Larynx Ouillus in sua posteriori parte proprios ostendens musculos.*
- *f Cuspis epiglottidis.*
- *e.e. Anguli epiglottidis.*
- *T. Musculus transuersus arytænoidis.*
- *l. Spina arytænoidis.*
- *S. Musculus glottida aperiens in sua sede.*
- *g. Portio musculi communis inferni.*

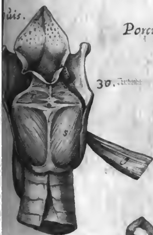
30. *Larynx Porcinus posteriorem sui partem ostendens, arytænoidem, & musculos.*

31. *Larynx Bouinus anteriorem sui partem ostendens.*
- *a. Os hyoides.*
- *t.t. Musculi duo epiglottidem attollentes.*
- *u. Musculi duo epiglottidis circa illius radicem.*
- *x. Epiglottis.*
- *R.R. Musculi duo obliqui scutiformis, & arytænoidis.*
- *y. Scutiformis cartilago.*
- *z. Cauitates in inferiori scutiformis parte.*
- *f. Aspera arteria.*

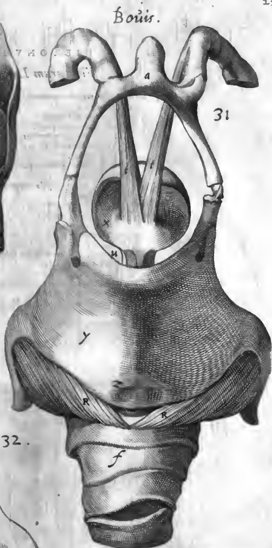
31. *Larynx Porcinus lateralem sui partem ostendens.*
- *b. Arytænoides cartilago.*
- *c. Scutiformis cauum.*
- *s. Musculus aperiens glottida.*

32. *Larynx Bouinus proprios musculos ostendens, os hyoides, epiglottida, eiusq; musculos, & alia.*
- *A. Principium musculorum epiglottida attolentium.*
- *t t. Ipsi duo musculi.*
- *b. Os hyoides.*
- *e. Epiglottis.*
- *h. Finis musculorum epiglottida deprimentium.*
- *B.B. Musculi epiglottida deprimentes.*
- *c. Portio prædictorum musculorum, quę facit bifurcatum musculum.*
- *T. Musculus transuersus arytænoidis.*
- *x.x.x. Musculus quasi triplex epiglottida claudens.*
- *V. Musculus ab humeris innominatæ deorsum descendens.*
- *R. Musculus obliquus scutiformis, & innominatæ.*
- *l. Spina innominatæ cartilaginis.*
- *S. Musculus aperiens glottida.*
- *D. Caput processus scutiformis.*
- *E. Sinus leniter cauus innominatæ cartilaginis caput excipiens.*
- *g. Scutiformis cartilago diducta vt interni musculi videantur.*

33. *Arytænoidis cartilaginis vna pars cum suis musculis.*
- *m. Altera pars arytænoidis cartilaginis.*
- *n. Portio musculi.*
- *T. Musculus transuersus arytænoidis.*
- *V. Musculus ab humeris innominatæ descendens.*
- *S. Musculus aperiens arytænoidem, aut, si mauis, glottida.*
- *X. musculus internus insignis glottida claudens.*

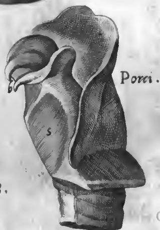

Bouis.

32.

Figurarum Laryngis Explanatio.

34 *Larynx Ouillus musculos communes, os hyoides, & asperam arteriam commonstrans.*
- p. *Os hyoides.*
- A. *Musculus ossis hyoidis.*
- c.c. *Insertio musculi transuersi.*
- N. *Musculus communis supernus.*
- o.o. *Musculi communes inferni.*
- q. *Aspera arteria.*
- r. *Orificium sectum asperæ arteriæ.*
- S. *Orificium sectum gulæ.*

35. *Larynx Ouillus musculum gulæ transuersum, gulam, glandulas, & os hyoides commonstrans.*
- Q.Q. *Musculus gulæ transuersus.*
- P. *Glandulę in fine laryngis.*
- r. *Gula.*
- S. *Aspera arteria.*
- t. *Os hyoidis.*

37. *Larynx humanus ostendens musculum gulæ transuersum, item duos alios communes, & recurrentes neruos.*
- Q. *Musculus gulæ transuersus.*
- o.o. *Musculi duo communes descendentes seu inferiores.*
- Z. *Neruus recurrens sinister.*
- y. *Neruus recurrens dexter.*
- g. *Gula.*
- c. *Apex epiglottidis.*

Ouis.

34.

Ouis.

35.

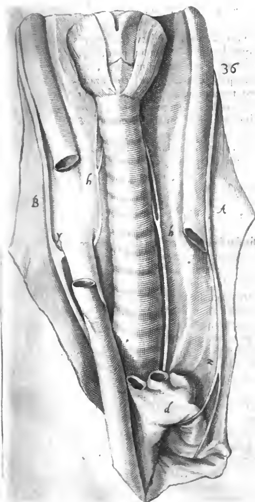
Hom.

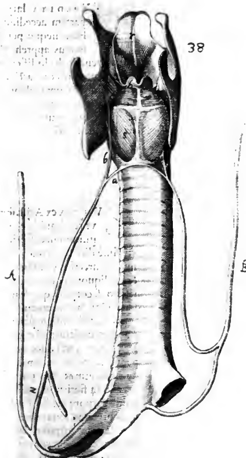

Figurarum Laryngis Explanatio.

36. *Larynx humanus neruos recurrentes potissimum commonstrans.*
   - A. *Neruus sexti paris sinister.*
   - B. *Neruus sexti paris dexter.*
   - Z. *Portio nerui sexti paris sinistra recurrens.*
   - d. *Magna arteria qua recurrit nerui portio.*
   - y. *Portio nerui recurrentis sinistri.*
   - b.b. *Portio nerui recurrentis ad asperam arteriam, tum dextra, tum sinistra.*

38. *Larynx humanus recurrentium neruorum insertionem & musculos in quos inseruntur commonstrans.*
   - A. *Neruus sexti paris sinister.*
   - B. *Neruus sexti paris dexter.*
   - Z. *Neruus recurrens sinister.*
   - X. *Neruus recurrens dexter.*
   - a. *Nerui recurrentis portio, in musculum aperientem inserta:*
   - b. *Nerui recurrentis altera portio, in musculum ab humeris descendentem inserta.*
   - c. *Altera nerui recurrentis portio, in musculum internum inserta.*
   - S. *Musculus aperiens.*
   - T. *Musculus transuersus arytænoidis.*
   - b. *Arytænois cartilago.*
   - r. *Epiglottis.*

Hom:
36
h
B
A
b
d

Hom:
38
r
s
b
a
A
B
z

DE LARYNGIS Actione.

PARS SECVNDA.

CAPVT PRIMVM.

XPEDITA laryngis historia ad secundam tractationis partem accedimus, quæ laryngis actionem perquirit. Hæc neque per se nota est, vt oculorum visio, aut manus apprehensio: neque etiam ex opere facto innotescit, vt ventriculi chylificatio: neq; per motum aliquem manifestatur, vt musculorum contractio, penis erectio: sed per probatos Auctores elucescit. Etenim Galenus passim laryngis actionem, vocem esse, & vocis instrumentum laryngem pronunciat: in quam veritatem per ea, quæ requiruntur ad ipsam vocem efficiendam laryngi respondentia deuenit, sicuti & nos faciemus, hinc sumpto initio.

De Causis Soni.

CAPVT II.

CVM vox ex Arist. sonus sit, seu soni quædam species: atq; ideo, vt rectè quid vox sit, intelligatur; antea sonum habere cognitum necesse sit: non inutile fuerit, quæ Arist. de sono exactissimè disserens, tradidit, ea hoc in loco summatim recensere. Sonus igitur, vti 2. de anima habetur, percussio est alicuius, ad aliquid, & in aliquo: ex quo patet, tria ad efficiendum sonum necessariò requiri: duo .s. corpora, quę se mutuò percutiant, & aerem, in quo percussio fiat. Concurrere autem duo corpora, non modo ratione percipimus, quæ ostendit nullum percutere corpus posse, nisi sit etiam alterum quod percutiatur; sed etiam sensu. Nunquam enim sonum fieri apertè videmus, nisi duorum corporum mutua fiat percussio: vel vnum per varias partes vicem duorum gerens. Quod cum ita sit, & cum quæ percutiuntur corpora, simul concurrere necessarium sit, concursus autem fieri non possit sine motu locali: neq; motus localis sine fluido corpore medio (nihil enim vnquam in vacuo mouetur) atq; hoc corpus ad sonum aptum aer sit; aer vtiq; ad ipsius soni generationem tertium corpus rectissimè constituitur: vt demum tria ad sonitus generationem concurrere necessarium sit: duo nempe corpora se vicissim percutientia, & aerem inter vtraq; percussum & fractum. Cæterum cum non omnia corpora sonum faciant, ideo plures requiruntur adhuc conditiones, vt duo prædicta corpora sonitum reddant: primumq;

Primúq; eſt neceſſarium, vt ſe mutuò contundentia corpora dura ſint; qua ratione ſi lana aut ſpongia aut pluma ſe vicißim feriant, nullum prorſus reddãt ſonum. Secundò, ſuperficie lata opus eſt; & hac ratione cum duæ acus ſe mutuò acie feriunt, nullum edunt ſonum. Tertia conditio eſt, vt vehemens ac celer ſit durorum corporum ictus & percuſſio: quæ ſi deficiat, ſonum fieri nullum videmus. Qua ratione ſi manus manui aut tabulæ lentè ac placidè admoueatur; nullum ſequi ſonum percipimus: at ſi cum impetu feratur, tunc ſtrepitum edi apertiſſimè perſentimus. Itaq; vt omnia ad vnam ſummam referam; & dura ſe mutuò contundentia corpora, & ſuperficie lata eſſe, & vehemẽti impetu contundere neceſſarium eſt: ſi ſonum fieri omninò oporteat. Quod ſi læuia etiam, ſeu perpolita ſint, & concaua prædicta corpora; tum verò ex materia ſolida aereaq; (quale eſt æs aut vitrum) conflata; tum ſonum ab ijs edi maiorem, clariorem, gratiorem, atq; (vt vno verbo dicam) omnibus numeris abſolutum; perſpicuum eſt. Ob id campanæ, tubæ, fiſtulæ, & muſica omnia inſtrumenta, propterea quod concaua ſint, perpolita, & complanata, egregiè, & iucundè perſonant. Sic in cyathi ſuperiore ora digitis affricata, aer intus concurſus tremẽs ſimiliter perſonat. Nam quæ eiuſmodi ſunt, multum aeris in ſe continent, qui cum exagitatus exitum quærat, neq; ipſum inuenire poſſit; fit vt huc atq; illuc ad latera offendat, diuq; per hæc luctatus & tortus, validè perſtrepat, & varijs modis reſonet. Et hæc de ſono, & ijs quæ requiruntur ad ſonum efficiendum, ex Ariſtotele dicta ſint. Cum ſonum modo eſt, vt propius ad rem noſtram accedamus; videamuſq;, quot & quæ requiruntur ad ipſam vocem edendam. Cum igitur vox ſit animalis ſonus: cumq; tria ſint, per quæ ſonus gignitur; tria etiã eſſe, per quæ ipſa vox conformetur neceſſe eſt, nempe aerem, & dura corpora. Atqui aerem in animalis corpore inuenire non eſt difficile; Nam cum nullus alius aer vocis productioni accommodatus, præter illum, quem pulmones attrahere, & emittere pro cordis tutela cõſueuerunt, in corpore inueniatur: neceſſariò hic ad vocis procreationem aſſumptus eſt. At dura corpora, quæ ſe mutuò percutiant, in animali, vtcunq; reſpirati aeris viæ diſquirantur perpendanturq;, nuſquam inuenias: quo circa antequam vlterius progrediamur; quæ circa Ariſt. dicta de ſono occurrunt dubia; proponere oportet. Nam cum Ariſt. in ſono efficiendo duo ſe mutuò contundentia corpora poſuerit, neq; in animali hæc animaduertere liceat: præterea cum hæc duo corpora dura eſſe voluerit, nos autem contra à mollibus ſæpè corporibus fieri ſonitum obſeruemus, vt ſibilos, qui lingua & mollibus labijs fiunt, & tonitrua, & ventris crepitus, & inteſtinorum murmur, & fundarum, ſeu ſcuticarum ſtrepitus, & id genus quàm plurima; videtur Philoſophus rem ipſam non vſq; adeò fuiſſe aſſecutus. Neq; difficultatem omninò tollere videtur, quod Ariſt. interpretes ſcribunt, mollia ſcilicet ſubire vicem durorum: quoniam admiratione dignum videtur, cõtrarium

Dubia de ſono.

trarium

trarium partes agere contrarij, vt ignis v. g. aquæ, & mollis, duri. Quin difficultas ex eo quoq; adaugetur, quia neq; etiam illud perpetuò verum est, extra animal dura inuicem corpora in sono edendo se percutere. Nam si fundarum aut scuticarum strepitus perpendantur, reduplicari quidem ipsas, non autem ad mutuum occursum & percussionem venire compertum est. Quapropter vt difficultas soluatur, animaduertendum primo, quod cum sonus tum à duris, tum à mollibus corporibus edatur, & quæ percuti mutuò, ac non percuti conspiciantur; ideo generalem causam, quæ sonum efficiat, neq; esse dura corpora, neq; quæ se mutua percussione feriant; sed quia sonus fit, vbi aer eliditur, tum verò eliditur, si prius comprimatur, ac dissipari prohibeatur; manifestum est, sonum nil aliud esse, quam affectionem aeris ex compressione elisi. Quod si vice compressionis & elisi, dicas ex constrictione, aut densatione, aut attritione, aut percussione elisum, aut expressum, aut extrusum, aut explosum, aut excussum: idem significabis.

Solutio.

2. de anima tex. 79. 83. Hoc totum exactissimè sub alijs tamen verbis significauit Arist. dum dixit, quod cum aer prohibetur dissipari, illius motus sonus est: compressionem scilicet & elisionem breuissimè ac bellissimè comprehendens. In qua re sciendum est, quod in sono aer est veluti materia, quæ recipit sonum tanquam formam. i. informatur sono. causa autem generalis efficiens soni, quodcunq; corpus est, quod constringere, densare, & comprimere, aut constringendo densando & comprimendo seu percutiendo aerem explodere potest. Quod sanè corpus (vt singulares causæ afferantur) interdum ipsemet aer est crassefactus & condensatus, vt in tonitruis; interdum molle corpus est, vt in labiorum sibilis, ventris crepitibus, intestinorum murmuribus & similibus: interdum dura sunt corpora, id quod frequentissimum est, ex quo forsitan fuit adductus Arist. vt diceret sonum à duris fieri corporibus, non quòd à duris duntaxat, sed quia frequentius. Quanquam melius fortè est, vt pro Arist. intelligentia dicamus, quod per similitudinem causa efficiens soni durum corpus ideo dici potest, quia id, quod facit sonum, est quod comprimendo aeri ipsi resistit, sed resistentia durorũ duntaxat corporum, proprietas est: ob id quamuis soni fiant à mollibus corporibus, siquis tamen mollium corporum constitutionem consideret, dum sonum efficiunt; clarè apparebit, ipsa tendi, & ob tensionem quodammodo obdurari: sic musculi, tendines, funes, & virile membrum, dum tenduntur, durescunt, quæ alioqui sine tensione molles sunt partes. Quocirca mollia corpora vt aeri resistant, & ipsum comprimere, & comprimendo elidere valeant, tendi oportet, & dura fieri: sic in vẽtris crepitibus musculus sphincter tenditur; sic intestina non murmurant, nisi ex repulsione tensa; sic tonitrua non fiunt, nisi ex nubium concretione & duritia; sic in sibilo labia tẽduntur; sic deniq; quicquid aerem comprimendo extrudit, duritiem contrahere aliquam manifestò apparet. Quamobrem rectè ab Arist.

expositum-

expoſitoribus dicebatur, in ſonis, qui à mollibus corporibus fiunt, mollia ſubire vicem duri: quandoquidem duri conſtitutionem adipiſcuntur. Vt iam omnibus modis notum ſit: veriſſimum eſſe quod ab Ariſt. dicebatur; nimirum, cauſam ſoni efficientem dura tantummodo eſſe corpora. Quinimmo illud quoq; ex ſapientiſſimo Plotino adijciendum eſt, ipſum etiam aerem, quem vt ſoni materiam cõſtituimus, non ſonare: niſi ſtatum ſolidi corporis adipiſcatur, antequam effundatur, manens quaſi quoddam ſolidum. Ex quibus concludere licet, ſonum nil aliud eſſe, quàm duri obduratiq; corporis quandam paſſionem. Vim enim patitur aer, ubi inter duo corpora aut vi includatur, aut prematur, aut quomodocunq; exire cogatur, vt propter vim ſtrepat, & reſonet: ideoq; non ineptè dixeris, Sonum eſſe aeris, compreſſione moti ſeu extruſi, quandam quaſi querimoniam: queri autem aerem de hac compreſſione, ipſamq; odiſſe nihil mirum, quippè qui & natura, ſua rarus eſt, ac tenuiſſimus, & contra naturam denſatus facilè corrumpitur, vt etiam in aquam migret. Lib. 5. Enneade 4 cap. de Sono.

De vocis cauſis, & primum quæ vocis ſit materia.

CAPVT III.

HIS igitur ita de ſono exploratis, cum vox, ſit animalis ſonus, aut ſoni ſpecies quædam, cumq; ad ſonum aer vt materia requiratur, vt verò efficiens, corpora quæ ipſum comprimendo elidant: itidem in voce hæc eadem requirentur. Porrò cum nullus alius aer in corpore conſiſtat, præter eum, quem pulmones attrahere & emittere pro cordis attemperatione conſueuerunt: ideo neceſſario hic ad vocis procreationem aſſumptus eſt. qui cum duplex ſit, & quem inſpirãdo ducimus & quem exſpirando reddimus: noluit Natura aerem illum, quem inſpiramus, & attrahimus huic miniſterio coaptare, propterea quod ad alterum nobiliorem & magis neceſſarium vſum, nempe ad cordis & innati caloris refrigerationem & pabulum, fuerat comparatus, à quo neq; unquam diuerti, neq; vllo modo retardari attractum aerem oportebat. Sed cum alius przſto eſſet aer, quẽ exſpirando reddimus longè minoris vtilitatis: hunc ſibi deſumere maluit Natura, & ad vocis generationem ceu materiam accommodare. Quàm autem aer is, quem exſpirando emittimus, neceſſarius ſit ad vocem præbendam: illud clariſſimo argumento eſt, quod ſi ſpiritum ſuſtineamus includamusq;: vocem proculdubio edere nullo pacto poterimus. Præterea, dum vox editur, tantiſper ipſam durare apparet, quandiu ipſa durat exſpiratio; qua deficiente ſimul contabeſcit vox, & deſinit, vt in lib. de Carnibus magnus quoq; oſtendit Hip. Iam verò, ſi vox ab inſpirato aere proficiſceretur: intus in corpore fieret ſine vlla animalis vtilitate. meritò igitur cum ſpiritum reddimus, non quã

11. sect. Probl. 14. do capimus, vocem formamus, dicebat Arist. Igitur leui negotio vnũ adinuenimus, quod ad formandam vocem summè est necessarium, sępe aerem exspiratum.

Vocis opifex, causa, seu organum inquiritur, & qua in eo principalis pars.

CAPVT IV.

AGE nunc deinceps, vbi, & à quo aer exspiratus eliditur, quæramus. sic enim erit inuentus locus, & organum, in quo hæc actio perficitur, simulq; vocis est officina. Aer, quem exspirã do emittimus; ab aliquo ex ijs corporibus, per quæ transit, hoc est à spiritalibus instrumentis comprimatur & elidatur necesse est. Satius autem hoc loco fuerit, elisionis vti vocabulo quàm compressionis; quandoquidem tum vox formatur, vbi aer eliditur, non cum constringitur. Id vel ex inflata vesica facilè intelligas; quæ vtcunq; comprimatur, nunquam tamen sonum faciet: nisi aer compressus inde prorumpat atq; elidatur. Inuestigare ergo conuenit in spiritalibus vijs atq; instrumentis vbinam aeris hæc elisio fiat. Viæ spiritus seu aeris sunt os, nares, bronchus idest aspera arteria, & pulmo. At pulmo vocem non facit, neq; aerem elidit: sed vicissim dilatando se, & cõprimendo, attrahit tantummodo & emittit aerem pulmo. Sed neq; pulmonem, neq; asperæ arteriæ maximam portionem, esse vocis officinam ex eo patet: quia si infra caput asperæ arteriæ ipsam incideris; liberè quidem exspirabit, sed vocale animal amplius non erit: quod si sectionem constringas, iam tum vox redibit. Signa profectò euidentissima supra sectionem, locum vocis adesse, nequaquam autem pulmonibus, aut aspera arteria tanquam proprio instrumento ipsam conformari. Præterea cum vocem ad arbitrium nostrum & cohibeamus, & reddamus: nullus opinor denegauerit, voluntariũ esse opus vocem. Cum verò voluntariæ actiones per musculos perficiantur, hos autem neq; pulmo habeat, neq; nares, neq; maxima bronchi portio: patet neq; pulmonem, neq; nares, neq; maximam partem asperæ arteriæ esse loca aut corpora in quibus elidi aer, & vox formari possit. Relinquitur ergò, & os, & superiorem bronchi terminum, per quæ aer pertransit, quæq; musculos habent, illum, quem quærimus, esse locum posse. At in ore fieri vocem, aliquam habet probabilitatem, propterea quod ibi lingua inest, quę cum huc atq; illuc voluatur, & varijs motibus agitetur; videtur ita comparata, vt possit aerem percutiendo atq; elidendo vocem efformare: sed tamen id verum non est. Nam, vt omittam, linguam mollem ad aeris percussionem minus aptam esse; videmus præterea quod ij, qui aphoria afficiuntur, quamuis illis deperdita vox sit: retinent tamen hi linguam

Marginal notes: De voc. instr. diss. cap. 2 — 2. de decret. cap. 4. Hip. in lib. de carnibus. — de voc. instr. diff. cap. 2.

linguam & respirationem omninò sanam. Postremò manifestum est; etiam eos, quibus lingua abscissa est, vocem tamen edere: quod nobis maximo & euidentissimo est argumento, à lingua vocem edi nequaquàm posse, neq; os vllo pacto vocis locum esse. Cum igitur neque pulmo, neq; os, neq; nares, neq; asperæ arteriæ maxima portio locus & vocis officina esse videatur: sequitur vt bronchi seu asperę arteriæ superior terminus, quod & asperæ arteriæ caput, & larynx seu guttur dicitur, proprium eius organum constituamus. Cui rei sensus omnis adstipulatur. Nam in ea affatim ómnia insunt, quæ ad vocem & sonum edendum necessaria esse supra à nobis dicebantur. Primo enim musculi adsunt, qui ad vocem edendam ex arbitrio, maximè necessarij sunt: adsunt corpora dura, superficie lata, perpolita, & concaua, in quæ aer quidem illidi, comprimi, & constringi facilè possit; & hæc sunt tria ossa, seu cartilagines, ex quibus conformatur ipse larynx: vltimo tanquàm maximè omnium necessaria rima quędã consistit, quæ ad elidendum ipsum aerem, vt sonus tandem informetur, bellissimè aptatur. Quamobrem non iniuria ego rimulam hanc, quæ in medio laryngis posita est, & γλωττίς græcè, lingula nostris appellatur, constituo cum Galeno præcipuam illam laryngis partem, quæ actionis, idest vocis causa est. quamuis Galenus non ob id, sed potius quòd huic non sit reperire similem in toto corpore, pręcipuam actionis causam esse contenderit, cum membranosam simul & adiposam & glandulosam eam constituerit. At rimulam, glottidaq; non esse vocis præcipuam causam; quòd corpus obtineat peculiari substãtia præditum, nulli similem in toto corpore, atq; insumma, vt est pars similaris: patet primo, quia non omnibus eadem videtur glottidis substantia. Etenim porco inest substantia membranosa, adiposa, glandulosa, qualis à Galeno descripta est; at homini eius substantia simpliciter membranosa est; sicuti pennatorum animalium rimulæ substantia est ferè cartilaginosa. non sic autem euenit in cæteris similaribus partibus: siquidem iecoris substantia in omnibus animalibus similis apparet, siue animal bipes, siue quadrupes, siue etiam piscis sit: immò si eandem substantiam decoxeris comederisq;, eundem ferè saporem item duritiem, mollitiem in omni v. g. iecore perceperis: id quod etiam de corde, & alijs dicendum. Alia causa est, quòd rimulæ actio, est in genere motus, in specie dilatatio, compressioq;: qui motus naturalis non est, vt v. g. virgæ erectio, quæ à penis corpore ac temperie prouenit: sed motus est voluntarius à dearticulatione arytænoidis, & musculis ipsam mouentibus proueniens. nequaquam autem dilatatur & constringitur per suam temperiem, neq; quatenus similare corpus est: id quod neq; etiã videtur ire inficias Galenus. Sed nos ad id quod dicere cæperamus, redeuntes, dicamus, meritò quidem rimulam hanc potissimam vocis causã esse. Quoniam etsi ad vocem edendam & aeris condensatio seu compressio, & vehemens motus, & elisio requirun-

De voc. inst. diff. c. 2.

7. de vsu par. cap. 14.

De voc. inst. diff. c. 2.

tur: vna tamen elisio ea est, quæ proximè vocem informat & creat, ita vt omnia tandem in vnam elisionem dirigantur, atq; in ea consumentur; quæ ab hac rimula absoluitur, & quidem ad hunc modum. Quoniam quidem aeris elisio fieri non pōt, nisi per angustam viam is per transiens, inde exsiliat atq; extrudatur: quis est, qui eiusmodi conspiciens rimulam, ex ipsa solùm inspectione non cogatur fateri, per hanc aerem exsilire, ideoq; hanc esse proximam vocis efficientem causam, dum scilicet angustatur, & constringitur? ob id Galenus vocem fieri non posse affirmat, nisi transitus angustetur: & paulò post, vnum apprimè necessarium in voce efficienda dixit esse, angustiorem ipsius aeris transitum, qui ab hac rimula fit: & nos quoq; cum sibilum emittere volumus, labia constringimus, vt per angustam viam aer se effundat. Quod si etiam oculata fide id experiri placet: gallinaceus pullus, aut pennatum sumatur animal, & aperto ore vociferari cogatur: manifestò apparebit, rem ita se habere. Nam quando vocem emittunt, rimulam angustant; vbi verò abstinent, ipsam latiorem reddunt. Neq; difficilè est hoc in id genus animalibus experiri, tum propter simpliciorem laryngis fabricam (siquidem asperam arteriam in rimulam desinere in ijs apparet) tum etiam, quia cum in summitate laryngis sit; ideo in propatulo est rima, & aperto ore ipsam videre non est difficile. Iam ergo ex Galeni ratione; ex modo actionis; ex ijs, quæ requiruntur ad eam perficiendam; ex ipso deniq; oculorum sensu clarissimè demonstratum arbitror, laryngem vocis esse organum, tum verò rimulam primã, proximam, & immediatam esse causam ipsius actionis, idest vocis: cui proinde munus demandatum est aeris transitum angustandi, quò elidatur, & vox procreetur.

7. de vsu par. cap. 13.

De altera vocis causa, quæ efflatio dicitur.

CAPVT V.

CAETERVM illud scire conuenit, quod non sola rimulæ angustia sufficit ad vocem mittendam: sed vt Galenus testatur, æquè necessaria est spiritus impulsio, qui ab infernis sursum repentè simul erumpit. Ratio hæc est. Nam cum vox non fiat nisi eliso aere, qui elidi seu extrudi non potest, nisi violenter moueatur (nam si placidè exeat aer; nequaquam vox sed libera tantum exspiratio sequetur, vt vocalis etiam follis, & alia id genus instrumenta patefaciunt) quicquid verò violenter mouetur, ab alio mouetur, & omne quod ab alio mouetur ex Arist. vel tractu vel pulsu mouetur: à primo ad vltimum sequitur, eiusmodi aeris elisionem fieri non posse, nisi aere aut attracto, aut impulso, aut vtroq; modo violenter moto. Sed cum neq; extra, neq; intra corpus vlla sit causa attrahens: ergo impulsu aer violenter mouebitur. Præterea si vox per exspirationem fit: ergo

7. de vsu par. cap. 13.

7. physic. text.

ergo impulſu tantum efficietur. Adhæc, ſi impulſione violentus hic fiat aeris motus: voluntariè & ex appetitu animalis fiet. ſi attractione: nequaquam voluntariè, ſed naturaliter; quòd cauſa attrahens extra corpus poni debeat. at voluntarium eſſe opus vocem, iam ſupra dictum eſt. Propter has cauſas omiſſa attractione tanquam aliena, natura ſola vſa eſt impulſione ad aerem elidendum, atq; ita vocalem & ſonorum reddendum: quod eò faciliùs præſtare poteſt, qui, vt ſupra diximus ſociam habeat rimulæ anguſtiam. Vt tandem duo ad elidendum aerem concurrant: & anguſtus aeris tranſitus, & profuſus ac vehemens eiuſdem impulſus & impetus. Alterum horum ſi deſit: alterum nullo modo vocem efficiat: ambo autem non modo vocem edunt, ſed vbi copulantur & concurrunt, ibidem ſonus fiat neceſſe eſt, vt in ſibilis, & alijs vſu venit. Inſuper hæc duo, illud tertiũ quoque conſequitur, quod in ſono edendo ſummè neceſſarium erat: nimirum vt aer ſtatum ſolidi corporis adipiſcatur, antequam effundatur: quandoquidem anguſtato tranſitu & aere confertim impulſo, contingit ipſum comprimi, ac denſari, & ſolidi corporis conſtitutionem quodammodo contrahere, atque ita ad vocalem ſeipſum præſtandum diſponi, præparari, conſummari. Porrò ſubita hæc, & vehemẽs exſpiratio à Galeno paſſim ἐκφύσησισ ideſt efflatio ſeu exaſflatio nuncupatur: quæ (vti dictum eſt) contingit, cum affatim ſeu profuſè ſpiritus foras effertur, vt fit in ſuſpirantibus: Quam tantum voci conducere & Galenus teſtatur, & experientia cõprobat: vt citra eam fieri non poſſe vocem, & vocis etiam tantum perire, quantũ huius efflationis deperdatur, oĩno ſtatuẽdum ſit: quæ in eo à ſimplici differt exſpirõne, quod ĩ efflatione cũ ſono ſimul atq; ĩpetu expulſus ſpiritus erũpit, in exſpiratione autem ſenſim & quiete exit: atq; vt exſpiratio, generatim quidem loquendo, vocis materia eſt, ita ſecundum ſpeciem atq; propriam differentiam eſt exſufflatio: quæ fit, quia thorax & abdomen validè conſtringuntur. Hæc igitur non ſolum voci, vt diximus, neceſſaria eſt, ſed etiam cum laryngis rimula tantam habet coniunctionem, tantumq; ei obſequium pręſtat: vt illius anguſtiam non ſecus ac vmbra corpus comitari videatur, ita tamen vt rimulæ anguſtiam neceſſariò ſequatur exſufflatio, non contra. Quo fit, vt fieri quidem efflatio ſine voce poſſit, vox ſine efflatione non poſſit. Atq; id totum neceſſarium eſſe, ſiquis reuocata ab alijs rebus mente, huic ſolum fuerit intentus, facilè percipiet. perſentiet enim, perpetuò, in voce efformanda ſiue rimula anguſtanda, ſtatim & thoracem deprimi & abdomen comprimi, ita vt huiuſmodi contractionem ſi maximè euitare velis, non poſſis. Equidem in ſuibus id totum per otium facilè aliquando proſpexi: qui vtcunque exiguam vocem edant, tamen nihilominus in ea edenda abdomen & thorax ijs è veſtigio conſtringuntur. Quod non ita accipi velim, quaſi exſpiratio dedita opera atq; per ſe rimulæ miniſterio ſubſeruiat, ſed magis per accidens. Nam cũ reſpi-

4. de loc. aff. cap. 6.
2. de decret. cap. 4.
2. de motu muſ. c. vlt.
8. de anat. adm. cap 4.
2. de decr. cap 4.
de loc. affe. cap. 6.
2. de motu muſc. cap. vlt.

respiratio ea potissimum causa aduocetur, vt calor cordis continenter refrigeretur, secundariò autem ipsam natura voci accomodet: non est mirandum cum rimula angustatur, & aeris transitus quodammodo intercipitur, accurrere statim exspirationem ad ipsum emittẽdum, & cordis suffocationem prohibendam; perinde quasi vox sit potius ipsi cordi infensa: quòd dum cieatur, & aer intercipitur, statim vehemens exspiratio præsto est ad aerem vi emittendum, fitq; (ò admirabilem sapientiam) vt dum ita tentat natura aerem vi emittere atq; impellere, vox subsequatur, quæ alioqui non efformaretur. Vt expiratio vna hac ratione videatur à natura fuisse comparata, vt quasi custos sit, ne cordis refrigeratio perpurgatioq; aliquo modo retardetur, aut detineatur. Vno autem modo contingit detineri in voce ipsa: quo fit, vt sufficiat nobis rimulam laryngis angustare, quia ipsam protinus sequitur spiritus violentior emissio.

A quibus Instrumentis perficiatur efflatio & quomodo fiat.

CAPVT VI.

SEQVITVR nunc vt videamus, quomodo, & quibus hæc vehemẽs expiratio absoluatur. Aer propter duas causas moueri, atq; cum impetu ferri põt. Nam quia omne, quod mouetur, vel ex se ipso propriaq; natura mouetur, vel ab alio, vel vtroq; modo; perspicuum est, in exsufflatione aerem impetu ferri, tum quia ex se ipso, tum etiam ab alio cietur. Ex se quidem. etenim aer, qui ingrediens frigidus est, vbi in pulmones, & cordis locum peruenit, ab eius vigente calore calefactus atq; attenuatus, & ita ignis qualitates & quodammodo naturam adeptus, leuitate sua sursum se repente effert, naturalem petens locum: quæ sanè velox elatio, atq; celeritas adaugetur, quoniã dum calore aer attenuatur, redditur etiam copiosior: ob quam causam, cum ampliorem requirat locum, neq; reperiat, fit vt sursum statim prorumpat, vt in terræ contingit motu: atq; hisce de causis fit, ut simul atq; est inspiratus, nihil ferè interquiescens, statim expiretur. non sic autem euenit, cum est emissus: tum enim antequam rursus attrahatur, aliquod quietis spatium medium intercedit, nisi animal ab aliqua uiolenta causa incitetur. Ex eo autem aerem, qui exspiratur, copiosiorem fuisse redditũ, poterit quisq; intelligere, si inspirationi & exspirationi animum adhibuerit. Etenim tametsi aeris portio, cordis gratia, in uiscere remaneat tamen nihilominus obseruabit inspirationem lõgè esse breuiorem exspiratione; cuius rei causa diutius etiam durat vox. Cum igitur aer calefactus, & attenuatus, copiosiorq; redditus sua natura celeri motu exsilire tentat, si nos ipsum, rimulam angustando, detineamus; necesse est priori violentiæ, quam duabus de causis habebat, tertiam quandam causam adiunctam esse: ut magna ipsi uis ex re-

De voc. instr. diff. c. 3.

ex retentione inferatur. Quanquam autem hæc omnia, quibus aer ex se mouetur, satis quidem sufficere possunt ad efflationem moliendam: natura tamen hoc aeris motu non contenta, alium insuper prędicto sanè ualentiorem adsciuit, quo nimirum aer ab alio moueretur: & quidem non tractu sed pulsu: ut .s. aer à thorace, & abdomine eo modo compellatur, quò in utriculari tibia à brachio eam comprimente impellitur: dum uerò thorax & abdomen constringuntur, totum aerem in asperam arteriam, quà per collum fertur, compellunt detruduntq; pulmonibus similiter compressis & euacuatis. Quod sanè non accidit in priori aeris motu. tunc enim copiosior factus potest cuncta dilatando non solùm in aspera arteria, sed in ipsis etiam dilatatis pulmonibus consistere: quod tamen postremum in voce non contingit, quia thorax & abdomen è vestigio post rimulę angustiam constringuntur. Quæ sanè actio per musculos fit: de quibus alibi fusius; nũc illud satis sit. Etenim cum ex Galeno sciamus, duo esse respirationis genera, inspirationem & exspirationem; atq; vtraq; duplex sit, libera & violenta; fit vt in vniuersum quatuor sint respirationis partes; inspiratio libera, inspiratio violenta, & exspiratio libera, exspiratio violenta. Quibus omnibus partibus proprij musculi fuere dicati excepta libera exspiratione: siquidem inspiratio libera à septo trãsuerso solum fit; violenta verò ab externis intercostalibus, atq; alijs nonnullis in thorace positis musculis. At exspiratio libera, vt Galenus censuit, fit sine musculorum ministerio, dum scilicet suopte pondere thorax decidit: propterea non est opus musculis in libera exspiratione, tum ob Gal. rationem, nimirum ob thoracis pondus, quia ex se ipso decidit; tum vel maximè propter eam, quam paulò ante adduxi causam, quia scilicet aer à cordis calore calfactus, attenuatus, & copiosior factus, ex se ipso & propria natura exitum quærit, etiamsi ab alio non impellatur. At si exspirationi violenta causa accedat, tum est opus quadam vehementia in exspiratione: atq; hæc a musculis internis scilicet intercostalibus, abdominis, atq; nonnullis alijs thoracis absoluitur: vti contingit in febribus, exercitationibus violentis, & maximis motibus, spiritus cohibitionibus, & quod ad nos spectat, in ipsis vocibus: in quibus cum spiritus à rimula comprimatur, fit vt natura eiusmodi compressionem abhorrens, vi magna spiritum conetur emittere, ministerio adhoc vtens musculorum: qui sicuti dictum est, thoracem pulmonesq; comprimentes, in asperam arteriam totum spiritum compellunt: quo fit vt iurè optimo à Galeno dicatur, in aspera arteria pręparari vocem, cum inibi aer conclusus compressusq; statum solidi corporis quodammodo adipiscatur, antequam per rimulam effundatur, manens quasi quoddam solidum: nõ ineptèq; dicere possis, asperæ arteriæ locum, longitudinemq;, qua per collum perreptat, promptuarium ad formandam vocem ipsius spiritus esse, atq; eundem, proximam vocis esse materiam, adeoq; pręparatam

De causis respir. 7. de vsu par. cap. 20.

De motu musc. cap. vlt.

De vsu par.

paratam ac dispositam; vt propemodum vocalis sit. quo fit, vt ab exterius tangentibus, aeris veluti murmur, aut agitatio tum in laryngis loco, tum maximè in aspera arteria percipiatur. concluditur autem aer, & statum solidi corporis adipiscitur, tum à rimulæ angustia, quæ dissipari ipsum non permittit, tum à thorace ideſt musculis, qui totum ad asperam arteriam protrudunt; verisimileq; est, aerem, qui à thoracis compressione in asperam arteriam compellitur, aut protruditur, aut constringitur: ei proportione respondere, qui in inflata & compressa vesica continetur. id quod in ansere facilè, cum vocem est emissura, apparet, cui ad asperam arteriam tumor insignis exterius in collo attollitur. Itaq; vt breuiter omnia colligamus, vox fit, vbi rimula laryngis angustatur, quo tempore etiam thorax, & abdomen constringuntur, & exsufflationem efficiunt, quæ est proxima vocis materia: siquidem ex thoracis & abdominis compressione contingit, pulmones deprimi & constringi, & diaphragma versus thoracis cauitatem incuruari, quo maximè arctetur cauitas: ex quibus fit, vt spiritus totus ex pulmonibus exeat, & sursum ad asperam arteriam, qua per collum perreptat, & vnica est, feratur: atq; inibi tum interna tum superna violentia in arctum concludatur, ac statum solidi corporis ex compressione quodammodo adipiscatur: tum per angustam rimam cum impetu & violentia extrusus, ita demum vox efformetur.

Quæstio, an post aeris à rimula elisionem aliqua sequatur percussio, & qualis.

CAPVT VII.

SED antequam huic rei finem impono, duo proponenda dubia sunt. Primum, An aeris à rimula elisio sola sufficiat ad creandam vocem; an post aeris elisionem requiratur aliqua percussio. Secundum, Vtrum percussio, quæ fit ab aere à rimula eliso, fieri debeat ad aerem; an ad corpus aliquod solidum. Ad primum dubium dicendum, omnem vocem seu aeris elisionem necessariò sequi percussionem aliquam. Primò, quia aeris elisio nil aliud est, quàm celer, & vehemens motus ipsius aeris, qui fieri non potest nisi aliquid percutiatur. Secundò propter auctoritatem Aristot. qui ait 2. de anima, sonum nil aliud esse, quàm percussionem alicuius ad aliquid. Tertiò non fit sonus, nisi cum aer affatim ac profusè extruditur: in quo casu etiam percutere aliquid est necessarium. Quòd patet, quia vbi lentè & placidè & sine percussione exit & effluit, non fit vox neque sonus. Quartò Arist. 2. de anima vult aerem anteuertere percussionem; ergò percussio est necessaria post aeris elisionem. Quòd si hoc inferas: ergò rimula laryngis non erit sufficiens ad vocem formandam, neq; pariter sola aeris elisio à rimula facta; Respondetur, solam

ſolam eliſionem ſufficere, propterea quod fieri non poteſt eliſio, niſi extemplò aliqua ſubſequatur percuſſio; quam, etſi eliſio natura præcedit, prior tamen tempore nequaquam eſt, quòd eodem momento vtraq; fiat. Quare ſatis eſt dicere, vocem à ſola eliſione fieri, quia ipſam protinus, tanquam vmbra corpus, percuſſio ſequitur. Quocirca ſecundum meritò inquiritur. Num ſcilicet percuſſio fiat ad aerem, an ad corpus ſolidum. In qua difficultate argumenta ſunt ex vtraq; parte. Nam primò, ſonum fieri, facta ad aerem percuſſione, patet. Etenim ſonus ſeu aer eliſus à veſica inflata & compreſſa non niſi aerem percutit: Itidem faciunt ſibili, crepitus, & ſonus quicunque factus à ſola fiſtularum lingula, ſeu à quocunq; calamo. In tonitruis pariter aer percutitur. Item ſcutica non ſtrepit niſi reduplicato ab eius extremo aer percutiatur: ergò percuſſio fit ab aere, & ad aerem: id quod fieri etiam in larynge poteſt propter vacuum ſpatium, quod aer à rimula eliſus percutit. Ex aduerſo quod in larynge aeris percuſſio fiat ad corpus ſolidum, patet primò ex Galeno, qui vult columellam eſſe veluti plectrum in efformanda voce: ſed plectrũ ſonum facit pulſando, & eſt extra laryngem. Quæ Galeni ſententia confirmatur ex actione læſa. Nam præciſa columella, aut eroſa, ſimiliterq; affectis glandulis propè ipſam poſitis, aut muſculis faucium, vt fit in morbo gallico, labefactatur vox: quæ ſanè partes cum extra laryngem ſint, ſignificatur, ad formandam vocem non ſolam rimulæ eliſionem ſufficere, ſed neceſſariam eſſe aeris ad huiuſmodi corpora ſolida percuſſionem, quæ extra rimulam ſunt. Id quod adhuc cõfirmatur argumento fiſtulæ ſeu tibiæ, quæ quid habet columellæ reſpondens, ac tum ſonat, cum aer eliſus ad acutam illam laminam; quæ paulò infra ad foramen eſt, appellit. Quartò Galenus vult, vocem fieri, cum muſculi faucium & gutturis conſtringuntur: ſed faucium muſculi ſunt extra laryngem. Soluitur difficultas, quod ſiue percuſſio fiat ad aerem, ſiue ad corpus ſolidum, nihil intereſt: Etenim ex vtraq; percuſſione ſequitur ſonus & vox, quemadmodum argumenta ſuperius in vtramq; partem adducta manifeſtarunt. At illud non eſt inficiendum, longè faciliùs ſuccedere ſonum, cum aer eliſus percutit corpus ſolidum quàm cum aerem: quo fit, vt à fiſtula, quæ infra rimam laminam habeat ad foramen, ad quam eliſus aer pertundat, facillimè vox & ſonus creetur: ab ea verò quæ huiuſmodi foramen & lamina non obtineat, minus facilè ſonus fiat; vti etiam in ſegetum calamis accidit. Inſuper perfectior editur ſonus, cum aer rẽ ſolidam percutit quàm cum aerem. Quo fit vt columella eroſa, deturpetur quidem, non autem ex toto vox pereat. Iurè igitur natura aerem eliſum ad columellam corpus ſolidum pertundi voluit: & Galenus ſimiliter iurè optimo voluit gargareon, plectrum ad formandam vocem eſſe. Quanquam & illud quoq; non eſt inficiandum, quòd aer, qui percutitur, dum percutitur, impellitur, denſatur, &

3. de ſan. tu. cap. 2.

F ſtatum

statum solidi corporis quodammodo adipiscitur contrahitque: quo fit vt cum aer percutitur, quoquomodo corpus solidum percuti videatur.

Quæ vocis vtilitas Animali.

CAPVT IIX.

CVM Q. duo de voce hactenus explorata sint, videlicet organum, & pars in organo præcipua vocis causa glottis dicta; quæ duo per ea, quæ ad vocem ipsam efficiendam requiruntur, inuenta sunt: tertium modò restat inquirendum, scilicet vocis vtilitas. Sed non est quod, longa oratione inquiramus qui nam vocis vsus sit, & cur tàm putetur esse animalibus necessaria. Etenim ab Arist. primo polyticorum cap. 2. dictum est, Naturam eousq; in animalibus processisse, vt sensum quidem iucundi, ac molesti habeant. Animalibus autem, quæ societatem inter se ineunt, opportunissimum fuit, vt huiusmodi iucundi & molesti sensum inter se significarent, quod nil aliud est quam animi affectus cogitationesq; inuicem manifestari communicariq; quæ cum sua naturæ latentes, & insensibiles sint (animo enim latentius nihil est) ideo sensibiles fieri, si ab alijs extrinsecus cognosci debeant, necessarium fuit. Non poterant autem animi affectus sensibiles fieri, nisi alicuius sensus obiecta euaderent: neq; hoc satis erat, sed etiam huiusmodi obiectum in animali esse, & ab eo prodire, & pro varijs animi affectibus in varias species formari, deniq; ad arbitrium, seu appetitum animalis posse omnes eiusmodi affectiones significari operæpretium fuit. Hoc autem sola vox exstitit quę & sensibilis est, sensusq; auditus est obiectum: tum verò in ipso animali consistit, ab ipsoq; proficiscitur: multiformis quoq; & ad arbitrium formari pōt, cum nullo externo indigeat adminiculo: vt meritò vnam vocem eorum, quæ in sunt anima, notam esse censuerit Arist. Quæ etiam fortè & Galenus respiciens, dicebat, quod cum vox cogitationum mentis nuncia sit, ideo principalissima omnium animæ actionum censetur: Vt ex hoc satis constet, hanc esse, qua homines maximè tum perficiuntur, tum conseruantur. Hac enim societates & amicitias constituimus; hac auxilia mutua petimus: hac deniq; disciplinas omnes capessimus. Neq; solum in homine, sed etiam in brutis longè maxima eius est vtilitas, & quidem ad multa: vt ad noxia fugienda, ad speciem propagandam, ad alimentum comparandum, & plurima eiusmodi. Illud in summa dixerim, vocem tantum ad hominum animaliumq; conseruationem, decorem, ac perfectionem valere, vt nihil ferè potuerit maius ac melius à Deo dari. Et de voce, vna præcipuaq; laryngis actione, hactenus.

Primo polyt. cap. 2.

De

De Secunda Laryngis actione, quæ est spiritus cohibitio.

CAPVT IX.

HIs igitur exploratis, quærendum deinceps est, num larynx aliam habeat actionem præter vocem. Nam si vna tantum vox à larynge absoluatur: certum est omnes eius partes ad vnam tãtum vocem conspirare, atq; illi vtiles esse. Si verò & alia quæpiam actio; clarum itidem erit, illius quoq; gratia laryngis partes esse conflatas. Igitur larynx præter vocem, aliam quoq; habet actionem, quæ est spiritus cohibitio: quæ etsi voce prior actio est, nos tamen de ea tanq̃ nobis magis nota prius egimus: vel dicere conuenit, vocem priorem esse, quatenus imperfecta spiritus cohibitio, perfecta prior est: ob quam causam prior laryngis actio omnibus alijs merito vox est. De perfecta igitur spiritus cohibitione nunc agendum. Veruntamen dari spiritus cohibitionem euidens est. At verò fieri à larynge, verum quidem est, at non ita apertum; probatur tamen facilè quatuor hisce rationibus. Prima est, quod cum locus spiritus siue aeris sit potissimum aspera arteria, tum quæ nuda per collum fertur, tum quæ in pulmones dispergitur, (omitto os ipsum, cum hiante ore spiritum cohibeamus) proculdubio ibi fieri spiritus cohibitionem necesse est, vbi in aspera arteria obstaculum aliquod conspicitur: id cũ nusquàm, nisi in asperæ arteriæ capite, qui larynx est, reperiatur; necessariò in larynge spiritus fieri cohibitionẽ dicemus. Alia ratio. Spiritum continere, est opus in nostro arbitrio positum, ergo per musculos absoluetur, ac proinde non à pulmonibus, neque à portione asperæ arteriæ, quæ musculos aptos non habet, sed à larynge tantũ, in quo musculi ad spiritum cohibendum aptissimi consistunt. Tertia ratio desumitur à laryngis constructione. Nam cum in ea sit rimula angusta & mobilis, facilè ex hoc conijcere possumus, inibi fieri spiritus cohibitionem. Addendum quartò; quod si sub larynge sectio fiat, vti fieri solet in angina: non amplius poterit spiritus cohiberi. Demum, vox quæ à larynge producitur, quæ fit, quoniam aer dissipari prohibetur; quid aliud quàm spiritus cohibitio, vti mox dicetur, exstiterit? Cæterùm, vti clarum est, spiritus cohibitionis instrumentum esse laryngem; ita illud quoq; verissimum est, præcipuã partem, quæ huius actionis causa est in larynge; ipsam esse rimulã, multis de causis. Primò quia si rimula ad vocis emissionem constringitur; quid prohibet, eandem in tantam posse angustiam contrahi, vt perfectè claudatur? id quod fieri & in ranis, & in pennatis animalibus, quorum rima obuia est; facilè intuentibus apparet. Ob id Galenus hoc tanquàm persuasum & perspectum habens: dicebat, spiritus cohibitionem fieri, vbi superior laryngis ora omninò clauditur: & quamuis rima sua sponte minimè quidem claudatur, sed à mu- De motu musc. c. vlt. 3. de fa: tu: cap. 2.

 sculis:

sculis: ipsam tamen ad spiritum cohibendum non parum conferre; quòd particulæ ipsius tum dextræ, tum sinistræ in idem coeunt, adeo vt sibi ipsis incidant, exactèq; meatum claudant, Galenus prodidit. *2. de motu musc.* Vtilis autem est animali spiritus cohibitio; primùm & maximè ad alui excrementa exoneranda; nonnihil interdum ad mingendũ: ad conatum aliquem in motibus subeundum; ad tussim ex refrigeratis pulmonibus excitatam, sedandam: ad cerebri excrementa tum per nares tum per os expurganda: vltimò ad vocem ipsam. Quamuis præcipuæ veræq; vtilitates tres sint. Nam excrementorum cerebri expurgatio, non quæ à larynge, sed quæ à naribus & labijs fit; spiritus cohibitionem requirit: tussis verò symptoma est. Vt in summa, spiritus contineatur cohibeaturq; ad feces excernendas; ad robur in laboribus comparandum; postremò ad vocem ipsam: Et primò quidem, vocem esse quandam spiritus cohibitionem: manifestũ ex dictis est; cum non fiat vox, nisi aer cohibeatur, & compressus extrudatur propterea Aristot. non posse quemquam edere vocem spirantem aut respirantem, sed aerem retinentem, affirmabat. *2. de anima text. 90. cap. de odore.*

Quanquam autem spiritus cohibitio, in voce, & alui excrementis depellendis, & conatibus, vsum præstet: sciendum tamen est, eam in singulis multum variari. Siquidem imperfecta voci deseruit: perfecta verò, reliquis duabus actionibus: in quibus etiam ipsis vnaquæq; adhuc variat; quandoquidem in altera spiritus sursum, in altera deorsum detinetur. In fecum enim excretione contingit aerem vniuersum deorsum ad pulmones & diaphragma propelli: quod euenit, vbi thoracis constringentes musculi contrahuntur, & diaphragma similiter tenditur ad hypochondria conuersum; & abdominis quoq; musculi tenduntur, sed non nimium. *3. de san. tu. cap. 2.* In maximis autem conatibus adhibendis, & ponderibus moliendis, contingit spiritum sursum repentè ferri, contineriq; quo tempore ex vasorum contractione, & spiritus retentione apparet faciem etiam & collum intumescere, & vasa ad has partes pertinentia dilatari, & spiritu ac sanguine impleri: id quod euenit, vbi thorax enixè contrahitur, & abdominis musculi mirum in modum & ipsi constringuntur, & diaphragma his cedit, & versus pulmones incuruatum desidit: atq; in vtraq; spiritus cohibitione, perpetuò laryngis lingula perfectè clauditur. Quo fit, vt in omni spiritus cohibitione, concertatio quædam oboriatur inter abdominis, thoracemq; constringentes musculos, & eos, qui rimulam laryngis claudunt; dum illi extrudere spiritum, hi verò intus ipsum detinere contendunt in qua pugna quousq; spiritus cohibetur, laryngis musculi reliquos vincunt. *causa huius supra cap. 6. est.* Ex quibus elicere consentaneum est, quod cum tres sint harum partium actiones, efflatio, vox, & spiritus cohibitio; inter se tamen differunt, quòd in efflatione, spiritus totus repentè simul emittitur; in cohibitione contra, totus intus detinetur; in voce autẽ, partim detinetur, partim emittitur. *3. de san. tu. cap. 2.* Similiter &

larynx

larynx in efflatione latissimè se pandit; in cohibitione prorsus clauditur;in voce aũt,neq; prorsus clauditur,neq; prorsus est apertus,sed medium quendam habitum seruat: sic etiam spiritus cohibitio fit,vbi musculi intercostales, & abdominis agunt, & superior laryngis ora omninò clauditur. Quod si non claudatur,& prædicti musculi operentur; efflatio est: si verò vnà cum ipsis & musculi, qui in faucibus & gutture sunt, tensi fuerint; non amplius efflatio id erit, sed iam vox efficitur. In huius capitis fine, illud quærere non est inutile. Cur scilicet in ponderibus attollendis aut conatibus & laboribus subeundis spiritum perpetuò cohibeamus. Nam & natando, & terram fodiendo, & equos exercendo, & currendo, & saltando, & remigando, deniq; in omni laborioso opere moliendo; omninò est necessaria spiritus cohibitio, sine qua proposita opera minimè perficere possemus, vt sensui patet. Immò Arist: scribit, commune esse in omnibus, quæcunque oportet mouere; vt spiritus cohibeatur, idquè ob eam causam, quia vires retento spiritu augentur, ait Arist. Quò loco meritò quis quærat: cur in omnibus istiusmodi operosis conatibus, & vniuersim in omni motu, vt voluit Aristo. necessaria sit spiritus cohibitio,quanè ratione vires retento spiritu adaugeantur? Quod sanè, vti pulcherrimum, ita maximè reconditum est. Sed tamẽ propositi problematis cognitio ex huiusmodi fundamento depẽdet. Quod corporis robur ex musculis agentibus comparatur resultatq;, & laxatis contra, remissio roboris subsequitur. Itaq; vbi pauciores musculi; minus robur: vbi plures, maius: vbi plurimi, plurimùm; vbi deniq; omnes corporis musculi intenduntur, maximum subsequitur robur,vetbi gratia:in paruo corpore subleuando moliendoq;, minus robur corporis, ac duntaxat manus adhibetur, quia tantum manus musculi operantur. Si maius corpus attollendum sit; omninò maius robur comparatur, quia etiam brachij musculi intenduntur. Si deniq; maximum sit corpus moliendum & grauissimum: tũ & omnes brachij, & simul etiam omnes crurum, tum verò etiam spinę musculi intenduntur. Ex quo longè maius adhuc robur corporis comparatur: quod adhuc longè maximum euadet, si etiam thoracis musculi intendantur,quod vt efficiatur, spiritus cohibitionem moliri necesse est, ita enim statim consequitur omnium thoracis musculorum intentio. Itaq; spiritus cohibitio, est causa secundaria & per accidens ad operosum aliquid peragendum; quatenus facit omnes tum thoracis tum abdominis musculos in opere esse, & intendi vnà cum brachij, crurum, & spinæ musculis; a quibus tanquam à proximis causis efficientibus, robur comparatur & augetur.

2. de motu muſ.cap.vlt. de voc.inſtr. diſſ. cap.vlt.

2.de gen.an. cap. 4.

De tertia

De Tertia laryngis actione: tum de omnium laryngis actionum inuestigandarum ratione.

CAPVT X.

MODO de tertia laryngis actione, de qua nihil hactenus dictum est, agamus. hæc autem est, dilatare sese plurimùm ad plurimam aeris copiam in violenta respiratione tum inspirandam, tum exspirandam. Vt autem & hæc, & aliæ iam dictæ laryngis actiones meliùs innotescant; ad methodum has omnes redigere oportet, hoc scilicet modo exordientes. Larynx quicquid agit; per rimulam tanquam per præcipuam sui partem, actionis causam, agit: hæc verò, motu duntaxat operatur. mouetur verò, quia dilatatur & constringitur: cum verò constringitur, vel vtcunq; constringitur; vel ita, vt in totum claudatur. Itaque tres sunt lingulæ constitutiones, siue habitus, siue actiones, dum ipsa mouetur. Nam dilatatur, constringitur, & clauditur. quibus & quarta addenda est, si tamen actio dicenda est, quę est, dum otiatur & quiescit: atq; hæc constitutio, media figura est ipsius laryngis, seu rimulæ. Appello autem mediam rimulæ figuram, eo modo, quo similiter in mēbris appellatur; cum scilicet musculi nulli agunt; atque vti dicebat Galenus sicuti nasus, cum musculi ab actione cessant, mediam tunc acquirit constitutionem; pariter cùm rimula hæc non mouetur, sed planè immobilis est, tunc in media figura eam consistere putandum est, in qua naturalem quandam latitudinem & orificium obtinere compertum est: quod etiam in demortui aïalis larynge est cōspicere: quę cōstitutio vt à contrarijs motibus ęquè distet; ita tanq̄ basis oīum rimulę constitutionū ponenda est. Itaq; lingula vel quiescit, vel mouetur: si quiescit, vnam obtinet constitutionem, & naturalē latitudinem, quæ est media ipsius figura, à qua si recedat, mouetur: dum verò mouetur vel dilatatur, vel cōstringitur, vel clauditur: itaq; quatuor duntaxat sunt rimulæ constitutiones, siue habitus, siue actiones: dilatatio, constrictio, occlusio, & media figura. Vtilitas autem singularum est, vt dum in media figura consistit, vtilis sit respirationi liberæ, & sine vi factæ, tametsi quasi per accidens, quia nihil agit glottis: propterea in ea nil aliud est considerandum, quam varietas in diuersis animalibus. Siquidem maiora animalia, vtputa quę abundantiorem aerem respirant, maiorem latioremq; huiusmodi rimulam naturaliter habent, minora verò angustiorem. Etenim equina maior, humana minor, pennati minima est. quod si ranę rimula huc accederet, longè angustior appareret. Quæ sanè varietas etiam conspicitur in eodem genere animalis, vt pennati quadrupedis. Insuper variat pro varietate caloris cordis, quo fit, vt hominibus alter altero maiorem sortiatur: quòd media rimulæ figura proportione respondere debet

[Margin: 2. de motu musc.]
[Margin: De diss. musc. cap. 3.]

debet quantitati aeris in libera respiratione attrahendi emittendiq;. hæ igitur sunt varietates,atq; vsus mediæ rimulæ figuræ. Cum verò dilatatur, propter respirationem violentam dilatatur: vbi autem cõstringitur, ad spiritum cohibendum similiter constringitur. Quod si imperfectè cohibeatur, ad vocis generationem est vtilis, perfectè autem cohibitus spiritus, & ad detrudenda alui excrementa, & ad conatus ac pondera molienda commoditatem affert. Quæ sanè vtilitates aeris affectiones consequuntur. Nã prout variè à rimula afficitur aer,ita variç consequuntur vtilitates. Qui cũ ingrediatur& egrediatur, atq; vtrunq; vel liberè vel violentè contingat;fit vt pro libero ingressu regressuq; (vt in respiratione libera) media rimulæ figura substituatur: pro violento verò (vt in violenta respiratione) rimulæ dilatatio: interdum cohibetur, & tunc rimulæ occlusio ad excrementa egerenda & conatus admouendos destinatur: interdum partim egreditur, partim cohibetur, & rimulæ angustia pro voce adhibetur. Cæterùm spiritus cohibitionem vsum & voci efformandæ, & excrementis propellendis, ponderibusq; attollendis præstare: superius patuit. Nunc verò quomodo rimulæ dilatatio ad respirationem conferat violentam, dicendum est. Si enim rimula, dum est in media figura, eam habet latitudinem, siue orificium, vt possit aeris copiam admittere, quæ in respiratione non violenta requiritur; certum est, cum animal propter motum aliquem violentum vehementer incalescit, ipsum non amplius conseruari posse cum respiratione libera, hoc est, cum copia aeris ad liberam respirationem requisiti; sed iam respiratione violenta indigere, hoc est, multo maiori aeris copia. Nam ex maiori aere attracto, magis etiam refrigeratur cor. Quandoquidem in maiori quanto, maior exsistit virtus, & qualitas. Ergo erit similiter necessarium, rimulam non amplius cõsistere posse in media illa figura, & naturali constitutione; immò verò dilatari oportere ad maiorem aeris copiam admittendam: quandoquidem nisi tunc dilataretur,animal proculdubio suffocaretur, vti in vehementer excalfactis, aliquando contigit. Quam veritatem vtcunq; videtur Galenus cognouisse, dum dixit, quod arteria aspera in totius simul spiritus efflatu latissimè se pandit. Quod si dicas, non esse necessariam hanc dilatationem, quia in media figura rimula consistens, adeo dilatata, & aperta est, vt possit cùm maiori, tum minori aeris quantitati suscipiendæ sufficere, cum respiratio celerior facta maiorem aeris copiam admittere possit. Respondendum; si hoc esset, necessariò spiritus cohibitio impediretur, & vox ægrè fieret: quia in ea edenda admodum laboraret larynx. Nam si rimula naturaliter in maxima esset dilatatione posita, qua opus est uiolentissimæ respirationi; proculdubio nunquam ad eum statum peruenire posset, vt perfectè clauderetur, ad spiritus cohibitionem, & in voce edenda laboriosa ac maxima semper requireretur coarctatio, quare

3. de san. tu. cap. 2.

vox

vox ægrè omnino, ac difficulter fieret: id quod non euenit; propterea quod in media figura consistens, distat æqualiter à contractione & dilatatione, & similiter à maxima dilatatione, & à perfectissima occlusione. Nam hęc est mediæ figurę necessaria atq; inuiolabilis conditio, vt perpetuò ab extremis motibus ęquè distet. Dari autem hanc mediam figuram in lingua laryngis: eo patet, quia euidentissimum est, in respiratione simplici laryngem immobilem nobis existere. Veruntamen illud scitu necessarium est, quod recedere rimulam à media figura per dilatatiorem cõtingit, magis & minus, pro vt maior & minor est respiratio, seu aeris inspirandi copia, ita vt in maiori respiratione magis dilatetur, in minori verò minus. Quæ omnes constitutiones si inuicem conferantur, dici poterunt dilatationes & compressiones: at si mediæ figuræ comparentur, semper dilatationes appellari debebunt. Similiter vbi rimula à media figura recedit per constrictionem, quia hæc magnam habet latitudinem secundum magis & minus; ideo si inuicem hæ omnes constrictiones comparentur, poterunt dici dilatationes & constrictiones. Itaq; dicetur vocem grauem fieri à rimulæ dilatatione, acutam verò ab eiusdem compressione. Quod si sic loquamur, oportebit semper intelligere, vocem grauem fieri à dilatatione rimulæ respectu constrictionis eiusdem, quæ in voce acuta efficienda requiritur: quamuis respectu mediæ figuræ omnes sint & dici debeant rimulę constrictiones. Cæterum à minima angustia ad maximam voces quamplurimæ resultant secundum graue & acutum. Minimam autem angustiam præcedit glottis latitudo sine motu, quam mediam eius figuram appellauimus: maximam verò, perfecta occlusio & spiritus cohibitio subsequitur; tum ex minima compressione, grauissima fit vox, & maxima verò, acutissima. Erat autem admodum necessaria harum compressionum latitudo, ac varietas, ita vt à minima ad maximam plurimæ intercederent, quia harum beneficio infinitæ propemodum latiores & angustiores fiunt aeris elisiones, proindeq; modulationes, & concentus innumeri perficiuntur.

Tertiam

DE LARYNGIS Vtilitatibus.

PARS TERTIA.

De totius Laryngis vtilitatibus.

CAPVT PRIMVM.

TERTIAM partem eam esse, quæ vtilitates persequitur,
tum totius tum partium organi: iam & vulgò notum, & à
me propositum est, quæ sanè vtilitates, perpetuò laryn-
gis actionem hoc est, vocem respiciunt, & contemplãtur,
in eamq; tanquàm in finem diriguntur. Igitur ad laryngis compa-
gem modo accedentes; ante omnia totius laryngis vtilitates perse-
*34. quamur. * Quod primò larynx in collo positus sit, vbi quoq; aspe Cur larynx in collo positus sit.
*34.36. 38. ra arteria consistit aeris via. * Quod in summitate asperæ arteriæ sit
collocatus, vt spiritus vocis materia, à pulmonibus, spiritalibusq; Cur in summitate asperæ arteriæ.
instrumentis erumpens, inde ad vocis formationem missionemque
exsiliat. Quod rursus propè fauces, os, & linguam consistat, vt è Cur pro fauces, os & linguam consistat.
vestigio vox in loquelam euadat potiorem finem tum in hominibus,
tum in brutis omnibus. * Quod præterea larynx in collo gulæ exte
*34.35 36.37 38. rius superponatur, ne viæ spiritus, & omninò pulmones ipsi atque Cur larynx exterius gula interius.
spiritalia organa, quæ perpetuò dilatationis compressionisq; mouen
tur motu, ab vlla re comprimantur. Quòd ex duro corpore confla-
tus larynx sit, quò libera patensq; spiritus via sua natura sit, ne mol- Cur ex duro corpore factus sit.
*1.2.3. 9. lis existens in seipsum concidat. * Quod ex rotundis corporibus tũ
ad dyspathiam sit conformatus, tum vt concauus fiat. Rursusq; cõ Cur ex rotũdis corporibus.
cauus vt consummatam & perfectissimam edat vocem, quemadmo-
dum tubæ, fistulæ, & musica omnia instrumenta, quæ omnibus nu Cur concauus.
meris absolutum, vt dictum est, edunt sonum. Quod durum corpus
ex quo constituitur, larynx, cum ex alterutro horum fieri deberet; Cur non osseus.
tamẽ non osseum factum est, quò, vt Galenus ait, seua aeris percussio
ab osse non fiat, quæ vocem impediat, ne vè facile rumpatur, aut gu
lam ei vicinam comprimat, deglutitionemq; impediat, pondereque
suo linguam & os hyoides deorsum trahat, robustioribusq; musculis Cur cartilagineus.
opus habeat. Quod laryngis corpus constitutum sit cartilagineum,
tum ad patiendi difficultatem, ne ab extrinsecus occurrentibus, qui Cur ex pluribus cartilaginibus compositus larynx sit.
bus erat obuium vnquàm rumpatur, sed flectatur, tum vt propor-
tio sit inter aerem percussum & percutiens corpus. Quod ex plu-
ribus conflatus sit cartilaginibus, quoniam si ex vnica, dilatari & con
*1.2.3. 9. stringi non posset, neq; musculis indigeret, cum moueri non vale- Cur ex trib. cartilaginibus factus.
ret: quare neq; actio esset voluntaria vox. * Quod ex tribus tantũ

G carti-

cartilaginibus sit larynx compositus, vt vna aliarum sit basis: duæ verò ad glottida seu rimulam constituendam concurrant: quæ cum partim cartilaginea partim musculosa, membranosaq; sit, quatenus cartilaginea vtraq; arytænoides, quatenus membranosa musculosaq; scutiformis ad eam constituendam concurrunt. Vtcumq; Galenus id in numerum dearticulationum referat & motuum, cum dicat duplices genere articulationes esse oportere, atq; motus alios, qui dilatarent & comprimerent, alios qui clauderent & aperirent; atq; ad priorum quidem motuum constitutionem, idest ad dilatationem & compressionem, primæ ad secundam factam esse dearticulationem; ad secundorum verò motuum, nempè claudendum & aperiendū laryngem, secundæ ad tertiam. At nos alibi diximus, aperire ac dilatare, claudere & comprimere in idem ferè coincidere. Rursus quod larynx per colli medium & ad neutram partem propensus perreptet, vt vnus sit larynx, sicuti cætera vnica organa vt cor, spina, penis in medio similiter posita sunt: ne si ad alterutram partem ponatur iniusta natura sit, quòd corpus in æquilibrio non seruetur, sed ad alteram partem propensum. Vnus autem factus est larynx, vt vna sit rimula, vnaq; vox edatur, ne duæ vno tempore voces factæ, duos animi affectus simul confundant. Vnde duæ voces si vnisonæ essent, vna superflueret; si dissonæ, animi affectus confunderent. Quanquàm autem vnus larynx vnaq; rimula est: obseruare tamen in eo licet tum dextras tum sinistras partes, sicuti in cæteris vnicis organis, vt vna pereunte, reliqua dimidium saltim actionis retineat, quamuis in larynge non ob id sed propter arytænoidem cartilaginem contingat, cum duplex ad glottidis constitutionem concurrat. Quod in vnaquaq; specie magnitudo laryngis, totius corporis magnitudini respondeat, vox autem in omnibus ita temperata sit, vt vtrunq; extremum natura abhorreat, videlicet maximam & minimam, cum minima vox vtilis non sit, quod non audiatur, maxima autem, quod eiusdem generis voces, tum verò alias quascunq; turbare atq; obscurare valeat. Hæc, inquam, omnia totius organi vtilitates comprehendunt, & primo statim vestibulo proponenda duximus.

Cur in medio colli sit positus.

Cur larynx vnus sit.

Magnitudinis laryngis vtilitates.

De Glottidis vtilitatibus.

CAPVT II.

HAS deinceps consequuntur priuatæ laryngis partium vtilitates, quas exsequi propositum est initio à præcipuo laryngis instrumento nimirum à glottide sumpto. Glottida esse in larynge præcipuam partem vocis effectricem, talemq; esse quatenus mouetur, hoc est dilatatur & contrahitur, tum verò fieri partim ex cartilagine, partim musculo, partim membrana, appellatamq;

esse

esse huius corporis proprietatem à Galeno membranosam, adiposam glandulosam, iam supra dictum est. Nunc & horum & aliorum omnium, quæ glottidi insunt cuius gratia, seu vtilitas indaganda est:
*7. n. ac primò quidem perpendendum, partem hanc partim esse * carti-
9. b. i. lagineam, partim * membranosam, partim etiam + musculosam
* 14. o.
+ 24. m. vt quatenus musculosa, motum præstet, quo dilatetur ac comprimatur, atq; voluntarium opus vox reddatur: quatenus cartilaginea, dearticulationes ad motum præstandum sortiatur, & obtineat, roburq; ad motum adsciscat, ne à spiritu euertatur, atq; ad arytænoidis motum & glottis reliqua moueatur: quatenus deniq; membranosa, ad motum sit facilis, hoc est facilè dilatetur & comprimatur, rimaque
* 4.7. n. perfecta conformetur musculumq; tueatur. * At duplex cartilago arytænoides dicta ad glottidis formationem concurrit, quòd rimula à glottide efformata composita sit ex dextra sinistraq; parte. Sed tamen duplex hæc cartilago non totam perficit glottida, sed in homi-
* 9. b. i. ne * exiguam partem, + in oue paulò minus dimidia efficit: alio-
+ 7. n. qui dilatari constringiq; non posset, cartilaginea & rigida tota conflata glottide rimulaq;. Sed reliqua portio partim à musculo partim à membrana constituitur, propter causam paulò ante dictam. At à musculo quidem constringente occludenteq; rimulam nequaquàm aperiente, quòd potissima ac plurima glottidis opera, idest vox, spiritus cohibitio, roboris assumptio, & excrementorum depulsio per rimulæ exclusionem & compressionem perficiuntur; nequaquam dilatatione. Insuperq; musculum glottidaq; in occlusione resistere oportebat vincereq; omnes ferè thoracis infernos musculos. Itaque iurèmeritò glottis ex musculo & eo occludente & comprimente constituitur. At tertiò loco membranosa substantia quoq; ad glottidis formationem venit, ob dictam iam antea causam: quæ primò quidē modicam glottidis pártem ad scutiformem constituit, inde reliquam inuestit, ita ut tum vtraq; arytænoides, tum musculus vtrinq; ea obuoluatur: quæ non modo concinnam ac perpolitam efficit glottida, sed etiam ad musculi potissimum tutelam concurrit, ne à continuo perenniq; aeris ac spiritus transitu, qui tum copia, tum qualitate offendere potest, vnquam lædatur Copia quidem, ne à spiritu impleta glottide rumpatur, aut in contractionis dilatationisq; motu, in contrarijs nimirum constitutionibus aliquo tempore in discrimē ruptionis adducatur. Qualitate autem, vtputa, qui necessariò calore frigore humore siccitate: itemq; non rarò fumo, puluere fuliginosisq; excrementis & alijs id genus alienis prauisq; qualitatibus affectus, rimulæ corpus vicissim afficere ac labefactare valeat, sed à circumducta membrana tanquàm à congruo integumento defendatur, & illæsa glottis musculusq; seruetur: propter quam causam non modo densa vt arcere possit, ait Aristoteles, sed etiam humida proposita membrana facta est, vt propria humiditate perpetuò madeat lingula. Etenim si

G 2 exsic-

exſiccaretur vocem efficere non poſſet, vti accidit ijs, qui ardentiſſimis febribus conflictantur, ijſq; qui per magnos æſtus iter fecerũt, quibus cum partes laryngis & faucium ſint admodũ exſiccatæ, ideo loqui non poſſunt, antequàm larynx eis fuerit perfuſus: vel ſi loquũ tur, voces, quas Hippocrates & Homerus clangoſas nominant efficiunt: cuiuſmodi etiam grues, quia longum habent collum, & laryn gis partes exſiccatas, clangoſas voces emittunt. Cæterum membrana & lingula non admodum, ſed moderatè humida eſt, qualis omninò re quirebatur ad vocem conſonam formandam. Etenim nimium madida corpora deterius quàm ſicca ſonant. Vnde in grauedine & catarrho vox rauca efficitur ſuperuacanei humoris copia, qua perfunditur larynx. Non modo autem humida moderatè eſt; verum viſcoſus ſimul & vnctuoſus ille eſt humor. Quoniam tenuis & aquoſus, diſſipatur in vapores & breui tempore digeritur, repenteq; diffluit: id quod potiſſimum in larynge contigiſſet cum meatus decliuis ſit. Vnde ne laryngi accidat quod fiſtulis, quæ pauculo temporis ſpatio exſiccatæ nouum ſubinde madorem externum poſtulant, & continenter externo ferè indigent auxilio; voluit natura vt eius humor eſ ſet viſcoſus & ſimul vnctuoſus, vt in tempus multum ſufficiat. Vnctuoſum enim & pingue neque effluit facilè neq; facilè exſiccatur. Quod fortè reſpiciens Galenus lingulam non modo membranoſam ſed etiam adipoſam glanduloſamq; conſtituit. Quare ſi hoc humore deſtitueretur lingula, tunc & ob eius membranoſam ſubſtantiam quę facilè areſcit; & ex motu frequenti, quem obit in voce; & ex influxu refluxuq; aeris perpetuo: & calore illius ſpiritus, qui exſpiratur; & fuliginoſis excrementis inde effluentibus: omnibus hiſce de cauſis vel minimo temporis ſpatio & lingula & vniuerſus larynx arefactus exſiccatusq; fuiſſet: quod voci omninò (vt vidimus) impedimento fuiſſet. Sed quid de conformatione, magnitudine eius, numero, ac poſitione dicemus? Nam ita conformata eſt hæc glottis, vt * oualẽ ſed tamen acuminatam vtrinq; referat figuram, magis * 10.11
tamen acuminatam ad ſcutiformem, minus ad arytænoidem. Sic e- K.12.13
nim rimulam ſiue fiſſuram ad vocem edendam erat efformatura. 14. 15.
Quę pariter tàm longa facta eſt, vt laryngem totum æquet, & ad vſque ad 21.
vſq; partes oppoſitas pertingat; tum vt laryngis cartilaginibus applicetur ſtabiliaturq;, tum vel maximè vt ad voces graues acutas & medias ſit aptisſima atq; ad ſpiritus cohibitionem, oppottuniſſima. Nam longior, ad ſpiritum cohibendum ex toto non clauderetur; breuior verò neq; magnam, neq; grauem vocem efformaret, neq; ad violentam reſpirationem vt par eſt dilataretur. Quocirca neceſſariũ eſt huius rimulæ magnitudinem cum laryngis quidem actionibus po tiſſimùmq; cum reſpiratione & corde admirabilem obtinere ſymmetriam & proportionem. Nam minor quam nunc eſt, neq; in naturale & media figura liberæ reſpirationi, neq; dum dilatatur & conſtringitur

ſtringitur violentæ ad iuſtam aeris copiam reſpirandam ſufficere potuiſſet. Atq; ad hoc, vti opinor, proſpiciens natura, quæ vaſtiore ſunt corpore aut thorace aut corde, ijs maiorem, quæ verò minore, aut reſpirationis neceſſitas minor, eſt ijs quoq; rimulam minoré tradidit, vt ijs, quæ in aqua etiam degunt. Itaq; bobus latiſſimam, ranis anguſtiſſimam, homini medio modo habentem pro reſpirandi aeris copia rimæ magnitudinem conſtruxit. Neq; etiam numerus eſt hoc loco contemnendus: de quo ſupra diximus vnicum eſſe factum laryngem, vt vnica ſit glottis vnicaq; rimula. Quod ſi dicas melius futurum iri ſi tres pluresuè rimas natura conformaſſet. ſic enim vno tempore plures voces poſſet efferre, aut ſaltim duplicem laryngem duasq; rimulas, vti duos oculos, duas nares, & aures, & alia plura organa duplicia fecit? Reſpondetur quod ſi ita conſtitutus eſſet larynx, multiplicatæq; lingulæ, nil amplius homini & animalibus, ex huiuſmodi conſtructione accederet, niſi quia vno tempore multas ſimul voces poſſet edere: id quod nulli alteri rei fortè vtile eſſet niſi ad muſicam & melodias ex ſe ipſo ſolo faciendas: at verò ad vtilitates, quæ uoce animalibus comparantur, nihil plus accedet ex pluribus factis uno tempore uocibus quam ſi vna tantum fieret. Quinimmo ſi uox cogitationum mentis nuncia eſt, proculdubio unica uox, uno tempore facta melius nunciabit, plures uerò conturbabunt, At uerò ad ipſam locationem quantum plures eodem tempore uoces ipſam perturbarent, ac labefactarent, nemo non uidet, Ita tamen una rimula eſt, ut ab una incipiat cartilagine, & in alteram terminet, quia ſi ab una tantum oriretur ac finiret, nequaq̃
*10.11 eſſet, ut nunc eſt motu uoluntario mobilis. * Inſuper lingula ab arytenoide incipit & in ſcutiformem deſinit, quia tertia cartilago innominata, immobilis eſt, etenim baſis eſt aliarum: hæ uerò duæ mobiles ſunt, & in ſuis articulationibus mouentur. hinc numerus cartilaginum ternarius. Cæterum lingulæ terminus ex parte arytænoidis mobilis ex ſe eſt, at ex parte ſcutiformis non mouetur niſi per accidens: quando arytænoides ad ſuam articulationem uoluntario mouetur motu, ad ſcutiformem uerò membrana eſt quæ glotida efficit, & cum ſufficeret ex altera tantum parte mobilem conſtituere; non laborauit natura alteram ſimiliter efficere. Vltimò ſic poſita lingula eſt ac rimula, ut in media laryngis parte rectam habeat poſitionem ab anterioribus ad poſteriores partes propter utilitates non uulgares. Nam ad uocem edendam, maximèq; ad ſpiritum cohibendum, commodam eſſe tunc patebit, cum de arytænoide cartilagine agemus. Recta ſimiliter protenditur à prioribus ad poſteriores partes, non à dextris ad ſiniſtras, ad loquelæ uſum, ut ſcilicet aer à rima exſiliens uoceq; informatus, rectà ad palati culmen feratur, quo à linguæ apice loquelæ potiſſimum auctore ad articulos conformetur. * Poſtre
*13.p.20 r.21.p. mò, de vſu uentriculorum glottidis agendum eſt. Iam dictum eſt, ventri-

uentriculos obtinere equum & porcum ex ijs, quæ noui: quæ duo animalia in eo quoq; conuenire conſpexi, quod utriuſq; fætus cotyledonibus caret; ſi modo cotyledonas cum Ariſt. placentulas ſiue carunculas, quæ in chorio ſunt, intelligamus. Sed hoc ad uentriculorum uſus notitiam facere non uidetur. Galenus 7. de uſu par. cap. 13. uentriculorum utilitatem recenſet uti unuſquisq; uidere pōt: cui ego illud libenter addo: videlicet uentriculos hos omninò facere ad ſpiritus cohibitionem, dum ex toto glottis clauditur, & omnibus thoracis muſculis reſiſtit: quo tempore contingit vētriculos vtrinq; aere repleri, atq; ita hinc inde conſtringi iugiter rimulam, ac totum glottidis corpus ſecundum profundiores etiam partes ad mutuum cōtactum compelli; id quod ad exactam & robuſtam ſpiritus cohibitionem abſoluendam & conſumandam, non exiguo eſt adiumento. Neque enim vnquàm creditu facilè fui opinatus, muſculum tantum vnum occludentem poſſe quadraginta quatuor thoracis comprimentibus muſculis longè maximis reſiſtere, eosq; ſuperare: niſi multum roboris ex his quoq; ventriculis addatur. Quanquam infra, & alia quoq; huic operi conſtituta præſidia recenſebuntur. Nunc illud in dubium vertitur. Cur natura his ventriculis alia quoq; animalia nō donarit, cum eadem in alijs quoq; ſit neceſſitas. Dicendum, omnia terreſtria animalia * ante rimam & ad rimam ventriculos vtcunque *11.15 obtinere, ſed alia exiguos, alia maiores, alia maximos: Equi & ſues 16.24.c. maximis & exquiſitis ventriculis donantur, licet foramen ſeu labia in vtroq; varient: homines autem habent quidem, ſed non ita profundos: ſimia inter propoſita media eſt: ſic & alia.

De Epiglottidis vtilitatibus.

CAPVT III.

IAm ſupra dictum eſt ex Ariſt. & Gal. * ἐπιγλωττίδα operiendi *38. n laryngem ſeu arteriam, eſſe miniſtrā; ſuper eamq; recuruari, dum cibus potusq; deglutitur; naturaliter autem ſtantem & erectam 7.d vſu par. cap. 16. eſſe. Quod ſi id verum eſt, iurè Gal. eos reprehendit, qui putant non epiglottida recuruari, ſed potiùs laryngem ſurſum ad epiglottida recurrere. etenim omnia quę epiglottidi inſunt, videntur exactiſſimè nobis ſignificare, epiglottida & ſtare & ſupra laryngem inflecti & operire: etſi inficiendum non eſt ex Galeno laryngem quoque in deglutione ſurſum recurrere. Igitur primo corpus hoc ſua natura rigi- 4.d vſu par. cap 8. dum eſſe & erectum debuit, quo aperta arteriæ fiſtula detineatur, ne 7. eiuſdem cap. 18. cor ſuffocationis periculo periclitetur: meritò cartilagineum quidem non oſſeum factum eſt: quamuis os quoque rigidis corporibus annumeretur: quando oſſis ſubſtantia rigida perpetuo eſt: nunc verò nequaquam perpetuò erectam eſſe epiglottida conueniebat, ſed flexibilem,

xibilem, quo cibi potusq; deglutitionis tempore supra arteriam recuruata ipsam operiat. Cum igitur modo erigi modo recuruari epiglottis debeat; scire licet huiusmodi contrarias constitutiones, quam citissimè ac temporis ferè momento pati & exsequi epiglottida oportere. Quocirca non modo cartilaginea, sed tenuis quoque facta est. Quoniam verò exactè quidem applicari & adhærere foramini epiglottis debet, ac rursus erigi quàm citissimè sicuti dictum est; & quoniam hoc perpetuum non est, cum in spiritus cohibitione, quæ voluntaria actio est ac libera, pluribusq; vsibus necessaria non ita cito eleuari debeat, propterea cauit natura epiglottidis erectionem naturæ tantum hic corporis committere: quinimmo voluntarium esse totum epiglottidis opus aperiendi claudendiq; arteriam iurè est machinata: quamuis non mediocrem opem ad claudendum afferat cibi potusq; impulsio & grauitas, ad aperiendum verò naturalis ad erectionem & recursum propensio. Etenim tàm ampla est varietas cibi & potus operculum recuruantis in crassitie tenuitate, mollitie duritie, grauitate, leuitate, copia & paucitate, vt à tam varijs immo etiam contrarijs causis vnum vniformemq; prouenire effectum videlicet exactam & perfectam perpetuò occlusionem ferè non sit possibile: sed quod idem exactus proueniat effectus perfectè claudendi, omninò in perennem & vniformem causam videlicet musculum referre oportet. Etenim, vt alia omittam, in deglutienda tenui exiguaq; saliua, quæ propter sui leuitatem proculdubio non posset epiglottida deprimere, omninò musculi necessarij sunt. Præterea cum spiritus cohibitio fiat quatuor musculis thoracis deuictis, par est non solum glottidi, sed etiam eius operculo epiglottidi tam validam commissam esse operationem, cuius ope superior quin etiam laryngis ora omninò claudatur, validaq; occlusio sequatur, cuiusmodi à musculis fieri consueuit: vnde deprimentibus opus est musculis. Quod si deprimentes musculi sunt necessarij, longè maior necessitas vrget attollẽtium, neq; enim naturalis qua donatur epiglottis, sese erigendi facultas, robur vinceret musculorum deprimentium. Præterea cum magis necessaria sit actio qua attollatur, quàm qua deprimatur epiglottis propter præceps suffocationis periculum, magis quoq; necessitatis ratio habetur constituendi attollentes quàm deprimentes musculos: idquod propter aliam quoq; rationem accidit, quòd ad deprimendum naturale corporis pondus ipsius epiglottidis auxilietur, ad attollendum verò contrarietur. Deniq; natura ad contrarios motus contrarios quoq; musculos ponere consueuit, iuxta illud quod vno contrariorum posito ponitur & reliquum: alioqui perpetuò ad vnam partem mota epiglottis persisteret, vt in altero resoluto labio vsu venit. Insumma verisimile est totum aperiendę cludendæq; arteriæ negotium hoc sanè modo à musculis cæterisq; causis attollentibus deprimentibusq; epiglottida pendere, mutuisq; omnes sic se iuuari officijs.

& ipsi euidentes sint, quamuis non ita in propatulo vt attollentes: quando interiùs sunt& à multa tum pinguedine tum membranea substantia occultati & penè obruti: quos supra dictum est in bobus esse potissimùm inquirendos; quibus sunt propter laryngis magnitudinem euidentissimi, & ad epiglottidis radicem terminantur, vt hisce contractis, vno tempore arytænoides introrsum inclinetur, inuicéq; vtraq; constringatur, & epiglottis supra eandem inflectatur incuruetúrque: ex quo occlusio superioris laryngis oræ perfecta succedat. Vnde vtranq; simul (cum vtraq; mobilis sit) videlicet tum arytænoidem tum epiglottida ad horum musculorum contractionem moueri & operari par est: hi quoq; musculi longissimi sunt, & iurè contrarijs aperientibus respondentes, & ad longè latèq; aperiendum laryn-
*32.b. gem laxati, & ad occludendum contracti. * Insuper in fine ad epiglottidis radicem mutuò vniuntur, atq; commiscentur, vt robustiores euadant, ne cum lubricæ cartilagini sint appensi, ab eadem resol-
*32.B.C uantur. * Dictum prçterea supra in historia est, hos musculos vel bifurcatos esse, vel carneam portionem assumere quæ musculus est mouens arytænoidem, in quam inseritur: quàm non nisi introrsum in cauitatem mouere potest: quamuis quispiam si eos trahat, possit vtiq; astruere potiùs ipsam dilatare, reuellere extrorsum, abducereq; mutuò vtranq; arytænoidem, eiq; musculo esse oppositum, quem astringere inuicem arytænoidem statuimus. Quod siquis alius imaginetur hunc musculum, quatenus postremæ radici ipsius epiglottidis annectitur, interiùs contractum alterum ipsius extremum, hoc est superiorem & elatissimam partem seu cuspidem epiglottidis exteriùs reuellere, eamq; aperire dicat; alius verò id fieri posse neget, quod in deglutitione eodem fermè tempore tum larynx sursum attollatur, tum deorsum epiglottis ope prædicti musculi reclinet, saltim inuentum approbaturum confido. Notare oportet boues huiusmodi musculos habere quidem rotundos carnosos & euidentissimos, alia verò minora, quæ exiguum habent laryngem, exiguum similiter huiusmodi musculum esse sortita, potiusq; fibras quasdam carneas per crassã membranam interiùs laryngem succingentẽ excurrentes conspicias, quàm rotundum & carnosum musculum: quòd natura sicuti in necessarijs non deficit, ita in superfluis non abundat, & vbi maius robur requiritur, ibi maius quoq; instrumentum, vbi verò minus, ibi minora struit præsidia & instrumenta. Galenus 7. de vsu par. cap. 16. quærens, Cur in vomitibus in laryngis cauitatem nihil incidit? Re- Gal.7.de vsu
spondet quod sicuti cibaria dum ingeruntur epiglottis operit, & pro- par. c.16.
hibet, ita arytænoides cartilago dum regeruntur & vomuntur in cauitatem euersa operculi vicem gerit. Tu verò: si duo illa admirabilia opercula, quæ Galenus loco citato recenset, interpreteris arytænoidem cartilaginẽ & epiglottida, ita ut in vomitu, tum arytçnoides in- cap. 17.
trorsum in cauitatem, & simul epiglottida à deprimente musculo su-

H pra

alia semel, hæc bis præstent, quæ facilè musculorum vim debilitare poterant, propterea his plures musculi dati sunt. Alia verò bruta nõ ruminantia vt equi, nontot nominibus, sed quòd asperum & lignorum assumant cibum propterea plures promeruere musculos. At homines non gulæ sed Musis dicati, vtputa qui non ita crebro deglutitionis officium moliuntur, & leuem leuigatũq; cibum ingerunt, vno iurè meritò fuere contenti ad attollendum musculo. Destituuntur autem homines carnosis rotundis validisq; musculis, bruta verò minimè, quòd propter continuum cibi descensum, cibi inquam grauioris duriorisq;, bruta maiori robore indigebant: quod ex carnosis vtputa robustioribus musculis comparatur. At homines neq; continuè neq; crebro cibum deuorare, & eum quidem neq; grauem neque durum debent. Vltimò silentio prætereundum non est, epiglottida ad eius radicem ponè ipsam nactam esse portionem * deficien-
* 1. 2. 26. e. tis scutiformis, quæ concinnam refert cauitatem, vt cum eo, quod scutiformem leuiorem reddit, sine obstaculo epiglottis retrò recurrat, sursumq; exactè attollatur. Mira & artificiosa (ni fallor) hucusq; de epiglottide proposita relataq; sunt: sed longè admirabiliùs id videri potest, quòd etsi maximè ac simpliciter esse necessariam epiglottidis constructionem compertum est, qua ratione omnibus adesse asserendum esset, ex Arist. sententia vbi simpliciter necessitatis ratio habetur, tamen non in omnibus reperitur epiglottis. * Penna- primo d gen anim.
* 17.18 19. ta enim ea prorsus destituuntur, quòd Aristoteli non fuit obscurum, qui nulli oua generantium adesse voluit. Quocirca nonnulla hoc loco discutienda problemata superessent. Primum, cur pennata epiglottide orbata sunt. Secundum, quid accideret, si obtinerent. Tertiũ, qua ratione vsus reparatum occludendi arteriam, cum in pennatis idẽ situs asperæ arteriæ & gulæ seruetur. Quartum, cur melius fuit alijs dare, pennatis verò non dare epiglottida. De quibus omnibus & de vniuerso pennatorum larynge proprium caput infra conscribetur.

De Scutiformis cartilaginis vtilitatibus.

CAPVT IV.

* 1.2.9. 44. * Cartilago hæc scutalis, clypealis, ac scutiformis dicta; ob quatuor vtilitates ad laryngis conformationem accessit: ad cauitatem parandam: ad glottida stabiliendam & quadantenus efformandam: ad musculorum sedem præbendam: ad articulationes propter motum constituendas. Vnde vt omittamus quod quatenus cartilago est & ea flexibilis ea præstat, quæ supra diximus, vt scilicet attolli & deprimi in seipsam possit, atq; externos ictus, quibus est obuia commodè exsoluat, vnde si mollis vt caro esset, neque cauitatem parasset, neq; musculorum insertionem sustinuisset, neq;

ſedem commodam præbuiſſet, neq; demum aeri reſtitiſſet. Certè
priuatim ad cauitatem parandam rotunda facta eſt, quò interiùs con
caua ſit, exteriùs verò ad ſui tutelam gibba: non tamen interior con
cauitas perfectè rotunda ſed oblonga eſt, & interiùs atq; anteriùs ſe
cundum mediam eius longitudinem ſinum habet, ſeu * angulum * 1.2.c.
in oue magis quàm in homine, qui firmum principium muſculo in-
terno rimulam claudenti & quadantenus efformanti exhibet. Etenim
ſi rotunda hic eſſet ſcutiformis, à muſculi robore fortè euerteretur.
Cuius anguli, in oue non vbiq; æqualis ac planus eſt progreſſus, ſed
inferiùs profundior efficitur ac durior, * tuberculumq; exteriùs pro * 1.a.
minens habet. Glottis enim altera ſui membranoſa parte hinc ro-
buſtiſſimè exoritur, eiq; appenditur: qua ratione reliqua cartilagi-
ne longè durior atq; ex toto rigida hic ſcutiformis effecta eſt, exteri-
uſq; prominentior, quò rimula longior fiat: * in homine huiuſmo * 9.A.
di tuberculum deeſt. Inſuper * quatuor profert proceſſus ſcutifor * 1.2.b.
mis; binos ſuperiores totidemq; inferiores ad articulorum potiſſi- 9.Ab.
mum formationem. Etenim ſuperioribus os hyoides articulatur:
articulatio tamen hæc appenſio potiùs ſeu applicatio dicenda eſt, quã
do os hyoides duobus ſuis extremis nequaquam contingit, ſed valdè
à ſcutiformis proceſſibus diſtat, ac per ligamentum oblongum per in-
terualla tamen * corpuſcula oblonga rotunda ac cartilaginea habẽs * 9.r.
nectitur quo robuſtius reddatur, maximè cum lingua exeritur ac re-
trahitur. Nam huius appenſionis laxitas hanc ni fallor exhibet vtili-
tatem. At * inferiores proceſſus capitulum depreſſum leniter * ca- * 1, 2. 32.D.
uo ſinui innominatæ per Arthrodiam copulatum obtinent, quò ſur- * 32.E.
ſum ac deorſum ſcutiformis ducitur ac mouetur. Rurſus recuruas
quaſdam cauitates, quos arcus dicere potes ſortitur ſcutiformis carti
lago; quarum * vna ſuperior minor in medioque poſita ad epiglot- * 1.2.26
tida ipſius gratia facta eſt, quò liberè, facilè, repentèque attolla- c.
tur, ne ve poſteriùs quidquam habeat, quod impediat. * Inferiores * 1.2.F.
arcus ad inferiores proceſſus poſiti * muſculorum anteriorum obli- * 24.R.
quorum finem excipiunt. At anterioris ſcutiformis oblonga fa- 26.R.R. 31.32.R.
cies, non modo commodam ſedem muſculis multis ſed etiam in-
ſertionem & originem exhibet. Nam ea parte, qua ſcutiformis
leuigata eſſe deſinit eminentior aſperaque linea propè extrema v-
trinque latera conſpicitur, * duobus primò communibus laryn- * 34.
gis muſculis inſertionem & ſedem hinc inde porrigit: item * * 34.6.
tertiò communi muſculo gulam claudenti exteriùs poſteriùsque
principium exhibet.

De Inno-

De Innominatæ cartilaginis vtilitatibus.

CAPVT V.

* 3. K. 9. c. K. INNOMINATA cartilago non vbiq; eandem habet crassitiẽ mollitiemque. Nam ad * humeros & articulationem, quà mouetur, & super eam arytænoides circumrotatur, & crassior est & ossis naturam æmulatur, cætera verò cartilago tota est. Quod accipi velim in adulta ac media ætate. Nam puerilis vel senilis aut vniuersam cartilagineam, aut osseam habet; quamuis & his quoq; perpetuò ad humeros, & crassior & durior cætera est: quòd natura robur comparat vbi magis est necessarium, tametsi generaliter alijs comparata cartilaginibus tum durior cæteris tum crassior est: quòd non moueatur, sed loco corporis quiescentis sit, cum aliæ duæ huic tanquã basi innitantur. Gibba exteriùs ad sui tutelam est, quò intus etiam cauitas vnà cum scutiformi paretur, ad faciliorem gratioremq; sonũ reddendum. * Altera tamen parte latior, + altera angustior est, vt in latiore parte ad elatissimam eius extremitatem rotundetur, & circum eam cauũn arytænoidis circumrotetur, & articulatio propter motum paretur. Quod si robusta articulatio ea erat paranda, meritò humeri non exiles & angusti, sed robustissimo firmati sunt fundamẽto quòd est totius laryngis reliquæ inferioris partis tum crassities tũ latitudo quæ ne otiosa sit, natura commodam de illa sedem fecit * duobus robustis musculis arytænoidem exteriùs reuellentibus & glottida aperientibus. Altera verò eius anterior pars angusta est, & anulum refert; quem efformare oportebat, si anulo asperæ arteriæ sibi subiecto incumbere & respondere decebat. Nequaquam autem latior hac parte facta est, ne larynx sine motu efficeretur: quod accideret, si scutiformi locum non daret; sicuti autem prior & superior innominatæ articulatio caput habet, ita inferior & altera sinum leniter cauum, qui caput scutiformis valdè depressum excipit. Natura enim modo caput, modò sinum moueri & circumrotari facit propter causam alibi assignatam.

(Margin notes: * 8. H. — + 7. G. — * 24. 25 30. S.)

De Arytænoidis cartilaginis vtilitatibus.

CAPVT VI.

ARYTAENOIDES autem cartilago quam ob causam duplex facta sit, & quomodo concurrat ad rimulam efformandam; supra iam patuit. Quo loco dictum quoque est non in omnibus arytænoidem æquè venire ad rimulæ constitutionem. Etenim in * oue plus quam glottidis dimidium constituit; in homine + minor est. Et quamuis duæ sint cartilagines, atq; vtraq; in sui * medio

(Margin notes: * 7. n. — + 9. B. i. — * 7. 8. i. 9 B. i.)

dio articulationem sortiatur, processusq; superiores inferioresq; habeat non tamen ex omni parte inuicem ex toto diuisæ sunt, sed tantùm inferiùs, qua parte rimula constituitur, quam liberam mobileq; esse oportebat; alios verò superiores processus laxos quidem, vt totius glottidis motus consequerentur, non tamen inuicem separatos esse opus erat; quòd vtriusq; cartilaginis abductionis motus nimius effici, fortè etiam vna ab altera distrahi potuisset. Propter quam causam alijs per cartilaginem tenuissimam ligati mutuò sunt superiores vtriusq; cartilaginis processus, vt * porcis: alijs per membranam tantum vt * homini & cæteris: atq; hæc fortè causa est, cur supernos processus natura in arytænoide fuerit machinata, quò videlicet inuicem superiùs alligentur: quamuis & altera quoque vtilitas sese obferat, quàm * musculi tranuersi positio commonstrat adductionis auctoris. Recuruantur autem hi processus exteriùs, ita vt arytænæ vasis quo lymphas manibus damus similitudinem vtraq; arytænoides referat, ne in vllo eius motu nisi in spiritus cohibitione vnquã interiùs propendeat, cauitatemq; impediat, & cum ea liberam quoque spiritus traductionem. Quòd si & inferni propter glottida, & superni processus propter causam dictam erant in arytænoide necessarij: in nulla certè alia parte quàm media vtriusq; articulus collocari poterat, qui ita est conformatus vt & iurè inibi longè crassior sit cartilago, & concinnè eius sinus ad humeros innominatæ circumrotetur. Alibi enim dictum est, cur natura modo quidem caput supra sinum modò contrà moueri faciat, cuius sanè articulationis motus quatuor sunt, flexio, extensio, & vtrinque ad latera motio. Per flexionem introrsum in cauitatem truditur arytænoides ad occludendam; per extensionem extrorsum reuellitur ad aperiendam rimulam: rursus per motum ad latera tum adducuntur coniunguntúrque inuicem cartilagines ad coarctandam, tum abducuntur separanturq; ad dilatandam rimulam: quorum motuum vtilitates inferiùs afferentur. Vltimò neque illud omittendum est, robustam videlicet esse arytænoidem cartilaginem propter suam substantiam, quæ ossis videtur naturam æmulari, quòd ipsam moueri & circumferri frequentissimè, & omnes ferè laryngis musculos excipere, & ad omnium motionem paratam ac sequacem esse, & quod summa est, omnibus thoracis musculis resistere oportebat.

* 5.6. 20 S.
* 7.8. S. 9. b.
* 11.24 25.30. T.

De Cartilaginum articulationibus earumq; motionibus atq; earundem vtilitatibus.

CAPVT VII.

MODO diligentiùs aperiendum est, quænam dearticulationes, & quot numero sint in larynge, & qui motus ab ijs absoluantur, & quem vsum hęc omnia glottidi præbeant. Galenus

Galenus vti videre eſt, ex numero cartilaginum laryngis elicit nume rum articulationum & motuum ipſarum dicens, quod ſicuti ex tribus cartilaginibus duæ reſultant articulationes, ita duo motuum genera ſit in toto larynge aſſignare. Vnum eſt dilatationis & conſtrictionis primæ ad ſecundam cartilaginem. Alterum apertionis & occluſionis, quod fit ſecundæ ad tertiam. Quod primò Galenus dicat ex tribus cartilaginibus duas reſultare articulationes, conſentaneum rationi eſt: propterea quòd ex tribus vnà neceſſariò quieſcit, duę verò mouentur in ipſa quieſcente. Igitur duæ articulationes ex tribus cartilaginibus. Quòd ſecundò affirmat ſicuti duæ ſunt articulationes, ita duo motuum genera in toto larynge aſſignare poſſe, dubium quo quo modo eſt. Etenim genera motuum articulationum ſunt, extenſio, flexio, & motus ad latera hoc eſt ad dextram & ſiniſtram, quæ poſſunt in quaq; articulatione eſſe. At Galenus hæc duo genera motuum voluit eſſe ea, quæ rimulę & glottidi competunt, dum dicit. Vnum genus eſt dilatationis & conſtrictionis, primæ ad ſecundam cartilaginem: alterum eſt apertionis & occluſionis, quod fit ſecũdæ ad tertiam. Reuera cartilaginum articulationes tantummodo flectũtur, extenduntur, & ad latera mouentur: rimula autem dilatatur conſtringitur, aperitur, & clauditur; at mediatè & non ità proximè dicere conuenit cartilaginum articulationes dilatare, conſtringere, aperire & claudere, quatenus ex articulationum flexionibus prędicta conſequuntur opera & functiones. Vltimum quod dicit Galenus eſt. Vnum genus motionis eſſe dilatationem & conſtrictionem primæ ad ſecundam: alterum apertionis & occluſionis, quod fit ſecundæ ad tertiam. Quanquam autem verum eſt, aperiri tantummodo & claudi rimulam per arytænoidem, per ſcutiformem verò dilatari duntaxat & conſtringi: aperiri tamen & claudi rimulam etiam primę ad tertiam cartilaginem, muſculus internus manifeſtat, qui rimulam perfectè claudit. Mihi tamen videtur vnum tantummodo adnotari genus motionis in rimula, nimirum dilatationis & conſtrictionis. Primò quia apertio dilatatio eſt; & contra dilatatio apertio. Siquidem dum rimula aperitur, dilatatur & contra: ſimiliter dum conſtringitur quodammodo clauditur, & dum clauditur conſtringitur. Secundo loco id probatur, quia ſi Galenus duas eſſe laryngis motiones voluit vt (ſicuti par eſt) vnum genus voci, alterum verò ſpiritus cohibitioni deputaret, nimirum dilatationem & conſtrictionem voci; apertionem autem & occluſionem ſpiritus cohibitioni: ſuperfluum videtur vnum genus motionis: quia vox vti ſupra diximus, ſpiritus eſt cohibitio quædam, & per imperfectam ſpiritus cohibitionem abſoluitur. Id quod ex ijs patere poteſt & eſt tertia ratio quoniam ijdem muſculi & numero & magnitudine ęquales conſpiciuntur tum in animalibus, quę magnam & variam edunt vocem, tum quę exiguam & vniformem obunent. Quinimmò capreolus qui obſcuram vocem

7. d vſu p. t. cap 12 de voc. iſtr. d. ſſ.

mittit,

mittit, tantum abeſt vt pauciores vt plures quodammodo videatur obtinere muſculos: quia muſculus ille in interna ſede ſcutiformis, exactè in hoc animali in tres diuiditur; vt ex hoc concludere liceat muſculos, qui voci deſeruiunt, priore loco ſpiritus cohibitioni deſeruire tanquàm generaliori & magis vtili. Itaq; ad rem redeuntes dicamus ex Galeno duas eſſe articulationes primæ ad ſecundam, & ſecundæ ad tertiam. In quibus articulationibus perpetuò innominata aliarum baſis eſt, & loco corporis quieſcentis ſe habet, & immobilis eſt, & iurè optimò, tnm quia cæteris craſſior eſt, & rigidior, tum quia alijs ſubijcitur, tum verò quoniam ipſa ſola aſperæ arteriæ infernæ parti veluti fundamento incumbit, atq; innititur, tum prętcrea quòd etſi multi muſculi in ipſa conſiſtunt, nullus tamen in eam finit vt ipſam moueat. Nam muſculos, qui ab ea ad arytænoidem progrediuntur, nullus dubitauerit arytænoidem non mouere: qui quatuor ſunt. Alijs verò, qui ſimiliter ab ea ad ſcutiformem prodeunt, qui itidem quatuor ſunt, omninò dicendum eſt ſcutiformē mouere, poſteaquàm reliqui muſculi, qui laryngis communes appellantur, omnes in ſcutiformem terminum habent & ipſam mouēt, nequaquā autem in innominatam inſeruntur. Vltima ratio eſt. Nam cum cartilaginum articuli, eorumq; motus, gratia tantum conſtrictionis dilatationisq; glottidis ſint comparati, meritò tum arytænoidem tum ſcutiformem moueri neceſſe fuit; quando glottis & ab arytænoide incipit, & in ſcutiformem definit. Vt hac ſola ratione neceſſarium ſit aſſeuerare arytænoidem & ſcutiformem gratia glottidis moueri; innominatam autem cartilaginem quieſcere. * Prima igitur articulatio ſcutiformis eſt ad innominatam per arthrodiam: in qua hinc inde capita proceſſuum ſcutiformis valdè depreſſa finibus innominatæ leniter cauis committuntur: cuius articulationis beneficio ſcutiformis ſurſum deorſumq; mouetur, duosq; tantum habet motus, qui in omnibus conſpicui ſunt, maximè autem in lepore & capreolo, in quibus ſcutiformis ab innominata inferiori parte valdè diſtat: quorum motuum glottidi vtilitas ea eſt, vt motu ſurſum rimula anguſtetur, deorſum verò dilatetur. Ratio eſt quia per motum ſurſum breuior redditur rimula, per deorſum verò longior. Veruntamen ſcutiformis alium adhuc obtinet motum, quem propter corporis ſui tenuitatem obit. Nam tenuiſſima omnium laryngis cartilaginum hæc eſt, ob quam cauſam compreſſa modo cedit in profundū & aſtringit, modo redit ad ſuum ſtatum laxata: Vnde motum quo dilatatur ac conſtringitur obtinet. Dilatatur quidem ex ſe, quatenus propter ſui corporis rigidam ſed flexibilem naturam ad ſuum naturalem ſtatum recurrit; conſtringitur autem à muſculo, qui ſanè motus rimulæ ſimiliter vtilis eſt, compreſſorius quidem ad anguſtādam, recurrens autem ad anguſtatam dilatandam rimulam. * Secunda articulatio eſt arytænoidis cum innominata ad eiuſdem humeros

*9. a. 32. D. E.

*7. 8 I. 9. B. i.

ros in clatissima parte vbi innominata teres fit, atq; caua arytænoidis excipit corpora, quæ cubiti cauitatem quadantenus imitantur, nisi quòd in cubito ginglymoides articulatio fit, in hac verò minimè; etenim nequaquam mutuò tum suscipiunt tum suscipiuntur corpora
*9.c.e. sed * cauitas est, quæ C literã æmulatur: in qua dearticulatione vt vides sinus supra caput mouetur ex quo intelligi potest mediam figuram angularem esse, & plus flecti ad occludendam quàm extendi ad aperiendam rimulam vti infra dicetur. Hæc articulatio quatuor habet motus, flexionem, extensionem, & motum ad latera. Flexio motus est quo intus in cauitatem arytænoides incuruatur, vtilis ad occludendam rimulam ipsa breuiore reddita: extensio, quo exteriùs arytænoides reuellitur motus est, & longiore facta glottide ad aperiendam dilatandãq; rimulam est vtilis. Motus verò ad latera sunt, quatenus arytænoides vtraq; mutuò tum adducitur, tum abducitur: & adductionis ad constringendam abductionis verò motus ad dilatandam rimulam facit quòd ex vna parte extremitates glottidis tum separantur inuicem tum coniunguntur. Quibus omnibus motibus peculiares musculi substituuntur: De quibus antequam dico, quærẽdum vltimò est cur natura quatuor motibus vtranq; articulationem donauit. Causa est (ni fallor) quòd satius erat rimulam dilatari constringiq; vtroq; modo quàm vno videlicet tum in lõgitudine tum in latitudine. Itaq; flexione & extensione complicatur & angustatur in longitudine glottis, motibus verò hinc inde, quibus mutuò adducuntur abducunturq; cartilagines arytænoides, in latitudine aperitur & constringitur rimula. Sed iam tempus est vt musculos his motibus destinatos & eorum vtilitates afferamus.

De Laryngis musculorum vtilitatibus.

CAPVT IIX.

QVONIAM laryngis actiones motu persoluuntur vti dictum est; ideò inquirendum primò per quam partem inuentus sit moueri larynx? manifestum quod per musculos, at musculi vtiles sunt propter suam actionem, quæ contractio est; hæc verò flexioni & extensioni articulorum cartilaginum, & motui eorum ad latera conducit; flexio autem & extensio motusq; ad latera dilatat constringitq; rimulam vti probatum est: tum verò dilatatio rimulæ compressioq; facit vt vel spiritus cohibeatur, vel abundantior feratur: cohibetur spiritus vel perfectè vel imperfectè: imperfectè cohibitus vocem creat; perfectè autem ad expellendas feces & conatum in laboribus comparandum confert: deniq; abundantior spiritus elatio si extra fiat, exspirationi violentæ, si intra; violentæ inspirationi vtilis est. Ex quibus apparet quomodo ab vno & solo musculo tanquã

præcipua quadam parte omnes laryngis actiones vtilitatesq; pendēt prodeuntq;. Quibus præmissis musculorum laryngis vtilitates nūc proponendæ sunt. Musculi igitur laryngis cum cartilaginum articulationes moueant, ideò ad eas perpetuò referuntur. Primò igitur de scutiformis articulis, motu, & musculis agamus. Scutiformem supra diximus duplici modo moueri, tum in longitudine sursum ac deorsum, tum in latitudine compressa & laxata. Primus motus absoluitur ab articulatione eius cum innominata: cui duo musculorum paria ex communibus substituuntur. * Vnum ab ossis hyoidis humiliori sede pronatum, inferiùs recta fermè progressione in scutiformem inseritur: quod sursum scutiformem ad os hyoides attollit, ad breuiorem reddendam, proindeq; ad angustandam rimulam: vnde in voce acuta emittenda sursum recurrere laryngem videmus: hos tamen Galenus amplificare voluit: quod si obliquè posteriùs progredi musculum conspicias, dicas sursum & quadantenus anteriùs scutiformem moueri. * Aliud musculorum par priori oppositum inferiùs est & longissimum, quo scutiformis deorsum trahitur ad dilatandam rimulam constitutum vti quoq; Galenus prodit de vocalium instrumētorum dissectione capite septimo, quamuis contrarium dicat septimo de vsu partium cap. duodecimo. Vnde in voce graui qua sine dubio dilatatur rimula, deorsum descendere laryngem videmus. Hoc quoq; vsum habere in arteria aspera erigenda ne curuetur pliceturq; in animalibus longum collum habentibus, Galenus prodidit. Hę quidem vtilitates actionis prædictorum musculorum sunt: sed quæ à numero magnitudine, positione petuntur, alię. Primùm quidē quod duobus scutiformis motibus sursum deorsumq; minimum duo substituantur musculi singulo singulus: necessarium omninò est. Similiter quòd rectà incedant, & rectis fibris constent, quò motus sursū deorsumq; recti fiant: rationabile pariter est. Sed cur inuicem tàm magnitudine varij, ita vt maximus & longissimus inferior, exiguus & breuissimus superior sit, ita vt iurè mireris eius in pennatis longissimo collo donatis prolixitatem: omninò disquirendum est. Puto id prouenire quòd ab his musculis non sola scutiformis vt Galenus scribit, sed sæpè totus quoq; larynx moueatur: & in grauioribus vocibus edendis ad sensum deorsum moueri totum laryngem conspicimus, inquo casu verisimile est asperam quoq; arteriam in seipsam in membranosis spatijs contrahi, & ita breuiari: ideoq; asperæ arteriæ perpetuò adhærens incedit: atq; vt longissimus, ita tenuissimus est musculus: ita vt crassitiem non habeat nisi admodum exiguam: quod hic tantum motum deorsum laryngis oporteat liberum esse & animalem, in quo tamen robur nequaquam requirebatur, cum animalis motus & facultas naturale laryngis pondus adiutorem habeat, quo facilè deorsum descendat larynx. Quod verò superior musculus huic non respondeat longitudini, ea causa est: quod os hyoides & ipsum

Marginalia (right): * 25. 34. N. — * 34. 37. o.

Marginalia (left): 7. de vsu par. cap. 12. — De voc. istr. dis. cap. 7. 7. de vsu par. cap. 12. — De voc. istr. diss. cap. 7. — De voc. istr. diss. cap. 7.

ipſum ſurſum ab alijs ſuperioribus muſculis motum, laryngem quoq; totum ſurſum impenſius trahat; ita vt motus ſurſum laryngis tum à muſculis propoſitis ſcutiformis, tum oſſis hyoidis perficiatur; fortè etiam dicere poſſis, voces graues à longitudine canalis in totum pẽdere, & fieri, acutas verò non à breuitate duntaxat, ſed ab alijs modis videlicet rimulæ anguſtia, & canalis latitudine, vti ſuo loco dicemus. Fortè quæ de duobus prioribus oppoſitis communibusq; muſculis diximus, veritati non vſq; adeò conſentiunt: videreq; eſt Galenum in vſu recenſendo ſibi non conſtare: quod fecit, vt ipſum corrigendum eſſe mihi perſuaſerim. Nam ad vocem grauem acutamque reddendam & rimulę motus confert quo ampliatur & contrahitur rimula, & item canalis tum breuitas tum longitudo: fieri quidem poteſt vt propoſiti duo muſculi vel Galeni etiam placitis rimulam tum anguſtare tum dilatare valeant, ſi tantummodo ſcutiformem cartilaginem mouere opinemur, atq; ita ad vocem grauem & acutam tantũ conferre dicemus. At ſi hos muſculos potiùs (vt reor) totum laryngem quàm ſolam ſcutiformem ſurſum deorſumq; trahere opinemur; tunc non ratione rimulæ, ſed potiùs longitudinis ac breuitatis canalis vocem grauem & acutam conſequi ſtatuemus. Qui porrò vſus primarius vtiq; non eſt, quòd hi muſculi etiam in animalibus conſiſtant, in quibus varietas vocum per graue & acutum non ita apparet. Quocirca ſurſum deorſumq; recurrere per hos muſculos totum laryngem dicemus primariò deglutitionis gratia: qui vſus omnibus conuenit animalibus, & in ea ſurſum deorſumq; totum laryngem moueri apparet; ſecundariò autem ad vocem grauem acutamq; reddendam. Aut fortè meliùs ita dicere conuenit, motum horum duorum communium muſculorum eſſe vel exiguum, in quo tantum ſcutiformis ſurſum deorſumq; mouetur, in quo caſu rimula duntaxat ſequitur hoc eſt dilatatur & conſtringitur, vel etiam ex Gal. placitis, atq; tunc ad vocis miſſionem eamq; grauem aut acutam facere conſentaneum eſt. Quod ſi horum muſculorum motus maior eſt, ita vt non tantum ſcutiformis ſed totus quoq; larynx ſurſum deorſumq; trahatur; in eo caſu huiuſmodi motum vſum habere patet, tum potiſſimũ in deglutitione, tum in voce graui & acuta, quæ potiùs ex longitudine & breuitate canalis reſultat. Alius ſcutiformis motus in latitudine eſt, & fit ſubinde compreſſa laxataq; ſcutiformi. Compreſſorius motus rimulam aſtringit & à muſculis perficitur. Vnde *. muſculus huic proponitur inter communes numerandus, qui duplex eſt, tranſuerſus, & gulæ ſuperpoſitus: cuius principium ſi in medio gulæ ſtatuas ad lineam, quæ ſecundum muſculorum longitudinem vtrũq; muſculum dirimit, finem habebit ad latera proceſſuum ſcutiformis: & ita vtraq; latera trahendo comprimet, & rimulam pariter comprimendo anguſtabit: id quod ex Galeno confirmatur, qui quaſi ſphincteres gulam comprehendentes, ſcutiformem cartilaginem cogere

* 35.37

atq; astringere voluit. Quod si horum musculorum principium ad latera scutiformis statuatur, vti Galenus voluisse videtur: tunc gulam astringere in deglutitione constituemus. Satiùs autem fortè fuerit quòd vtrunq; extremum sequax sit & mobile: opinari musculos propositos vtrunq; præstare, dum in seipsos contracti ac breuiores redditi, tum gulam in deglutiendo astringant, tum cartilagines ob earum tenuitatem comprimant, rimulamq; angustent, cui opinioni subscribi videtur Galenus de vocalium instrumentorum dissectione cap. 7. Alius verò motus huic contrarius: quo laxatur scutiformis cartilago, gula, & rimula; fit sine musculorum ministerio; dum laxato musculo sphinctere proposito, ad suam naturam, quæ cartilaginea, rigida, flexibilisq; est, scutiformis recurrit. Præter hos non tantum in scutiformi * duo musculi ipsam mouentes, qui proprij appellantur, quos etsi Galenus, Vesalius, & alij quatuor videlicet duos vtrinq; musculos alteros alteris superpositos constituunt: ego tamen vnum par in totum ponam vti supra dixi: quod astringere quidem inferiores laryngis partes, & eius inferiorem oram meatumq; cludere primam cartilaginem secundæ applicantes Galenum asseuerasse constat: at ego de vsu horum musculorum anceps hucusq; fui. Illud reticere non oportet, quod vbi Galenus de vocalium instrumentorum dissectione cap. 7. dicit hos musculos oriri, tu finire dicas, & contra. Quatuor proposita musculorum paria astringere quidem tantum rimulam Galenus prodidit: reliqua nunc proponenda perfectè claudere. Supersunt igitur musculi proprij dicti videlicet articulationis arytænoidis cum innominata, quam diximus quatuor moueri motibus flexione, extensione, & motibus ad latera: quos si per motum sursum, deorsum, ad dextram & sinistram significare velis, non errabis. Flexio constringit clauditq; rimulam, idq; agit potissimùm * vno eoq; interno ac maximo musculo: qui etiã magna ex parte glottida constituit, in capacitate laryngis consistens, & obortus à scutiformis medijs internisq; partibus, & in arytænoidẽ insertus: cuius positio transuersa est, & rimulæ ductum sequitur, cumq; vnus hinc inde sit musculus, ideò à longitudine in crassitiem contracti rimulam ex toto claudunt; quod etsi sensu percipere non est, mente tamen & ratione facilè percipitur. Vnus igitur est musculus, quia vnico motui substituitur: quamuis in capreolo in tres diuidatur propter sui latitudinem: & in alijs similiter diuisionis vestigium non deest: * tres igitur si statuas, dicas propter sui latitudinem id fieri, quæ latissimam facit suam actionem & vsum, vt scilicet in cludendo mensura, quę in maiori minoriq; ratione consistit, seruetur: item maximus est & robustissimus ita vt fermè æquet omnes alios laryngis musculos simul sumptos, quòd in spiritus cohibitione resistere oportebat omnibus thoracis musculis vti prodidit Galenus. * Huic oppositus est, qui extendit, posteriùs in innomina

Marginal notes (left): De diss. musc. cap. xi. — De voc. inst. diss. cap. 7. — De diss. musc. cap. xi. 7. de vsu par. cap. xi. De voc. inst. diss. cap. 7. — De voc inst diss. cap. 7.

Marginal notes (right): * 24. 26 32. R. — * 24. M. 32 XXX 33. X. — * 32 X. X. X — * 24. 25 30. S.

ta collocatur, & à spina eiusdem vt dicit Galenus enatus: qui quatenus fibras & rectas habet & obliquas, eatenus mistis motibus substituitur. Rectis fibris rimulam aperit ipsam retrorsum reuellendo contrario motu ac præpositus: obliquis verò motui ad latera confert: quo fit, vt tum in longitudine tum in latitudine quadantenus rimulam aperiat. Hos motus simulq; rimulæ apertionem si summo indice musculum deorsum trahas sensu deprehendes. Musculus hic amplitudine, crassitie, & robore cæteros superat interno excepto: quòd
*24.25 30.32.T analogiam cum opposito constringente habere debeat. * At motus arytænoidis ad latera seu ad dextram sinistramq; à duobus absoluitur musculis superiùs adhuc transuersè positis in vtraq; arytænoide exteriùs, quà arytænæ vasis figuram refert: quam partem arytænoidis basim Galenus nominat: quem simiæ deesse, cum tamen adsit, Galenus prodidit. Qui quamuis vnus appareat musculus, re vera tamen duo sunt, & in medio veluti linea albicans, qui reuera tendo est, in multis vtrunq; dirimens conspicitur, vtcunq; coalescere mutuò in medio appareant: eiusq; vsum adducendi mutuò vtranq; 7. de vsu par. cap. xi.
* 24.32. V. arytænoidem & ita cludendi rimulam periclitaberis, si duobus primis summis digitis ipsum apprehendas. * Quibus musculis opponuntur illi, qui vtrinq; in angulo sunt, ipsius innominatæ, ea parte qua ab articulo & humeris deorsum arytænoides descendit, atque partim intra, partim extra collocantur: qui quantum prædicti ad mutuum contactum traxerunt vtranq; arytænoidem, tantundem hi exteriùs diducunt, & alteram ab altera separant: id quod similiter sensu comprimendo deorsumq; trahendo deprehendes: vnde Galenus aperire rimulam meritò censuit. At ego cum videam prædictos musculos partim extra partim intra capacitatem sua positione consistere; facilè opinatus sum partim aperire sua exteriore parte, partim astringere interiore: itaq; exterior suppetias fert obliquis fibris musculi aperientis, atq; vtranq; arytænoidem mutuò separantis; interior verò internum iuuat. Ex his colligas omnes laryngis musculos suos habere oppositos, sicuti propositum in singulis vidisti, duobus exceptis paribus videlicet gulæ transuerso, quod opposito non indiget: & illo, quod anteriùs obliquè ab innominata ad scutiformem porrigitur: ex quo intelligitur non proximè rimulæ augustandæ reserandæq; deseruire. Habes igitur musculorum laryngis expensum numerum magnitudinem positionem, originem, insertionem & alia. Etenim alij musculi primæ ad secundam, alij secundæ ad tertiam, alij primæ ad tertiam, alij deniq; tertiæ ad tertiam cartilaginem substituuntur: qui tamen partim dilatant, partim constringũt rimulam, cartilagines in suis articulis flectendo extendendoq; atq; ad latera mouendo: Atq; hæc dicta sufficiant de musculorum laryngis vtilitatibus. Quo loco illud etiam obiter est annotandum: nimirum flexionem & extensionem arytænoidis ab aliorum articulorum flexione &

ne & extensione in eo differre, quòd in cæteris vnus motus alterius gratia fieri videtur. Etenim digitorum extensio gratia flexionis à qua fit apprehensio absoluitur. At in arytænoide ambo per se sunt vtiles, siquidem flexio ad constringendam rimulam facit, vt fiat spiritus cohibitio & consequenter vox & reliqua: extensio verò ad ipsam dilatandam confert, vt, ad abundanter spiritum respirandum sit vtilis.

De Membrana laryngis vtilitatibus.

CAPVT IX.

MEMBRANARVM laryngis vtilitates breui oratione perstringemus: quando tria potissimum in ea, quę exteriùs epiglottida totumq; laryngem inuestit, adnotabimus admirabimurque; laxitatem, crassitiem, & musculosam naturam. Laxissima enim crassissimaq; & musculosa est huiusmodi membrana propter vtilitates non vulgares. Etenim laxitas, quæ tanta est, vt tum valdè corrugata, tum multis plicis referta huius causa membrana videatur, maximèq; cum epiglottis stantem habet positionem, totusq; larynx à motibus sursum deorsumq; cessat & otiatur, omninò iuuat vt tum epiglottis facilè incuruari euertiq; supra laryngem possit, cui distenta restitisset: tum vt motum sursum deorsumq; consequatur larynx, quem in deglutitione, & voce graui & acuta exsequi, & contrarias hasce constitutiones subire frequentissimè oportebat. Rursus crassissima hęc est membrana, vt tunica quam membranam rectiùs appellaris, simulq; cum crassitie durities densitasq; meritò coniungitur præsertim ad posteriores supraq; epiglottida partes, maximèq; in ruminantibus, quòd per eam viam transire cibaria & moles non tritas, sed asperas duras & magnas sæpè oportebat, quæ tenuiorem mollioremq; membranam erosissent, labefactassentque: propter quam causam in ruminantibus longè crassior, durior, densiorq; facta est: licet in alijs duriuscula densaq; vtcunq; sit. Sed & affrictus frequens ad membranam quinetiam attriti mollitiq; vbi simpliciter eiusmodi membranæ constitutionem postulabat. Quanquam autem crassissima membrana est, longè tamen crassior fit, vtputa, carneis fibris adaucta: quòd ipsam musculum euadere ad motus epiglottidis pręstãdos, præcipuè in ijs, quibus rotundiores musculi denegati sunt, oportebat. Quas tamen fibras pellicula quædam ceu cuticula exteriùs superiùsq; obuoluit ad fibrarum tutelam, ne in ciborum transitu lædantur. Pręter proposita commoda, quæ exhibet memorata membrana vt laxa, crassa, & musculosa, etiam quatenus epiglottida musculosq; omnes cingit ac tegit, ad horum omnium tutelam sese vtilem præbet, tum in motibus, tum in cibi affricantis descensu, tum in omnibus.

omnibus. Quam etiam lenta humectam aſpicias humiditate: tum vt calidam fumoſam ſiccamq; reſpirationem, quę vt perpetua eſt, ita rigidam duramq; epiglottida cæteraſq; partes reddere poſſet, made faciat: tum vt epiglottis exactè foramini laryngis ea, ceu gluttino applicetur: motuſq; frequentis huius partis exſiccationem humectan do corrigat. Quam ſanè humiditatem in interna membrana adhuc impenſius adnotabis, quòd fumoſus ſiccuſq; ſpiritus illam potiſſimùm afficere partē neceſſe habeat. Quod verò interior membrana cō tra tenſa, tenuis, mollis, minimèq; fibroſa ſit: cauſa eſt, quòd natura neq; in ſuperfluis abundat, neq; in neceſſarijs deficit. Etenim inibi cauitas eaq; perpolita paranda, & muſculus robuſtus conſtituen dus intus erat.

De Neruorum laryngis vtilitatibus.

CAPVT X.

CONSTITVERAM de laryngis neruorum vtilitatibus ſicco pede (vt aiunt) rem tranſigere: quòd Galenus vti primus recurrentium neruorum inuentor, ita exactiſſimus explana tor fuerit. Veruntamen non inutile fore exiſtimaui Galeni longam 7 d vſu par.
de his orationem compendifacere. Qui cauſam promulgaturus recur cap. 9. 10.
ſus neruorum ab infernis partibus ſurſum ad laryngis muſculos: primò quidem ſtatuit generaliter neruos in muſculos vel ad principium vel ad medium inſeri: vltra medium autem vel ad finem, nunquàm. Ratio eſt, quia ſi vltra medium aut ad finem insereretur, principium is eſſet muſculi non finis: quòd neruus ſemper verſus ſuum principiū nimirum cerebrum muſculum trahat, aut contrahi faciat. Cum igitur in larynge ſex ſint muſculi, qui ſuum ortum inferiùs habeāt, quatuor aperientes, duo videlicet poſteriores: duo in angulis ab humeris deſcendentes, ambo ſcilicet paria, ab innominata ad arytænoidē progreſſa: item duo alij occludentes, qui interiùs ſunt, à ſcutiformi in arytænoidem progredientes, glottidaq; magna ex parte efformā tes: his neceſſe fuit neruū ab infernis partibus ſurſum porrigere, quò deorſum muſculi traherent: propter quam cauſam recurſus factus eſt
*36.38 * ſexti neruorum paris: * ſiniſtri quidem rami ad magnam arte-
A B. riam, * dextri verò ad axillarem. Etenim recurſus fieri non pote-
* 36. d.
* 36. y. rat, niſi tranſuersè ad aliquid loco axis reflecteretur: qui cum fieri poſſet, ad primam coſtam, clauiculam, & ad arterias, recuſauit natura coſtam, tum quia exterior & offenſioni expoſita, tum quia durior ſit, & infida eius cum neruo ſocietas: clauicula autē præter hæc nimis erat elatior. Etenim nerui ſupernè deorſum ad arterias reflectuntur, quò facilè poſteriores laryngis muſculos adeant. Quem ſanè recurſum gloſſocomium, motumq; metalepticum, ideſt, tranſumptiuū

æmulari

æmulari Galenus voluit. Etenim in glossocomio si fasciam aut funem sursum trahas, deorsum membrum trahi videbis. Fingas hominem supinum in quadrangulo Hippocratis scamno iacere, vt genu luxatum ad reponendum extendatur fasciamq; aut funem ad pedis articulum alligatam habeat: quę deorsum ad finem scamni ducta ad axem aut axis rotulam reflectatur, sursumq; ducatur vsq; ad alterũ scamni extremum, vbi axis sit mobilis cui funis firmetur: inde circumuoluatur, ac sursum trahatur: manifestum est, quod dum funis sursum, pes deorsum trahitur propter reuolutionem iam ad axẽ aut rotulam factam. Sit igitur loco pedis larynx & eius musculi sex: funis verò neruus: axis cum rotula, ad quam reflectitur funis, & magna, & axillaris arteria: funis alteri axi superiùs firmato, qui sursum trahitur, respondeat neruo sexti paris: palàm est dum neruus sexti paris sursum versus suum principium scilicet cerebrum trahit; recurrentem neruum propter reflexum deorsum laryngis musculos trahere. Quæ comparatio valdè propria exactaq; esset, si nerui vt funis mouerentur: sed cum nerui in motu immobiles, riuique duntaxat sint, vim musculis motoriam deducentes: propterea ego verum glossocomium obseruaui in pennatorum alis, in musculo magno longo rotundoque, qui primo maximo subijcitur, & vterq; pectoris molem carneam esui gratam constituit: qui cum positionem habeat internam, exteriùs tamen alam musculus reflectit & attollit per tendinem longum firmum & rotundum ad articulum reflexum: qui tendo verè circumrotatur & mouetur. Hæc igitur est vna prima & maxima vtilitas recurrentium neruorum ad laryngem ex Galeno. Secunda est durities & robur, quod ob tantam prolixitatem, & longam circuitionem, neruus asciscit, ad motum valdè consentanea. Cæterum Galeni comparatio, videtur quidem veritatem in quatuor musculis aperientibus inculpatam obtinere, qui infernè suum habeãt principium: at in duobus occludentibus, non item; cum ob transuersam eorum positionem transuersamq; originem satiùs esset à spina proprios mutuare neruos, cum sine vllo reflexu recta propriusq; eos assumere occludentes musculi possent. At quod neruos recurrentes & ipsi comprehendant; non reflexus sed quòd hi musculi intus concludantur, & vndiq; cartilaginibus stipentur, vt neruus per eas meare & inseri in musculos non valeat (ni fallor) causa est. Id quod alij musculi comprobant: qui cum exteriores sint, meritò neruos aliundè mutuantur, vt est gulæ transuersus, & alter communis ab osse pectoris exorsus qui à ceruice neruos capiunt. At alter communis, qui ab osse hyoide deorsum fertur, duplicem neruulum supernè delatum vt par est sumpsit. Musculus verò, qui in basi est arytænoidis, eam mutuò adducens, & rimulam astringens à sextò neruorum pari neruum admittit.

In po-

De differentia vocis deq; ea maximè, quæ per graue & acutum fit, atq; de eiusdem vtilitate, & organis.

CAPVT XI.

IN postrema hac laryngis contemplatione tria perquiram. Primum differentias vocis pertractabo, maximèq; eas, quæ ad graue & acutum pertinent,easq; in organo similiter contemplabor. secundo loco differentiam laryngis hominis terrestriumq; animaliũ à pennatis proponam. Tertio & vltimo morbos laryngis qui potissimùm per eius structuram manifestant recensebo. Ad primũ quod attinet. Perspicuum est, quò meliùs vox fieret, animalia tum ad cõseruationem, tum ad eorum conceptus facilè nunciandos, satiùs fuisse variam quàm vniformem edere vocem: atq; hic est naturæ præcipuus scopus si vocem spectemus in laryngis constructione: idq; optima ratione. Nam,pro vt plurimi sunt animi conceptus atq; affectus, iiq; varij, sic quoq; variam edere vocem est necessarium, vt propria quædam ac talis, tali animi affectioni substituatur. Itaq; magnam vocem edit animal cum iratum est, aut longiùs abest vocatum: contra exiguam. Sic grauem aut acutam, item acutiorem grauioremq; pro multitudine varietateq; affectuum facit vti suo loco dicetur. Variari autem vocem contingit secundùm tres præcipuas differentias vt prodidit Arist. videlicet magnum & paruum;sonorum & raucum: graue & acutum. Magnam ac paruam vocem exspiratio seu exsufflatio valentior mitiorq; efficit: quæ proinde à thoracis & abdominis musculis absoluitur. Vox magna tum oritur cum aeris multum agitatur dicebat Aristot. sonoram autem & raucam (quàm si candidam ac nigram, pulchram ac turpem, leuem & asperam,& cum Plinio lympidam & canoram, dicas, idem significabis & metaphoricis nominibus veteris) à duobus constitui apparet, & à moderata corporum laryngis humiditate, ex quo fit vt humidior iusto ficciorq; vt in destillatione & febribus raucam vocem faciat: & à duplici vocis seu aeris exitu, ore scilicet & naribus: ex quo experientia docemur, quòd naribus aut ore obstructis vox rauca & & quodammodo surda prodit. Similiter etiam euenit in fistulis, quæ vnico donantur vocis seu aeris exitu. Quod vitantes artifices ferè semper in ijs conformandis duplicem aeris viam parant, quò vox elegantior fiat ac pulchrior. Quamuis duplex aeris exitus, qui in voce fit, duo præstet,tum sonoram tum facilem vocem. Indicio sunt fistulæ & calami vnico tantum aeris exitu donati. Causa (vti opinor) est: quòd vbi vnicus aeris est exitus, promptè aer exire per vnicum foramen non valeat: huc atq; illuc ad latera offendens, intus quodãmodo conclusus sonat, atq; ita rauca surdaq; vox consequitur: aut ad vnicum illud os confertim profusus, & exire vniuersus non valens, quadamte

[Margin notes: 3.de an. text. 108. — xi.sect.prob. 3. — lib.34.c.vlt. — Arist xi.sect. probl.xi.]

K nus

nus retrocedit, indeq; exitus vocis difficilis quoq; consequitur. Tertia differentia quæ vt potissima est, ita de ea videtur natura magis sollicita, vtputa quę præ cæteris animi affectiones nunciat, est graue & acutum: quæ variat duobus generaliter modis, pro varietate cum rimulę, tum ipsius canalis: rimulæ quatenus ipsius aut maior aut minor est angustia: canalis verò duobus modis. Nam aut longitudo breuitasq; differentiam efficit, aut latitudo angustiaque. Atq; hic dupliciter aeris consideratur exitus, primùm qua vicinior aut propinquior, deindè quatenus crassior compactiorque, aut tenuior rariorque. Itaq; tribus modis vox grauis acutaq; perficitur: aut ex angustia rimulæ maiore vel minore; aut ex longitudine & breuitate canalis; aut demum ex eiusdem canalis latitudine maiore minoreque. Nam ex minore rimulæ angustia, & canalis tum longitudine tum latitudine maiore grauior, contra verò acutior vox efficitur. Quibus omnibus propria sigillatim instrumenta fuere dicata ac præposita: atque hæc iure musculi exstitere. Siquidem modi omnes motiones quædam sunt, motuq; necessariò perficiuntur, qui musculis destinatur. Hos igitur musculos priuatim inuestigare oportet: sed prius quo clarior reddatur oratio, per arte facta modos omnes percurrere operępretium fuerit. Apparet igitur in musicis instrumentis vocum varietates per graue & acutum à tribus prædictis modis perfici, videlicet cum per motum tria illa, rimulę nimirum angustiam aut canalis longitudinem, aut latitudinem variari contingit: quamuis in vno omnes vt in larynge non reperiantur. Etenim si primum fistula, quæ foraminibus distincta non est, assumatur, quales etiam in instrumento, quod vulgò in templis organum appellant, conspiciuntur, eam grauem aut acutam vocem nullo trium modorum, sed naturalē quendam atq; perpetuò vniformem edere sonum apparet; atque id propterea euenit, quòd neq; rima mouetur, neq; longitudo aut latitudo permutatur, sed quemadmodum in eodem statu tria illa persistunt, ita vnicum tantum edere naturalem sonum necesse est. Quod si tibia foraminibus distincta perpendatur, iam ab hac vocem grauē & acutam vno tantum modo fieri apparebit, qui in longitudine & breuitate consistit, quandoquidem hæc sola permutatur. Si enim ex foraminibus, quæ certis interuallis distincta sunt, id aperias, quod est lingulæ proximum, vox redditur acuta, sin autem remotiùs, grauis: longitudinem & breuitatem fistulæ permutari intelligas, vbi pro pinquior aut longinquior fit aeris exitus, ad quem referri prædictum modum infra patebit: id siue longitudine ad sensum permutata contingat, vt in tuba musica, siue sensibus non ita apparente, vt in fistula, nihil refert. Tuba verò musica quemadmodum corniculum non vnico modo vt fistula, sed duobus voces graues & acutas præstat. Nam & rimulæ angustia & longitudo in ijs permutantur. Angustiā ipsa artificis præstant labia, quæ vocem grauiorem acutioremq; faciunt,

ciunt, prout aut latius panduntur, aut angustius contrahuntur: longitudo breuitasq; canalis ab artificis manu digitisq; facilè gubernatur. Arte facta autem non reperiuntur instrumenta, quæ tertium modum voces graues acutasq; producendo, qui à varia canalis latitudine petitur, aut agnoscant, aut imitentur. Id totum in vno numero instrumento siuè fistula sit siuè aliud prolatum constitutúq; intelligas. Nam si quod plures numero habeat assumatur, facilè vniuersam vocũ hanc varietatem quispiam adnotabit. Vti in eo vsu venit, quod per excellentiam quandam vti opinor organum vulgò appellatur: in quo hanc vocum nam tres prædictos modos varietatem ex multis numero fistulis, varièq; latitudine, longitudine, rimula, conformatis ac distinctis pendere apertum est. Quo fit vt plures numero canales longitudine latitudineq; inter se æquales, rimulæ tamen angustia varij, varias hac vna ratione voces edant: id quod etiam contingit, si rimulę atq; latitudinis æqualitas, longitudinis tamen ponatur inæqualitas. Manifestum enim fiet, quæ longiora grauiores, quæ breuiora acutiores voces efficere. Demùm posita in fistulis æquali tum rimula tum longitudine, inæqualis autem ponatur earundem latitudo; contingit variari vocem penes hanc tantum differentiam, atq; latiores grauiorem, angustiores acutiorem vocem emittere. Quod si quispiam differentes has voces ad vnisonas reducere velit, si angustioris canalis longitudinem addat, aut latioris proportione quadam quatenus opus est, detrahat, facilè præstabit. Itaq; vt ad primum propositum reuertamur, ex tribus naturæ modis quibus voces graues & acutæ vnico persoluuntur instrumento, duos tantummodo, vtputa, qui ex longitudine breuitateq; canalis, aut à rimulæ varietate prodit, ars cognoscit, imitatur, efficitq; : qui verò in latitudine consistit efficere nullo pacto potest. Cæterum in diuersis numero instrumentis, aut vno ex diuersis composito, omnes vocum varietates agnoscit, imitatur, & perficit, vt de organo dictum est: id quod etiam de alijs omnibus, quæ non spiritu sed fidibus neruisq; innituntur dicere consentaneum est. Neq; hoc loco dubitandum est, aliquem ex tribus prædictis modis, quibus voces graues acutæq; producuntur, superuacaneum esse. Nam quod ad duos priores, scilicet ad rimulæ angustiam & canalis longitudinem spectat, cum aliæ ab angustiæ, aliæ à longitudinis varietate voces producantur, perspicuum est vtrunque necessarium esse modum: alioqui frustra, verbi gratia: tuba musica alias à buccis alias à manibus voces peteret si omnes buccis tantum, seu vna rimulæ angustia fieri valerent. Quo fit vt quintam octauam & decimamquiutam longitudo breuitasq; canalis efficiat, reliquæ vsque ferè ad decem & nouem tonos à rimulæ angustiæ perficiantur varietate. Quod verò ad canalis latitudinem attinet, eas cum ad naturales voces in quaque animalium specie, tum verò in hominibus, quò hic grauiore, ille acutiore naturaliter vtatur voce conferre

K 2 perspicuum

perſpicuum eſt : id quod & ad differentiam ſexus, atq; gentium varietatem, ac generaliter vt vnus ab altero vna hac ratione diſtinguatur, vtiliſſimum eſt. Nam mulieres maribus, & pueri natu maioribus, tum in hominibus tum in cæteris ferè animalibus, ſic decrepiti,

xi. ſect. proble. 6. ætate florentibus acutiorem habere vocem cenſuit in problem. Ariſtoteles ſic eunuchi acutiorem, ſic qui ſeptentrionalem plagam habitant, ijs qui meridiem, ſic ægrotantes beneualentibus, ſic flentes ridentibus acutiorem ſimiliter propter canalis anguſtiam, quę ex frigore prouenit vocem mittere certum eſt. Quod ſiquis rurſus naturam accuſauerit, quod omnes vocum haſce differentias cæteris omiſſis, vno tantum modo vnaq; ratione haud abſolui maluerit; Ego ſanè nequaquam ipſam hoc præſtare potuiſſe, reſponderem. Cur verò non potuerit; mallem vt aut muſices aut naturæ petitior huc accedens explicaret. Ego quidem eam in omnibus quod faciliùs quodq; commodiùs eſt, perpetuò eligere certò ſcio. Attamen neq; etiam hoc loco, quæ de his mihi probabilia videntur, reticere aut diſſimulare æquum eſt. Cauſam ex ſoni natura facilè eſt elicere. Nam cũ graue & acutum in relatione quadam mutuò apponantur, fieri non poteſt vt aer, qui ſoni materia eſt, modo graui ſono, modo acuto informetur, niſi dum mouetur, & cum ſono fertur, alteretur, & contrarias conſtitutiones in exitu quodammodo patiatur: dixi autem in exitu, quia dum eliditur duntaxat ſono afficitur, vt ex inflata veſica apparet. Igitur ſoni natura in motu conſiſtit, cum nil aliud ſit quam aer extruſus ſeu violenter motus. Violentus autem motus illam imprimis propriam naturalemq; patitur affectionem ſeu differentiam, quatenus ſcilicet aut velocior eſt motus aut tardior: ſiquidem velociorem vox acuta, tardiorem grauis ſequitur. Vox acuta fit cum celeriter, ſic grauis cum tardè aer incitatur ait Ariſtoteles. Manifeſtum

xi. ſect. prob. 3. 6. & 13. autem eſt duobus modis aeris motum velociorem ac tardiorem in exitu contingere. Vel ſi ex propinquiore aut longinquiore loco exeat. Quò fit vt ſi fiſtulæ foramen, quod rimę proximum eſt, aperiatur, acutior, ſi remotum, grauior ſequatur vox. Etenim quæ vi feruntur,

probl. 6. eò tardiùs mouentur, (dicebat Ariſtoteles) quò longiùs à ſuo diſceſſerunt principio. Atq; hic modus canalis reſpicit longitudinem ac breuitatem. Alio modò contingit aerem velociùs tardiùsq; moueri cum ſcilicet copioſior pauciorq; eſt aeris exeuntis copia. Nam qui copioſior eſt, tardiùs; qui verò paucior celeriùs moueri rationabile eſt. Faciliùs enim & velociùs parum quam multum aeris mouetur dicebat Ariſtoteles. Qui porrò modus duobus caſibus contingit. Nam vel rimulæ anguſtia maior minoruè abundãtiorem pauciorēq;

probl. 14. aeris exitum concedit: vel canalis latitudo amplior aut anguſtior id ipſum efficit. Quandoquidem ſicuti ex latiore rimula latioreq; canali aer exit multus, proindeq; tardior, ad vocem grauem euadit, ita ex anguſtiore tùm rimula tum canali aer paucior exit, & velocior

ad

ad acuram edendam efficitur. Igitur cum tribus tantum modis contingat in instrumentis aeris motum penes velocitatem tarditatemq; variari: meritò fit, vt tres tantum instrumentorum modi voces graues acutasq; producendi numerari sint. Ex quo illud etiam parere facilè poteſt, quod cum aeris velocitas neq; in rimula, neq; in canalis latitudine ſed in longitudine eiuſdem canalis variet, quod in primis duobus, aeris abundantia differentiam faciat, in tertio verò propinquior aut longinquior eiuſdem exitus: fit vt voces graues acuręq; non tribus, ſed duobus tantum modis varient, ita vt aliæ à primis, aliæ à tertio prodeant; à primo autem & ſecundo differentes voces nequaquam edantur: quanquam non prorſus eaſdem fieri vt vnus dici debeat modus infra meliùs patebit. Itaq; velociùs tardiùsq; aer mouetur, proindèq; vox acutior grauiorq; redditur tum rimula, tum longitudine, tum latitudine canalis variata, aere tamen eodem teno re impulſo. Quod ſi contra prioribus immotis, impulſus aeris varietur, tametſi maiorem minoremq; impulſionem elatiorem humilioremq; ſequi dictum eſt, atq; ſecundum magnum & paruum efficere differentiam, miſceri tamen eiuſmodi genera contingit, & quodammodo magnam in acutam migrare lucidiſſimè in chordis fiſtulisq; apparet: atq; ea cauſa eſt cur interdum ex rima maiore, maioréq; aeris impulſionem experta, acutior euadat vox: ſic Ariſtoteles ſæpè hæc duo genera ſeſe mutuò ſuſcipere & alterum ex altero fieri prorulit. xi.ſect.prob. 13.& 14.
Cęterum cur tum chordæ ſi impenſius inrendantur, tum potiſſimùm fiſtulę ſi valentiùs inſufflentur, non ſolùm vocem acutiorem reddāt, verùm etiam octauam è veſtigio affectent atq; promant: muſicæ periti tus explicet. Ita ergo vocem his tribus modis in vocalibus inſtrumentis penes graue & acutum variari contingit. A qua ſanè perfectione arte facta vti dicebamus multum diſtant: id quod ex comparatis naturalibus atq; arte factis inſtrumētis facilè erit percipere. Nam præterquam quod naturale vocis inſtrumentum vtcunque exiguum arte facta ſuperat, quia hæc duobus duntaxat modis, illud verò tribus voces graues & acutas perficit, videre inſuper atq; admirari æquum eſt, quomodo natura moderatis quibuſdā motibus, ita vt quaſi quieſcere in mouendo videatur, ars verò contrà magnas ac difficiles efficiat motiones, machinas, inſtrumenta, artifices plurimos, maximumq; deniq; moliatur apparatum: quæ omnia qualiacunque ita ſint non poteſt tamen ars vnquam ſuperare, ac plures efficere tonos, quàm quiete quaſi agendo natura faciat: & de hoc ſatis. Sed antequam ad inſtrumenta grauis & acutæ vocis accedamus, operæpretium prius eſt huius vſum recenſere: videreque cuius rei gratia à ſummo opifice grauis & acuta vox ſit cōparata. Quē ſanè non ex alia re meliùs venabimur quàm ea, in qua maximè graui & acuta voce vti paſſim ſolemus. Hoc aūt eſt muſica, ſiue harmonia, ſiue cōcētus, ſiue ꝓportio, ſiue conſonantia, ſiue quomodocunq; appellare libet; quæ

K 3 ex graui

ex graui & acuta voce resultat. Qui sanè concentus omninò ad animi affectus potissimùm mouendos,&ad amorem seu appetitum quẽpiam excitandum, comparatus est. Atque hic appetitus multiplex cum sit, ideo fit vt multiplex quoque hæc consonantia seu harmonia comperiatur, varia quin etiam instrumenta substituantur. Hinc ad diuini amoris desiderium excitandum in templis organa vocata, ac tales quædam harmoniæ ex graui & acuta voce conflatę, exercentur. Interdum belli appetitum ac pugnæ harmonia mouet: hinc Alexandrum ad arma capienda compulsum esse, fertur. Interdum cæterorum animalium animos consonantia mouet & allicit, vti de Orpheo in filuis traditur. Nonnunquàm talis quædam vox ex graui acutoque commista animalia ad generandum incitat. Vnde Aristoteles ololiginem vlulatum præbere, quo cieant ad coitum fæminas: & cuiq; animali propriam inesse vocem tradidit ad initum &venereum coitum: sic par est aues & cuncta animalia verno tempore modulationes & concentus tàm varios edere promereq; vt maris fœmineq; mutuum animum ad generaturum alliciant. Item numerosa ea oratio, quam rhetores oratoresq; commentati sunt, quid aliud præstare quàm auditorum animos per grauem & acutam vocem mouere, existimandum est? Insignis itaque vis atque potestas, tum verò etiam vtilitas incredibilis vocis grauis & acutæ est: posteaquàm quæ ex ea resultat consonantia non solùm animalium appetitus afficere, mouere, compellere,sed quod omnem superat admirationem,etiam inanimata corpora hæc eadem pati, atque ad consonantiam moueri, sensu patet. Etenim si ex tribus alicuius instrumenti fidibus seu cordis, duas extremas consonas reddas, dissona media relicta, tunc altera extrema pulsata, altera ei consona moueri videbitur, propinquiore dissona interim immota permanente. Sic si cyathi superiorem oram digitis madidis affricatam sonare audias, sitq; sonus cordæ iam propositæ consonus factus, cordam omnino mouebit, vtcunque diuersa genere instrumenta, diuersusq; specie sonus sit. Quod si inanimata moueri à consonantia, quæ ex graui & acuta voce prouenit, apertè sensus visus testatur; iam de animatis & animalibus amplius vnquàm dubitabimus? Modo tempus est vt quæ de graui & acuta voce in artefactis proposita sunt, ad laryngẽ eiusq; musculos referantur,in ijsq; cõpleantur cõsumenturq;. Dictum est vocum huiusmodi varietatem in motu consistere, proindeq; musculis totam esse acceptam referendam: quorum alij ob id rimulæ motioni substituuntur, alij canali breuiando aut producendo, alij demum dilatando & angustando dicantur. Qui rimulã variè angustant, constringuntq; quatuor sunt vtrinq; duo,aut octo si ad maximum reducas numerum * Primus ac præcipuus, quem in tres diuidi posse supra diximus, ille est, qui rimulæ adhærens, eam incessu sequitur, illam efformat, suffulcitq;, ideoq; eandem variè angustando vocem similiter variam * 32. XXX.

secundùm

* 32.r. secundùm graue & acutum promit. * Cui ille quoque opitulatur, qui aperire creditur à Galeno: nos verò claudere etiam ex ipsius positione existimauimus. Hi etenim potissimùm huic muneri proximèq; substituuntur. Alios verò ab innominata ad scutiformem progressos, vnà cum eo, qui gulam stringit, opem quidem his ferre nō est inficiandum, non tamen prima ratione vt prædicti rimulæ angu gandæ dicantur. Horum igitur musculorum beneficio tonos omnes non absoluere prẹter quintam, octauam, & decimam quintam, iam iam erit manifestum, cum de secundo modo dicetur. Hic sanè ille est, qui graues & acutas voces canalis longitudine & breuitate promit: quem larynx, si aut deorsum trahatur, aut sursum recurrat, absoluit: id quod asperæ arteriæ adhærens, non nisi vno trium modorum præstare valet: vel vt aspera arteria deorsum & ipsa trahatur: vel vt in se se considat contrahaturq;: vel demum vt larynx aut ipsa arteria aspera in eandem sese insinuet, vt in tuba musica vsu venit. Ex tribus, neq; primus neq; tertius opportuni sunt. Nam primus cordi pulmonibus & omninò respirationi in pectus bronchus descendēs officeret: tertius verò etiam voci incommodaret. Meritò larynx deorsum fertur quia aspera arteria in se considit contrahiturq;: quod fit beneficio membranatum quæ cartilaginibus vtrinq; applicantur. Atq; hic est alius, & fortassis non infimus vsus constructionis asperæ arteriæ à nemine hucusq; cognitus: quod scilicet alternatas habeat tum cartilagines tum membranas, quò nimirum in se contrahatur breuieturq; ad grauem vocem edendam. Siquidem dum breuiatur, contingit laryngem illi annexum deorsum ferri, & superiorem canalem, per quem vox transit, longiorem fieri: contrario verò modo accidit dum sursum fertur: ad quem locum haud difficulter larynx recurrit, tum à musculis tractus tum liberam habens faucium amplitudinem. Meritò itaq; si deorsum feratur breuieturq; grauis, si sursum longior facta, vox acuta sequitur. Neq; nos decipiat tuba musica, in qua secus accidere videtur. Nam deorsum ducta longior ad grauem, sursum verò breuior ad acutam vocem mittendam aptatur: quoniam larynx similiter quando deorsum trahitur, canalis reliquus, per quem aer vocalis exit longior remanet, ideoq; uox grauior redditur ubi uerò attollitur, canalis supra laryngem positus breuior fit, & ita uox efficitur acuta. Acutæ grauesq; uoces producuntur quædā, non tamen omnes. Etenim quinta, octaua, & quintadecima hoc modo proferuntur: quod non solum ex tuba musica, uerum etiam ex ipsamet laryngis inspectione intelligere licèt, quam in his tantū uocibus sursum aut deorsū recurrere extra etiam intuētibus apparet. His itaq; motibus proprij musculi sursū deorsumq; laryngē trahentes fuere dicati: qui inter laryngis cōes recensentur: q̄uis Gal. nonnunq̄ asperæ arteriæ musculis annumeret: immo præter hos alterum quoque par ipsi arteriæ peculiare ad huiusmodi contractionis munus præstandum De dif. mus. cap. x.

dum, memoret. * Inferiores sunt musculi illi longissimi qui scutiformi inserti vsque ad os pectoris porriguntur, ipsi asperæ arteriæ per totam eius longitudinem perpetuò annexi: quorum longitudinem duntaxat admiratus, quæ de acuta & graui voce dicta sunt disquirere atque perpendere cępi. Neque enim tam longos neque ita asperæ arteriæ inhærentes, nisi ob hanc vnam causam conijcere potui: vt etiam ex ipsorum inspectione magis asperæ arteriæ musculos quodammodo dixeris quàm laryngis: id quod in gallinaceo pullo, aut etiam in alijs longissimo collo donatis licet apertiùs intueri, quibus propter asperæ arteriæ longitudinem, musculorum omnium longitudinem admirari æquum est, vt neque aliud munus obire quàm ad mutuum contactum cartilaginum anulos adducere fatendum sit, quò cum breuior fiat aspera arteria, tum larynx deorsum trahatur, sicq; superior canalis longissimus efficiatur: id quod in oscitatione maximè intueri licet: in qua ad superius pectoris ferè cauitatem laryngem deorsum trahi perspicuum est. Quam sanè longitudinem imprimis naturam affectasse, ex eo etiam patet, quod dum per inferiorem hunc laryngis motum grauis vox redditur, etiam labia buccæq; quasi tubulum efficientes anteriùs exporriguntur quò longiùs superior canalis producatur. Atque hæc est naturæ industria in inferioribus musculis. * Quibus contrariò motu opponuntur duo superiores: qui sursum laryngem trahentes, superiorem canalem ad acutam vocem breuiant. Quibus & alij ossis hyoidis musculi sursum similiter ipsum trahentes, auxiliantur. Supersunt musculi tertio modo dicati, quibus vox grauis acutaq; è canalis latitudine atq; angustia pendet: qui extra laryngem positi, in faucibus consistunt. Fauces autem cum prope os, aerisq; vocalis exitum sitæ sint, iurè fit, vt hic tertius modus duos priores subsequatur, eosq; quodammodo cō pellat, atq; ad libitum vrgeat, temperet, ac moderetur: ita vt rimulæ angustia canalisq; breuitas frustra acutam vocem, si vtrasq; canalis subsequatur latitudo, emittere tentent. Id totum in ranis potissimùm comprobare & ferè admirari æquum est: quæ tametsi rimulam minimam atq; omnium angustissimam canalemq; breuissimum adeptæ sint, tamen nihilominus ob amplissimam duntaxat faucium cauitatem, omnium ferè animalium pro corporis magnitudine, grauissimam vocem emittunt. Quinimmò cum duorum generum ranæ sint, alteræ quæ grauissimam, alteræ quæ multò etiam grauiorem vocem edunt; compertum est, quod quæ multò grauiorem vocem mittunt, eæ propè aures ex vtraq; parte foramen obtinent, membrana quadam tenui ac laxissima obductum, per quod in exspiratione aer egrediens, membranam exteriùs impulsam vtrinq; inflat ampullam veluti faciens: vt ex maiori facta cauitate grauior vox subsequatur: atq; ea causa est, cur alius alio, siue homo siue brutum sit, aut grauiorē aut acutiorem vocem naturaliter faciat: quādoquidem naturalis vox

*34.37 a.

*34.a.

à fauci

à fauci nō duntaxat naturali latitudine determinatur, propterea quòd locus hic postremus aliorum est, quibus voces graues acutæq; perficiuntur. Siquidem post laryngis rimulam consistit: quò fit vt meritò fauces ea potissimum motione commoueatur, quæ dilatando & constringendo perficitur: idq; à suis musculis qui etiam faucium efformant mobilem cauitatem: & numero duo sunt: quos non difficulter etiam moueri cōspicaberis si linguam alicui validè deprimas: atq; hi contracti faucium arctant secundùm eius longitudinem cauitatem ad acutam, laxati verò ad grauem formandam dilatant. Vnde si Galenus aliquando dixit vocem fieri cū musculi faucium & gutturis constringuntur, non simpliciter vocem fieri sed acutā proferas, quæ ex constrictis musculis succedit: sic etiam alterum Galeni locum de differentiæ musculorum exponas. Neq; enim satis assequi possum, laryngem proprium vocis instrumentum musculis, cartilaginibus, rimula, alijsuè, quæ ad formandam vocem necessaria & sufficientia supra visa sunt; externis adhuc indigere auxilijs: quod contingeret, si faucium musculi simpliciter ad vocis generationem venirent. Dum hæc de vocis vltima hac differentia proferuntur, quidam auditor dixit, quòd occiso ansere, siquis postea per asperam eius arteriam aerē insufflauerit, vocem anseris naturalem per laryngem produxerit. Ex quo conijciendum est adesse cuiq; animali proprium organum, idest suam laryngis constitutionem ad peculiarem cuiq; speciei vocem cōficiendam: ac fortè mediam rimulæ figuram habere hunc præterea vsum, vt vocem hanc cuiq; animali propriam & peculiarē efformet.

3. de san. tu. cap. 1.

cap. 15.

De conuenientia differentiaq; Laryngis terrestriū et volatiliū.

CAPVT XII.

IN quo conueniant, in quo vè differant instrumenta vocis inter se: vltimò loco proponere consilium est. Conueniunt in eo, quòd omnis larynx ex cartilaginibus constat, musculis, & rima: ex quo inferre licèt, hæc esse simpliciter necessaria. Cartilagines quidem, vti dictum est, ad cauitatem vt spiritus liberè transeat, parandam, atq; articulos efformandos: musculos, ad motum cartilaginū prēstandum, quò rimula moueatur: rimulam deniq; ad ampliandū sese aut astringendum ad vocem & alios præstandos vsus, de quibus dictum est. Differunt porrò instrumenta vocis inter se potissimùm terrestrium & pennatorum. Quare si causam ob quam diuersa cō structio laryngis pennatorum ac terrestrium exstitit, inuenire volumus; duo imprimis perpendere oportet: alterum quid desit aut abūdet in vno aut altero larynge: alterum quis vsus illius partis sit. Perspicuum autem est, laryngem terrestrium epiglottida obtinere, quæ omninò in larynge volatilium desideratur. Rursus ex ijs, quæ epiglottida

glottida habent, alia musculos quoq; ipsam aperientes attollentesq; obtinent, vt bruta ferè omnia: nonnulla ijs destitui videntur, vt homines & simiæ. Præterea rimula terrestrium partim cartilaginea, pattim musculosa, membranosaq; est ac læuis: pennatorum verò tota cartilaginea & aspera. Ampliùs rimula terrestrium in profunda laryngis parte, volatilium verò in summitate posita est. Vltimò in porcis & equis in profundo laryngis ad lingulam secundùm eius ductum vnus vtrinq; inciditur & excauatur ventriculus profundus; in alijs autem hi ventriculi desunt. Ac primùm quidem volatilibus epiglottis desideratur: quoniam pennata seminibus ac durioribus cibis ferè semper vescuntnr; simul etiam cibi exiguam portionem rostro capiunt, quam statim etiam deuorant, neq; ore mandunt, vt terrestria: propter quam causam sicuti celerrimè ac frequentissimè semina capiunt, ita similiter deuorant. Quòd si epiglottis illis adesset, nequaquam ad citissimos seminum motus deglutitionesq; posset sursum deorsumq; reflecti aut recurrere, nisi multò tardiùs deuorarent: id quod ad eorum vitæ conseruationem & ad cibum arripiendum nō exiguo esset impedimento: cum non oporteat pro cibo capiendo diutiùs in terra pennatum immorari quàm par sit: atq; ob hanc causam pennata epiglottide destituuntur. Alia causa est, quòd minutissima semina, quæ deuorant, non aceruatim sed sigillatim capiunt ingeruntq;. Vnumquodq; aut semen propter sui exiguitatem, fortè nequaquam reflectere seu recuruare epiglottida posset, & ita frustra poneretur, immò deglutitionem omninò impediret stans epiglottis. Qua postea deficiente, non erat opus illis rimam in profundum constituere, atq; ita supra eam parare cauitatem. Etenim semina in trā situ in apertam detectamq; cauitatem incidissent, eamq; replendo in suffocationis periculum animal adduxissent: meritò in summitate atq; elatissima sede rima in propatulo pennatis posita est. Quæ etiā iure facta est cartilaginea, & in superficie aspera: ne in transitu durorum seminum aut lapillosum aspero contactu glottis erodatur, rimulaq; labefactetur. Quæ tamen in deglutiendo statim perfectè clauditur: ne quid intus cum suffocationis periculo incidat: quem propterea motum facillimùm promptissimùmq; rimula habet: id quod dictum quoq; ab Aristotele fuit in libello de respiratione, vbi cum dixisset epiglottide (quę prauè vertitur ab interprete minor lingua seu lingula) seu operculo arteria claudi, & ouiparis quadrupedibus atq; auibus non adesse, subiungit, his claudi contractione. Etenim cum cibus ingeritur cætera quidem epiglottida gutturi superponunt; hæc verò sese ad mutuum contactum rimulam contrahendo arteriam claudunt. Terrestria autem epiglottida obtinuere, quæ viam in ciborū deglutitione obstrueret; quoniam cibos mandunt, qui cōmansi molles sunt, neq; vniti aut simul constantes vt semina: & multa quantitas singula vice deuoratur: propter quas causas facilè possent incide-

De respiratione cap. 4.

re in

re in rimulam & ſuffocare, niſi epiglottide meatus in deglutiendo occluderetur. Ab eadem cibi quantitate & mole facilè quoq; recur uatur epiglottis. Itaq; explicatum eſt cur pennata epiglottide orba ta ſunt, & quid accideret ſi obtinerent: & qua ratione vſus reparatur occludendi arteriam; & cur meliùs fuit alijs dare, pennatis verò nō dare epiglottida: quæ ſupra diſcutienda propoſueramus.

FINIS.

IOANNI DELFINO.
EQVITI.
DIVI MARCI PROCVRATORI.
GYMNASII PATAVINI MODERATORI.
SENATORIQ. AMPLISSIMO.
Hieronymus Fabricius. S.

NSIGNIS ille Artifex, cuius opera simul et spectata sunt & probata, nulla alia certiore via perfectum atq; omnibus numeris absolutum opus dari posse existimauit, quã si non semel tota imago exhiberetur, sed sigillatim partes, vt crus, brachium, caput &c. alia post aliam spectanda proponerentur. Rectè nimirum ille ac sapienter. Ea enim ratione cum in partibus, vt quidq; aut reprehendebatur, aut displicebat, diligentissimè emendaretur: consequebatur illud, vt postquàm omnes essent iudicatæ satis ac paulatim probatæ, ex ijs postea coniunctis & coagmentatis totum opus repentè exsisteret, in quo reprehendi iam nihil posset. Huius ego viri, Senator amplissime, ingenium, artem, & famam semper admiratus, nunc, dum magnum illud opus, quo totius animalis fabrica comprehenditur, quodq; ea re, Totius animalis fabricæ theatrum inscribetur, toto animo curaq; molior: operæ pretium mihi facturus videor, si exemplum quoque sequar in re non ita dissimili, & prope cognata. Toto igitur opere, in partes tributo: ecce Tractatus inde tres, quasi huius admirandæ imaginis membra in commune proponere aggredior, eo animo atque consilio; vt post illa quasi latitans arrectis semper auribus captem, non quid vulgo et imperitis, qui hæc iudicare non possunt, aut displiceat, aut non satisfaciat; sed quid viri docti, et ingeniosi probent, aut reprehendant. Etsi quid ego doctorum iudicia aut captem, aut exspectem, qui iampridem, quid illi de tota re sen-

* tiant,

iant, satis habeam compertum? Etenim cum aliquot abhinc annis praestantissimos in hoc gymnasio Viros, & eos maximè, quos ut maximi ipse facio, ita propter eximiam eorum vim ingenij, singularemq; doctrinam uniuersus admiratur orbis, in meum theatrum admissos rogarem; non ut omnia laudarent, aut ad aliqua conniuerent, sed ut perspicaces planeq; Lynceos oculos ita intenderent, ut si quid uel reprehendendum, uel emendandum uideretur, amicè me liberèq; admonerent: de toto opere (ut ipsa eorum verba referam) ita censuerunt, nihil fieri posse exactius, nihil perfectius. Itaq; iam non modò ad editionem maturandam auctores esse cœperunt: uerum etiam expostulare mecum, ac liberius me etiam accusare, quod rem publicæ utilitati paratam tot iam annos premerem, non sine graui plurimorum damno. His ego cum de partium editione consilium aperirem meum, lentum negotium rati, deducere me ab hac sententia conati sunt; cum dicerent, si totum opus ederetur, tum & sua mole firmius posse consistere, & ut maiore ualidioreq; nixum fundamento, omnem uentorum turbinumq; uim & contumeliam contemnere aut perferre: sin una tantum eaq; nec magna, nec satis firma illius pars; iam & agitari posse & flecti, & impelli facilius, & aliquod ab uniuersa ruina esse periculum. Ego autem, qui non tam mole ac magnitudine, quam exacta singularum partium structura atq; artificio confidendum puto: ita nimirum probari opus cupio, si partium unaquaq; habebit, quo probari & possit, & debeat: statui in mea sententia permanere, et in partibus, quodnam huius operis emergentis, et quasi nascentis fatum, quisue genius futurus sit, paulatim explorare. Ceterum aut egregiè me amor suscepti negotij fallit, aut huiusmodi hoc theatrum futurum est, non modò ut nos in eo struendo non inanem laborem cœpisse, sed etiam ut omnes, qui legerint, operam optimè posituros arbitremur. Illud affirmare possum, ut minus fortasse sapienter totum onus susceperim; certe maiore cura ac studio illud tractari à me non facilè potuisse. Testes erunt illi, qui quadraginta ferè hisce annis, quos in illo perficiendo cōsumpsi, quam diligenter in eo sim uersatus, et quam multos magnosq; labores sustinuerim, aut præsentes ipsi uiderunt, aut ab ijs, qui mea domestica usi sunt consuetudine, acceperunt. Huius tu operis, uir Illustrissime, ut aliquem habere gustum possis, hunc ad te, De auditus sensu atq; organo tractatum mittimus, non longum illum quidem, aut magnum: sed nemo, ut opinor, facilè crediderit, quantis mihi laboribus ac uigilijs constiterit. Qui tametsi est eiusmodi, ut eū sine ulla cuiusquā

commen-

commendatione placiturum esse omnibus confidam; nihilominus tamẽ quo commendatior in uulgus exeat; statui sub tuo eum nomine emittere, tibiq; uni ac propriè dicare. Ea nimirum ratione futurum existimamus, ut simul & tuis auspicijs illius utilitas ad omnes permanet, & nos magnopere tibi deuincti, hisce uelut primitijs animi in te nostri propensionem ac studium utcunq; testemur. Equidem non ignoro, cum non ita pridem, perspectis meis in Gymnasio hoc Patauino, cuius te Moderatorem Resp. esse uoluit, paulominus quadraginta annorum laboribus; Senatui auctor fuisti, ut me propter summam fidem ac diligentiam nouo SupraOrdinarij titulo, magnaq; emolumenti accessione augeret; id quod est factum. Non ignoro, inquam, pro tanto ac tam singulari beneficio longè maiora atq; illustriora tibi à me deberi, tuumq; nomen omnibus à me literis atq; ingenij monumentis celebrari oportere: verùm neq; tu id exspectas, neq; ego si ea in re omnes animi atq; ingenij vires profundam; vllam partem tuarum laudum ac meritorum cum in me, tum in alios mei ordinis, atq; adeo in ipsam Remp. assequi me posse confidam. Tu enim ille es, qui de re litteraria optimè semper mereri studuisti, eiusq; amantes ac Professores perpetuò amasti, ornasti, fouisti: tu iacentes illorum animos sæpè erexisti: tu ad labores & pro iuuentute, & pro Rep. libenter capessendos auctor, tu hortator, tu adiutor. Quid ego tuam in Repub. gerenda curam, diligentiam, industriam, quid labores commemorem? An quisquam est, qui ignoret cum legationes obijsti tum ad Pontificem Maximum, tum in Hispaniam duas, in Galliam item duas, quo eodem, nunc etiam tertiam paras; quæ itinera molestia, quæ difficultates, quæ incommoda tibi fuerint perferenda, quæ pericula subeunda? Iam verò in his legationibus quæ tua virtus, quod consilium, quæ prudentia, quæ integritas, quæ fides? Eiusmodi hæc fuerunt, vt res maximas & maximo animo susceperis, & prudentissimè tractaris, & felicissimè confeceris. Itaque non immerito Respublica cum per te negotia tot atque tanta ex sua & dignitate, & sententia gesta gauderet: quo illustri aliquo argumento suam erga te voluntatem declararet, Diui Marci Procuratorem summo te consensu creauit; quodq; minus maturæ adhuc ætati negari poterat; maturissimo tuo consilio ac prudentiæ tribuendum putauit. Atq; huius rei adeo pœnitet neminem; vt certatim tibi omnes studeant, summosq; in Rep. honores & deberi fateantur, & libentissimis animis deferant; & perpetuos, si per leges liceat, vehementer

 optent.

optent. Hæc cum ita sint, & cum tot tantaq; splendeant in te & animi ornamenta, & virtutum insignia, vt neq; hac nostra tenuitate ingenij consequi ea possimus. & tuas laudes illustrare vel oratione vel scriptis si quis velit; Soli mutuare lucem velle videatur: non faciam, vt hoc in genere quicquam de me pollicear, libenter facturus, siquid possem. Neq; vero propterea ad te hic liber venit, quod putarim aut satis dignum te esse munus, aut aliquid inde accedere, tibi posse dignitatis, aut honoris; sed primum, vt aliquod exstaret & mea erga te obseruantia indicium, & pro maximis tuis in me beneficijs grati animi monumentum; deinde ut sub tuo nomine ac patrocinio si emitteretur; sub tua scilicet auctoritate quasi delitescens, minus iam Inuidorum hominum aut morsus timeret, aut calumnijs pateret. Tu igitur hoc ab optimo in te animo summaq; obseruantia profectum munus, ita accipe; ut simul & eius patrocinium suscipias, & me in Clientum tuorum numero, id quod maximè cupio, et rogo, esse patiare. Vale. Patauij Mense Decembri M.DC.

SYNOPSIS

SYNOPSIS LIBRI DE AVDITV, SIVE DE AVRE AVDITVS ORGANO.

PARTIS PRIMAE DE DISSECTIONE ET HISTORIA AVRIS
Capita Decem.

PROOEMIVM, Propositum libri continet.

PARTIS SECVNDAE, DE ACTIONE AVRIS HOC EST DE AVDITV

Caput Vnum.

PARTIS TERTIAE DE VTILITATIBVS, TVM TOTIVS AVRIS, TVM PARTIVM ILLIVS.

Capita Vndecim.

INDEX

A.

INDEX.

Ossi-

P.

Q.

S.

T.

HIERONYMI FABRICII AB AQVAPENDENTE

DE AVRE

AVDITVS ORGANO LIBER.

DE DISSECTIONE ET HISTORIA PARS PRIMA.

Propositum Libri.

N aurium fabrica explicanda, videor mihi aggressurus organum elegantia & artificio visu apprimè iucundum, sed explicatu & ostensu admodum difficile: difficile (inquam) quoniam multa quæ in hoc sensorio continentur, priscis illis auctoribus penitus ignota fuere: quæ verò cognita sunt negligenter potiùs & oscitanter fuere explicata. Posteriores aūt quanquam maiori diligentia vsi sunt, quas tamen & ipsi adinuenerunt partes, cuius gratia factæ essent vel tacuerunt, vel diminutè retulerunt; nonnulli demum a philosophiæ fundamentis recedentes, minus rectè explicarunt: quo magis enitendum nobis erit, cuncta pro virili clara & aperta reddere, atq; ab exterioribus partibus tanquàm quæ primo nobis occurrunt exordium sumere; inde sensim ad eas, quæ interius sunt & proximè prioribus succedunt, deuenire. Vnde prima pars erit Auricula: Secunda πόρος ἀκουστικὸς, idest meatus auditorius: Tertia membrana Tympanum appellata: Quarta ossicula tria Malleus, Incus, Stapes: Quinta musculus: Sexta, antra & cauernulæ omnes, concha, cochlea, labyrinthus, cæcus ductus: Septima aer congenitus seu (vt dicunt) complantatus: Octaua neruus auditorius & nerui ductus seu iter: Nona semita quædam seu meatus seu ductus ab aure in palatum: Quæ omnia ferè cōpræhendit & continet tanq̃ decimū corpus os vnum, quod a duritia λιθοειδὲς, hoc est petrosum dicitur,

De Auricula. CAPVT I.

De hist. anı.c.xi. Melet. cap. proprio.

AVRIS igitur pars capitis est, qua audimus ab hauriendis vocibus ita appellata. Nam eius officium est voces & earum discrimina compræhendere. Vnde græcè ὦτα a voce accipienda nominarunt, quam illi ὄπα nuncupant: ob id quoque aures velut audes ab auditu dictæ existimantur: & pro toto organo auditus sumuntur.

Auris pars exterior * Auricula ab Arist. dicitur: * cuius pars superior latior cartilaginea ab Arist. innominata censetur: quamuis interpres Pinnam potiùs cum recẽtioribus appellarit: vel quòd figura pinnæ, quæ conchæ genus est, similis sit, vel quòd in summitate auris sit, & assurgat vt murorum summitates pinnæ dictæ quæ antiquitus magis quàm nunc vsurpabantur: vulgo Merli. vel tandem a sorditie aurium pinna dicitur πίνος enim sordes significat. * prima. * 1.

* Inferior auriculæ carnosa pars fibra nostris græcè λόβος dicitur παρὰ τὸ λοβεῖν, quod deturpare vel abscindere diceres: nam hæc ob scelera truncari solet. Vnde a Polluce ἐλλόβια aurium ornatus, qui in λόβῳ, ideſt fibra perforata imponuntur * ἕλιξ seu Helice totum illud, quod auriculæ circumferentiam ambit, à gyro seu tortuositate sic dicitur. * 1. a. Melet. Ruffus. * 1. bb.

* Ἀνθέλιξ seu Anthelice verò illi opposita, in medio post helicem extumescentes propè cauitatem particulas significat. Ruffus. * 1. cc.

* Cauitas verò ipsa, Concha dicitur χέλυς quod concaua conchyliataque sit. * 1. d.

* Conchę opposita eminentia iuxta temporis fines Tragos ideſt hircus dicitur: vel quia hirta hæc pars ceu hirci barbula in nonnullis fiat: vel quia pili, qui interdum in ea repullulat densi & rigidiq; sunt vt hirci barbam ęmulentur; vel demum quia quibus hirta hęc pars sit, ij luxuriosi, vt hirci, dicantur. Ruffus. * 1. e.

* Huic opposita ex crassiore Anthelice Antitragos appellatur. Nam & hæc quoq; pars pilosa fit & hirci barbulam imitatur. * 1. f.

Helicis finem, qui subbreuis est Ἀντιλοβίδα vocant: hanc puto esse cauitatem in articula seu pinna positam supernè, & λόβος ideſt fibræ oppositam. Omnes iam enumeratæ partes (vna excepta fibra, quæ carnosa tantummodo est) ex cute cartilagineq; constant: figuraq; varia sunt: sed communiter cauitates, gyros, vortices atq; anfractus referunt: hæc de Auricula. Pollux.

De osse Petroso, quod λιθοειδὲς dicitur. CAPVT II.

NVNC ad reliquum auditorium organum ex osse conflatum accedamus. Audiendi organum vniuersum partim cartilagineum

*prima. gineum partim osseum visitur: cartilagineum * auricula est, quæ ita
1.g. cartilaginea est, vt ossis naturam nullo modo admittat: * osseum est reliquum, & petrosum appellatur, quod ita osseum est vt cartilago hic locum non habeat. Diximus de parte organi cartilaginea; nunc de ossea dicendum; priusq; de tota ossea parte generaliter loquendum, inde de particulis, quas in se totum hoc os compræhendit differendum. Hoc asit auriculã sequitur & à sua duritia λιθοειδὴς: petrosũ seu lapidosum dicitur: & reuera quocunq; durissimo osse durius apparet: durities aũt potissimum in hoc osse exterius viget: quòd crusta durissima densissimaq; obducatur: quamuis interius totum cauernosum foraminulentumq; sit: id quod de hoc osse duritiem non detrahit, cum laminæ cauernulas efformantes quantumuis tenuissimæ, & ipsæ quoq; durissimæ sint. Hoc os in basi capitis ponitur, qua parte nerui à cerebro prodeunt; vnde neruum auditorium appellatum è superna sui parte, posterioreq;, per foramen in osse insculptum excipit: estq;
*6.7.g. os ad rotundum vergens sed oblongum, & non nihil * pyramidalem imitans figurã; cuius basis auriculam vertex, autem cerebrum spectat: totumq; intra caluariam protuberat: videreq; videberis os exterius continuum & solidum, idq; propter crustam, cum tamen ea ablata intus totum ita cauernosum, spongiosum & foraminulentum sit, vt mirari quidem possimus cauernularum infinitatem, enumerare autẽ non item. Vniuersi igitur ossis antra & quæ in ijs continentur partes nunc memorare consilium est sumpto ab exteriore ductu exordio. Sed ante omnia oportet, (vt cuncta exactè videas) serra totum eiusmodi os a reliqua caluaria separare; quod difficile non est: si prius amputata ad eius radicem auricula & extracto è caluaria vniuerso cerebro, ac tota molli substantia, quæ vniuersum hoc aurium os circumambit ac tegit, tantum hoc os manibus ad dissecandum apprehendas, & duris dissecantibus cultris malleo percussis vtaris: ita .n. totum negocium ad rationem dissecandi spectans citò ac facilè perages: & initium ab exteriori ductu, vt dixi, facias,

De auris meatu, qui πόρος ἀκουστικὸς graecè dicitur,

CAPVT III.

*4.b. AVRICVLAE finitima est cauernula quæ vtrinq; vna * πόρος ἀκουστικὸς, ideſt meatus ad auditum pertinens, seu auditui accommodatus, seu auditorius vocatur, per quem audimus. Hic meatus totus osseus est cute tamen coriacea opertus: tubulumq; oblongum refert obliquè sese intus insinuantem, atq; ad membranam terminum habentem. Quem facilè ex vna parte cultro adhibito atq; percusso eaq; maximè, quæ mammillari processui opposita est, conspi-

cies,si modo eam versus processum mammillarem inuertas, ita enim membranam patefactam intueberis,

De Membrana, Tympanum appellata.
CAPVT IV.

* HAEC nõnullis mẽbrana simpliciter ac myrinx, barbaris myringa nonnullis ẽt tympanũ est appellata: quòd tympani bellici membranæ similis sit: etenim non deest etiam huic membranæ in circuitu * annulus osseus, qui circum circa membranam tendit, vt in tympano circularis annulus: qui in pueris conspicuus est, facilèq; separatur, in adultis cætero subiecto ossi vnitur& occallescit: cuius annuli membranam tendentis ope tunica hæc septũ fit firmum totam exteriorem aurem ac meatum ab interiore dirimens ac cludens, circulumq; perfectum rẽferens non tamen ex omni parte planum,sed in medio centroque quodammodo interius incuruatum & gibbum extra cauum, ita vt concinnè herbam cymbalitidem seu vmbilicum veneris præ se ferat: cuius situs propterea obliquus est: & per eius exteriorem superficiem quasi neruulus vel corda vel filum excurrere transuersè videtur. A quanam autem parte producatur hæc membrana sensibus omnino conspicuum non est: ideoque eius generationem nonnulli a pia matre, nonnulli à neruulo, quidam a periostio subiecti ossis faciunt: quæ tamen cum substãtię proprietate a cęteris sit diuersa, rationi minimè dissẽtaneum erit eius originem semini acceptam referre: tunica præterea est tenuissima densissima siccissimaq; id quod Hip. quoq; protulit his verbis. Pellicula in aure iuxta os durum tenuis est veluti aranearum tela, & omnium pelliculārum siccissima.

*5.1.6. 11. 11.

* 6.7 8. 9.11.12. 13.K.

in lib.de carnib⁹.

De hac similiter membrana ab Arist. quoq; mentio facta est: quo magis hoc loco demiror Galenum qui nullam prorsus mentionem de hac ipsa fecit: quinimmo negauit omnino tegmen aliquod consistere ad meatum auditorium,quòd aerem motum,qui cum sono fertur,ingredi in aurem impediuisset: quamuis nonnulli contendunt,à Galeno hanc membranam cognitam fuisse: quòd Galenum hanc absolutè negasse non patet, sed non vt in oculis adesse protulerit: quibus nequequam reclamo quòd cùm Arist. tùm Galeni gloriæ faueam, simul desiderio flagrem Galeno & Aristoteli nihil occultum extitisse: sed loca Galeni propono vt quisq; pro suo arbitratu iudicet. Primus locus est 8.de vsu part.cap.6.secundus,11.eiusdẽ operis cap.12. Tertius in libro de instrumento odorat. cap. 5. solet præterea interdum (rarò tamen accidit) exterius ante membranam tunica quædam crassior præter naturam adnasci opponiq; quam ego in pueris bis deprӕhendi: de qua a Paulo mentio fit, qui modum quoq; eam curandi atq; eximendi proponit,quando dum adest,surdum meatum auditorium auditũq; efficit,

2.de anima tex. 83.

libr. 2. cap. 23.

ficit, etenim surdos nonnunquam & consequenter mutos a natiuitate sępè fieri autumo, quia à primordijs crasſior hęc mēbrana exterius tympanum obuelat. Notant vltimò Anatomici in tympano filum seu cordulam quam tenuisſimam transuersè myringi exterius obtētā & annexam: quæ alijs arteriola, alijs neruulus, alijs ligamentum alijs tēdo cēsetur: quod si nullū horū est, corpus sui generis esse necesse est.

De tribus ossiculis Malleo, Incude, et Stapeda.

CAPVT V.

POST membranam, quæ reuera septum est exteriorem ab inte-
*7. 8. 18. l. riori aure dirimēs, interius * ampla quædam cauitas apparet cōcha dicta: de qua antequam dico, videnda sunt, quæ in hac prima cauitate corpora consistunt: sunt autem hæc tria ossicula & mu
*16.11. sculus. * Primum ossiculum a mallei similitudine malleus appellatur: Malleus
10.14.13 secundum incus: tertium stapes seu stapeda. Malleus altero extremo
15.9.m. tenuius & acutum est os: altero verò crasſius extuberans ac rotundo capite ideoque femur nonnullis fuit appellatum: attamen perfectè rotundum non est, sed qua parte incudi nectitur cauitatem obtinet oblongam inæqualemq;: ad sui verò medium duos habet exiguos processus, superiorem, qui musculi in sertionem excipit, & inferiorem: cauatumq; intus in suæ substātiæ medio est, vbi medulla conti
* 11. netur: hoc ossiculum * membranæ inhæret quàm pertinacisſimè facitq; eam deorsum quodammodo trahendo ea parte in centro .s. incuruari: qua etiam parte malleoli caput exterius supra membranam protuberat.

*14.15 * Incus verò qui nonnullis etiam dens dicitur, malleo est duplo Incus.
13.11.a maior ex altero extremo duo habet veluti crura inuicem distantia, tenuia, ferèq; acuta: quorum alterum altero longius est: longiori verticè stapedæ applicatur: breuiore ossi temporum squamoso innititur: ex altera verò extremitate crasſius est os uti incus: eo verò differt a fabrorum incude, quòd planities incudis in hoc osse deficit: sed loco plani cauitas inæqualis visitur, qualis in molaribus dentibus ferè apparet: Quocirca non parum laudandus Vesalius est, qui hoc os etiam molari denti duas tantum radices habenti comparauit: cui sanè inęquali cauitati malleus nectitur; & articulationem facit ad motum comparatam.

* Stapes deniq; ossiculum est cæteris adhuc minus in medio cauatū Stapes.
*14.15. 10.7.8. & foramen oblongum habens, vt stapes equestris, quam exactisſimè
9.18.o. refert; tribusq; lateribus atq; angulis vt triangulus cōnstat. Tria hæc ossicula præter cæterarum ossium naturam periostio nequaquam operta sed nuda visuntur: tum verò dura perfectaq; ossa etiam in nascētibus infantibus apparent; quod pariter nulli accidit ossi: præterea mutuò iuncta innexaq; sunt, nexusq; varius est hoc planè modo se Officula hæc a cæteris diuersa.

habens.

habens. * Membranæ internæ faciei, mallei tenuior tantum extremitas validè alligatur, crasſiore interim quaſi pendula remanente: niſi quod incudi incumbit, eiq; articulatur, ea ſcilicet dearticulationis ſpecie, quæ * γιγγλυμοειδὴς appellatur, in qua oſſa mutuò tum ſuſcipiunt tum ſuſcipiuntur: etenim tum in malleo & cauitas eſt & caput, tum vicisſim in incude: moueturq; ſupra incudem malleus: ac motus non quidem difficilis eſt, ſed ſenſu percipitur propter ei comitem & adiunctum ſtrepitum de quo poſterius. Incus autem qua parte malleum ſuſcipit, nullum aliud contingit corpus: cæterum altero ſui breuiore extremo ſeu crure proximo firmatur oſſi temporum: longiore vero ſtapedis acutiori parti, quæ vertex dici poteſt, ligamentali nexu alligatur, ſtapedemq; quoddammodo ſuſtinet. Reliqua aũt ſtapedis pars, quæ baſis nuncupari poteſt in ouali quadam cauitate conſiſtit, quaſi librata, ſicuti & reliqua oſſicula vtcunq; inuicem iuncta ſint, ſeſe quaſi librant, ſuſpenſaq; videntur: niſi quod ſtapes ligamento quodam tenuisſimo ad acutiorem ſua partem pertingente trãſuersè a lateribus oſſi alligatur. Inuenies autem tria oſſicula ſi ſectionem ſequaris vti ſupra diximus primum meatus auditorij vſq; ad tympanum, inde interius procedenti malleus detegetur, & eleuato tympano incus & ſtapes. * 11.m. 1. * 11.14.

De Muſculo Malleum ad incudem mouente.

CAPVT VI.

* MVSCVLVS quoq; exiguus immo omnium minimus ſed tamen eleganter muſculi formam referens ad ſupernum mallei proceſſum, quæ membranam attingit exiguo tendine inferitur, tranſuersè illuc procedens, & a propinquo oſſe exortum carnoſum ſumens, carnoſuſq; incedens & in medio crasſior, tandem tenuior redditus in ſuperiorem maioremq; mallei proceſſum ad membranam inſeritur. Qui vult huiuſmodi muſculum inuenire, incipiat diſſectionem oſſis, quod ab oppoſita parte proceſſus mammillaris cõſiſtit, incidendo totum os per longitudinem meatus auditorij: ita n. primò tibi occurret membrana, inde caput mallei, deniq; ſectione interius aliquantulum ſi procedas muſculus quoq; ſe ſe exeret: qui ex oſſe in eadem regione conſiſtente oritur, & carnoſus factus obliquè ad malleum ſubtus membranam peruenit, atq; in eius proceſſum inſeritur: & quatenus muſculus eſt, neceſſariò motum præbet: neque alium præſtare poteſt quàm ad mallei & incudis dearticulationẽ: malleum igitur ad incudem mouet, Quod ſi motus eſt a muſculo, & per dearticulationem factus, dubio procul voluntarius eſt. Neq; cuiq; mirum videatur in auribus motum voluntarium adeſſe. Nam ſi motum voluntarium eum appellamus, quem efficere poſſumus cum volumus, * 17. 1.

Ratio inueniẽdi muſculi malleũ ad incudem mouentis.

Motus in auribus voluntarij demonſtratio.

lumus, & non efficere cum nolumus; præterea crebriorem ac rariorem, velociorem ac tardiorem pro arbitrio possumus, clarissimum est in aure hunc effici motum. Nam ego & facere ac non facere, & crebrius rariusq; & velocius ac tardius facere consultò possum: ac motus cum strepitu quodam est, perinde ac siquis tria fila modico interuallo distantia tendat, & plectro percutiat, vt in fidibus etiam fieri consueuit: vt siquis vngue tabulam per transuersum linearum scalpat: vel scintillam ignis a lignis excussam audiat: præcipuè autem percipitur cum oscitare incipimus. Verum in principio hoc est dum in via est hic motus, sonus quidam obscurior, qui videtur aeris commoti, & similis sono, qui fit à baculo aerem percutiente, præcedit. Illud præterea habet notatu dignum hic motus, quod in vtraque aure eodem tépore fit, neq; vllo modo separatim in altera tantum aure fieri potest: vt videatur hic motus quandam habere analogiam cnm oculorum motu: siquidem vno moto oculo, alter quoq; mouetur. Hic igitur motus ille est arbitrarius, quem in auribus meis percipio, & alteri ostendere aut docere aliter non possum, quia intus in auribus fit, & exiguus, sed tamen euidens est motus: & sicuti in constringenda manu decipi non possum sic neq; in hoc decipior: hoc dico propterea quod aliqui sunt, qui cum obseruare in se ipsis non possint prædictum motum, illum negare audent: sed tamen mnltos semper in publicis theatris reperi, qui illum explorati & confessi sunt. Cur verò ab omnibus hic motus in semetipsis non animaduertatur in vsibus dicetur.

Præterea hoc anno 1599. musculum inuenire visus sum in meatu
* 17.r. auditorio, qui πόρος ἀκουστικὸς dicitur: * qui extra membranam est, exiguus, carneus, non expers tendinis, qui a medietate ipsius ductus seu meatus rectà fertur vsquequo in membranam externus ad eius fermè centrum inseratur, ea scilicet parte, qua malleus intus membranæ annectitur: quàm exterius vnà cum malleo trahit. Inuenies hunc nouum musculum si in recenti cadauere corticem ossis meatus auditorij hinc inde aut extima parte malleo cultrū pertundente incidas, & dextere huiusmodi os ad latera reuoluas: sic enim tibi apparebit musculus, quem sanè in omnibus postea non reperi, quamuis existimem ipsum esse necessarium: atque hæc sunt, quæ sub membrana in magna primaq; cauitate consistunt corpora.

De cauitatibus ossis petrosi: ac primum de prima, quæ concha dicitur.

CAPVT VII.

*8.18. NVNC cauitates in osse lapidoso insculptas persequamur, a prima exordiū sumentes, * quæ statim sub mēbrana apparet.
19.7.l. Hęc inter cæteras nō modò prima, sed pręcipua quoq; est, tū quia

quia in ea plures partes effatu dignæ, vti vidimus, positæ sunt; tum quia amplissima omnium est; tum deniq; quòd sedes sensusq; audiendi hic celebratur, vti infra patebit. Quæ alijs antrum, alijs concha, alijs peluis, alijs, tympanum dicitur: quod .s. cauitas vnà cum myringa tympanum integrum præseferat: cochleam nominare error est, vt infra patebit: est hæc omnino prima cauitas in osse exculpta, rotunda, at non nihil inæqualis fortè etiam aspera, * in medioq; ferè protuberans propter foramen in aliam pertusum cauitatem. Quo loco adnotare licet ab hac prima cauitate in alias aliasq; iri propemodum infinitas cauernulas: quibus auditorium organum vniuersum ita refertum est, vt assequi ac denumerare possibile non sit; tamen in hac prima cauitate * quædam foramina insculpuntur interiusq; pertunduntur: quorum vnum Oualis cauitas est, cui stapes incumbit, ipsumq; ostium magna ex parte occupat claditq;: a quo Fallopius cui in rebus abstrusis maximam fidem adhibeo, vtq; Præceptorem colo, vult in labyrinthum iri.

Secundum foramen ducit in cochleam; quam ego multos iam annos organum ad ostensionem parans, transuersè ipsam per totum cochlearem ductum fortè incidi, diuq; seruaui, & solenni complurium annorum spectacula auditoribus meis inspectandam proposui, quot annis publicè plenis theatris ostendi; donec caries ipsam cauitatem, quæ elegantissimè cochleæ gyrum imitabatur, consumpserit.

Tertium foramen vt patet in alias ducit cauitates, quæ tam innumeræ sunt, inuicemq; intrincatæ, vt meritò labyrinthus dicantur, & admirari quidem eas licet, dinumerare autem seu ad ordinem quendam redigere aut dirrigere non est vt quispiam tentet. Vanus enim vt puto omnis erit susceptus labor: quinimmo facilè (ni fallor) quisq; credet eas sinè vllo ordine, & fortuito potiùs quàm vllius vsus gratia conditas esse: cum tamen diuina atq; infinita sapientia, quam assequi homini datum non est, hæc omnia construxerit, & alicuius gratia ad minimum vsq; fecerit. Deprehendes autem hæc omnia verissima esse si sinè vllo delectu ex omni fermè parte huiusmodi osseum organū incidas; videre enim videberis (vna excepta externa crusta) quæ durissima, continua, perpolitaq; est, reliquum ossis cauernosum, foraminulentum, pertusum, & spongiosum totum apparere; vti quo fieri potuit, delineatione ac pictura repræsentare, quod lingua exprimi non potuit, studuimus.

De aere congenito aut (vti vocant) complantato.

CAPVT VIII.

QVOD si sensu patet vniuersum auditorium organum, maximèq; vbi auditus celebratur, è cauitatibus constare, & cauernosum

uernoſum totum eſſe, atq; è tenuisſimis durisſimisq; osſibus quaſi laminis cunctas cauernulas efformari; cumq; cauernulæ omnes vacuæ appareant, neq; ex altera parte vacuum in natura detur: eſt omnino neceſſarium aſſeuerare omnes eiuſmodi cauitates aere plenas eſſe: atq; hic ille aer eſt, qui ab Ariſt. & priſcis complantatus, inædificatus, & congenitus appellatur: quem etſi viſu ac ſenſu non licet, tamen euidētisſima demonſtratione deprehendere & videre omnino licet: quem exiſtimare oportet omnia loca replere, atq; a primordijs in aure poſitum eſſe, ſimulatq; vacua ſpatia in oſſe excauata fuere: indeq; congenitum inędificatum & complantatum fuiſſe appellatum. Qui omninò tenuis, clarus & immobilis, quietuſq; eſſe in aure ad bene audiendum debet, vti in vſibus dicetur.

De ductu, ſeu meatu, ſiue ſemita, quæ a prima cauitate, ſeu concha in palati fines ſeu fauces protenditur.

CAPVT IX.

PRAETER alia memorata foramina, quæ in concha, prima ſcilicet cauitate apparent, vnum adhuc reſtat poſtremo loco deſcribendum, quod ab ea ad palatum protenditur: meatuſq; eſt quem veluti aquæductum dixeris: ideoq; a prima osſis cauitate foramen efformatur rotundo canaliculo ſeu tenuiori calamo perſimile: hinc obliquè deorſum procedens in palatum ſiue narium amplitudinē propè radicem gargareonis pertunditur, atq; cartilagine per totū fermè ipſius ductum incruſtatur. Hunc meatum priſcos non latuiſſe teſtis eſt Ariſt., qui primo de hiſt. an. cap. 11. voluit ex auribus in oris palatum vſq; ſemitam pertendi: idem in problem. teſtatus eſt: quamuis an Galeno fuerit cognitus non conſtet. Hunc ductum non difficulter inuenies, ſi in nudis exiccatiſq; caluarijs ſetam porcinam, aut tenuisſimum argenteum ſtylum in meatum auditorium immittas: ipſum enim exire paulo poſt ad palati ſeu faucium regionem conſpicies. In recenti autem capite huius ductus ora foraminaq; ex vtraq; palati parte qua finitur videbis amplisſima.

De Neruo Auditorio. CAPVT X.

NERVVS ad auditum pertinēs in quinto pari ab omnibus cenſetur, quod vbi à cerebro prodit, in foramen in oſſe petroſo eius cauſa, inſculptum ſeſe inſinuat, atq; in nonnullas diductum propagines ſic in pleraſquè osſis cauernulas maioris momenti diſcurrit, donec ad primam præcipuamq; cauitatem, concham appellatam vbi osſicula conſiſtunt, perueniat, termineturquè. Quam rem ita accipi velim, vt negandum haud quaquàm ſit, nonnullas minoris

momenti propagines in alijs cauernulis cessare, sed tamen potiores, ad potiorem & maiorem, vti dictum est, accedere. Quæ omnia non difficulter rimaberis, si serra prius organo auditus quod recens sit, à reliqua caluaria separato, mox extremum acuti cultri mucronem ad foramen positum vbi neruus est, malleo pertundas, atque frustulum a reliquo osse resoluas; idq; subinde toties repetas neruum tum sequẽdo, tum illæsum seruando, donec ad vltimas nerui fibras ventum sit, sic (ni fallor) totius auditorij nerui propagationẽ, atq; priuatim quas cauernulas adeat, vbi finiatur, vbiuè procedat optimè conspicies. Hoc loco lubens abstinebo ab aduersa inter Anatomicos opinione de neruo auditorio duplici, molli videlicet & duro, an sicuti in oculis mollis ad sensorium, durus ad sensorij musculos, ita in aure eat. Abstinebo pariter a fabrica nonnullorum animalium recensenda ac describenda, quæ ad magnam sensorij admirationem lectorem traducunt, quando hęc & alia pleraq; in magno opere aliàs exactiùs ꝓsequemur.

XIX Figurarum Auris explanatio.

Prima Figura auriculam totam integram exhibens.
- a. *Inferior auriculę pars λόβος dicta.*
- b. *Auriculæ circumferentia helice dicta.*
- c. *Protuberantia auriculæ, quam anthelicen dicunt.*
- d. *Concha auriculæ.*
- e. *Hircus siue tragos, conchæ videlicet adnata eminentia.*
- f *Antitragos.*

2. *Anteriorem auriculæ faciem excoriatam pingit.*

3. *Posterior auriculę facies excoriata.*

4. h. *Meatus auditorius in osse squammoso exsculptus.*

5. i. *Membrana Tympanum dicta.*

6. g *Os oblongum pyramidalem figuram exhibens.*
   i. *Tympanum.*
   K. *Annulus osseus.*

7. g. *Os Pyramidalem figuram referens.*
   K. *Annulus osseus.*
   l. *Cauitas concha dicta.*
   o. *Stapes.*

8. K. *Annulus osseus.*
   l. *Cauitas concha dicta.*
   o. *Stapes.*

9 m. *Malleus.*
   o. *Stapes.*

10. m. *Malleus.* n. *Incus.* o. *Stapes.*

11. i. *Tympanum.* m. *Malleus.* n. *Incus.*

12. K. *Annulus osseus.*

13. K. *Annulus osseus.*
   m. *Malleus.*
   n. *Incus.*

14. m. *Malleus.* n. *Incus.* o. *Stapes.*

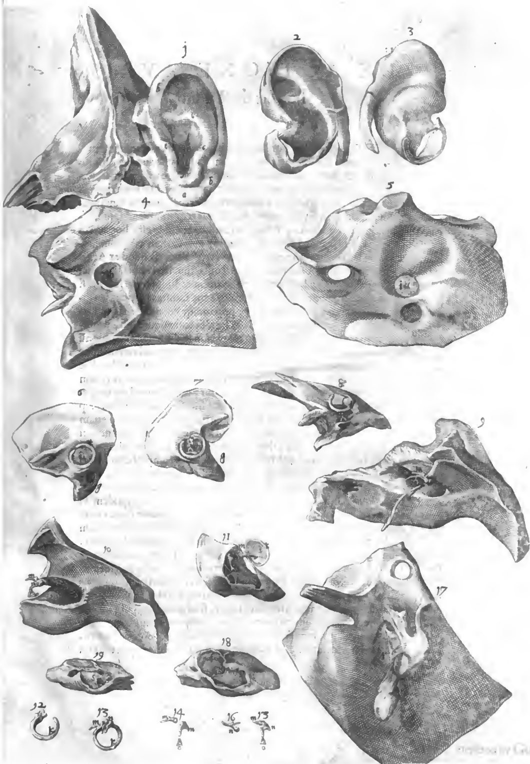
15. m. *Malleus.* n. *Incus.* o. *Stapes.*

16. m. *Malleus.*

17. r. *Musculus nuper inuentus.*

18. l. *Concha, cauitas.*
   o. *Stapes.*

19. s. *Protuberantia in media cauitate.*

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
17
19
18
12
13
14
16
15

DE ACTIONE AVRIS, hoc est de Auditu.

PARS SECVNDA.

ON est vt longioribus verbis actionem auris inquiramus, cum constet inter omnes eam sensum esse auditus, similiter aurem audiendi sensorium. Propterea sequitur secundum inquirendum, videlicet quænam in hoc sensorio pars præcipua sit, in qua auditus sensus perficiatur. Enimuero eam inueniemus si cuius rei sensus auditus sit, & quę requiruntur ad ipsum efficiendum perquiramus. Obiectum auditus audibile est, hoc autem est sonus, qui si audiri debet ac dignosci, necessarium est ipsum substantiam sentientem tangere: si modo verisimum est, quod ex Arist. statutum est, actionem omnem per contactum fieri: qui sanè effici non potest, cum ambo separata ab inuicem & longinqua sint, nisi vnum ad alterum moueatur. Cæterum cum facultas sentiens seu dignoscens extra corpus non feratur, priuatimq; de auditu dictum ab Aristot. sit, ipsum habere animal, vt significetur aliquid ipsi, proindèq; perpetuò in sensu & contactu efficiendo sensibile, hoc est obiectũ seu speciem expectet, manifestum est oportere sonum ad aurem moueri, & substantiam sentientem adire. Qui cùm à duris corporibus sese mutuò percutientibus tanquàm a causis efficientibus generetur, tùm verò in aere tanquàm in materia recipiatur, dubio procul aer perpetuò sonum comitabitur. (alioqui qualitas sine subiecto subsistat.) Apparet autem aerem non modo subijci sono ipsumq; recipere sed etiam longiùs vehere. Quod verò aer à corporibus se inuicem contundentibus percussus extrususque, sonum, qui inde resultat, non solum recipiat, sed etiam longius vehat, & ratione & sensu comprobatur. Ratione quidem: nam cum tria sint, ex quibus sonus conflatur, dura corpora & aer: vel est dicendum excipi sonum in percutiente simul & percusso, vel in altero tantum, aut demùm in aere. Non quidem in vtroq; recipi potest, propterea quòd sonus accidens cum sit, & vnum numero, duobus sanè simul inesse subiectis non potest: sed neq; etiam in altero tantum, quia nihil causæ est cur vni potius quàm alteri insit: relinquitur igitur vt in aere tanquàm in materia sonus recipiatur.

Obiectũ auditus audibile seu sonus est. Sonus substantiam sentientem tangit. 3. de ani. tex. 68. Son⁹ ad aurem défertur. A collisis corporibus efficitur. In aere suscipitur. Aer est quasi vehiculum soni. Probatur sonũ in aere suscipi.

Quòd autem ab aere vehatur, experientia comprobare licet: videmus enim ad aeris motionem sonum quoq; deferri. Nam si ventus versus nos perflet, distantis campanæ sonus clarius & celerius ad auditum defertur: opposito autem modo cõtingit, si ad partem oppositam ventus spiret, vt sæpènumero etiam eiusdem campanę sonus non sentiatur; vento nempe sonum in aere exceptum longius a nobis difflante. Præterea si videmus longè duo corpora dura adinuicem percuti, non statim

Probatur sonũ ab aere deferri. Prima ratio. 2. ratio.

ſtatim audimus ſonum, ſed donec aer motus ad nos detulerit ſonum. Vt ex his manifeſtum ſit qualitatem hanc nempè ſonum in aere recipi & per ipſum quoq; vehi: vehitur autem longius plus minuſuè prout vehementior celeriorq; fuerit durorum corporum motus & percusſio, & conſequenter ipſius aeris ictus & eliſio. Siquidem aer iam per impulſum rei duræ extruſus, proindeq; ſono affectus proximum continuumq; aerem impellit & alterat, ex eo ſuccesſione vicinior ſimiliter commouetur, donec vel ad aures ſoni qualitas perueniat, vel ex ſe ipſa exſoluatur. hoc non aliter contingit atq; in fontibus fluminibus & ſtagnis cernitur. in hæc enim ſi lapillum inijcias, ſtatim videbis vndoſos circulos ſiue gyros excitari, quorum alter alterum impellendo excitat, quoad ad aquarum ſiue fluminum ripas impulerint, vel in amplis aquis ſponte ſoluti fuerint. Simili modo in aere opinandum eſt circulos generari, atq; primum aerem, qui extrinſecus ſoni qualitatem recepit, quaſi vndam progredi, & proximum ſibi atq; continuum aerem cõmouere, atq; ſimili ſono figurare atq; ipſe fuerat antè figuratus: tùm ſecundum repentè tertium percutere, ac ſimiliter efformare, & tertium, quartum: neq; ceſſare huiuſmodi impulſiones circulationeſq;, donec vel ad aures perueniat, vel ſponte aeris motus ſoluatur quieſcatq;: quieſcit autem ex ſe aer; propterea quòd vti Ariſt. in problematibus recitat, ſemper præcedente ſubſequens minor eſt. Nam quæ feruntur eò tardius omnia mouentur, quò longius à ſuo diſceſſerunt principio, ita vt tandem collabantur ac decidant: atq; hac ſanè ratione aerem ſonos tum excipere tum vehere ſtatuendum eſt. Quanquam autem omnis aer ita percuſſus & eliſus, vti dictum eſt, ſoni capax, & eiuſdem eſſe vehiculum videatur, non tamen omnis æqualiter: ſed alius celeriùs, alius tardiùs, alius obſcuriùs, alius clariùs, alius perfectiùs imperfectiùsq; excipit. Nam purus tenuis clarusq; caliginoſo denſo ac turbido; vehementer celeriterq; motus, contrario modo affecto: à corporibus duris, ac ſuperficie lata complanataq; percuſſus exploſusq;, minus duris inæqualibus anguſtioribusq; citius ac clarius ſonum ſuſcipit. Veruntamen modo quodam perfectisſimo, atq; omnibus numeris abſoluto aerem illum, qui in concauis continetur locis ſuſcipere ſonorum ſpecies, illud euidẽtisſimo eſt argumento, quòd in antris ſpecubus & cauernis non modò aer inibi incluſus ſonitum aliunde ſuſcipit, verum etiam eundem vnde venit remittit: quo tempore echo excitatur. Neq; enim certiori argumento depræhendere licet ab aere, qui in locis concauis concludatur ſonum admiſſum fuiſſe, quam quòd eundem planè remittat atq; ita retorqueat, vt etiam articulatus ſonus, ſi vox articulata ante miſſa fuerit, remittatur: quod potisſimum accidit, vbi non modo concaua loca ſint, ſed ſuperficiem quoq; habeant complanatam ac læuigatam. Qua ratione fit vt in templis & promptisſimè ſonus excipiatur, & exquiſitisſimè imago vocis, quam echo vocãt, referatur reddaturq;; aere nempe a ſono figurato & vicinum impellen

te,

Simile, quo declaratur ab aere ſonum vehi.

11. ſect. probl. 6.

te, à templi fornicibus ad eum, qui primo loco commotus fuit, reflexo: non dissimili ratione quàm qua lapidem videmus magna ui in aquam proiectum circulos efformare, atq; vehementer in ripas appulsos reflecti, ac geminatim recurrere ad primum gyrum. Ex his facilè patet quomodo aer sonum defert. defert sanè, quia mouetur: mouetur non ex se & propria natura, vti lux ad oculum, sed quia ab alio mouetur. cùm verò ex Arist. quicquid ab alio mouetur, vel tractu, vel pulsu moueatur, dicendum omnino est aerem pulsu moueri, & ita impulsum sonum vehere: impellitur autem à mutua durorum corporum percussione extrusus. Quod si aer soni materia est, sonumq; recipit ac vehit, ac perinde sonum in totum aerem spargi, diffundi, ac quocunq; permeare par est, ac si proiectum pondus dum fertur in partes frangatur innumeras, atq; etiam se retrorsum dispertiat, vti præclarè prodit Arist., nihil omnino prohibebit in aurem intus sonum permeare, si aer intus constituatur. Atqui aerem in auditus sensorio consistere, indicio sunt antra, speluncæ, & cauitates, quæ in auditorio organo passim conspiciuntur; quas si vacuas perpetuò conspiciamus, omninò fateri oportet, si vacuum non detur, aere plenas esse: qui sanè aer in cauitatibus conclusus ad promptissimè sonum intus excipiendum fit oportunissimus. Et hoc est quod Arist. dicebat. Sensorium enim audiendi aeris esse fatemur; rursusq; confirmabat Galenus, nempe aereum constituendum esse auditus sensorium, quia sonos, qui vehuntur aere, ipsiusq; aeris sunt affectiones, ipsum suscipere oportebat. Hoc autem factum est, quoniam, vt dicebat Plato, simile per simile in affectionum commutationem societatemq; peruenit, similis enim aeri externo aer internus est: quare meritò in eandem internus commutatur affectionem, scilicet soni, in quam antè externus aer fuerat commutatus. Simile igitur per simile in affectionum commutationem societatemq; peruenit. Atq; hic ille est aer, qui congenitus inædificatus & complantatus ab Arist. & alijs nuncupatur: quem sanè existimare oportet à primordijs generationis fuisse cum alijs partibus in auribus positum, posteaquam in auditus sensorio primum & præcipuum videtur esse auditus instrumentum, perinde ac in oculo crystallinus. Veluti enim crystallinus, obiectum videlicet lucem, suscipit; sic aer complantatus sonos. Cæterum ex Galeni sententia nō sola alteratio seu receptio sensus est, sed alterationis dignotio: proptereà non soni alteratio seu receptio sensus erit auditus, sed soni dignotio. Quocirca aer complantatus quatenus sonum recipit, auditum nō facit, nisi sonus quoq; à substantia sentiente hoc est à neruo tangatur ac dignoscatur. Scio plerosq;, qui viderunt neruum auditorium peruenire ad primam cauitatem, vbi aer complantatus plurimus est, dicere sonum ibi tum recipi, tùm substantiam sentientem tangere, atq; ita sensum, hoc est dignotionem ipsius soni contingere. Quæ ratio primo aspectu probabilis esse videtur, sed tamen uera non est.

Etenim

[Margin notes: 8. Phys. — 11 sect. problem 6. — 2. de part. an. cap. x. — 5. de generat. an. cap. 2.]

Etenim neruus auditorius, in quo facultas sentiens consistit, etiamsi à sono tangatur, sentire tamen illum non potest. Nam sensus passio quædam est, patiendoq; absoluitur: quare agens quale ipsum est actu, tale patiens efficit, cum sit potentia. Agens est sonus, quod verò pati debet, substantia sentiens: quæ vt patiatur, fieri vt agens debet: ligna ab igne patiuntur cum ignita fiunt, sic substantia sentiens sonora effici debet, & ita à sono pati: sed nihil à sono patitur nisi aer: non enim si sonus manum contingat fiet sensus ipsius soni seu dignotio, quia manus aerea non est: sic etiam neruus quatenus substantia corpulentus est, etiam si à sono tangatur, non tamen quidquam patietur, sed si aereus fiat, tum demum patietur & in materiam agentis euadet, hoc est sonorus fiet. Sed cùm neruus nullo modo fieri aereus possit, vti in crystallino, propter eandem causam in tunica aranea diaphanus factus est, propterea omnino dicendum est spiritum animalem, qui cũ neruo influit, & tenuis atq; aereus est, sentienteq; facultate præditus, dum à neruo exit, & in aerem complantatum diffunditur, atq; cum eo permiscetur, sensiuum totum illum aerem effici, atq; ita à sono contactum & affectum sonorum reddi, sonumq; dignosci, ac sensum fieri auditus. Ex quo concludendum præcipuam partem actionis causam in organo auditus esse aerem complantatum animali spiritui permistum, qui aereus est. Vnde quatenus in aure aer est implantatus, eatenus sonus recipitur; quatenus verò cum eo est spiritus animalis coniunctus ac permissus, eatenus dignoscitur. Atq; hoc est firmissimum argumentum dari scilicet spiritum animalem, quòd in aere ad soni dignotionem sit omnino necessarius. Ex his liquet soni generatio, eiusque materia, delatioq; ad auditum: itemq; quomodo in aure recipiatur, denique quomodo dignoscatur. Superest modò vt de vtilitate sensus auditus aliquid in medium afferatur. Dicebat Arist. vocis & linguę vtilitatem eam esse vt significetur aliquid alteri: auditus verò vt significetur aliquid ipsi. Videtur igitur vox & lingua ad ipsum auditum relationem habere. Ex quo constat easdem esse vtriusq; vtilitates: quocirca & ad disciplinas capessendas, & ad alimentum comparandum, & ad noxia fugienda, & ad speciem propagandam auditum maximè valere, vti de voce quoq; aliàs dictum fuit.

3. de an. tex. 68.

DE

DE VTILITATIBVS, tum totius auris, tum partium illius.

PARS TERTIA.

CAPVT PRIMVM.

DE vtilitatibus modò tum totius organi, tùm partium organum auditus componentium sermonem instituens, patefacere constituo, quonam modo omnes auditus organum cōponentes partes ad soni potissimum in aurem, tum delationem, tum receptionem, tum intensionem, ita tamen vt perpetuò echo deuitetur, spectēt conferantq;. Ex his igitur aliquæ ad meliorē soni receptionem delationemuè comparatæ sunt, aliæ tanquàm sine his fieri delatio aut soni receptio non posſit, aliæ deniq; ad omnium tutelam & conseruationem sunt creatæ. In quibus recensendis, primò quidem ab exterioribus partibus exordiendū, inde sensim ad eas, quæ interius latent, & proximè prioribus succedunt deueniendū est: sic enim naturam eiusmodi fabricam componentem imitabimur, sicuti in historia diximus. Ideoq; de Auricula primum: at prius totius organi vtilitates persequamur.

Aurium Auricularumq; vtilitates.

CAPVT II.

* AVRES igitur & cum ijs auriculæ, quæ exterius primo sese offerunt, primùm quidem in corpore animalis indifferentem non obtinuere positionem, sed altam, & in capite tantum: in quo neq; in anteriori parte vt oculi, neq; posterius in occipitio, neq; supra in cacumine & capitis vertice, sed à lateribus; ita tamē vt mediæ ferè inter nasum & oculos immobiles collocentur hominibus: brutis vero quadrupedibus, & mobiles & in sūmo capite extitere: quorum omnium cuius gratia ex his elicietur. Quærit Arist. in problematibus, cur vox similis proiectis corporibus non sit? Respondeo quod proiectum illud cum vnum assiduè sit, identidem assiduè fertur: strepitus autem aer propulsus ab aere est. Itaq; fit vt pondus vnum in locum cadere tantummodò possit, vox autem quoquò versum spargat sese, non secus ac si proiectum pondus dum fertur in partes frangatur innumeras, atq; etiam se retrorsum dispertiat. Ex quibus eliciendum est, sonum quousq; permeat, neq; euanescit, omnem ambientem aerem occupare: neq; vllum esse aeris punctum, quod non peruadat, & cui non communicetur. Cum igitur in omnem partem sonus diffun- * 1.2.3.

diffundatur, hac ratione poterat in omni parte animalis corporis auris collocari: quod tamen factum non eſt, ſed altas adepta eſt in omnibus partes, non propter aliam cauſam, niſi vt melius ſonus recipiatur, aureſq; adeat: quando ſonus ſua natura in ſublime fertur, cùm in aere conſiſtat, qui leuis eſt, & ſurſum naturaliter mouetur. Meritò igitur cum in altis corporis partibus aures ſint collocatæ, in capite ſedem obtinuere, quod tum ſupremam obtinet poſitionem, tum neruos molles, ſpiritumq; animalem auditus ſenſorio communicare, ſuppeditareq; poteſt. Quod verò non in omni capitis parte aures poſitę ſint, ea ratio eſt. Nam neq; anterius, quòd anterior facies oculis eo nomine fuit aſsignanda quòd nõ quemadmodum per directum cernimus, ita per directum audimus. & quamquam Galenus ſecus dicit, videlicet non ex omni parte audibilia audiri: tamen Ariſtoteli aſſentiendum eſt aſſeueranti ſonum quoquo verſum diffundi. Cum igitur recta linea tantum cernamus, meritò anterior facies tum ab oculis occupari debuit, vt eò proſpiciatur quò motus agitur: tum à naribus propter ſenſum odoris ciborum ori offerendorum: tum deniq; ab ore, vt æqualiter a manibus cibus ori porrigatur. Sed neq; in poſteriori parte capitis ad occipitium poſitæ aures ſunt, & propter neruorum exortum, & auditus tutelam: quò terribilis ſonus, labefactare auditus organum poſſet, à manibus extemplo obſtruentibus in aures ingredi prohibeatur. enimuero ingrederetur cum perpetuò patens ſenſorium ſit: perpetuò autem patet, quòd hoc ſenſu etiam dormientes egemus, vt ad terribile quidpiam expergiſcamur ad aurium & vitæ tutelam. Rurſus poſitæ non ſunt in homine in capitis cacumine, ſecus in brutis quadrupedibus. Bruta enim caput ad terram ferè ſemper inclinatum pabuli gratia habent: ob id aures elatiorem ſitum nõ haberent, niſi in capitis ſummitate poſitæ eſſent. Adde quod ſi in capitis ſummitate poſitæ non eſſent, ad omnes poſitiones, ſoni accipiẽdi gratia verti non poſſent, cum motu capitis velociſsimo vt homines deſtituantur. In hominibus cum elatiorem iam obtinuiſſent ſedem, & ad ſonum accipiendum motus capitis ſuppleret, opus quoq; erat earum procurare tutelam; quæ deeſſet tum ipſis tum toti organo, ſi in capitis ſummitate ponerentur omnibus iniurijs expoſitæ. Meritò itaque poſitæ aures ſunt à lateribus hinc inde ad tempora: quãquam hic locus omnibus aurium proprius non eſt: quemadmodum brutorum aures manifeſtant, quæ in capitis ſummitate habentur: cuius varietatis vtilitas eſt: quòd natura in auribus auriculiſq; collocandis, eum finem ſibi propoſuit, vt cum ſoni cuiuslibet appulſum ad ſe venire aures exſpectent, omnis quoq; ſonus in auribus excipiatur: ideoq; ſoni naturam potiſsimum ſpectauit: hæc autem eſt vt in ſublime, & quoquò verſum feratur. Itaque ſicuti ex omni parte ſonus venit, ita ex omni quoque parte in auribus recipitur. Meritò igitur aures in brutis quadrupedibus tùm in capitis ſummitate poſitæ, tum mobiles ex-

Cur aures in altis poſitę

Cur ĩ capite collocatæ.

Cur non in omni capitis parte.

Cur nõ anterius.

2. de vſu part. c. 8.

Cur nõ poſteri⁹ in occipitio.

Cur auditus ſenſoriũ perpetuò patet.

Cur in capitis vertice poſitę in homine nõ ſunt.

Cur in brutis in capitis vertice poſitæ.

Cur a lateribus poſitę ad tempora hominibus.

Cur brutis aures auriculęque ad tempora non ponuntur.

Cur brutis auriculæ mobiles.

ſtitere. Nam quatenus prona ſpectant, eatenus in ſummo capite ſitæ ſunt. Vt verò ex omni parte ſonus veniens recipiatur, mobiles quo quo verſum factæ ſunt. Hominibus autem propter proceram ſtaturam ſufficienter ſublimem locum obtinuere, etiam ſi tutelæ gratia in capitis ſummo poſitæ non ſint. Cæterum à lateribus poſitæ cum ad quoquouerſum ſonum recipiendum moueri non poſſent, natura motu capitis, qui velociſsimus homini eſt, ſuppleuit. Etenim ſonum, qui ab obliquis venit locis ſine motu aures à lateribus poſitæ percipiunt: qui verò à ſupernis & infernis, motu capitis ſurſum ac deorſum: qui deniq; ab anterioribus poſterioribuſq; partibus, motu capitis orbiculari ſiue laterali. Itaq; aures in alto & excelſo loco debuerunt collocari, quia ſonus ſublimè fertur: etenim cum aere fertur, qui ſurſum (vt leue corpus eſt) mouetur. Sed non ſunt homini poſitæ in ſummitate capitis vt brutis propter etiam dictam cauſam. Nam ſi eſſent vt brutis poſitę, natura exiguum tantum ſublimis loci ſpatium lucrata eſſet, ſed multis iniurijs forent obnoxiæ: Ne cætera repetam, neruus auditorius à cerebro incommodè tum naſceretur tum produceretur: nunc vero & ſunt in ſuperiori parte, ac tutæ ſunt, & ex omni parte ſonum excipiunt capitis motus beneficio. Quam ſanè aurium congruam poſitionem omnino Simiæ aures comprobant: quæ mediam poſitionem inter bruta & homines obtinuere, vti animal medium eſt inter pronam figuram quadrupedum & erectam hominum: neq; enim in ſummo capite mobileſq; vt quadrupedibus, neq; omnino immobiles, atq; inter naſum & oculos poſitæ ſunt vt hominibus, ſed paulò ſuprà cum exiguo motu habentur. Deniq; ſi auriculæ naribus altiorem, oculis vero depreſsiorem locum in omnibus vti in hominibus ſortitæ eſſent, cauſa dici poſſet, quod obiecta ſeu materia ſenſibilium media eſſet. Nam diaphanum ſeu lux tenuiſsima & incorporea: odor ſeu vapor, craſsior: aer verò medius. Vti poſitionem variam, ita variam quoq; magnitudinē aures auriculæq; adeptæ ſunt. Sed auricularum imprimis magnitudinem expendamus: quam ex his ferè elicies. Auriculæ quibuſdam datæ vt hominibus & quadrupedibus: nonnullis denegatę vt auibus, ſerpentibus, piſcibus: & quibus datæ, partim minores & immobiles vt hominibus: partim maiores & mobiles vt quadrupedibus: partim medio modo habentes vt ſimijs attributæ ſunt. Omnes autem auriculæ ad meliorem ſoni receptionem datæ ſunt vti dictum eſt: quòd ſonus qui natura in ſublime fertur, horum animalium aures præterire poſſet, cum propè terram degant; quæ neceſsitas auium genus non vrgebat: quòd elatum ferè ſemper à terra plurimum ſit: ideoq; ſonus ipsū adeat, neq; fugere unquam poſſit, illas verò derelinquat. Sed præterquam quòd non indigent auriculis aues; ſi deinde adeſſent, volatui obſtaculo forent. dum enim anterius per liquidum aera velociſsimè mouentur, aer perpetuò in auricularum concauitates incidens, volatum perinde remoraretur,

ac

Cur hominibus auriculæ imobiles

Poſitio auricularum in ſimijs.

Cur aures mediæ ſunt iter oculos & naſum i homine.

Magnitudinis auricularū vſus.

Cur hominibus & quadrupedibus auriculæ datæ ſunt.

Cur auibus & piſcibus auriculæ d negatæ.

Si auriculæ auibus adeſſent volatum remorarēt.

ac nauim aduersus ventus per intentum concauumq; velum. Vti autem volatilibus, sic etiam piscibus & reptilibus propter eandem rationem auriculæ denegatæ sunt: sic quadrupedibus maiores quàm hominibus datæ sunt: quòd homines cùm sublimiores obtinuerint auriculas, & à terra longè quadrupedibus semotiores, minus vsu earum indiguerint, sicuti aues nullo. Simia autem, quæ neq; erecta, vt homo, neq; prona & ad terram inclinata, vt quadrupes erat, ideo auriculas hõe maiores pro ratione magnitudinis corporis quadrupedibus verò minores adepta est. Auriculæ autem magnitudini reliquum intus auditorium organum respondere par est. Notant Physionomi, auricularum magnitudinem exiguam aut maiorem vitæ longitudinem & breuitatem indicare, similiter etiam glabrã hirtamq;. Quod verissimum esse depræhendes, si libuerit experientia comprobare. Causa in calorem vitalem refertur, qui si magnus est, magnas quoq; efficere aures & pilos præducere potest. Non minus varia figura in aure adnotanda expendendaq; est: quæ tum in diuersis diuersa est, tum in se ipsa varia. Generaliter autem in omnibus totum auditorium organum cauum sinuosumq; est: atq; hæc figura in tota tum externa tum interna aure conspicitur: sed de internæ vtilitatibus postea. Exterior auté ita anfractuosa tortuosaq; est ad bonã auditionẽ ꝓpter tres vtilitates vt .s. facilè distinctéq; sonus, tum excipiatur, tum intendatur, tum introrsum deferatur. supra enim dictum est sonum facillimè & exactissimè omnium recipi in concauis, duris, & complanatis corporibus, ita vt si etiam articulatus sonus veniat, similiter articulatus excipiatur: quæ proinde per echo eundem duplicatum reddunt: manifestissimũ nobis indicium, fuisse prius exquisitissimè receptum, & intensum factum: non tamen ita vt duplicetur & echo fiat, vti infra probabitur.

Cur quadrupedibus auriculæ maiores sit hominibus.
Magnitudo auricularũ i simijs.
Auricularũ magnitudo vitæ longitudinẽ ac breuitatem denotat.
De figura auditorij organi.
Cur caua cauernosaque tota auris est.
Auricula cur anfractuosa.

Quæ omnia, illud confirmat, quod si auriculæ penitus abscindantur, non amplius exactum sed instar fluentis aquæ sonum aures percipiunt: quod indicat auriculas ratione cauernularum cartilagineæq; substantiæ sonos intendere & exacuere. Cauernulæ autem & anfractus auricularum versæ anterius ad faciem omnes iure optimo sunt: quamuis ratione qua sonus quoquouersum fertur, non minus retrò quam antrorsum spectare potuerint. At faciem cauitatibus suis auricula respicit, commodi ac tutelæ gratia. nam si retrorsum spectaret auricula; sonum animal fugeret: antè verò ad sonum accipiendum accurrit. Nam cum sonus cum aere feratur, atq. ad aures tantummodo impulsus perueniat, antrorsum spectantes auriculæ aeri occurrunt, & vltrò ad sonum admittendum per localem animalis motum sese obferunt, quò aer sonusq. in auriculas impingens detineatur, & in meatum auditorium tanquã sibi familiarem locum ingredi cogatur. Quod testabatur (vt refert Galenus) Adrianus Romanorum Cos. qui cum auditus sensum læsum haberet, manus cauas, quò faciliùs audiret à posterioribus ad anteriora spectantes auribus obtendebat. Tutelæ autem

Auriculis abscissis quid sequat.
Cur auriculæ anteriꝰ spectant.

gratia ad faciem versæ auriculæ sunt (cùm ex Arist. sensus tutelæ & salutis gratia traditi sint animalibus, vt quæ praua sunt atq; exitialia fugiant) quò scilicet faciem & alia sensoria posterioribus partibus nobiliora tueantur, cum vehemens ac terribilis sonus irrumpit, cum quo terribile etiam quid ac perniciosum portenditur. Nunc singularum auriculæ cauernularum figuræ magnitudoq; expendendæ sunt, atq; vtilitates depromendæ. Latiores auriculæ in summitate ad pinnas sunt, quò sonus, vt sua natura in sublime fertur, ita ab ea maxime parte excipiatur detineaturq;: quam ob causam etiam deorsum inflexæ inclinatæq; pinnæ sunt, quò sonus à pinna exceptus detentusq; deorsum in concham vniuersus excurrat, indeq; in meatum auditorium: præterea verò sudorem, furfures, & sordes, & alia à capite delabētia, in concham ac meatum descendere auditorium decliuitas prohibet: de quibus vtilitatibus adeò sollicita natura est, vt interdum in pueris adeò inflexæ deorsumq; declinatæ auricularum pinnæ sint, vt cū turpitudinem afferant, glutino & ansulis cogamur deformitatem corrigere. Quod si quæras cur auriculæ anfractus cauitatesq; gyros faciant. Nam * helix propter gyrum sic est appellata? Responderi potest sese helicem aptare ad eas circulationes, quæ cum motu aeris sonum deferunt: quæ tandem à superna parte deorsum in concham referuntur, atq; hæc est helicis vtilitas vt circulationes aeris imitetur, atq; eas cum sono prætereuntes propter similitudinem detineat. Similia enim facilè similibus iunguntur etiam si inanimata sint: quod manifestum faciunt tres cordæ in instrumento inuicem distantes, quarum prima tertiæ vnisona sit, dissona media, tum si vna extrema pulsetur, altera pariter extrema vnisona mouebitur ad sensum, media interim immota permanente. * Anthelix verò quæ propè concham extuberat, tum helicem totam, tum cōcham magna ex parte efformat: atq; hæc eius censenda vtilitas est. Sed * Tragos & * Antitragos per suam figuram eum præstant vsum. Nam vterq; hinc inde ex inferna parte concham efformat videlicet magnam illam cauitatem cuius gratia aliæ minores factæ sunt, & in quam referuntur: sicuti per eorum elatam positionem vsum præbent ne furfuracea excrementa, sudores, sordesque ab helice ac temporibus in concham meatumq; excurrant intrentq;. Inter Tragum & Antitragum vallis ponitur, & quasi sulcus excauatur, vt aurium excrementa, quicquidue noxium in aure congeritur, inde per decliuem situm facile effluant, facilemq; habeāt exitum. Vltimo interius propè meatum auditorium * concha efformatur, magna scilicet cauitas, quæ auriculæ præcipua pars censenda est, quòd in ipsa vt profundius cauata, vniuersus sonus, qui aliàs vagus per reliquam auriculam fertur ac circumagitur, colligatur, exacuatur, & meatui auditorio extemplo porrigatur. Tandem cartilaginea auricula facta est, vt dura sit, quo melius sonus ad ipsam feratur recipiaturque. etenim sonum ad durum firmari paulo post patebit.

Auricularū singularū cauernularum vsus.

Pinna cur latior cęteris.

Pinna cur deorsum inclinata.

Helicis vtilitas.

Anthelices vsus.

Tragi & antitragi vsus.

Vallis vtilitas q̄ inter tragum & antitragum est.

Conchæ vsus.

Auricula cur cartilaginea.

* 1. b.

* 1. c.

* 1. e. * 1. f.

* 1. d.

Quod

Quod similiter testantur qui septentrionalem plagam incolunt. Relatum enim est apud Scythas propter frigus aures commori, & lædi auditum quàm plurimis, qui tamen vt melius audiant, cochleæ testam ad aures admouent, vt in concauitate facilè conclusus aer suscipiatur. Auricula tamen non dura vt testa aut os facta est, sed cartilaginea atq; flexibilis: flexibilis quidem, ne scilicet cùm exterius sit iniurijs exposita, facilè ab externis occursantibus rumpatur rigida facta. semper enim natura eminentes partes cartilagineas, proindèq; flexibiles, & ad ruptionem ineptas construxit: & in omnibus opportunitatem patiendi omnium maximè fugit, nempe cum qua perire etiam actionem intelligat: atq; hæc est vna causa cur auricula cartilaginea non ossea facta sit. Alia est, quia si ossea esset, fortè idem auriculæ eueniret, quod cum testa alicuius cochleæ illi admouetur, contingit. Etenim quidam quasi exiguus sibilus, aut veluti decurrentis aquæ sonus in auribus excitatur auditionem turbans: qui sonitus nil aliud est (mea sententia) quàm euaporatio infernè sursum per aurium internas cauitates ascendens, pertransiens, excurrensq;: quæ quamuis continua quidem sit, non tamen vniformis, sed interdum maior, interdum minor: natura quidem insensibilis est, at vbi maior est euaporatio, sensibilis euadit vt nonnunquam in febribus, ebrietatibus, crapula. Vtcunq; autem insensibilis est euaporatio, perpetuo tamen sensibilis fit, si cochlea auriculis apponatur: id quod non aliundè prouenit, nisi propter duritiam substantiæ, & ob cauitates, seu anfractuosos cochleæ gyros, a quibus sonus intenditur & exacuitur, vt infra dicetur, vnde sensibilis euadit, quæ alioquin sua natura est insensibilis. Atq; hic fortè verum esse deprehenditur illud Arist. in lib. de audibilibus ad principiũ, quod sonus dum per cauitates excurrit vires acquirat eundo: quando cum obscurè sit sensibilis, fit euidenter sensibilis. quod cum auditioni officiat, ideo noluit natura auriculam & anfractuosam & simul osseam efficere. Sed cur hæc eadem euaporatio interiùs sensibilis non euadit, cum interius ossa nuda sint cauernosaque, neq; vllo operimento tecta? Respondendum vaporationem vt plurimum interius non penetrare propter ossis petrosi exterioris superficiei tum duritiem, tũ densitatem, tum læuitatem: Vbi autem interius fit, auditum lędi cõtingit: quando sensibilis euaporatio nil aliud quàm echo est: quod imprimis abhorruisse naturam in auditus fabrica, tanquam auditum perturbans ex eo patere potest, quòd si vnus ad facultatem mouendam sonus sufficit, superuacanei & omnino perturbantes duo erunt, per echo scilicet duplicati, vti etiam infra dicetur. Cum igitur neq; ossea, vti dictum est, neq; carnea & mollis auricula facta sit (nam si carnea esset, neq; cauitates parasset, neq; sonum recepisset) meritò igitur auriculæ medium quid inter summè molle, & summè durum consequutæ sunt, vt ob mediocrem duritiem cauitates, gyros, verticesq; parēt ad sonum recipiendum, neq; echo excitetur: & ob mediocrē mollitiē cedere

Auricula cur non ossea sit. Auricula cur flexibilis.

Auricula cur non carnea sit.

cedere ad offendentium impetum valeant: hoc autem cartilago est. Auricula cur perpolita. Quæ demum cutem habet superpositam non omnibus partibus sed internæ manus cuti similem, quò, vt illa, validè adhærescat, fiatque difficulter circumuersatilis: neq; plicetur unquam corrugeturq., aut inæqualitatem contrahat, atq. vt in summa dicam, perpolita fiat: Quæ sanè qualitas similiter ad bonam facit soni receptionem. læuitatem enim ad soni receptionem ac resonantiam facere, testatur Aristoteles 15. sect. probl. 7. in problematibus. Vbi quærens cur domus nuper illita magis resonet, id refert in læuitatem, quæ a densitate prouenit.

Meatus auditorij vtilitates.

CAP. III.

AVRICVLAE succedit meatus oblongus, rotundus, veluti tubulus * πόρος ἀκουστικός, hoc est meatus auditorius vocatus, * 4. b. ad facilem, claram, & exactam soni introrsum delationem factus: quod hoc exemplo facile manifestare licet. Sit aliquis, qui ad orificium illius cannulę seu canalis loquatur, qui vulgò Ciarabottana dicitur, tàm remissè, vt neq. ipsemet, neq. vllus qui propè sit vocem persentiat, si alius ad alterum canalis orificium aurem admouerit, exquisitissimè omnia percipiet, quamuis longissimè distet: Ex quo licet inferre per eiusmodi canales angustos, concauos, læuigatos & duros cuiusmodi osseus hic canalis est, sonos non solum facilè, sed etiam exquisitè ferri. causa est, quia ad aeris densationem, sonus quoq. densatur & vnitur; sicuti ad aeris rarefactionem, sonus quoq; rarescit & spargitur. Itaq. densato in tubulo, arcto .s. & angusto loco, aere, sonus quoq. vnitur facilè, exacuitur, & exactè intrò fertur, cum prius in auricula tum aer tum sonus sparsus esset & vagus. Et quanquam tubulus hic osseus est, cauus & perpolitus; non tamen est canalis osseus nudus: quando cauit natura exterius os nudum ponere, non solùm quia os vbi ab aere tangitur, corrumpitur, sed etiam propter iam relatam causam, ne quãdoq. vaporatio insensibilis, fiat sensibilis; atq. ita cæteros sonos perturbet. Sed canalis hic osseus cute inuestitur densa dura perpolita ac tenui, & ossi validè admodum adhærescente: vt exactè quidem deferre, non autem tantum exacuere sonum valeat, vt vaporatio sensibilis fiat, aut echo excitetur. Nam si panno laneo inuestiretur, nequaquam ad soni delationem esset opportunus. Obliquè ad myringam hic ductus incedit: ne noxia rectà meatum intrent, cùm patens perpetuò sit. In hoc meatu aliquando musculum inueni, de quo infra.

De

De Membranæ vtilitatibus.

CAPVT IV.

CVM iam satis constet quantum auricula & meatus auditorius ad faciliorem soni delationem conferant: age videamus quomodò sonus reliquo interiori organo communicetur. Nam partes hactenus consideratæ exteriores sunt: quæ tamen internis nequaquam communicant: immo verò septum quoddam in fine auditorij meatus consistit, quod externas ab internis partibus dirimit; atq; hoc septum * membrana est, à quibusdam tympanum ab alijs tympani membrana appellata: quæ Galeno ignota fuit vti supra dictum est: cum tamen eius constructio sit omnino necessaria, quod ex his facilè patebit. Cum aeris complantati munus esset sonos excipere: ideo clarum tenuem, & immobilem fieri oportebat. clarum quidem ac tenuem, vt promptè sonum externum admitteret. Nã per crassum & nebulosum aerem sonus nõ nisi difficulter & vehitur & auditur. Immobilem autem, vt exactè suscipiat omnes motus differentias vti optimè ab Aristotele proditum est, & nos quoq; in aeris complantati vtilitatibus exactius dicemus. Quibus de causis fit, vt externum aerem, qui sono accepto tanquàm vnda fluctuans ad auriculas peruenit, neq; in aurem interius ingredi neq; omnino implantatum vocatum aerem attingere consentaneum fuerit; quandoquidem si ingrederetur, præterquàm quod de auditus perfectione multum detraheretur, tum verò auditus organum minimo temporis spatio labefactaretur. Quod verò imperfectius redderetur auditus, testis est Arist. in probl., vbi quærens cur dum oscitamus minus audire possumus? Respondet quòd spiritus multus inter oscitandum interclusus, aures etiam intrinsecus subit, & se in illas intrudit: cuius rei indicium est, quod strepitus in auribus nascitur cũ oscitamus: circũuentus aũt interclususq; illis spiritus facit vt minus audiamus. Ex quibus clarum est necesse esse externum aerẽ omnino cõplantatũ nõ attingere, neq; illi permisceri. Quod verò si ingrederetur, etiã auditus organũ minimo tẽporis interuallo labefactaretur, innumera propemodum persuadent. Nam cum ad complantatum aerem, siue ad concaua illa loca vbi aer implantatus consistit, cerebri portio nempè neruus auditorius esset producendus: qui fieri posset vt aer exterior ingrediens modò quidem in excessu frigidus modò calidus, neruis, & propter cõtinuitatem viciniamq;, consequenter cerebro noxam non inferret? præsertim cùm neruus auditorius ipsi cerebro vicinior optico sit. Similiter, si hic aer implantatus cum externo proxime communicaretur, propter permistionem & confusionem cum ambiente, qui in perpetua agitatione existit, & satis crassus caliginosus atq; impurus est, sępenumero etiam puluerulentus ac fumosus, interdum minimis

Margin notes: *5.6.11 i. — 2. de an. — xi. sect. prob. 29 & 44.

nimis animalculis refertus: proculdubio auditus periret, si implantatum agitari, crassum, caliginosum, puluerulentum, ac fumosum reddi, & animalculis repleri foret necesse. Adde quod dum sub aqua sumus, in auditorium meatum ingrederetur aqua, quæ nos omnino auditu priuare posset: sicuti piscatoribus, & ijs euenit, qui frequenter in aquam demerguntur. ijs enim aures rumpi, & auditu priuari testatus est Aristoteles in problematibus. Adde quod si aer complantatus cum externo communicaretur: sepænumero propter aeris externi violentum motum, aer innatus & cum eo animalis spiritus è propria sede exturbaretur, auditoriusq; meatus surdus penitus euaderet. Plurimæ itaq;, maximæ, vrgentesq; causæ, coegerunt naturam complantatum ab externo aere separare. Quod factum est per septũ quoddam, quod osseum sanè non fuit, quod tametsi firmum propugnaculum esset futurum: surdum tamen sensorium esset redditurum, quando complantatum aerem, externi alterationem sonumq; admittere consentaneum erat. Sed neq; etiam carneum est effectum, vt quod molle & laxum existens ad sonum transmittendum foret ineptum. molle enim non concurrit ad fabricam organi auditus. Meritò ergò septum hoc exstitit membrana quædam tenuissima densissimà siccissimaque, vt ob tenuitatem sonum transmittere possit; ob densitatem verò vtrunque aerem mutuò dissepire ac discludere, & incommodis iam dictis strenuè resistere; ob siccitatem demùm maximè sonos excipere resonareque valeat. siccissima enim maximè esse resonantia, & promptissimè sonos excipere; & experientia in bracteis illis ex orichalco tenuissimis, densissimis, siccissimisq; commostrat; & magnus Hip. in libro de carnibus testis est. Hoc igitur septum in orbem claudit meatum auditorium, atq; aerem complantatum ab exteriori diducit ac separat: atq; à nonnullis membrana vocatur, à nonnullis verò tympanum; Tympanũq; appellatur propterea, quòd membranæ tympani similis sit. Nam non deest etiam huic membranę in circuitu * anulus osseus, qui anulo siue circulo membranam tendenti in tympano ad vnguem respondet. Hic anulus in pueris maximè & conspicitur & separatur: verum crescente ætate anulus cum subiecto osse coalescit. Cuius anuli vsus non vulgaris est. Nam ex ipso atq; ex osse subiecto membrana prædicta firmissimè innascitur ac detinetur. Quæ firmitas erat alioqui necessaria, si violentas aeris incursiones, & externa multa noxia propellere ipsam oportebat. Tanta igitur est huius membranæ dignitas vsusq;, vt si quidpiam interius anteriusuè illi opponatur: auditus omnino pereat. Solet autem exterius crassior quædam membrana adnasci; interius autem mucus opponi. Verùm hoc loco difficultas non leuis insurgit, quomodo scilicet per hanc membranam, quæ aerem complantatum ab externo separat, fieri possit alteratio ipsius soni in complantato aere, cum secũdo de anima Arist. dicat, ex-

* 6.7.8 11.12. 13.k.

ternum

ternum aerem motum per continuitatem internum quoq; mouere. Vbi nam hæc continuitas demonstrabitur, si per durum densumq; septum vterq; separatus manifestò apparet? Neq; modò Arist. sed antiquiores etiam philosophi idem senserunt. Nam Empedocles audire nos censet aere partem intimam aurium impellente. Alcmæô idem prorsus sensit. Diogenes aerem, quem in capite habemus, percuti vocibus & commoueri credidit. Plato pulsari voluit aerem, qui in auribus insidet, & pulsum in principalem animæ sedem ferri. Quæ ratio tantum apud Galenum pondus habuit vt 8. de vsu part. non modo nullam prorsus de prædicta membrana mentionem fecerit, sed dixerit motum aeris, qui percussione fit, quasi vndam progredi oportere, atq; ad cerebrum ascendere; atq; ob eam causam nõ licere vt in oculis, ita in auribus neruorum tegumentum aliquod apponere: quoniam id maximè impediret, quo minus aer motus neruis accideret: idq; potissimum si paruus quidam esset motus, cuiusmodi in exiguis inest vocibus. Quo loco Galenus innumera incõmoda, quæ membranæ beneficio euitantur in meatus obliquitatem refert, illiq; asscribit: idem 11. de vsu par. cap. 12. at in lib. de odoratus instrumento cap. 5. omnem membranam prorsus negauit. Aristot. autem 2. de anima modò quidem dicit aerem externum non ingredi in complantatum propter anfractus, modo verò ipsam membranam nominat: & 5. de gener. anim. videtur hanc nominare mẽbranam dum dicit indicium exquisitum differentiarum tum soni tum odoris in synceritate sensorij summæque membranæ positum est. Sed cum videamus membranam iam dictam fuisse à summo opifice efformatam, sciamusq; ob vrgentissimas causas eius constructionem fuisse necessariam, atque in summa appareat cumulatissimè ac bellimè & sono & iniurijs propellendis esse aptam, enitendum est alio modo difficultatem soluere. Cum enim summus opifex propter eas, quas diximus causas, per membranam complantatum ab externo aere diuisisset, rursusq; nosset oportere complantatum aerem externo cõmunicari ad sonum suscipiendum, admirabile excogitauit natura cõmentum, quo extrinsecus allapsus sonus interiori aeri communicaretur. Voluit igitur primo vt sonus vsq; ad membranã perpetuò aeri externo tanquàm suæ materiæ coniunctus feratur: à membrana deinde interiùs qualitas tantum, idest nudus sonus ad aerem complantatũ peruadat, externo interim aere exteriùs remanente membranamq; non penetrante. Neq; propter hoc sequi arbitramur aliquando qualitatem seu accidens sine subiecto consistere posse. Nam membrana vt densissima externum aerem intus penetrare & peruenire non concedit; internum verò seu complantatum aut exire aut externo cõmunicari prohibet. vt siccissima, perpolita, & caua, eatenus sonum promptè excipere potest: vt deniq; tenuissima, sonum interiùs peruenire fortè non vetat. Nam si solidum corpus vtpote murum crassissi

8. de vsu par. c. 6.

tex. 83.

cap. 2.

mum penetrare ſonus poteſt, multò magis membranam peruadet, tenuiſſimam. Quod ſanè ab Ariſt. in problematibus proditum eſt. vbi quærens quamobrem lux, quæ tenuior & velocior & deductior eſt, corpora penetrare denſa & ſolida non poſſit, ſonus autem poſſit? Reſpondet quòd lux directo itinere fertur. Itaq; ſiquid rectæ illę profluentiæ lucis obuium ſepiat opponaturq; lucis penitus impeditur progreſſus. At ſtrepitus, quia ſpiritus eſt, ferri non recta etiam poteſt, immo quoquo versùm profertur, omnia perreptat ac penetrat, & translapſus audiri vndiq; poteſt, quia meatus in aliqua parte inuenit. Quod ſi dicas, Ariſtotelem huiuſmodi per ſolida corpora ſoni progreſſum nequaquam ſine aere concedere, cum probl. 61. propoſitam cauſam in meatus rectos aut obliquos, qui aere referti ſunt, referat. Dicendum adhuc eſt naturam omnino prouidiſſe quo minus à membrana ad aerem complantatum ſonus progrediens ſua non deſtituatur materia. Quæ ſanè prouidentia conſiſtit in tribus oſſiculis intus poſitis: quæ cogunt me reliquos membranæ vſus nunc reticere, & cum vtilitatibus oſſiculorum eos commemorare.

sect. xi. prob. 49

De Oſſiculorum vtilitatibus.

CAPVT V.

DE quibus ſanè oſſiculis antequam dico, operæpretium eſt vnum præmittere, videlicet ſonum naturaliter ſiccum duruq; corpus appetere, & in eo conſeruari: molle autem refugere, & in eo corrumpi: præterea verò & quæ duritiei conſentiunt qualitatibus omnibus, ſicuti mollitiei affinibus ſonum aut intendi & gaudere, aut remitti ac triſtari. Itaq; corpora omnia dura, denſa, perpolita, rigida, intenta, & caua, tanquàm amiciſſima & conuenientiſſima appetit: mollia verò, & quæ cum mollibus communionem habent, tanquam inimica refugit. Quæ concluſio experientia, auctoritate, & ratione probatur. Ac primò quidem experientia patet natura comparatum eſſe ſolida & dura corpora ad ſoni communicationem delationemq; eſſe aptiſſima. Nam ſi in manus ſumas trabem, ſiue baculum ligneum, aut palum ferreum quàm potes longiſſimum, mox aliquem ab altero extremo ſtare iubeas, tu vero ſtes ab altero: tum percutias digito partem tuam ita leniter, vt ictus vix à te percipiatur: alter verò ex altero fine trabis collocatus, ſi aurem propius ei admouerit, quàmuis longiſſimè a te diſſitus, exquiſitius tamen ictus percipiet, atq; tu, qui aurem non admoueris, vtcunq; ictui propior fueris. Idem teſtantur quoq; muſica inſtrumenta, quæ niſi dura, denſa, perpolita, & caua eſſent, nequaquam ſonum exciperent. Cordæ ſimiliter inſtrumentorum vt teſtudinis, aut cytharæ, aut alterius, non niſi intentæ & duræ redditæ ſonum faciunt excipiuntq;.

Vt

Vt non immeritò magnus Hipp. in lib. de carnibus sonum ad durum firmari prodiderit . Quæ omnia poteris omni ex parte ipsomet auditorio organo comprobare: in quo si singula perpendere velis, nō alia corpora quàm dura, densa, caua, & perpolita conspicias; siue auriculam siue auditorium meatum, siue membranam, siue cauitates, siue ossicula, siue etiam totum os, quod vniuersum constituit organū, & à sui duritia petrosum seu lapidosum dicitur, expendas. Quod si huius rei rationem velis inquirere, ob quam dura corpora sono sint adeò familiaria & amica? Respondendum, omnino id esse rationi cō sentaneum cum sonus à duris corporibus tanquam à causis efficientibus creetur; cum etiam ipsum aerem, quem vt soni materiam constituimus non sonare ex Plotino dictum sit, nisi statum solidi corporis adipiscatur antequàm effundatur, manens quasi quoddam solidū. Ad solidum igitur perpetuò accurrit; solido facilè inhæret firmaturq; : à solido exacuitur, & intenditur: deniq; per solidum illicò transuehitur sonus ; vt cum omnis natura sui conseruationem appetat, sicuti à duris producitur, ita ab ijsdem conseruatur. Ex his iam patere puto ossiculorum vtilitates, quæ vt dura densa & perpolita ad soni receptionem ac delationem sunt oportunissima. Quæ tamen operta non sunt vt reliqua ossa, sed nuda, alioqui ad soni receptionem ac delationem forent inepta, ac perinde contingeret, ac si iam proposita dura corpora aliquo molli panno inuolueres . Non igitur mirari oportet, quod nulla alia ossa in corpore nostro nuda reperiantur, præter tria hæc ossicula . Nequè est quod dicas cæteris magis operta ac sepulta fuisse, cum intus conclusa in antro sint. quoniam hæc sunt magis externo aeri ipsis inimico exposita quàm alia ; cum ab externo aere non distent, nisi quanta tenuissimæ membranæ crassities est. Sunt præterea huiusmodi ossicula in qualibet animalis ætate perfecta; quòd omnis ætas vsu auditus indigebat ad sui tutelam. Insuper appensa & suspensa ossicula sunt ; appensa quidem ad membranam per tenuius mallei extremum; ad quod aer externus vna cum sono perueniens, statim ei communicatur: cui rei confert mirum immodum membranæ concauitas, quæ centrum quasi punctum in medio obtinet, & herbæ cymbalitidi similis est, & ad huiusmodi mēbranæ punctum centrumq; * malleì tenuius extremum ad membranam applicatur, quò aer motus quasi aquarum vortex, aut turbinis modò in illud punctum impingat termineturq; , ibiq; omnis motus vis quasi vnita consummetur, roboreturq; , atq; ita facilius per malleum incudemuè aeri complantato sonus communicetur . Videor enim videre externum aerem in tubulum auditorium ingredi, atq; ad membranæ centrum, qua malleus applicatur, impingere, quasi turbinem ad terram in acutum ferri videamus . Quod si turbinis modo peruenire aerem ad membranam non concedas: dicas ita cauatam esse membranam, vt Vmbilici veneris figuram referat, quò vis omnis à membranæ lateribus prolapsa in cen-

Marginal notes: in lib de carnib. — * 11. m.

trum perueniat, ibiq; quà malleus attingit appenditurq; tota vniatur intendaturq; ad faciliorem soni intus tùm relationem tum communicationem. Non modò membranę malleus appenditur, sed etiam ab ea tria ossicula veluti suspensa pendent, ita vt à membrana librari videantur: cuius rei eadem est vtilitas. Nam quàmuis sonus facilè duris corporibus omnibus communicetur, vt supra diximus: magis tamen eum communicari contingit corporibus, quæ alteri tantum extremo nixa appensaq; sunt, altero verò suspensa soluta & pendula ita vt pendere & quodammodo librari videantur. Sic ænea concha campanæ, aut tintinnabulum, aut ferrum loro tantum suspensa si percutiantur, sonum tum excipere, tum continere, tum longius vehere manifestè apparet; si verò suspensa non sint, contrarium euenire: quinimmò si dum suspensa sunt & percussa sonum ederunt, tunc quispiā manum admoueat, statim cessare sonum depræhendet, quemadmodum sonanti campanæ accidit. Suspenduntur autem hoc modo. * *9. 10.
11. 13.
Malleus per eius altiorem processum ac tenuius extremum membranæ nectitur; altero verò sui crassiore extremo incudi appenditur & ar- 14. 15. 16.m.
ticulatur: * Incus verò crassiore sui parte malleo coniungitur per *11. 13.
articulum: tum altero suo crure veluti mucrone ad latera meatus fir- 14. 15. m.
matur, altero autem stapedi appenditur: qui in quadam ouali cauitate libere degit, incumbitq; vt quasi innatare videatur; nisi quod ne vacillet, tenuissimo ligamento ossi à lateribus posito alligatur: alioquī si ita esset suspensa, vt vaccillaret librareturq;, tunc pondere membranam, cui firmissimè tanquam origini officula sunt appensa, traxissent, mirum ni etiam lacerassent: quam ob causam ossicula interius caua sunt, tum vt leuiora sint, tum vt facilius sonus deferatur, tùm demùm vt medulla ad eorum nutritionem contineatur. Itaq; ossicula vt dura, caua, nuda, & librantia, faciunt vt sonus tantum deferatur ad aerem complantatum, externo interim aere exterius relicto. sic enim à membrana sonora tantum qualitas facilè complantato aeri communicatur, non quidem rapido magnoq; motu, sicuti aer facit exterior, alter alterum impellendo; sed motu perplacido citra vllam turbam qualitas per ossicula fertur peruaditq; vsq; ad interiorem illum aerē membrana obtensa in antris & cauitatibus conclusum & auribus ingenitum. Insuper adnotare licet ossicula, quæ vti dictum est, faciunt ad soni interius delationem, non vnum sed plura exstitisse: cùm tamen vnum continuum & solidum facilius sonum deferret, vt patet ex baculo vnico & continuo, tum verò etiam diuiso & intercepto. Dicendum naturam non ita affectasse soni delationem, vt securitatis ipsius membranæ obliuisceretur. Propterea liquet multipliciter voluisse membranam custodire, ne ab aliquo aeris violento motu rumperetur: facilè autem membrana ruptionis periculum adiret, si vnicum ossiculum solidum & continuum illi appenderetur, quàm si plura. Nam vnicum & rigidum violento aeris motui cedere non valens,

mem-

membranam facilè rumperet. Præterea si esset tantum vnum ossiculum, dearticulatio tolleretur: quam esse simpliciter necessariam mox patebit. Interim tamen ossiculorum numerus impedimento non est, quò minus sonus expeditè deferatur. Etenim Malleus & Incus etsi duo sint, ita tamen arctè coniuncta, articulata, copulataq; mutuò sunt: vt quod de alijs articulis aliquando Aristot. dicere solitus est, de hoc magis proferre sit consentaneum: videlicet naturam his duobus ossiculis, malleo scilicet & incude, & tanquàm vno continuoq; & tanquàm duobus seu intercepto vti: intercepto quidem, ad membranæ tutelam, continuo autem ad soni delationem. Etenim articulatio mallei cum incude γιγγλυμοειδὴς appellanda est: in qua scilicet mutuò se malleus atq; incus tum suscipiunt, tum suscipiuntur. nam tum in malleo & cauitas est & caput, tum vicissim in incude: propter quam causam impensè astricta est articulatio vt potius coarticulatio hoc est συνάρθρωσις & propemodum continua dici possit. Itaq; ossicula quatenus articulata vno articulo, duo esse malleum videlicet atq; incudem: at quatenus suspensa, tertium os illis applicari oportuit videlicet * Stapedem: qui etiam alia ratione appendi debuit.
*7.8.9. 10. 14. 15.18.c. Nam sine stapede soni delatio in totum antrum fieri non valeret: sed neq; etiam probè ac facilè in aliam cauitatem. propterea natura stapedem assumpsit; qui ad primi antri profundum peruenit, & in ouali cauitate sedem habet: quò tum sonus vsq; ad primi antri profundum deferatur; & vlterius etiam alteri cauitati communicetur ad meliorem auditionem. Ossicula igitur tria sunt, Quæ etiam magnitudine & figura varia sunt. Nam malleus incude minor est, quia malleus supra incudem mouetur, & quod gestat maius esse oportet eo quod gestatur: ambo autem maiora sunt vbi articulantur sicuti cætera ossa. Stapes autem his duobus adhuc multo minor est, ne cum libratur, deorsum cum alijs ossibus membranam trahat, si ponderosior sit. Incus duo habuit crura vt vnum proprio innixui alterum libramento inseruiat. In his ossiculis naturam præ cæteris vnam affectasse leuitatem ex eorum figura constat. Nam prima duo quà articulatio futura erat, crassiora facta sunt, cætera eorum pars tenuissima, vt est mallei alterum extremum: similiter & incudis ambæ extremitates. Stapes autem quà altero incudis cruri appendenus erat, omnino tenuior, vt ipsum: quà verò incumbere alteri ossi ipsum oportebat; basim latiorem habere decebat. qui vt leuis esset, & pondere deorsum membranam cum periculo ruptionis non traheret; cauari quoquè debebat. Si igitur suprà tenuior, infrà latior, & per totum cauatus futurus erat: nonne hæc stapedis Equestris descriptio exacta est?

De Musculi & articulationis mallei vtilitatibus,

CAPVT VI.

NVNC dearticulationem mallei ad incudem, & eam mouentes musculos persequamur. Dictum est articulationem hanc γιγγλυμοειδῆ esse.&ginglymon synarthroseos censeri,in qua obscurus & exiguus motus est. quæ etiam paucissimis motibus destinatur, vt cubiti articulus per ginglymon similiter articulatus persuadet, qui duos tantum edit motus, vti similiter malleus & incus, sursum & deorsum, quibus membrana quoq; malleo appensa pariter mouetur: & motus à duobus fit musculis exteriore & interiore, extra & intra membranam consistente. * Exterior musculus nunc à me inuen-
* 17. r. tus est: qui in meatu auditorio consistit exiguus, carneus, tenuis, longus, rotundus, non expers tendinis, & à medietate meatus seu ductus rectà fertur vsq; quò inseratur in membranam exterius ad eius fermè centrum, ea scilicet parte, qua malleus intus membranæ annectitur: quam exterius trahit vnà,cum malleo: quem in omnibus non reperi. Internus verò dicto fere similis oritur a rima ossis petrosi,& fertur carneus ad malleum, in cuius superiorem processum inseritur:trahitq; malleum, membranamq; illi appensam deorsum. Vsus horum musculorum est ad membranæ custodiam. Quæ cum è duobus locis rumpi labefactariq; periclitaretur; exterius & interius, ex vtraque parte parauit natura præsidium. Exterius enim introrsum trudendo, interius autem extrorsum membranam euertendo, aer violenter motus rumpere poterat: & exterius quidem externus aer, qui vehementius vnà cum sono fertur; interius autem spiritus interclusus & ex ore in auditum ingrediens, impetum membranę intùs extrà faciens, vt in oscitatione, narium emunctione, spiritus cohibitione, magnis conatibus, magna voce, fæcum excretione, & similibus violare membranam poterat: ideoq; externus musculus cum membrana introrsum adigitur, extrorsum ipsam trahit. Internus autem cum extra euertitur, intro retrahit: suntq; musculi his duabus deseruientes necessitatibus ad membranæ custodiam ne rumpatur. Fuitq; hoc munus custodiendi membranam musculis & voluntarijs instrumentis commissum: quando si aliud quoduis vinculum custos fuisset, tunc vno semper tenore tensum, nequaquam membranam custodisset. Vnde prout variæ sunt aeris ad membranam impulsiones: sic varios effici motus, qui in maioris ac minoris ratione consistant, par erat: atq; hi nequaquam à ligamento eodem tenore semper agente, sed musculis, qui cũ quadam analogia & mensura operantur, committendi erant: qui cõtrahendo sese & laxando plus minus prout opus est, aeris varijs impulsionibus, motu vario, qui in maioris minorisq; ratione consistit, custodiam agunt: atq; ita ictus suscipere membranam permittunt, vt

neq;

neq; ipsos prorsus euertere, neq; ab ipsis prorsus euerti membranam patiantur. Insumma partim cedendo partim etiam obluctando hi musculi id præstant vt membranam à ruptione tueantur. Quod verò hi musculi malleo appendantur, non autem membranæ applicentur cum tamen ipsam moueant: neq; vt faciei musculi, qui ab osse prognati in cutem quam mouent inseruntur, ea ratio est, quòd periculosa omnino futura ad membranam appensio erat, cùm propter sui tenuitatem, si ipsam solam musculi traxissent, rupta fuisset: iam verò malleum ad articulum musculi trahentes, membranam simul trahunt sine vlla eius læsione. Quoniam verò ab his musculis malleus in propria articulatione mouetur, motusq; hic sensibilis & cum strepitu efficitur, & cũ à musculis fiat, voluntarius similiter est, non est mirandum si intus in auribus huiusmodi motum effici persentiamus: quem etiam facere cum volumus, & non facere cum nolumus: præterea verò crebriorem & rariorem, tardiorem & velociorem facere pro arbitrio possumus: similisq; est sono, qui fit à scintilla ab igne excussa, aut à digito per transuersum linearum tabulam scalpente, aut deniq; a plectro tria fila inter se modicè distantia percutiente. Sed vt est hic motus ac strepitus in aure certissimus, quamuis pleriq; non animaduertant, ita eius vsus valdè est reconditus. aliquando enim ipsum facere ad excrementorum expulsionem opinatus sum, cum in febribus, quo tempore maior ad caput contingit euaporatio frequentius fiat: vt scilicet vapores flatusuè, qui non rarò aurium cauernulas opplent, per huiusmodi motum ac strepitum excutiantur: tametsi tunc temporis non omnino liber motus est. At nunc potius opinor huiusmodi voluntarium strepitum plerunq; nullum in auribus habere vsum, sed ex necessitate materiæ contingere, quemadmodum pleraq; alia. Siquidē albedo in osse nullum omnino præbet vsum, sed est qualitas necessariò ossis siccitatem consequens: sic voluntarius hic aurium strepitus videtur consequi necessariò musculorum motum, & ipsius mallei ad incudem affrictum, attritum, aut asperiorem contactum, qui hic magis quàm alibi contingit, tum propter exactam valdèq; astrictam compositionem, & vtriusq; ossis coniunctionem, tum præterea quòd hęc ossicula quà coarticulantur, haud molli incrustantur cartilagine, vt cætera ossa ad eorum dearticulationes: quo fit vt credam vt plurimũ hunc voluntarium strepitum nullum præstare auribus vsum, idq; maximè contingere cum consultò à nobis fit. Nam certo scio illum ad audiendum non conferre: quinimo si sonus exterius fiat, ego autem eodem tempore motum illum moliar, deterius audire sonum contingit, quàm si ab illo motu penitus abstinuissem: ideoq; omnino cogor affirmare ad auditum non conducere, sed vel excutiendorum vaporũ gratia factum esse, vel necessariò consequi materiæ seu compositionis necessitatem. Quod verò a nonnullis hic motus strepitusq; efficiatur, obseruetur ac persentiatur, à nonnullis nequaquam animaduertatur,

Vsus motus qui in aure fit.

tatur,

tatur, duplex ratio afferri poteſt. Prima quòd motus quàmplures ſunt, qui ſimiliter non obſeruantur vt eſt palpebrarum motus, reſpiratio in ſomno & pleriq; alij, qui fiunt vbi neceſſitas cooperiendi oculum oritur, aut cuſtodiendi calorem: ſic ſtrepitus motusq; hic non obſeruatur, quia cum membranæ cuſtodiæ deſeruiat, tunc tantum excitatur, vbi valentior aeris motus ad membranam pertingit. Alia ratio eſt, quòd huiuſmodi voluntarium ſtrepitum nos ipſi facimus, quia in noſtra poteſtate ſitus eſt, propterea quod muſculorum & articuli fabrica concedunt: quamuis auditui potius noxius quàm vtilis ſit. In ſumma huiuſmodi ſtrepitum nos ipſi molimur præter naturæ quodammodo inſtitutum, cum ex ijs motibus ſit, qui affectibus corporis deſeruiant, neq; omnino liberi ſint, vt ſimiliter veſicæ & ani.

Primæ cauitatis videlicet conchæ vtilitates.

CAPVT VII.

MODO verò * primæ cauitatis, quæ ſtatim myringi ſubeſt vſus recenſendi ſunt, & ex ijs, quę ipſi inſunt eliciendi. Locus, qui internæ membranæ faciei proximus eſt primo cauus eſt, vt facilè ſonum recipiat ſicuti dictum ſæpè alias fuit: rum verò cauitas hęc vna eſt, vt ſoni plures eodem tempore facti in vna hac cauitate vt vno tempore recipiuntur, ita dignoſcantur. Si enim plures diuerſęq; eſſent primæ cauernulæ, ſonus profectò neq; eodem tempore neq; eodem modo reciperetur, neq; etiam dignoſceretur. At palàm eſt, plures ſingulares ſonos eodem tempore miſſos, qui primò inuicem non miſcentur, cum non habeant inter ſe proportionem eodem tempore diſtinctè a facultate dignoſcente pro ut ſunt aut graues aut acuti, aut magni aut parui, aut grauiores aut acutiores cognoſci. Alia cauſa eſt. nam cum ſoni, qui exterius fiunt, & intus ad aures perueniunt alij diſtincti inter ſe & ſingulares ſint, alij mutuò permiſti, vt illi qui inter ſe analogiam ſeu proportionem in tonis habent, ex quibus vniuerſæ muſicæ concentus reſultat, qui & ab auditu recipitur & gratiſſimus eſt, proculdubio hic plurium ſonorum ſeu tonorum concentus non vniformiter & eodem tempore a facultate dignoſceretur, ſi non ad vnam ſed plures diuerſaſq; ſtatim perueniret cauitates. etenim in diuerſas perueniens, vt diuerſo modo reciperetur, ita dignoſceretur. Vna igitur cauitas non modo diſtinctè plures ſingulares ſonos, ſed etiam ex pluribus concentum & conſonantiam conflatam dignoſcere facit. *7. 8. 18. L.

Cur concha ampliſſima. Rurſus hæc cauitas omnium, quæ intra myringam cauernulæ habentur ampliſſima eſt: quòd prima plures multipliceſq; ſonos, qui paſſim eodem tempore fiunt atq; ex varijs locis mittuntur erat ſuſceptura: quam ob cauſam etiam rotunda cauitas eſt, non modò quò facilius

lius sonos admittat, sed etiam vt omnium sonorum in spatio quàm exiguo esset capacissima. Non ita tamen rotunda est, vt æqualem obtineat interiorem superficiem, sed omnino inæqualem & asperam. Etenim alibi tubera, alibi depressiones effatu dignas repræsentat: itemq; aspera passim visitur: quando ipsam admittere quidem sonoram qualitatem oportebat, nequaquam autem repellere, aut reflectere, & ita eam duplicare, & echo excitare conueniens erat: quod vtiq; accidisset, si proposita cauitas quemadmodum templorum fornices & æqualis & læuigata foret. Vltimo foraminibus pluribus pertusa est hæc cauitas, per quæ in alias profundiores itur cauernulas, ob eandē causam ne scilicet sonus maior retrò ad cauitatem quæ ad myringam est repellatur, echoq; excitetur. Etenim soni, qui vno tempore exterius fiunt, & huc sese insinuant alij exigui sunt, alij maiores alij maximi exigui in prima hac cauitate quiescunt, & quodammodo commoriuntur: maiores ad cauitatis latera allisi ad myringam antrorsum, contorquerentur si retrò obstaculum inuenirent, & vlterius permeare prohiberentur: id quod longè maxime contingeret, si maximus ac terribilis esset sonus. Nunc verò in hęc foramina in prima cauitate exsculpta sonus suapte natura sese insinuat & ingreditur, & ita anaclasis soni siue reuerberatio aut repercussus repulsusq; & echo prohibetur. Ex quibus patet cur myringæ interius succedat cauitas vna, amplissima, rotunda, inæqualis, aspera, & pertusa.

Cæterarum cauitatum auris vtilitates.

CAPVT VIII.

* 19. *RELIQVAE aurium cauernulæ antiquis cognitæ, sunt cæcus ductus, cochlea, & labyrinthus: in quibus consideranda sunt primum foramina à primo antro in eas pertusa videlicet amplitudo, longitudo, figura. Etenim ex foraminibus alia ampliora sunt, alia angustiora: ita facta vt ad eam soni differentiam admittendam sese accommodent, quæ per graue & acutum variat. Nam amplum grauem, angustum acutum sonum admittit: ratio ex Arist. desumitur in problem. qui vocem grauem fieri prodidit cū aer tardè mouetur, acutam, cum celeriter: tunc verò tardè mouetur, cum copiosior est. (sect. xi. prob. 36 & 13.) Copiosus igitur aer & grauis sonus amplum foramen exposcit vt ingrediatur: contrà acutus: pręterea cum grauis sonus fiat propter aerem extrusum per latiorem rimulam, similiter latius foramen exposcit, latioreq; gaudet, idq; affectat semper quo permeet. Hinc probabiliter eliciendum graui sono latius, acuto angustius esse destinatum foramen. Longitudo autem seu altitudo cauernularū ad prohibendam soni reflexionem & echo constituta est. Ex quo non aliud nobis significatur, nisi vt huiusmodi cauernularum lōgitudo ad

eam soni differentiam sese accommodet, quæ per magnum & paruũ variat, quò minus echo excitetur, aut à terribili sono & vehementi sensibili organum labefactetur. Itaq; maior sonus longiores, minor breuiores cauernulas exposcit, quò sonus in ijs veluti contabescat echoq; impediatur. Figuræ autem varietas quæ in cauernulis conspicitur, vel soni & aeris naturalem delationem respicit, quæ fit vt plurimum per circulationes & gyros, vel eandem vtilitatem vt scilicet in ijs sonus commoriatur quiescatque. Etenim magis citiusq; quiescere aerem & sonum si circumgiretur ad profunditatem parietesque ~ppulsum quàm si rectà procedat apparet. Non igitur mirandum si modò cochleam imitentur cauernulæ modò labyrinthum. Ego aũt cum accuratè vniuersum auditorium organum dissecans, totum cauernulis excauatum video, quas dinumerare ac persequi possibile non est, non possum non fateri propter magnos sonos idipsum factum esse, vt nimirum si in prima cauernula sonus non quiescat, secunda tertia & aliæ consequentes è vestigio paratæ sint ad ipsum excipiendũ motumq; compescendum vt tandem quiescens reflexio & echo omninò prohibeatur: a quo maximè omnium abhorruisse naturam in fabrica organi auditus, facilè patere ex dictis potest. Quæ omnia verissima esse confirmat neruus auditorius, cuius vtilitates nunc annectã.

Nerui Auditorij vtilitates.

CAPVT IX.

NERVVS auditorius ab interioribus partibus vbi primum à cerebro expululat in foramen amplum ossis petrosi sese immittit, perpetuòq; latens anteriùs procedit donec ad magnã primamq; cauitatem, vbi sunt officula, perueniat, ibiq; cesset. Ex quo conijcio in prima cauitate concha appellata celebrari primò ac potissimnm auditum: aliæ verò cauitates, vti supra dicebamus, factæ potius sunt ad prohibendam echo hoc est ad eandem primam cauitatem ipsius soni reflexionem: ita vt sonus commoriatur vel in prima si exiguus & moderatus, vel in alijs subsequentibus & internis magis si valentior sit sonus sicuti dictum aliquoties fuit. Propterea oportuit neruum peruenire in primam cauitatem, vt spiritus animalis à neruo exiens aeri cõplantato cõmisceatur, & ita dignotio & sensus ipsius sensibilis consequatur. Quod si verum est neruum auditorium maximè ad primum antrum porrigi, similiter verum esse oportet in primò antro celebrari potissimum auditum: quando vt sæpe dixi ad ipsam influit spiritus animalis, & aeri complantato commiscetur. Quanquàm illud inficiari non oportet, quod si omnes aurium cauitates mutuam habent continuitatem, etiam aerem complantatum & spiritum animalem mutuam habere communionem in cæteris quoq; cauernulis

par

par eſt. Quoniam verò dictum eſt neruum ad aurium cauernulas prodire, vt multum ſpiritum animalem conferat, meritò neruus magnus craſſuſq; ac mollis, cerebroq; vicinus productus eſt.

De Aeris complantati vſu.

CAPVT X.

AEREM complantatum vſum præclarum ac præcipuum ad excipiendum externum ſonum præbere, ideoq; eſſe præcipuũ auditus auctorem, dictum iam antea eſt: ſimiliter quoq; alatæ quadamtenus ſunt vtilitates cur tenuis purus & quietus ſeu immobilis ad meliorem auditionem futurus in aure eſt. Etenim tenuem & purum eſſe oportet, vt promptè ſonum admittat. Nam per craſſum & nebuloſum aerem non niſi infirmè & auditur, & ſonus vehitur. Quietum autem & immobilem, vt exactè ſuſcipiat ſentiatq; omnes motus ſeu ſoni differentias, vti ab Ariſt. proditum eſt. Nam ſi moueretur, non omnium poſſet eſſe ſonorum ſuſceptor, & ad ſentiendi principium tranſuector. Siquidem & qui exterius eſt aer poſtquam ſonuerit, non eos qui ſunt in alio aere ſonos ſimiliter admittit tranſuebitq; ſed confundit: ſic aer ventorum agitatione commotus, ſic aurium tinnitus, ſibillus & ſonitus, quietum & purum aerem interius ad auditum requiri demonſtrant. Vnde Ariſt. in problematibus quærẽs cur melius audiri quæq; noctu, quàm interdiu poſſint? Reſpondet quod requies omnium noctu amplior eſt, & quæq; audiri melius poſſunt cum nullus ſtrepitus eſt: mox rurſus reſpondens ait, quod per inanius tenuiuſq; quàm per plenius facultas audiendi amplior datur. eſt enim aer interdiu denſus, vt qui luce, radijſq; refertus ſit, noctu autem rarior, quòd ex eo ignis & radij deceſſerunt. Vt ex his manifeſtum ſit internum aerem & immobilem tranquillumq;, & tenuem, purum, clarumq; futurum eſſe. Nunc illa de hoc ipſo aere problemata diſcutienda reſtant: videlicet ex quo nam gignatur à principio complantatus aer: aut quomodo ingrediatur in aurem ingenitus hic aer: & an eiuſdem ſit naturæ cum externo aere; & num idem, qui à primordijs vſq; in finem ſit: quod ſi idem non eſt, vnde reficiatur ſubſtituaturq; alius: vltimo, quomodo concluſus in cauernulis cum ſit, non corrumpatur.

2. de an. tex.

ſect. xi. probl. 5. & 33.

Problemata de aere congenito.

Ad primum, ſi generatio animalis ex quatuor elementis eſt: ſi ex ſemine ſpirituoſo & aereo; ſi tota animalis ſubſtantia perſpirabilis, & poris atq; aere referta eſt; ſi vacui ſequela omninò neceſſaria eſt: ſi cerebri aſperæ arteriæ & innumeræ aliæ in corpore cauitates aerẹ plenæ ſunt; omnino in aurium cauernulis aerem conſtitui par eſt, qui à primordijs ſit in auribus poſitus, quòd cauitates in ea parte magis vigeãt pluresq; ſint, quàm in cætera corporis parte, aut quòd magis ſit in aure vtilis quàm alibi, ideòq; complantatus dicitur, & in aure te-

primum probl. ſoluitur.

2 probl. solutio. nuior & purior quàm alibi; nam alibi magis halituosus est. Qui propterea eiusdem naturæ esse cum externo aere debet, vt eodem modo afficiatur, atq; priùs externus sono fuerat affectus. Sic enim simile per simile in affectionum commutationem societatemque perueniet. Quanquam autem eiusdem naturæ & speciei cum externo

3. probl. solutio. sit, non tamen idem numero à principio ad finem est: quòd actio caloris cùm in omnibus partibus vel etiam durissimis ossibus dissipando perpetua sit, multò magis conspici in complantato aere, qui tenuissimus est, necessarium sit. Quod si aer complantatus

4 probl. solutio. in perpetua dissipatione atq; alteratione est, vnde reficitur, ac nouus restituitur vt nullo vnquàm tempore cauitatibus desit? Dicendum vel ex partibus circumiacentibus aerem vtputa elementi portionem, sequela vacui, illuc confluere, vel ex ore per amplam viam, quæ ab eo ad aures semper patet illuc transfluere ac refici. Os enim nares & fauces perpetuò aere scatent: qui etiam in aures subit, sicuti in oscitatione, narium emunctione: in deglutitione, & omninò in ommi spiritus cohibitione. Ex alia verò parte dicere possumus aerem complantatum non recipere à vi caloris alterationem quampiam, quoniam in ignem à calore verteretur. Nam sicuti cætera substantia in halitum vertitur, atq; in halitum versa cessat caloris natiui actio, tanquàm nõ vlterius progredi possit, sed consummata sit, cum nõ ignis sed caloris natiui actio sit: sic in aerem complantatum, in quo calor sese substentare potest; ideo calor in eum agere non poterit; sed caloris actio in hac aerea materia cessabit, cum sua natura contentus sit, quæ illi proprijssima est: atq; vt ignis in propria sphæra in sua materia conseruatur, sic calor innatus in aerea hac substantia. Quod si hoc verum est, non est amplius quærenda causa, cur non corrumpatur: attamen reficitur aer perpetuò ex illo aere, qui per palatum & fauces ad aures peruenit & cauitates implet: cuius vtilitates modo inquirendæ sunt.

De meatus à concha in palatum pertusi vtilitatibus.

CAPVT XI.

His igitur in auditus sensorio miro artificio a summo opifice constitutis, operæpretium adhuc erat incolumitati tàm eximiæ fabricæ consulere: quod factum est per meatum, quem veluti aquæ ductum dixeris, qui à prima cauitate ad palatum producitur perforaturque: cuius nequè vnicus neq; vulgaris est vsus.

Meatus a cõcha in palatum perforati primus vsus. Primus tamen ac præcipuus est, vt expurgationi inseruiat, atq; illius beneficio auditorius meatus siccissimus conseruetur, & secunda valetudine perfruatur. Siccissimus autem conseruari debet, ad sonum excipiendum.

Diximus enim sicca ad sonum accipiendum esse aptissima. Similiter

ter complantatus aer clarus, ſiccusq; ac tenuis eſſe debet: propterea
3. apho, magnus Hipp. dicebat quod ventus aquilo, ſiue aquilonaris conſtitutio propterea quòd ſicca eſt, & humiditates corporis conſumit ideo corpora bene mobilia & melius audientia facit: auſtrina contrà auditum obtundit: ex quo patet ſiccum & meatum & aerem complantatum neceſſariò conſeruari debere: ita autem conſeruari ſine prædicto meatu nullatenus poterant, quando internam aurem multis excrementis fluxionibusq; ac deſtillationibus obnoxiam eſſe, tùm antra & cauitates plurimæ: quæ ad excrementorum receptionem veluti ventres ac paratæ cloacæ videntur; tum ſitus earum infernus: tum cerebrum membrum omnium humidiſſimum ac maximè excrementoſum, quod illis ſuperſtat: tùm demùm excrementa, quæ foris per tranſudationẽ extra membranam colliguntur, euidentiſſimo ſunt argumento. Si enim illa, quæ per denſam membranam tranſudando exeunt tot ſunt, quanto erunt plura intus latentia? quando per membranæ denſitatẽ nihil exire poteſt niſi tenuiſſimum? Equidem vt verum fatear, non ſemel ſed iterum ac ſæpius, in pueris maximè, internas cauitates craſſo humore multo veluti muco refertas comperi: quem ſanè vel aurẽ penitus obturare, vel inflatum à calore innato conuerti erat neceſſe: vnde tinnitus, aurium dolor & auditus deprauatus conſequerentur, ſi prius quàm id contingeret, per patentem meatum mucor non expurgaretur. Quòd verò expurgetur, ſymptomatum curatio patefacit. Hinc documentum elici in arte medica licet, videlicet in aurium tinnitu, ſuſurro, dolore, auditus deprauatione ac difficultate, & omnino in aurium internis affectionibus, maſticatoria vſurpare præſentiſſimum eſſe remedium. Altera huius meatus vtilitas eſt, vt nimirum
2. meatus vtilitas. ad refectionem ac reſtaurationem aeris implantati abſumpti, nouus ex ore per hunc meatum ſuppeditetur. Nam ſi vnaquæque pars alimento ſibi congruo & familiari nutritur, proculdubio complantatus aer neque ſanguine neque alio humore nutriendus erat, ſed alimẽtum quoddam familiarius poſtulabat: familiare aũt ac ſimile aeri nutrimentum, nullum magis quàm aer eſt. Meritò ergo per hũc aerem, qui per meatum ingreditur, complantatus & nutritur & reficitur. Quòd verò aer ex ore per hunc meatum in aures perueniat, Ariſtoteles in problematibus teſtatur, qui inter oſcitandum aerem ex ore ad aures trudi voluit: cuius inditium eſt, quia ſtrepitus in auribus excitatur: ſic etiam dum nares emungimus, dum ſpiritum vi cohibemus, ſemper aerem in auribus ingredi percipimus. Quamquam autem dum ingreditur cum aliqua implantati aeris perturbatione ingredi à nobis percipiatur, veriſimile tamen eſt quando refectione indiget aer implantatus, externum aerem per hunc ductum qui perpetuò patens eſt, perplacido quodam motu ingredi & communicari, qui motus tunc à nobis minime percipiatur. Cum verò ingreſſus fiat per lõgum ductum, ideo neq; refrigerare neq; perturbare implãtatum, neq;

vllo

vllo modo ei officere, ſed nutrire ipſum & reficere poteſt. Adde quod niſi aer hoc modo renouaretur, ex diuturna mora inibi incluſus & detentus proculdubio putreſceret, vti accidit aquis atq; aeri externo diutius in clauſo & concauo loco detento. Itaq; prædictus meatus ventilationem reſpirationemq; ſimul & refectionem aeri complantato adhibet. 3. vtilitas. Tertia meatus vtilitas eſt ut in vehementisſimo & ingenti ſtrepitu vt bombardarum, tonitru, & id genus membrana rupturæ periculum euadat. Si enim vndequaq; occluſus eſſet aer complantatus, neq; vllus exitus pateret, tunc membrana à complantato aere commoto interius impulſa, exterius verò ab aere concitata proculdubio rumperetur: quod non euenit quia aer implantatus exitum ſibi inueniens, cædendi locum membranæ concedit, atq; ita fit vt ruptura non periclitetur: alioqui, eo modo quo tympani membrana abrumpitur pulſata, ſi tympani foramen obſtruatur, ſic auris membrana rumperetur.

4. vtilitas. Quarta & vltima prædicti meatus vtilitas eſt, vt ſi fortè fortuna mēbrana lædatur, vnde auditus difficilior obtuſiorq; reddatur, per hanc viam ſonus per os ingreſſus ad aurium intima pertingat, atq; hac ratione ſurdaſtris ſubueniatur. Nam & illi vt exquiſitus audiant, hiante ore voces & ſonos excipere conſueuerūt. Nequè modo ſurdaſtri ſed alii quoq; cum quidpiam obſcurè audiunt, ore adaperto melius percipere videntur. Idem quoq; teſtantur muſica inſtrumenta: quæ ſi vtraq; aure diligenter obturata, baculo quem dentibus apprehenderis, contingas, exquiſitius pulſari audies. Sic & qui in via, noctu potiſſimum, alicuius procul aduenientis ſtrepitum captant: ſi baculi aut enſis alterum extremum terræ affigant, alterum verò dentibus apprehendant è longinquo magis audiunt, idq; potiſſimum contingit cum via duris ſaxis operta eſt.

F I N I S.

